

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 34 • 16. desember
Sesjonen 2024–2025

Møte mandag den 16. desember 2024 kl. 10

President: Svein Harberg

Dagsorden (nr. 34):

1. Stortingets vedtak til lov om endringer i konkurranse-loven (innføring av markedsetterforskning) (Lovvedtak 11 (2024–2025), jf. Innst. 62 L (2024–2025) og Prop. 118 L (2023–2024))
2. Stortingets vedtak til lov om endringer i kontantstøtteleven (retting av endringer med utilsikta konsekvensar) (Lovvedtak 12 (2024–2025), jf. Innst. 71 L (2024–2025) og Prop. 29 L (2024–2025))
3. Stortingets vedtak til lov om endringer i matloven mv. (forskriftshjemmel for å fremme helse) (Lovvedtak 13 (2024–2025), jf. Innst. 61 L (2024–2025) og Prop. 120 L (2023–2024))
4. Stortingets vedtak til lov om endringer i legemiddel-loven og lov om medisinsk utstyr (forskriftshjemler for mindre vesentlige endringer av forordninger) (Lovvedtak 14 (2024–2025), jf. Innst. 66 L (2024–2025) og Prop. 111 LS (2023–2024))
5. Stortingets vedtak til lov om endringer i petroleumsskatteloven (Lovvedtak 15 (2024–2025), jf. Innst. 4 L (2024–2025) og Prop. 1 LS (2024–2025))
6. Stortingets vedtak til lov om endringer i folketrygd-loven (Lovvedtak 16 (2024–2025), jf. Innst. 4 L (2024–2025) og Prop. 1 LS (2024–2025))
7. Stortingets vedtak til lov om endringer i skatteloven (Lovvedtak 17 (2024–2025), jf. Innst. 4 L (2024–2025) og Prop. 1 LS (2024–2025))
8. Stortingets vedtak til lov om endringer i skattebetalingsloven (Lovvedtak 18 (2024–2025), jf. Innst. 4 L (2024–2025) og Prop. 1 LS (2024–2025))
9. Stortingets vedtak til lov om endringer i merverdiavgiftsloven (Lovvedtak 19 (2024–2025), jf. Innst. 4 L (2024–2025) og Prop. 1 LS (2024–2025))
10. Stortingets vedtak til lov om endringer i skatteforvaltningsloven (Lovvedtak 20 (2024–2025), jf. Innst. 4 L (2024–2025) og Prop. 1 LS (2024–2025))
11. Stortingets vedtak til lov om endringer i folkeregisterloven (Lovvedtak 21 (2024–2025), jf. Innst. 4 L (2024–2025) og Prop. 1 LS (2024–2025))
12. Stortingets vedtak til lov om endring i vareførselsloven (Lovvedtak 22 (2024–2025), jf. Innst. 4 L (2024–2025) og Prop. 1 LS (2024–2025))
13. Stortingets vedtak til lov om endringer i suppleringskatteloven (Lovvedtak 23 (2024–2025), jf. Innst. 4 L (2024–2025) og Prop. 1 LS (2024–2025))
14. Stortingets vedtak til lov om endringer i forsikrings- og finansmarkedslovgivingen (samleproposisjon) (Lovvedtak 24 (2024–2025), jf. Innst. 75 L (2024–2025) og Prop. 10 L (2024–2025))
15. Stortingets vedtak til lov om endringer i folkeregisterloven (bostedsregistrering av NATO-personell og husstandsmedlemmer) (Lovvedtak 25 (2024–2025), jf. Innst. 76 L (2024–2025) og Prop. 12 L (2024–2025))
16. Stortingets vedtak til lov om endringer i sanksjonsloven (taushetsplikt) (Lovvedtak 26 (2024–2025), jf. Innst. 58 L (2024–2025) og Prop. 3 L (2024–2025))
17. Stortingets vedtak til lov om endringer i rettsgebyrloven (nedjustering av gebyr) (Lovvedtak 27 (2024–2025), jf. Innst. 86 L (2024–2025) og Prop. 13 L (2024–2025))
18. Stortingets vedtak til lov om endringer i midlertidig lov om stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømutfgifter (justering av terskelverdi og varighet) (Lovvedtak 28 (2024–2025), jf. Innst. 78 L (2024–2025) og Prop. 9 L (2024–2025))
19. Stortingets vedtak til lov om endring i svalbardmiljøloven (retting av inkurie) (Lovvedtak 29 (2024–2025), jf. Innst. 77 L (2024–2025) og Prop. 7 L (2024–2025))
20. Stortingets vedtak til lov om endringer i folketrygdlova og enkelte andre lover (oppfølging av forslag i statsbudsjettet 2025 m.m.) (Lovvedtak 30 (2024–2025), jf. Innst. 89 L (2024–2025) og Prop. 5 L (2024–2025))
21. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2025, kapitler under Helse- og omsorgsdepartementet (rammeområde 15) (Innst. 11 S (2024–2025), jf. Prop. 1 S (2024–2025))
22. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Bevilgninger på statsbudsjettet for 2025, kapitler under Barne- og familiedepartementet, Kultur- og likestillingsdepartementet og Klima- og miljødepartementet (rammeområdene 2 og 3) (Innst. 14 S (2024–2025), jf. Prop. 1 S (2024–2025))
23. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Barne- og familiedepartementet

- (Innst. 83 S (2024–2025), jf. Prop. 15 S (2024–2025))
24. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Kultur- og likestillingsdepartementet (Innst. 85 S (2024–2025), jf. Prop. 25 S (2024–2025))
25. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Klima- og miljødepartementet (Innst. 81 S (2024–2025), jf. Prop. 16 S (2024–2025), kap. 1429)
26. Referat

Presidenten [10:00:04]: Representanten Mona Fagerås, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Den innkalte vararepresentanten for Oslo, Rauand Ismail, tar nå sete.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag avbrytes kl. 13.45 for Stortingets julelunsj. Videre vil presidenten opplyse om at møtet settes igjen kl. 15.30 og fortsetter utover kl. 16.

Sakene 1–20 vil bli behandlet under ett.

Sak nr. 1 [10:00:40]

Stortingets vedtak til lov om endringer i konkurranseloven (innføring av markedsetterforskning) (Lovvedtak 11 (2024–2025), jf. Innst. 62 L (2024–2025) og Prop. 118 L (2023–2024))

Sak nr. 2 [10:00:40]

Stortingets vedtak til lov om endringer i kontantstøtteleven (retting av endringer med utilsikta konsekvensar) (Lovvedtak 12 (2024–2025), jf. Innst. 71 L (2024–2025) og Prop. 29 L (2024–2025))

Sak nr. 3 [10:00:40]

Stortingets vedtak til lov om endringer i matloven mv. (forskriftshjemmel for å fremme helse) (Lovvedtak 13 (2024–2025), jf. Innst. 61 L (2024–2025) og Prop. 120 L (2023–2024))

Sak nr. 4 [10:00:40]

Stortingets vedtak til lov om endringer i legemiddel-loven og lov om medisinsk utstyr (forskriftshjemler for mindre vesentlige endringer av forordninger) (Lovvedtak 14 (2024–2025), jf. Innst. 66 L (2024–2025) og Prop. 111 LS (2023–2024))

Sak nr. 5 [10:00:40]

Stortingets vedtak til lov om endringer i petroleums-skatteloven (Lovvedtak 15 (2024–2025), jf. Innst. 4 L (2024–2025) og Prop. 1 LS (2024–2025))

Sak nr. 6 [10:00:40]

Stortingets vedtak til lov om endringer i folketrygd-loven (Lovvedtak 16 (2024–2025), jf. Innst. 4 L (2024–2025) og Prop. 1 LS (2024–2025))

Sak nr. 7 [10:00:40]

Stortingets vedtak til lov om endringer i skatteloven (Lovvedtak 17 (2024–2025), jf. Innst. 4 L (2024–2025) og Prop. 1 LS (2024–2025))

Sak nr. 8 [10:00:40]

Stortingets vedtak til lov om endringer i skattebeta-lingsloven (Lovvedtak 18 (2024–2025), jf. Innst. 4 L (2024–2025) og Prop. 1 LS (2024–2025))

Sak nr. 9 [10:00:40]

Stortingets vedtak til lov om endringer i merverdiav-giftsloven (Lovvedtak 19 (2024–2025), jf. Innst. 4 L (2024–2025) og Prop. 1 LS (2024–2025))

Sak nr. 10 [10:00:40]

Stortingets vedtak til lov om endringer i skattefor-valtningsloven (Lovvedtak 20 (2024–2025), jf. Innst. 4 L (2024–2025) og Prop. 1 LS (2024–2025))

Sak nr. 11 [10:00:40]

Stortingets vedtak til lov om endringer i folkeregister-loven (Lovvedtak 21 (2024–2025), jf. Innst. 4 L (2024–2025) og Prop. 1 LS (2024–2025))

Sak nr. 12 [10:00:40]

Stortingets vedtak til lov om endring i vareførsels-loven (Lovvedtak 22 (2024–2025), jf. Innst. 4 L (2024–2025) og Prop. 1 LS (2024–2025))

Sak nr. 13 [10:00:40]

Stortingets vedtak til lov om endringer i supplerings-skatteloven (Lovvedtak 23 (2024–2025), jf. Innst. 4 L (2024–2025) og Prop. 1 LS (2024–2025))

Sak nr. 14 [10:00:40]

Stortingets vedtak til lov om endringer i forsikrings- og finansmarkedslovgivingen (samleproposisjon) (Lovvedtak 24 (2024–2025), jf. Innst. 75 L (2024–2025) og Prop. 10 L (2024–2025))

Sak nr. 15 [10:00:40]

Stortingets vedtak til lov om endringer i folkeregisterloven (bostedsregistrering av NATO-personell og husstandsmedlemmer) (Lovvedtak 25 (2024–2025), jf. Innst. 76 L (2024–2025) og Prop. 12 L (2024–2025))

Sak nr. 16 [10:00:40]

Stortingets vedtak til lov om endringer i sanksjonsloven (taushetsplikt) (Lovvedtak 26 (2024–2025), jf. Innst. 58 L (2024–2025) og Prop. 3 L (2024–2025))

Sak nr. 17 [10:00:40]

Stortingets vedtak til lov om endringer i rettsgebyrloven (nedjustering av gebyr) (Lovvedtak 27 (2024–2025), jf. Innst. 86 L (2024–2025) og Prop. 13 L (2024–2025))

Sak nr. 18 [10:00:40]

Stortingets vedtak til lov om endringer i midlertidig lov om stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømavgifter (justering av terskelverdi og varighet) (Lovvedtak 28 (2024–2025), jf. Innst. 78 L (2024–2025) og Prop. 9 L (2024–2025))

Sak nr. 19 [10:00:40]

Stortingets vedtak til lov om endring i svalbardmiljøloven (retting av inkurie) (Lovvedtak 29 (2024–2025), jf. Innst. 77 L (2024–2025) og Prop. 7 L (2024–2025))

Sak nr. 20 [10:00:40]

Stortingets vedtak til lov om endringer i folketrygdlova og enkelte andre lover (oppfølging av forslag i statsbudsjettet 2025 m.m.) (Lovvedtak 30 (2024–2025), jf. Innst. 89 L (2024–2025) og Prop. 5 L (2024–2025))

Presidenten [10:00:42]: Ingen har bedt om ordet til sakene nr. 1–20.

Sak nr. 21 [10:00:55]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2025, kapitler under Helse-

og omsorgsdepartementet (rammeområde 15) (Innst. 11 S (2024–2025), jf. Prop. 1 S (2024–2025))

Presidenten [10:01:12]: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter partienes hovedtalere og inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen. De som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [10:01:57] (komiteens leder): Aller først en takk til komiteen, men kanskje særlig til Stortingets administrasjon for at vi har kommet i havn med årets budsjett, dog innenfor relativt knappe frister.

Samtidig som vi i Norge har en helsetjeneste av svært høy kvalitet, er det mange som går inn i det nye året med utrygghet og usikkerhet i sin hverdag. Svært mange venter på helsehjelp i en kø som er konstant, og som består av 260 000 mennesker. Kreftpasientene opplever at kreftbehandlingen tar lengre tid enn den skal. Noen venter på nye medisiner som kan være banebrytende for deres sykdom, og de med sjeldne sykdommer venter lengst og får tilgang til færrest medisiner. Mange pårørende lever med en stor belastning på sine skuldre. Vår viktigste jobb er å gjøre noe med alt dette.

Når vi nærmer oss jul finner mange frem oppskriftene på sine favorittjulekaker. Jeg lærte av min mamma at for å få perfekte krumkaker må man bruke de riktige ingrediensene – og være nøye i balansen mellom dem. På samme måte har Høyre en klar oppskrift på hvordan vi vil redusere ventetidene i helsetjenesten: Sterk sykehusøkonomi, mer kjøp av ledig kapasitet hos private aktører og å la sykehusene få mer betalt for å behandle flere pasienter.

Forestill deg at du skal bake krumkake, men så bruker du feil ingredienser og slumser med veiingen. Resultatet blir mislykket. Det er hva som skjer med Arbeiderpartiets oppskrift for å redusere ventetidene. De droppe flere viktige ingredienser. Selv ikke den beste krumkakebakeren klarer å få gode resultater ut av en sånn deig, og det ender bare opp med skuffelse. Julen handler om tradisjoner og å holde seg til oppskriftene som fungerer. Høyres oppskrift for å redusere ventetidene er gjennomprøvd og effektiv, akkurat som de beste julekakeoppskriftene.

Høyre vet at store utfordringer kan løses, og med budsjettet for 2025 viser vi retning. Vi bevilger 1,2 mrd. kr mer til de offentlige sykehusene og øremerker en halv milliard kroner til kjøp av ledig behandlingskapasitet

hos private. Vi vet at innsatsstyrt finansiering i sykehusene fungerer, og foreslår å øke den til 50 pst. fra 1. januar. I en tid med håpløst lange helsekøer er det viktigere enn noen gang å gi sykehusene økonomisk insentiv til å behandle flere pasienter.

Høyre er alvorlig bekymret for ruspasientene som sviktes av Støre-regjeringen. Først avvirket man fritt behandlingsvalg, så svekket man samarbeidet med private, og nå kutter man også i behandlingstilbudet til dem med store rusutfordringer. Dette er mennesker som er så alvorlig syke at de lever 15–20 år kortere i gjennomsnitt enn andre i vårt samfunn.

Det er helt utrolig at Støre-regjeringen ikke forstår at disse pasientene trenger valgfrihet, at de trenger mangfold i behandlingstilbudet, og at det ikke er én behandling som passer for alle når man er rusavhengig. Høyre ville ha slutt på at det er lommeboken som bestemmer om man som pasient kan velge seg noe annet enn det det offentlige alene kan tilby av behandlingstilbud. Vi vil at ruspasienter skal kunne velge selv, og at det offentlige betaler.

For Høyre er det svært viktig å øke innsatsen for å unngå at mennesker blir alvorlig psykisk syke. Vi må gi flere som sliter med psykisk uhelse, hjelp som hjelper. Det gjelder både lavterskeltilbud uten behov for henvisning og spesialisert helsehjelp for psykiske lidelser. I 2023 var det 693 selvmord i Norge, og 265 av disse var i aldersgruppen under 40 år. Det er det høyeste tallet i denne aldersgruppen siden 1999. I mitt fylke, Akershus, tok 92 mennesker sitt eget liv. I 2023 var vi fylket med høyest antall selvmord. Mange av oss kjenner noen av disse – kjenner foreldrene, barna, søsknene, vennene og arbeidskollegaene. Selvmord er brutalt og skjer ofte ubønnhørlig brått og uventet.

Vi må gjøre mer for å forebygge og komme tidlig til hjelp og behandling av psykisk helse. Vårt politiske program for neste stortingsperiode vil løfte mange nye og viktige tiltak på området psykisk helse. Tre av disse prioriterer vi også sterkt i vårt budsjett for 2025. Vi vil innføre selvmordsforebyggingsprogrammet YAM i skolen, vi vil opprette rask psykisk helsehjelp i alle landets kommuner, og vi vil øke kapasiteten i døgnbehandling i psykisk helsevern. Selv om det store flertallet av barn og unge – og befolkningen – har god psykisk helse, er det for mange som lever med store utfordringer i hverdagen. Det vil Høyre ta på alvor.

Jeg avslutter med å ta opp forslagene Høyre har alene og sammen med andre.

Presidenten [10:06:59]: Representanten Tone Wilhelmsen Trøen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Even A. Røed (A) [10:07:13]: Jeg lurer litt på om det er julekaketema i år. Det hadde ikke jeg fått med meg, men kakeoppskrifter er viktig.

I valgkampen i 2023 ble det fra Høyre snakket i store ord om en satsing på eldreomsorg. Mye skulle bli bedre, og forventningene er derfor høye, men det er ikke spesielt troverdig når det i deres alternative budsjett nå ikke kommer en eneste krone mer til satsing på eldreomsorg, kun en lovnad om at det skal bygges nytt. De som bor på et gammelt og nedslitt sykehjem, skal fortsette å gjøre det, for det er da ikke penger til oppussing av disse. Er det sånn at denne eldresatsingen kun er ord og ikke penger?

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [10:07:53]: Høyre er helt tydelig på at eldreomsorg og kommunehelsetjenester er noe av det viktigste vi satser på i årene fremover. Det er også litt spesielt å få et slikt spørsmål fra et regjeringsparti som altså kutter i Livsglede for Eldre, fjernet Eldreombudet og fjernet fritt brukervalg for dem som trenger det aller mest i kommunene, dem som skal få hjelp hjemme med det mest intime stell og med det som er viktig for dem i hverdagen. De fjernet også kravet om at tilskuddene til sykehjemsplasser skal gjelde nye sykehjemsplasser. De fjernet også tilskuddet til trygghetsboliger, som skal sikre eldre, kanskje særlig i distriktskommunene, som trenger å få flyttet nærmere der helsetjenesten er, der det sosiale livet er, der biblioteket og kafeen er. Det har heller ikke denne regjeringen gjeninnført etter at de kuttet det i sitt første budsjett, selv om de, til tross for det, har sagt at dette er noe de vil satse på.

Even A. Røed (A) [10:08:56]: Det er klassisk å bruke tiden på å svartmale regjeringens politikk og ikke kunne forsvare sin egen politikk. Når man legger opp til å legge alle pengene i boksen for nye sykehjemsplasser, er effekten av det at det ikke vil være støtte til å pusse opp eksisterende sykehjem. Det er et problem fordi veldig mange sykehjem er nedslitte. Veldig mange sykehjem har trange bad og dårlige arbeidsforhold. Det gjør det vanskelig for de ansatte å jobbe, og det gir dårligere kvalitet for dem som mottar tjenestene.

Det er heller ikke riktig at denne regjeringen har kuttet i eldreomsorg eller tatt den ned – nei, heller tvert imot. I dette budsjettet ligger det 40 mill. kr mer i helt konkrete tiltak knyttet til Bo trygt hjemme-reformen – sammen med bl.a. SV – og det er viktig.

Det betimelige spørsmålet her er hvorfor Høyre velger å la være å støtte kommunene i å pusse opp allerede eksisterende sykehjem, og kun legger penger i å bygge nye, selv om alle sammen skjønner at nye sykehjemsplasser også er viktig.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [10:09:57]: Realiteten er at dette er det første budsjettet til Støre-regjeringen hvor man ikke kutter i tilskudd til sykehjemsplasser.

Kommunene har i mange år fått tilskudd for å møte den store utfordringen det blir at stadig flere vil trenge heldøgns omsorg og sykehjemsplasser i årene fremover. Mange av de årene har også vært brukt til å renovere eksisterende institusjoner. Men i en tid hvor vi vet at vi får svært mange eldre som vil trenge heldøgns omsorg, i en tid hvor vi kanskje akkurat nå har det handlingsrommet til å forberede kommunene på at de må bygge ut denne kapasiteten, vil det være viktig at vi faktisk også ser en vekst i nye sykehjemsplasser, for det er det man vil trenge i kommunene fremover. Derfor er vi tydelig på at vi innretter det på denne måten, og så er kommunene veldig gode på å håndtere disse utfordringene også.

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [10:11:13]: Det er ei stor ære i dag å få offentliggjøre at Høyre no har fått statusen som det nye reverseringspartiet i norsk politikk. Me ser sjølve at representanten Trøen har uttalt at ho vil tilbake til Nasjonal helse- og sjukehusplan, der alle våre endringer står på spel. Dei vil redusere grunnfinansiering til fordel for innsatsstyrt finansiering, trass i motstand frå folk som er opptekne av kvinnehelse og psykisk helse. Dei vil innføre fritt behandlingsval igjen, som ifølgje deira eiga evaluering var eit dårleg system.

Er det slik at Høyre berre vil tilbake til system- og sentraliseringspolitikken til Bent Høie, eller er det noko bra som har skjedd dei siste åra, og som de ikkje vil reversera?

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [10:12:06]: Det er veldig mye som skjer ute i norsk helsetjeneste som er bra, ikke minst alt det dyktige helsepersonellet som går på jobb hver eneste dag, men de har jo fått noen utfordringer med den sittende regjeringen. Det er ikke alt som fungerer slik det skal. Det er en svært uforutsigbar sykehøkonomi. Sykehusdirektørene har på starten av året nærmest ikke ant hvor mye de har å rutte med i løpet av året, før regjeringen reparerer sine egne budsjetter – både i revidert budsjett og i salderingen rett før jul.

Det skjer også veldig mye ute i kommunene. Det er veldig mye bra som skjer ute i kommunene, men Høyre er også veldig tydelig på hva som er vår politikk. Fritt behandlingsvalg handler om å gi ruspasienter helt nødvendig valgfrihet og et mangfold i behandlingstilbudet. Senterpartiets representanter reiste også rundt før valget i 2021 og lovet at disse aktørene og disse pasientene skulle fortsette å få dette. Det ser vi at ikke skjer, og da må vi ta grep.

Marian Hussein (SV) [10:13:23]: De siste årene har helsepersonellkomisjonens rapport gjort noe med

debatten i helsevesenet. Den slo fast at vi går tom for folk før vi går tom for penger. En av påpekningene kommisjonen gjorde, var at finansieringsordninger som DRG-systemet og innsatsstyrt finansiering fører til feil insentiver for prioriteringer og gjør det vanskelig. Dette stykkevis og delte, som også Høyre ønsker, med større anslag av kommersielle aktører inn i det offentlige helsevesenet, gjør noe med prioriteringsdebatten, og kommersiell struktur gjør det vanskelig å planlegge for helsevesenet.

Ser representanten fra Høyre at deres løsninger og forslag om å gå tilbake ikke tar innover seg alvoret som er i helsevesenet framover?

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [10:14:31]: Jeg er litt usikker på om representanten spør meg om sykehusfinansiering, om innsatsstyrt finansiering eller DRG-systemet, eller om representanten spør om offentlig-privat samarbeid, men jeg skal prøve å svare på begge de delene på de sekundene jeg har igjen.

Da vi hadde innsatsstyrt finansiering på 50 pst. i sykehusene, så vi at vi fikk ned ventetidene, og at sykehusene gjennom det også fikk mer betalt for å behandle flere pasienter. Å gjøre endringer på DRG-takstene tror jeg enhver regjering til enhver tid må se på, sånn at vi er helt sikre på at det sammenfaller med det som er utfordringene for pasientene og sykehusene. Det gjorde vi i regjering, og det forventer jeg at den regjeringen som sitter nå, også gjør. Kvinnehelse er et av de temaene og de områdene hvor man faktisk har sett på endringer av DRG, diagnoserelaterte grupper, for at det skal treffe.

Høyre vil alltid være opptatt av å ivareta lange tradisjoner med offentlig-privat samarbeid. Det er slik vi får ned ventetidene, og det er slik vi får et mangfold og en beredskap i samfunnet.

Seher Aydar (R) [10:15:48]: Samtidig som hundrevis av mennesker går med smerter eller ødelagte tenner fordi de ikke har råd til å bore eller få behandlet tannhelsesykdom, velger Høyre å kutte i pengene til tannhelse i sitt alternative budsjettforslag. Vi lever i en tid der forskjellene øker. Flere og flere må velge mellom om de har råd til strømmregningen, mat på bordet eller tannlegeregningen. Det betyr at vi må utvide den offentlige velferden, ikke innskrenke den.

Mener Høyre at tennene er en del av kroppen, eller er det en grunn til at man synes det bør være forskjell på å gå til fastlegen og til tannlegen? Finnes det noen medisinske grunner til det som ingen andre har fått med seg, men som Høyre har fått med seg?

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [10:16:34]: Vi svekker ikke tannhelsen, men vi reverserer de endringene som har skjedd de siste årene, med billigere tannlege for

unge voksne. Det er fordi vi har andre prioriteringer. Ved å fjerne den endringen, styrker vi sykehusøkonomien. Når vi står i store utfordringer, med 260 000 mennesker som står i helsekø, og vi ser at situasjonen på veldig mange områder er krevende for pasienter som trenger helt nødvendig helsehjelp, så mener vi at det er en real prioritering å si at vi heller vil bruke pengene på noe annet.

Jeg så senest før helgen en tannlege i den fylkeskommunale tjenesten på Vestlandet, tror jeg, som sa at den endringen regjeringen – med støtte fra SV – nå er i ferd med å gjøre, egentlig vil svekke tilbudet til alle, for de har ikke nok kapasitet til å håndtere dette i tannhelsetjenesten.

Presidenten [10:17:38]: Replikordskiftet er omme.

Truls Vasvik (A) [10:18:02]: For ganske nøyaktig et år siden sto jeg på denne talerstolen og startet innlegget mitt med følgende:

«Ventetidene i spesialisthelsetjenesten er en utfordring, og fristruddene er for mange. Arbeiderpartiet tar dette på største alvor.»

Disse ordene var det handling bak. Helseministeren satte ned ventetidsløftet – en systematisk oppfølging av de for lange ventetidene vi har sett vokse fra 2017 og fram til i år. For første gang sitter alle parter rundt samme bord for å nå et mål som alle er enige om: ventetidene må ned. Vi begynner å se resultatene. Tall fra november viser at trenden er snudd. Ventetiden er nå på samme nivå som i 2023 for alle fagområdene samlet, også for somatikken. Ved inngangen av året var ventetiden fem dager lenger. Det aller viktigste tallet er at 16 300 færre ventet på helsehjelp i november i år enn på samme tid i fjor. Det er gode nyheter for samfunnet, og ikke minst er det gode nyheter for den enkelte.

Denne nedgangen har ikke kommet av seg selv. Det er knallhard jobbing fra de dyktige fagfolkene våre. Det er en mer systematisk tilnærming med mange ulike prosjekter og handlinger – ofte initiert ytterst i pasientbehandling fra fagfolk som vet hvor skoen trykker.

Samtidig har Arbeiderpartiet og Senterpartiet i regjering, sammen med SV her i Stortinget, valgt å bruke store penger på sykehusene våre. Totalt styrkes sykehusøkonomien med netto 5,7 mrd. kr. Det er en av de kraftigste økningene på mange år, og det er helt nødvendige økninger, kan jeg legge til. Det er også verdt å merke seg at vi viderefører de særskilte tilskuddene til Helse nord, som underbygger tiltak for å beholde og rekruttere fagfolk, opprettholde akutttilbud og videreutvikle spesialisthelsetjenestene ved Klinikk Alta.

Når vi diskuterer helsepolitikk, blir det mye snakk om spesialisthelsetjeneste, men de aller fleste pasientene behandles av sin fastlege rundt om i hele landet. All-

mennlegetjenestene er grunnbjelken i vår felles helse-tjeneste, en grunnbjelke som for noen år siden var under sterkt press. Arbeiderpartiet og Senterpartiet har tatt kraftige grep og styrket ordningen med 1 mrd. kr. Det har ført til at en tjeneste som nærmest lå med brukket rygg, har kommet seg opp på hesten. I år har det blitt 216 flere fastleger, nesten 90 000 flere innbyggere har fått fastlege, og antallet uten en fastlege er redusert fra over 200 000 til rett i overkant av 160 000. I tillegg er det også en betydelig reduksjon i antallet vikarer. Dette er veldig gledelig og viser at politikk funker. Men vi er ikke i mål, og jeg er glad for at fra 1. september i fjor til 1. september i år har rundt 500 nye leger inngått ALIS-avtale – et rekordhøyt antall.

Folk lever lenger. Det er veldig bra. Mange bruker ordet «eldrebølge» som om det er noe negativt at folk lever lenger. Det synes jeg vi skal slutte å gjøre, for det er veldig, veldig bra at folk lever lenger. Og de aller fleste eldre er friske. Vårt mål er at de skal holde seg friske og raske enda lenger. Derfor må vi sikre at eldre har tilgang på aktivitetstilbud for å kunne leve et godt liv, og ikke minst må vi sikre at de eldre holder tritt med den teknologiske utviklingen. Derfor settes det av penger til å styrke digital inkludering også for de eldre.

Når jeg reiser rundt i landet, hører jeg som gjennomgangstone fra de eldste at de vil bo hjemme så lenge som mulig. Det må vi som storsamfunn bidra til at kan skje. Likevel er det noen som ikke er i stand til det, og da skal de få tilbud om en sykehjemsplass. Det er et kommunalt ansvar å sørge for forsvarlige helse- og omsorgstjenester, samtidig må kommunene settes i stand til dette. Regjeringen følger derfor opp det den har lovet, og legger til rette for 1 500 heldøgns omsorgsplasser i 2025.

Alt jeg har nevnt i mitt innlegg så langt, krever noe viktig, nemlig nok fagfolk. Vi kan ønske oss alle tjenester i verden, og vi kan pøse på med penger, men om det ikke er nok leger, sykepleiere, helsefagarbeidere, portører eller fysioterapeuter, for å nevne et utvalg – jeg holdt på å si ingen nevnt ingen glemt, men noen ble nevnt, de andre er ikke glemt – går det ikke opp. Derfor må vi strekke oss langt for å beholde alle de flinke fagfolkene vi har i vår felles helsetjeneste, og vi må sikre at enda flere har lyst til å bli en del av tjenestene. Enkelte grep som må tas, er store, bl.a. hvordan vi tenker turnusplanlegging og arbeidsmiljø – andre grep er mindre, men ikke mindre viktige. Menn i helse og Jobbvinner er to viktige rekrutteringstiltak som regjeringen styrker med totalt 12 mill. kr i dette budsjettet. Det er kanskje et lite beløp, men for Menn i helse vil dette føre til at man kan rulle tiltaket ut i hele landet, og siden 2017 har over 1 500 fått fagbrev, og de har da også gått ut av ytelser.

Vi skal ha en offentlig helsetjeneste som tar imot deg når du trenger det, som fagfolkene våre vil jobbe i,

ogsom gir trygghet for pasienter, for pårørende og for de ansatte. Dette budsjettet sikrer det.

Presidenten [10:22:59]: Det åpnes for replikkordskifte.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [10:23:11]: Konsekvensene av Støre-regjeringens politikk på helsefeltet er rimelig store. Det står 260 000 pasienter i helsekø. Vi håper jo at det skal bli færre, det er viktig for dem som venter. Det er også flere andre konsekvenser, bl.a. innenfor pakkeforløp for kreft.

Vår regjering innførte i 2015 mange pakkeforløp for kreft. Det har gitt kreftpasienter veldig stor trygghet og helt nødvendig forutsigbarhet. Men ifølge tall fra kreftmonitoreringsrapporten, som er tall hentet fra Helse- og omsorgsdepartementets rapporter, viser det seg nå at målet om at 70 pst. av pakkeforløpene skal gjennomføres innen standard tid, ikke har blitt nådd på nasjonalt nivå siden 2021.

Hva vil representanten Vasvik gjøre for at dette skal bedres fremover, slik at kreftpasientene kan være trygge på at de får hjelp i tide?

Truls Vasvik (A) [10:24:18]: Takk for spørsmålet.

Det er ikke tvil om at pakkeforløpene for kreft har fungert bra, og de skal fortsette å fungere bra. Derfor jobbes det med en ny kreftstrategi i godt samarbeid med Kreftforeningen.

Det er ikke til å legge skjul på at presset på tjenestene, som vi prater mye om, også selvfølgelig gjelder alle deler av tjenestene, det er naturlig. Det er derfor vi putter mer penger inn i sykehusene, rett og slett for at vi også skal kunne klare å få kontroll på den siden.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [10:24:45]: Jeg takker for svaret. Jeg vil bare understreke at dette er det utrolig viktig å se nærmere på, for jeg tror vi er enige om at kreftpasienter skal ha trygghet.

Det pakkeforløpet har vist, er at ressurser finner hverandre, og at man som pasient eller syk opplever at systemet, som vi ofte kaller det, finner løsninger for å gi trygghet og for å gi god helsehjelp. Da må jeg bare spørre: Det er to pakkeforløp som skulle vært innført. Det ene er pakkeforløp for ME-pasienter. Det andre er pakkeforløp for langvarige og sammensatte smertetilstander. Når jeg går inn på nettsidene til Helsedirektoratet, står det at ME-pasientene skulle fått det fra januar 2024, og at de med langvarige og sammensatte smertetilstander skulle fått det fra 1. januar 2023. Gjør regjeringen noe for å få disse pakkeforløpene i gang?

Truls Vasvik (A) [10:25:48]: Det må nesten regjeringen svare på, men jeg kan på generelt grunnlag si at ja, pakkeforløp kan være bra for enkelte, men vi tenker

at for en del av pasientgruppene er et pasientforløp bedre.

Pakkeforløp er i utgangspunktet fastsatte datoer, satt i rekke etter hverandre, der vi skal sørge for at man kommer innom alt. Innenfor f.eks. smertetilstander og MS kan det være ganske stor forskjell på hvordan pasientene har det, og i hvilken retning de skal gå. Jeg vil jo tro at det er ganske stor forskjell på en smertetilstand knyttet til et ungt menneske, et barn eller en eldre person. Dette er imidlertid noe som jobbes med.

Når noen her på Stortinget tenker at det og det kan være lurt, er det også viktig å ha med seg fagligheten i det. Derfor har jeg tiltro til at også de faglige instansene ser på dette.

Bård Hoksrud (FrP) [10:26:54]: Nå vedtar flertallet, med Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV, at kiropraktorer ikke lenger skal få refusjon for de tjenestene de yter for å hjelpe mennesker som sliter med muskel- og skjelettlidelser. Det er snakk om 400 000 personer i året. Mange jobber i helsesektoren og står i jobber med mye fysisk arbeid. Refusjonsordningen ble i sin tid presset gjennom av LO og fagbevegelsen. Nå fjerner altså Arbeiderpartiet denne uten at lovforslaget skal ut på høring.

Hvorfor er ikke representanten opptatt av hva LO og fagforeningen mener i denne sammenheng? Jeg har opplevd at de er veldig kritiske til det regjeringen nå gjør. Er 141 mill. kr viktigere enn LO og fagbevegelsen og vanlige arbeidsfolks helse? Og: Hva er den faglige begrunnelsen for at dette er et fornuftig kutt?

Truls Vasvik (A) [10:27:45]: Vanligvis pleier Bård Hoksrud og hans kumpaner å være mest opptatt av at vi ikke skal lytte til LO, så det er interessant å se at det er et problem når man plutselig ikke gjør det. Det får han ta på sin kappe. Dette er en prioritering for å skape rom for andre satsinger.

Det som også er viktig å si, er at kiropraktorenes honorar ikke er regulert. Det vi prater om her, refusjonsnivået som etter vedtaket skal bli borte, er 110 kr i tilskudd for første gangs undersøkelse og deretter 47 kr for videre behandling. Når vi vet at en standard kiropraktorkonsultasjon kan ligge i spennet mellom 700 og 1 300–1 400 kr, skjønner jeg at 47 kr er et bidrag i den sammenheng, men dette er rett og slett for å skape rom for andre prioriterte satsinger, som for øvrig også LO er opptatt av.

Bård Hoksrud (FrP) [10:28:38]: Det er interessant at jeg ikke fikk et eneste svar på den faglige begrunnelsen for hvorfor dette er et fornuftig forslag, så jeg utfordrer igjen representanten Vasvik til å svare: Hva er den faglige begrunnelsen for at dette er et lurt forslag?

Representanten pratet om 110 kr. Det ble altså kuttet i fjor, og det blir fjernet helt i år. Det er snakk om 400 000 mennesker, og mange av dem kan gå på jobb fordi de får muligheten til å gjøre dette. Mange har ikke god økonomi og får altså enda dårligere økonomi med det regjeringen her gjør. Jeg trodde denne regjeringen var opptatt av å ha et minst mulig todelt helsevesen og et mest mulig felles helsevesen. Hva er den faglige begrunnelsen? Representanten må jo ha satt seg inn i hva den faglige begrunnelsen for å gjøre dette kuttet faktisk er.

Truls Vasvik (A) [10:29:20]: Den faglige vurderingen er at det er annet helsepersonell som kan utføre de samme tjenestene for muskel- og skjelettplager. Det er manuellterapeuter, det er fysioterapeuter. Fysioterapeuter er lovpålagt i alle kommuner. Da sikrer vi også at alle pasienter i alle kommuner faktisk har tilgang på disse tjenestene. Det er den faglige begrunnelsen.

Seher Aydar (R) [10:29:53]: Prisene øker, og flere og flere gruer seg til å trekke kortet i betalingsautomaten. Mange utsetter å åpne de hvite konvoluttene som ramler ned i postkassen. De inneholder regninger de ikke har råd til å betale. I et land der de rikeste på toppen har mer penger enn noensinne, er det egentlig ganske vondt å tenke på. Ekstra ille er det at noen av konvoluttene i postkassen kommer fra helsevesenet, og at de truende tallene på betalingsautomaten er på legekontoret eller apoteket. Vi kan ikke si at alle mennesker har lik tilgang på helsehjelp. Egenandelene er en barriere for mange. For mange kronisk syke er dette ekstra krevende i starten av året.

Mener Arbeiderpartiet at egenandelstaket i Norge i dag er på et rimelig nivå? Og hvis det er det, hvordan mener de at det påvirker helseforskjellene i samfunnet vårt?

Truls Vasvik (A) [10:30:47]: Økningen som er lagt opp til nå, er 113 kr sammenlignet med dagens tak. Det er basert på standard utregning, altså inntekts- og kostnadsvekst i 2025, hvor hver av faktorene teller 50 pst. Om det er et rimelig tak eller ikke, er opp til den enkelte å vurdere. Det er der det har ligget de siste årene. Vi har nå en vekst som er lavere enn beregnet inntektsvekst, dette er basert på pensjonskostnadene.

Det er vanskelig i denne sal å definere en rimelighet. Jeg kan uten problemer forstå at dette er krevende for mange, og da må vi ha andre ordninger som kan sikre dem som har aller minst.

Presidenten [10:30:53]: Replikskordskiftet er omme.

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [10:31:43]: I dag skal me for siste gong denne fireårsperioden behandla

helsebudsjettet. Mykje har skjedd sidan det siste helsebudsjettet i førre fireårsperiode.

I desember 2020 jobba eg innan psykisk helsevern. Eg hugsar ikkje datoane så godt, men eg hugsar godt den månaden. For nokså nøyaktig fire år sidan fekk pasientane våre beskjed om at ingen fekk innvilga permisjon for å kunna vera heime på julaftan. Koronasmiten var stor den månaden. Så vidt eg hugsar, var alle frivillig innlagde, og det var sjølv sagt moglegheit for å avslutta behandlinga og reisa heim. Eg treng nok likevel ikkje seia at den jula var blytung.

Det er heilt uforståeleg for meg at folk trur at det som skjedde med den psykiske helsa til folk under koronapandemien, berre ville forsvinna så fort samfunnet var ope igjen. Folk blei sjuke, og folk blei verre. Å bli frisk frå psykisk sjukdom tek tid, og det tek lengre tid jo sjukare me er. Det er uforståeleg for meg at visse parti trur at løysinga berre er å reversera auka rammefinansiering av sjukehusa, og då særleg til psykisk helse, og å innføra fritt behandlingssval igjen. Fortener ikkje folk som har psykiske lidingar, at me har eit system som kvalitetssikrar behandlinga folk får, og som sikrar at ikkje berre dei mest ressurssterke får behandling?

Det er i tillegg uforståeleg for meg at det er parti som trur at ingenting av det som skjer rundt i verda, vil påverka oss i Noreg, at det som skjer i nabolandet vårt eller andre plassar i verda, ikkje vil påverka kostnadsnivået og utgiftene i både sjukehus og kommunar.

I tillegg til å innføra eit system som ikkje gjev likeverdige behandling, og å redusera rammefinansieringa, var helsepolitikken til Høgre å kutta i sjukehusbudsjetta ved å gie 80 pst. av den faktiske kostnaden sjukehusa hadde, noko som har resultert i underfinansierte sjukehus i dag. Fastlegeordninga gjekk for lut og kaldt vatn, og partiet er ein innbiten forsvarar av dagens helseføretaksmodell, sjølv om fleire og fleire – òg parti på Stortinget – ser at han ikkje fungerer. Fleire Høgre-politikarar har uttalt at dei ønskjer å auka innsatsstyrt finansiering til det nivået det var på før, sjølv om både kvinnehelseutvalet og andre som jobbar med psykisk helse, meiner at dette er feil. Høgre går til val på meir av det same gamle. Det er totalt feil medisin. Reversering av alt me har gjort dei siste åra, er heilt feil medisin.

Gjennom den tida me har vore i regjering, har bl.a. sjukehusbudsjetta auka med rundt 10 mrd. kr. Me har auka rammefinansieringa, og me har tatt bort den urettferdige måten å underfinansiera sjukehusa på. Me har levert ein opptrappingsplan for psykisk helse og ei forebyggings- og behandlingsreform, me har styrkt fastlegeordninga, og helseministeren har sikra eit godt samarbeid mellom forskjellige aktørar for å få ned ventetidene, Ventetidsløftet. Allereie no ser me resultat. Me ser at mange fleire menneske har fått fastlege. Me ser at det er

16 000 færre på ventelister samanlikna med for eitt år sidan. Det meiner eg er rett medisin.

For fire år sidan var det stor motstand mot måten den dåverande regjeringa dreiv helsevesenet på. Eg begynte å jobba på sjukeheim hausten 2013 og kom inn på Stortinget hausten 2021. Eg sprang meir og meir. Det fell òg saman i tid med den tida Solberg-regjeringa styrte Helsedepartementet. Eg er glad for at me har brukt dei siste åra på å få det på rett kjøll igjen, trass i både etterdønningar av pandemien og stor uro i resten av verda. Me har framleis ein lang veg å gå, men eg er meir enn overtydd om at me aldri må gå tilbake til sånn som det var.

Presidenten [10:35:36]: Det blir replikkordskifte.

Erlend Svardal Bøe (H) [10:35:58]: Én ting representanten Klungland ikke nevnte i sitt innlegg, var den massive nedleggelsen av døgnplasser vi ser ved de distriktpsikiatriske sentrene i hele landet. Fra Helse nord til Helse vest og fra Helse Midt-Norge til Helse sør-øst legges det nå ned døgnplasser i distriktpsikiatriske sentre.

Da er mitt spørsmål: Hva er grunnen til at Senterpartiet i regjering bidrar til en sentralisering av det psykiske helsevern tilbudet i landet vårt?

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [10:36:28]: Det er fascinerende at ein klarar å gløyma fortida på denne måten. Sidan det er førjulstid, liker eg godt å mimra tilbake.

Då Høgre styrte landet, blei det lagt ned døgnplass etter døgnplass. Det var faktisk så gale at Stortinget gjekk mot Høgre og sa at no er det nok, no må me få opp igjen talet på døgnplassar. Det har me vore opptekne av å følgja opp. Me har bedt sjukehusa gjennom oppdragsbrev om å følgja det opp. Me har styrkt det psykiske helse tilbudet både i kommunane og i sjukehusa. Det som er det aller viktigaste når det gjeld psykisk helse, er at ein får hjelp så tidleg som mogleg, og at ein har eit ope og tilgjengeleg tilbod som ein kan gå til den dagen ein har det skikkeleg drit.

Erlend Svardal Bøe (H) [10:37:20]: Da Høyre satt i regjering, gikk den samlede ventetiden innenfor psykisk helsevern ned med 11 dager. Det gjorde at pasienter innenfor psykisk helsevern fikk hjelp raskere.

Jeg hører at representanten Klungland ikke svarer meg. Jeg kan ta ett eksempel: Da Høyre satt i regjering, hadde vi f.eks. helseministeren, Bent Høie, som var aktivt ute da vi så bl.a. forslag om nedleggelse av DPS, distriktpsikiatriske sentre, og sa at det skal en ikke gjøre. Det å hevde her at vi la ned disse plassene da vi satt i regjering, er ikke riktig.

Da vi behandlet Nasjonal helse- og samhandlingsplan i vår, var et vedtak som ble fattet i den planen, veldig tydelig. Jeg skal lese det vedtaket for representanten:

«Stortinget ber regjeringen sikre at det totale antallet døgnplasser i psykiatrien økes i tråd med framskrivingene for den enkelte helseregion, og at det skal være desentralisert psykiatrisk behandling med døgntilbud.»

Det var vedtaket i Stortinget. Det er ikke det som skjer ute i regionene nå. Nå legges det ned døgnplasser i DPS. Så jeg prøver meg en gang til: Hva er grunnen til at Senterpartiet aksepterer denne nedbyggingen av DPS-ene nå? Kan representanten svare på det og ikke snakke om historikken, men det som faktisk skjer nå?

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [10:38:27]: Når det gjeld det samla talet på døgnplassar gjennom vår tid, har det ikkje blitt lagt ned fleire døgnplassar. Det er det stikk motsette av det som skjedde under Høgres periode i Helse- og omsorgsdepartementet.

Eg synest det er ganske sjarmerende at Senterpartiet og Høgre no plutselig er einige om at døgnplassar er viktig, når det ikkje var viktig for partiet Høgre då dei hadde moglegheita til å kunna styra dette på eiga hand.

Det er forskjell på det ein ønskjer når ein er i opposisjon, og det ein faktisk prioriterer når ein har moglegheita til å kunna prioritera det.

Eg er veldig glad for at me gjennom desse tre åra har klart å styrkja psykisk helse slik me har gjort. Som eg òg nemnde i innlegget mitt: Det er ganske uforståeleg at eit tidlegare styringsparti ikkje klarar å forstå at situasjonen i verda faktisk òg påverkar oss.

Bård Hoksrud (FrP) [10:39:41]: Det er interessant å høre representanten Klungland si at det ikke er lagt ned døgnplasser i dette landet. Da tror jeg representanten bør gå tilbake og sette seg litt inn i det og se – det er lagt ned plasser.

Mitt spørsmål er: I 2021 stemte et enstemmig storting for forslaget fra Fremskrittspartiet om å vedta at regjeringen skulle innføre meldeplikt for helsepersonell som oppdager vold og overgrep mot eldre. I årets budsjett velger altså regjeringen å forkaste hele forslaget. Vi vet at én av fire vet om uverdigg behandling i eldreomsorgen, og at eldre møter uholdbare situasjoner. Hvorfor mener Senterpartiet at det nå ikke er viktig å sikre at det blir meldt fra om overgrep som skjer mot eldre på sykehjem?

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [10:40:24]: Eg er veldig oppteken av at folk som bur på sjukeheim rundt om i Noreg, skal ha ein god kvardag, og at regjeringa skal følgja opp det punktet som det er semje om i Stortinget.

Eg vil berre nemna at noko av det viktigaste når det gjeld å ivareta menneske som er under omsorga til dette landet eller kommunane våre, er at kommunane faktisk har moglegheita til å kunna gjera det, at dei har moglegheita til å kunna tilsetja gode folk, til å ha gode sjukehus. Eg meiner, i motsetnad til representanten Hoksrud, at kommunane sjølve skal bestemma dette. Me skal ikkje sitja her i Stortinget å bestemma om det f.eks. skal vera ein sjukeheim i Suldal. Det har me ikkje moglegheita til – det skal kommunen gjera. Eg vil ikkje at besta mi skal bli sett ut på anbod, eller at besta skal bu på Noregs største sjukeheim langt frå der ho har vakse opp, eller der ho kjem frå.

Bård Hoksrud (FrP) [10:41:23]: Det er morsomt å høre på representanten Klungland, for hun snakker seg bort fra det som var det klare og tydelige spørsmålet mitt, nemlig: Hvordan skal man da sikre dette, når det kommer nye rapporter som dokumenterer at det skjer uverdige forhold på sykehjem? Ett av tiltakene som vil gjøre noe med det, er altså å lovfeste retten og plikten til å melde fra når man oppdager dette på et sykehjem.

Hvordan kan representanten mene at man skal kunne klare å følge opp dette uten at man lovfester det og gir klar melding ut om at dette faktisk er noe som skal sies fra om? Det må representanten forklare meg. Hvordan skal man sikre det på en like god måte når man faktisk stemmer mot noe som representantens parti var for for veldig kort tid siden, og som det er stor enighet om?

Det er kjempemange flotte, flinke folk som jobber der ute, men vi må slå ned på de alvorlige overgrepene som mennesker opplever rundt omkring på sykehjem – der representanten nå ikke sørger for å følge opp sitt eget partis vedtak.

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [10:42:24]: Kanskje representanten Hoksrud skal få vaska øyra sine før jul. Eg sa i svaret mitt at eg forventar at regjeringa følgjer opp det det er semje om i Stortinget. Eg sa òg at for å kunna følgja opp at ikkje menneske som er i omsorga anten til staten eller kommunane, får dårleg behandling, er det avgjerande at me har moglegheita til å kunna tilsetja nok folk til å ha gode sjukeheimar – sjukeheimar som er pussa opp.

I går hørde eg f.eks. om ein kar som har fått Parkinsons sjukdom, og som bur i ein kommune i Innlandet. På grunn av omlegginga av inntektssystemet til kommunane som me gjorde no i vår, som var på høg tid, får kommunen han bur i og den sjukeheimen han bur på, endå meir pengar enn det den førre regjeringa la opp til. Det er rettferdig eldreomsorg.

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [10:43:36]: Jeg skal hjelpe representanten Klungland litt med å si at det har

blitt lagt ned ca. 3 000 døgnplasser de siste 20 årene innenfor psykisk helsevern. Det er mange som har styrt de siste 20 årene. Det er lagt ned 3 000 plasser uten at det er bygd opp nok poliklinisk kapasitet. Det er grunnen til at vi har fått lengre ventetid. I tillegg har vi hatt en pandemi, som har gjort at flere har blitt psykisk syke og køen er enda større.

Mitt spørsmål er: Når vi har lange ventetider og kort liggetid, har vi også sett av tallene for selvmord for pasienter som har vært innlagt, og i de 45 dagene etter at de er utskrevet, har gått rett opp. Hva tenker representanten om akkurat det, når vi har svære planer om nullvisjon for selvmord?

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [10:44:33]: Eg er heilt einig i framstillinga til representanten Bollestad. Eg vil berre seia at ho og partiet hennar er hjarteleg velkomne over på sida vår.

Det som eg òg snakka litt om i innlegget mitt, handla om at ein skal få hjelp så tidleg som mogleg, at ein skal ha tilbod rundt om og i nærleiken, som er opne og tilgjengelege. Eg trur at ved å ha moglegheita til å kunna få hjelp raskt, vil ein kunna unngå at folk blir så sjuke at dei vurderer eller gjer sjølv mord, men også at ein klarar å fanga det opp så tidleg at ein klarar å koma tilbake igjen, klarar å ha eit godt liv, at ein kan bli frisk. Det er den rette vegen å gå. Eg er veldig glad for at ein gjennom opptrappingsplanen for psykisk helse har vore så tydeleg på at folk skal kunna få hjelp så nær der dei bur som mogleg.

Presidenten [10:45:31]: Replikskordskiftet er over.

Bård Hoksrud (FrP) [10:45:50]: Helse er noe av det aller, aller viktigste i et menneskes liv. Det er derfor viktig å sikre at alle får gode og trygge helsetjenester – raskt og når man trenger det.

Vi i Fremskrittspartiet mener at alle mennesker er forskjellige og har forskjellige behov. Derfor vil vi at folk selv skal få muligheten til å være med og ta de valgene som er best for den enkelte. Vi mener derfor at et helsevesen som sørger for valgfrihet til den enkelte, er det beste. Det betyr at om man trenger en operasjon eller har behov for et rehabiliteringstilbud, skal man kunne få muligheten til å velge. Man skal kunne velge om det er det offentlige, de private eller de ideelle som skal gi deg den tjenesten. Men det er staten som skal betale, slik at vi ikke får det todelt helsevesenet som vi nå ser vokse fram i rekordfart mens Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV styrer. Det er stikk i strid med det de forsøker å overbevise velgerne om, men det avsløres dag for dag. Vi ser at folk ønsker mer valgfrihet, enten man er rik eller fattig.

Årets budsjetttrunde har vært nedslående. Nok en gang ser vi at ingen andre partier viser noen som helst

vilje til å satse på eldreomsorgen. Eller: Viljen er der når de prater, men de følger ikke opp med penger. Det holder ikke å si at vi gir mer penger til kommunene når pengene ikke er øremerket til eldreomsorgen. Fremskrittspartiet er tydelig på at vi ønsker en statlig finansiert eldreomsorg/pleie- og omsorgstjeneste. Det er det dessverre ikke støtte for her i salen. Derfor foreslår vi å styrke driften av eldreomsorgen i kommunene med 2 mrd. kr ekstra i 2025. Det handler om å høre de klare meldingene som vi får fra Pårørendealliansen, lokale eldreombud – for regjeringen har lagt ned det nasjonale eldreombudet – vanlige folk og kommunepolitikere. Det er store bekymringer der ute, og man krever handling, ikke mer prek. Det er handling som gir resultater – prek fyller ikke stillinger eller bygger sykehjemsplasser, men det gjør penger.

Jeg vil avslutte med en kort oppsummering av Fremskrittspartiets forslag til endringer. Dette er endringer som vil bety noe for folks trygghet og valgfrihet og sikre god omsorg til dem som trenger det – med redusert ventetid.

- Vi vil styrke sykehusbudsjettene, bruke ledig kapasitet og kjøpe mer hos ideelle og private, og foreslår 1,2 mrd. kr mer til sykehusene og til kjøp av private tjenester.
- Vi ønsker å kutte det usosiale egenandelstaket, ned til 3 000, som regjeringen og SV har økt år for år, utover det som er lønns- og prisvekst.
- Vi vil gi tilskudd til tiltak og plasser innenfor psykisk helse og rusomsorg, 200 mill. kr.
- Vi ønsker å øke innkjøp av medisiner med 100 mill. kr.
- Vi ønsker å øke antallet intensivplasser med 200 mill. kr.
- Vi ønsker flere døgnplasser i psykiatrien, 200 mill. kr.
- Vi vil bruke 50 mill. kr på å utrydde livmorhalskreft raskere. Svenskene klarer det, og det er ingen grunn til at vi ikke skal klare det i Norge også.
- Vi ønsker å etablere 100 flere LIS1-plasser, altså plasser for leger i spesialisering.
- Vi ønsker å starte bygging av 2 000 ekstra nye sykehjems- og omsorgsplasser, i tillegg til de 1 500 som ligger inne fra regjeringen.
- Vi ønsker å få på plass en ordning for vaksine mot helvetesild og vannkopper, 25 mill. kr.
- Vi setter av 50 mill. kr til å bekjempe vold og overgrep mot eldre, inkludert å opprette et nasjonalt eldreombud.
- Vi ønsker å få på plass 50 mill. kr i søkbare midler til frivillige organisasjoner som driver med forebygging.
- Vi ønsker å bruke 5 mill. kr i tilskudd til lavterskeltilbud for personer med demens.

- Vi ønsker å bruke 141 mill. kr på å stoppe fjerningen av refusjonsordningen for kiropraktorene.
- Vi ønsker som sagt å styrke eldreomsorgen ved å øremerke 2 mrd. kr til kommunene, for å sikre at pengene faktisk går til mer og bedre eldreomsorg. Dette er viktige tiltak som vil bety en forskjell for folk flest.

Jeg tar opp forslagene Fremskrittspartiet har alene og sammen med andre i saken.

Presidenten [10:49:59]: Representanten Bård Hoksrud har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Truls Vasvik (A) [10:50:16]: Mange av oss er ute og reiser og prater med folk, også eldre folk. De eldre er omtrent akkurat like forskjellige som alle andre, det er bare at de er eldre – det høres ikke alltid sånn ut i denne sal – og de aller fleste sier til meg at det de har aller mest lyst til, er å bo hjemme så lenge som overhodet mulig. Fremskrittspartiet snakker derimot på inn- og utpust om institusjonsplasser, som om eldre er én gruppe der alle vil gjøre akkurat det samme. Det var denne valgfriheten som representanten pratet om, da.

Det er ikke sånn at «one size fits all» i eldreomsorgen heller, og mitt spørsmål er ganske enkelt: Hvorfor har ikke Fremskrittspartiet to tanker i hodet samtidig? Hvorfor har Fremskrittspartiet tunnelsyn på en institusjonalisering av eldre, når de fleste eldre ønsker å bo hjemme?

Bård Hoksrud (FrP) [10:51:03]: Det der var et veldig enkelt spørsmål, for Fremskrittspartiet har veldig mange tanker i hodet på én gang. De aller fleste ønsker å bo hjemme lengst mulig, og det er Fremskrittspartiet veldig opptatt av at man skal få mulighet til. Utfordringen er dem som trenger den sykehjemsplassen, som står i kø i en kommune som ikke har råd til dette, som ikke har de pengene som kan gjøre at man kan få den sykehjemsplassen, og at det kanskje ikke lenger holder med f.eks. hjemmetjeneste hvis man er blitt så syk at man trenger hjelp i hjemmet sitt. Da trenger man faktisk å ha disse plassene.

KS har sagt at vi trenger 13 000 nye plasser innen 2030, og med den snilefarten som denne regjeringen holder på med, er vi langt, langt unna det. De 1 500 plassene som regjeringen garanterte skulle være nye sykehjemsplasser i år, er man langt unna å oppfylle – det er i overkant av 300 nye sykehjemsplasser.

Det er det det handler om. Vi får mange flere eldre som kommer til å trenge sykehjemsplasser i framtiden.

Truls Vasvik (A) [10:52:08]: Jeg begynte med å notere at Fremskrittspartiet hadde veldig mange tanker i

hodet på én gang, og det må jeg si at jeg kan være enig i, og så ender vi med akkurat den samme tanken: institusjonsplasser, institusjonsplasser, institusjonsplasser. Vi, derimot, også i enheten sammen med SV, prioriterer en rekke konkrete aktivitetstilbud for eldre som vi vil bevilge mer midler til. Det er tilbud om aktiviteter, frivillighet, digital inkludering og sterke og stødige lavterskelmøteplasser. Alt dette styrker vi i budsjettet. Hvorfor gjør vi det? Jo, fordi det er nettopp det eldre sier til oss er viktig for dem.

Fremskrittspartiet fortsetter sin ensomme ferd mot statlig eldreomsorg og prater, som sagt, om én eneste ting. Da er det noe som er litt fascinerende: Hvordan kan Fremskrittspartiet egentlig foreslå å gi kommunene 2 mrd. kr i en sekkepost samtidig som de sier at kommunene ikke er i stand til å drive eldreomsorg? Ikke minst, og kanskje aller viktigst: Hva tenker representanten at disse 2 mrd. kr skal gå til?

Bård Hoksrud (FrP) [10:53:03]: Det er det som er forskjellen på oss og Arbeiderpartiet, som synes det er greit bare å gi pengene som frie midler. Da ser vi ofte at det er penger som ikke går til f.eks. eldreomsorg, og derfor er vi tydelige på at disse pengene skal gå til eldreomsorg. Det er bl.a. for å sørge for flere ansatte, som jeg har hørt at representanten og Arbeiderpartiet prater om, men som de ikke følger opp. Da kan man ha flere ansatte som kan bidra i eldreomsorgen, man kan få aktivtører, og man kan sørge for å få på plass Inn på tunet-tilbud for folk som trenger avlastning i en periode, f.eks. demente som ønsker å bo hjemme sammen med sin kjære kone eller mann, som trenger litt fri i hverdagen for å kunne gjøre dette, og for at folk skal kunne bo hjemme. Vi har en regjering som signaliserer at dette er man ikke positiv til, dette vil man ikke være med på.

Det er det som er utfordringen med denne regjeringen: Fremskrittspartiet er selvfølgelig enig i at de som bor hjemme, skal få den muligheten, men regjeringen er altså ikke villig til å sørge for at de som trenger disse tilbudene, faktisk får det når de har behov.

Siv Mossleth (Sp) [10:54:20]: Representanten Hoksrud har nok personlig et veldig varmt hjerte som banker for en god eldreomsorg, men så kommer både representanten og representantens parti på glattisen. En fot sklir hit, og den andre sklir dit – Fremskrittspartiet er som Bambi på isen. Fremskrittspartiet sier at det som bidrar til å overstyre det lokale selvstyret, bør legges ned. KS er enig og sier at redusert statlig detaljstyring er et viktig tiltak for at kommunesektoren skal kunne møte framtidens behov. KS støtter ikke statlig finansiert eldreomsorg fordi det klart bryter med prinsippet om lokal selvråderett, ettersom en stor del av rammen trekkes tilbake og gis som øremerkede tilskudd – og beina til Bambi sklir ut. Ser

ikke representanten Hoksrud at statlig finansiert eldreomsorg ikke går i rett retning, og heller ikke er etterspurt av kommunene?

Bård Hoksrud (FrP) [10:55:19]: Nei, jeg gjør ikke det. De har hatt et forsøk som har fungert fantastisk i de kommunene som har vært med – ikke bare for de eldre, men også for andre som trenger pleie- og omsorgstjenester. De fikk et mye, mye bedre tilbud i de kommunene. Jeg ønsker ikke, som Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV, at det skal være Lotto-tilstander, og at postadressen din avgjør hvilke tjenester du får, og om du får tjenester i det hele tatt.

Vi får altså 120 000 flere demente fram til 2050. Da må vi ha de plassene, sånn at når man trenger den sykehjemsplassen eller heldøgnspleieplassen, er den der.

Alle er enige om at folk som kan bo hjemme, og som har lyst til å bo hjemme, skal få den muligheten. Det er kjempebra. Derfor må vi styrke hjemmetjenestene, som også vil kunne styrkes med 2 mrd. kr til eldreomsorgen, sånn at folk kan bo hjemme lenger. Problemet er at det er krise ute i kommunene. Jeg kommer selv fra en kommune hvor det er kjempetrøbbel fordi vi har hatt rødgrønne partier som har brukt penger på en luksusfelle som altså nå kommer og – jeg hadde tenkt å si noe, men jeg skal ikke gjøre det – biter en i rumpa.

Presidenten [10:56:33]: Så er det slik at taleuret gjelder også for representanten Hoksrud.

Marian Hussein (SV) [10:56:50]: Fremskrittspartiet har muligheten til å avgjøre hvordan eldreomsorgen skal være i byen min, her i Oslo. De siste årene har de brukt sin maktmulighet til faktisk å svekke eldreomsorgen i byen. Forrige gang ble de enige med byrådspartiene fra Høyre og Venstre om at de skulle sette fire sykehjem på anbud. Ett av anbudene fikk ingen konkurranse. Lovisenberg Omsorg fortalte at de ønsker å være en god arbeidsgiver. Derfor satset de ikke på det første anbudet. Sist uke ble ytterligere to sykehjem satt ut på anbud.

Tror representanten at stadig anbudsutsetting vil gi oss det personellet og den kvaliteten vi trenger for framtiden? I en tidligere replikk fortalte representanten at han ønsker at det skal være aktivtører på sykehjem. Det blir det ikke med disse anbudene.

Bård Hoksrud (FrP) [10:57:55]: Det representanten sier, stemmer ikke. Det finnes private som i dag har gode aktivitetstilbud, som er opptatt av at det f.eks. skal være kokker som sørger for at man lager god mat. Fremskrittspartiet sørget faktisk for at det i denne byen ble mer penger til eldreomsorgen, gjennom det forliket som ble nå.

Forskjellen på SV og Fremskrittspartiet er at Fremskrittspartiet er opptatt av at det ikke skal være post-adressen din som avgjør hvilken eldreomsorg du får. Vi ønsker å sørge for at det er de tjenestene man trenger, som skal avgjøre hvilke tjenester man får, og at staten stiller opp og tar regningen – ikke sånn som nå, hvor det blir prioriteringer. Eldreomsorg blir ofte satt opp mot andre ting, og eldreomsorgen taper. Derfor har vi også holdt på i over 30 år, så lenge jeg har vært med i politikken, og pratet om eldreomsorg i hver eneste valgkamp. Da må SV, sammen med de andre rød-grønne partiene, slutte å prate om det og faktisk bevilge penger for å gjøre noe med det. Det er det folk forventer der ute. Alle jeg prater med, forventer mer handling.

Seher Aydar (R) [10:59:12]: Hos fastlegen får du frikort – hos tannlegen er det bankkontoen som gjelder. Over 300 000 personer i Norge har ikke råd til tannlegen. Det kan ikke være opp til økonomien om du har råd til sunne tenner eller ikke. Det er på tide å behandle tennene som en del av kroppen. Jeg har lett i Fremskrittspartiets alternative budsjettforslag. Jeg ser at samtidig som de gir skatteletter til de aller rikeste, gir de ingenting til tannhelse. Fremskrittspartiet har tidligere sagt at tennene er en del av kroppen. Jeg lurte på om det bare er prat. Er det sånn at Fremskrittspartiet har mer omsorg for de aller rikeste enn for de med dårlige tenner og dårlig råd?

Bård Hoksrud (FrP) [10:59:51]: Fremskrittspartiet er enig i at tennene er en del av kroppen. Derfor fikk vi, da vi satt i regjering, på plass flere ordninger som nettopp sørget for at personer som har spesielle sykdommer og så videre, fikk mer tilskudd. Jeg tror det er vanskelig å klare å få på plass en ordning. Beregningene er vel at det vil koste 11–12 mrd. kr å sørge for dette til alle. Vi har likevel ikke foreslått noen kutt i forhold til det som kom fra regjeringspartiene.

Det som bekymrer meg, er at man nå ser at fylkestannleger rundt omkring sier at det ikke hjelper å vedta her i huset at man skal ha redusert egenandel, når realiteten er at det ikke er tannleger som kan gjøre det, og køene kommer til å øke. Jeg trodde vi var opptatt av at vi skulle redusere køene, ikke øke køene, men resultatet nå er faktisk at køene går opp, og at færre får behandling.

Fremskrittspartiet har vært tydelig på at med 2 mrd. kr til eldreomsorgen er det et ansvar for at de som er under kommunal omsorg, faktisk skal få gjort noe med tennene sine. Der er det også muligheter for faktisk å gjøre det representanten utfordrer meg på, og det har Fremskrittspartiet i sitt forslag.

Presidenten [11:00:57]: Replikordskiftet er omme.

Marian Hussein (SV) [11:01:17]: I Norge er vi stolte av å ha et helsevesen i verdensklasse, et helsevesen som gir trygghet, og som sikrer beredskap 24 timer i døgnet, 365 dager i året, uansett hvor vi bor, eller hvor mye vi tjener. Vi i SV kjemper for at denne grunnleggende rettigheten skal stå sterkt – ja, sterkere enn noensinne – også framover.

Helsevesenet vårt står overfor store utfordringer. Sykehusene våre har store økonomiske utfordringer grunnet bygge- og rentekostnader, men det er egentlig de som bærer de tyngste byrdene, de ansatte, gullet, som forteller om de vanskeligste situasjonene. De forteller om økt arbeidspress som gjør det vanskeligere og vanskeligere å være til stede. De forteller om økonomiske utfordringer som gjør at man velger kortsiktige løsninger. Det er ikke noe vi kan fortsette med.

Samtidig som vi hører om disse fortellingene fra helsepersonell, ser vi en høyreside som går til angrep på de ansatte. Det er helt uakseptabelt at vi nok en gang skal få en situasjon der vi skal kommersialisere helsevesenet vårt mer. Det er helt uakseptabelt at vi nok en gang må kjempe mot en høyreside som vil svekke arbeidsforholdene for dem som bærer velferdsstaten på skuldrene sine. De forslagene som kommer fra f.eks. Høyre, som ønsker å åpne for flere unntak fra arbeidsmiljøloven, er et angrep på helsepersonell. Det vi ser fra flere kommuner, hvor man setter flere og flere sykehjem ut på anbud, er et angrep på pensjonsvilkårene og lønns- og arbeidsvilkårene til helsepersonell.

Vi mener at den eldrebølgen vi står overfor, med større og større behov, gjør det viktigere enn noen gang at vi gjør det attraktivt å jobbe i helsevesenet. Vi i SV mener at løsningen på utfordringene i helsevesenet ikke er å tvinge de ansatte til å jobbe enda mer, eller å svekke deres rettigheter, men at vi faktisk øker bemanningen, lytter til de ansatte og forsøker å gå motsatt vei enn høyresiden. Vi må ha tillit til de ansatte framfor topptung styring og markedslogikk i helsevesenet vårt.

Helse handler om mer enn behandling, og derfor er det viktig å snakke om det som forebygger. SV er i gang, sammen med regjeringspartiene, med å bygge ut en offentlig velferdsreform for tannhelsen. Tennene er en del av kroppen, og for mange er tannhelse en økonomisk byrde. Når én av fem unnlater å gå til tannlegen på grunn av kostnadene, vet vi at det er mange som unnlater å forebygge. Det kan ikke vi akseptere. Vi kjemper for en universell tannhelseordning. Akkurat nå har vi begynt med de yngste, og flere skal det bli. Det skal bli like billig å gå til tannlegen som å gå til fastlegen.

Fjoråret var et ganske vanskelig år. Antall mennesker som døde i overdosedødsfall var alarmerende. Derfor har det vært viktig for oss i SV å sikre mer penger til rusomsorg. Det er viktig at vi tar vare på disse mennes-

kene, og at vi sikrer bedre vilkår for ideelle rusbehandlingstilbud som har vokst fram. Derfor har vi sikret mer penger til dem. Vi har også sikret mer penger til LIS-stillinger for å ta vare på de folkene som skal overta og komme på vakt om noen år. Slik sikrer vi et sterkt offentlig helsevesen.

Presidenten [11:05:27]: Det blir replikkordskifte.

Sandra Bruflot (H) [11:06:06]: Hvilken karakter vil SV gi regjeringens satsing på kvinnehelse i dette budsjettet, og hvordan kan det ha seg at kvinnehelse aldri er en del av SVs budsjettseire?

Marian Hussein (SV) [11:06:21]: Kvinnehelse var en del av våre seire i revidert nasjonalbudsjett før sommeren. Kvinnehelse har også vært en del av seirene vi hadde i budsjettet i fjor. Da var kanskje ikke representanten så opptatt av Ammehjelpen og tilbud til kvinner. Vi i SV har faktisk forsøkt å passe på å satse på kvinnehelse både i vårt eget alternative budsjett og også ved å sikre at vi har fått gjennomslag på de områdene. Samtidig er det ikke alltid lett å bli enige, og man får ikke alt det man har i sitt alternative budsjett i budsjettgjennomslagene, men vi mener at dette budsjettet faktisk ble litt bedre med våre gjennomslag.

Sandra Bruflot (H) [11:07:11]: Jeg håper at SV mener det ble litt bedre etter at SV kom inn i forhandlingene. Ellers ville jeg blitt meget overrasket.

Det er mulig at representanten Hussein er litt mer tålmodig enn meg. Personlig ville jeg nesten blitt litt sur av at man gang på gang på gang blir lovet at bare vent litt til, så skal kvinnehelse prioriteres, bare vent litt til, så skal det komme en strategi, bare vent litt til, så skal det inn i en plan.

Vi vedtok jo, med både SV og Høyres stemmer, at dette skulle være en sentral del av Nasjonal helse- og samhandlingsplan. Så kom planen, og så var man avspist med et kapittel om føde- og barselomsorg, som om det eneste kvinner gjør, er å bære fram barn, eller som om kvinnehelse er lik føde- og barselomsorg. Sånn sett er et tilskudd til Ammehjelpen egentlig bare nok et eksempel på det. Man får gjennomslag på føde og barsel, men ikke på alt annet. Så spørsmålet mitt blir: Kanskje 2025, eller 2026, blir det året der SV legger litt politisk press bak kravene sine, og der vi kanskje får gjennomslag for kvinnehelse?

Marian Hussein (SV) [11:08:13]: Jeg er mer bekymret for kvinnehelse hvis Høyre kommer til makten, for det vi ser med budsjettet til Høyre, er at de legger opp til mer innsatsstyrt finansiering. Vi vet at kvinnehelse, særlig føde og barsel, men også all annen kvinnehelse, som komplekse kvinnehelsesykdommer som krever

langvarig behandling, svekkes under en sterk innsatsstyrt finansiering. Vi vet også at større økning av kommersielle aktører gjør at vi mister viktig helsepersonell til disse, og at det offentlige helsevesenet blir utilstrekkelig for disse kvinnene. Jeg ønsker et sterkt kvinnehelsetilbud, men jeg tror også at ved å satse på det offentlige helsevesenet, ved å satse på mer grunnfinansiering og forskning i det offentlige helsevesenet, kan vi hjelpe flere kvinner, også de kvinnene som ikke har de lette sykdommene, og innen barsel og føde.

Sandra Bruflot (H) [11:09:19]: Jeg ville absolutt ikke vært bekymret, og det er bl.a. på grunn av nettopp de tingene som representanten Hussein tar opp. I Høyres alternative budsjett har vi over 1,2 mrd. kr mer til nettopp grunnfinansiering av sykehusene, vi setter av penger til forskning på kvinnehelse, og vi setter av penger til å oppdatere nasjonale veiledere og retningslinjer for de typiske kvinnesykdommene, så det ville jeg ikke vært bekymret for. I tillegg setter vi av penger til bruk av privat kapasitet, nettopp fordi vi vet at det f.eks. for fødselsskader og andre typiske kvinnesykdommer er lange ventetider.

Jeg skjønner at jeg ikke får noe svar på spørsmålet om når SV skal legge politisk press bak kravene sine innen kvinnehelse. Men la meg spørre igjen: Hvilken karakter mener SV vi kan sette på dette budsjettet når det gjelder kvinnehelse? Og hvordan mener SV at dette er med på å tette gapet mellom den opplevelsen kvinner og menn tross alt har når vi møter den offentlige helse-tjenesten?

Marian Hussein (SV) [11:10:13]: I motsetning til replikanten er jeg ikke utdannet lærer, så akkurat nå har jeg ikke gjort leksen med å gradere hvilke nivåer de ulike partiene ligger på. Men det som faktisk er en tilbakemelding fra fagmiljøene som jobber med kvinnehelse, er at et stadig stykkevis og delt helsevesen, med store kommersielle aktører, gjør det vanskelig å ha gode behandlingstilbud for kvinner. Høyre sier på den ene siden at de satser på styrket sykehusøkonomi, men på den andre siden lover de penger til de kommersielle aktørene, uten at de offentlige sykehusene faktisk kan være med og bestemme at det er den kompetansen de trenger. Når man sier at her åpner vi slusen, gjør det at veldig mange sykehus, også her i Oslo, forteller at de mister viktig helsepersonell, og at det blir vanskeligere å satse på kvinnehelse når man legger opp til en slik todeling.

Bård Hoksrud (FrP) [11:11:27]: Det er bra representanten ikke er redd for Fremskrittspartiet i regjering, men er redd for Høyre.

SV og regjeringspartiene fjernet all refusjon til kiropraktorbehandling, helt uten konsekvensutredning. Ikke bare sørger de for dyrere behandling for alle med muskel- og skjelettplager – og mange av dem er faktisk kvinner – men også statistikken tilknyttet kiropraktorbehandling blir borte. Det er mye viktig forskning på muskel- og skjelettlidelser som SV nå er med på å ødelegge med et pennestrøk, i tillegg til potensielt å øke belastningen på fastlegene og øke sykefraværet.

Hvorfor vil ikke SV vite konsekvensene av de kuttene de faktisk er i ferd med å gjennomføre, og som kan få store konsekvenser for mange mennesker med muskel- og skjelettplager? Som sagt er mange av dem kvinner. Da blir kanskje kvinnehelseengasjementet til representanten litt hult.

Marian Hussein (SV) [11:12:22]: Jeg vil ikke si at det blir hult, jeg vil si at kvinnehelseengasjementet vårt viser seg på ulike måter.

Det er viktig å si at endringen som gjøres nå, ikke er et av SVs førstevalg. Samtidig har vi tidligere vært med og reddet kiropraktorordningen, og samtidig ser vi at her er det en prioritering som regjeringspartiene har gjort over tid; det er jo ikke bare først i år de har gjort dette. Så vet jeg at det jobbes iherdig i andre kanaler med å sikre den registreringsordningen, og der er vi i SV med og søker å dra lasset. Så er det jo ikke sånn at verken kvinnehelse eller kiropraktorbehandling blir borte ved at disse pengene nå forsvinner.

Dette er kanskje også et arbeid som Fremskrittspartiet burde ha sett på, hvordan man kunne ha sikret mer likebehandling av kiropraktorer, da de hadde makt og satt i regjering.

Bård Hoksrud (FrP) [11:13:29]: Det siste er morsomt, for da fjernet vi ikke refusjonsordningen. Da var den der, så det var egentlig ganske bra.

Representanten er alltid ute på en evig jakt etter alle private som driver innenfor omsorgssektoren, og da har jeg lyst til å si at jeg har vært og besøkt Villa Skaar, som ligger i Lier, og som har flere sykehjem rundt omkring i området her. Også da SV satt i regjering, benyttet man faktisk tilbudene fra dem, fordi man ikke nødvendigvis hadde alle tilbudene selv. Hvorfor har man den iveren etter hele tiden å prøve å snakke ned mennesker som er opptatt av å drive god omsorg, hjelpe mennesker som trenger det, sørge for at man kan få en sykehjemsplass når det ikke finnes i det offentlige helsevesenet, fordi man ikke har plasser tilgjengelig? Det må representanten svare på. Og ikke minst: Hvorfor er man så imot alle de ansatte som jobber på disse stedene? Er de dårligere ansatte enn dem som jobber i det offentlige helsevesenet?

Marian Hussein (SV) [11:14:34]: Nå er vi inne på det som kanskje er representantens favorittsyssel: kommersielle aktørers ve og vel. Utfordringen, som jeg ikke forstår hvorfor Fremskrittspartiet ikke klarer å svare på, er: Hvorfor skal skattepenger, mine og dine penger, som skal gå til offentlig velferd, tas ut i profitt av noen enkelte, og hvorfor skal de ansatte i helsevesenet tape pensjon og lønnsvilkår hos de kommersielle? Vi vet at det er dette som skjer, og vi ser også at da Oslo kommune rekommunaliserte flere av helseinstitusjonene, var det flere av de ansatte som gikk hundre tusen opp i lønn. Det er for meg en bedre arbeidslivspolitik i en tid hvor vi trenger mer helsepersonell, ikke mindre. Da trenger vi ikke mer kommersialisering.

Presidenten [11:15:35]: Replikskordskiftet er omme.

Seher Aydar (R) [11:16:00]: Det er mye bra med helsevesenet vårt, men fellesskapets helsetjeneste er under press. Det aller viktigste vi gjør for like helserettheter til alle, er å sikre at de offentlige helsetjenestene er gode, tilgjengelige og billige for absolutt alle i landet vårt.

Forskjellene øker, og flere gruer seg til å dra bankkortet, enten det er i butikken, på sykehuset eller hos tannlegen. Da må vi både styrke og utvide velferden. Vi kan øke skattene til dem som tjener og eier aller mest, altså de aller rikeste i samfunnet, for å finansiere mer velferd til alle.

Økende forskjeller i samfunnet speiles i helse. Folk med dårlig råd har både dårligere helse og dårligere tilgang på helsetjenester. Målet for helsepolitikken må være å utjevne forskjellene og sikre lik rett til helsehjelp for alle. Da må helsehjelp bli billigere. Egenandelene er en barriere for mange. Rødt foreslår å senke frikortgrensen til 2 500 kr. I dag må barn betale egenandel i helsevesenet fra de er 16 år. Derfor foreslår vi betalingsfritak for alle barn opptil 18 år, for tilgang til helsetjenester kan ikke være avhengig av foreldrenes økonomi.

Når tennene ikke behandles som en del av kroppen, legges det i praksis opp til at forskjellene i samfunnet kommer til uttrykk i befolkningens tannhelse. Det er behov for en skikkelig tannhelsereform som likestiller tannhelse med andre helsetjenester. Hundrevis av mennesker unngår å oppsøke tannhelsehjelp i frykt for hva regningen blir. Rødt vil at det ikke skal koste mer å gå til tannlegen enn det gjør å gå til fastlegen, for det er usynlige køer i helsevesenet vårt med folk som ikke engang har råd til å stille seg i kø.

Tannhelseutvalget konkluderer med at alle skal ha rett til nødvendige tannhelsetjenester. Utvalget foreslår å utvide dagens frikort til å omfatte egenandeler for nødvendige tannhelsetjenester, med et eget frikort for tannhelsetjenester som en overgangsordning.

I vårt budsjettforslag innfører vi en egenandelsordning for tannhelse, som starten på en tannhelsereform. Reformen innføres ved å ta deler av regningen for dem som har størst utgifter. I tillegg går vi inn for gratis tannregulering for alle opptil 18 år, slik at alle barn, uavhengig av familiens økonomi, får den nødvendige tannbehandling de har rett på. Rødt setter av mer enn 3 mrd. kr til første skritt på veien mot gratis tannhelse for alle.

Sykehusene våre er drevet etter markedssøkonomiske prinsipper. Budsjettene er så stramme og kravene til rask gjennomstrømming av pasienter så høye at fagfolkene slutter. Denne politikken forsterker helsepersonellkrisen, samtidig som det gjør livet som pasient og pårørende mer sårbart. Det har gjort pasienter, og spesielt eldre, til kasterballe mellom sykehus og kommune. Skal vi styrke sykehusene våre, må vi ta makten vekk fra overbetalte direktører og begynne å lytte til fagfolkene, til pasientens behov og til politiske beslutninger. Skal vi sikre oppgavedeling, må også bemanningen styrkes i hele laget, med flere jordmødre, sykepleiere, helsefagarbeidere, barnepleiere og med flere stillinger for leger i spesialisering, i tillegg til å toppe bemanningen med flere portører, helsesekretærer og renholdere.

Markedstenkningen i sykehusene har vært en driver til nedprioritering av tid- og omsorgskrevende pasientgrupper. Det er derfor positivt at regjeringen reduserer innsatsstyrt finansiering, men skal vi sikre god og likeverdig behandling, må ordningen avvikles helt. Det er Høyre-politikk som særlig straffer føde og barsel, kvinnehelse generelt og psykisk helse.

Vi må styrke sykehusene og stanse nedlegging av behandlingstilbud, framfor markedstenkningen. Rødt vil også stanse pengeflommen som går fra våre offentlige sykehus til kommersielle bemanningsbyråer. De pengene må heller brukes til bedre grunnbemanning og styrking av sykehusenes bemanningsenheter.

Over mange år har det vært en massiv overføring av ansvar fra sykehus til kommune uten at kommunehelse-tjenesten har blitt styrket skikkelig. Derfor går vi i Rødt inn for å styrke kommunene med 15 mrd. kr mer i vårt alternative budsjett, og vi bevilger midler til flere sykehjemsplasser.

Samtidig som kommunene får mer ansvar, er det en nedbygging som pågår i sykehusene. Derfor går vi også inn for flere døgnplasser innen både psykisk helsevern og rusbehandling, i tillegg til å styrke kvinnehelse.

Vi kan løse problemene i fellesskap ved å satse på våre felles helsetjenester, og vi kan gjøre det ved å endre på hvordan sykehusene og helsetjenestene våre drives. Kampen mot Forskjells-Norge er også en kamp for helse, levekår og livskvalitet.

Med det tar jeg opp forslagene Rødt har alene og sammen med andre.

Presidenten [11:20:50]: Representanten Seher Aydar har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [11:21:05]: I sitt innlegg var representanten Aydar så vidt inne på situasjonen for helsepersonellet i norsk helsetjeneste. Vi vet at det er mange hundre tusen brudd på arbeidsmiljøloven i norske sykehus hvert år, så jeg kunne tenke meg å spørre representanten: Hva tenker Rødt er løsningen? Helsepersonellkommissjonen har jo vært tydelig på at vi ikke kan forvente at vi kan få flere hundre tusen flere helsepersonell i årene fremover. Dem trenger vi også i andre sektorer for å klare de store omstillingene samfunnet står foran. Vi ser forsøk med lengre vakter, som fungerer godt veldig mange steder i de offentlige sykehusene. Er det noe Rødt også vil være interessert i å støtte opp under, sånn at helsepersonell kan få mer kontinuitet i arbeidshverdagen sin, møte opp færre ganger på jobb og gi god pleie til pasientene?

Seher Aydar (R) [11:22:08]: Arbeidsvilkårene for helsepersonell er utrolig viktig og helt avgjørende hvis vi skal klare både å beholde og å rekruttere folk til vår helsetjeneste. Det er grunnmuren i helsevesenet vårt.

Når det gjelder langvakter, som representanten spør konkret om, er det aller viktigste for Rødt – og det vi legger til grunn – at det skjer i samarbeid med de ansatte og de ansattes organisasjoner. For hvis ikke fagbevegelsen er involvert i det og er med på å sette rammene for hvordan vaktene skal være, og hvordan arbeidstidsordningene skal være, er vi redde for at det skjer på arbeidsgivers premisser og dermed skaper mer belastning.

Det som er viktig å tenke på når det gjelder arbeidstidsordninger, er å lage arbeidstidsordninger som gjør det mulig å ha nok hvile og gjør det mulig å jobbe og være våken når du er på jobb. På den måten kan vi også sikre at folk er i arbeid over lengre tid, og at de ikke blir uføre eller for syke til å jobbe i helsevesenet vårt.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [11:23:03]: Jeg deler veldig mye av det som representanten sier her, og det er helt åpenbart at i et samfunn hvor vi har tre parter, er det viktig at fagforeningene har en sterk stemme inn i dette. Det skulle bare mangle.

Det vi ser, er jo at forsøksprosjektene med langvakter fungerer veldig godt, men de fungerer bare for ett og ett år av gangen, og jeg tenker at er det noe helsepersonell trenger i årene fremover, så er det også trygghet for at man kan jobbe på en måte som faktisk bidrar til lavere arbeidsbelastning. Det norske sykepleiere sier er den

viktigste årsaken til at de ser seg om etter en annen jobb, er at belastningen er for høy. Da blir spørsmålet mitt: Alle gode intensjoner? Ja, men vil man være villig til å være med på å gjøre en endring, sånn at dette ikke behøver å avtales hvert eneste år, men at det legges opp til en fleksibilitet, sånn at dette kan løses i den vanlige turnusplanleggingen i sykehus og kommuner?

Seher Aydar (R) [11:24:09]: Det aller viktigste for å sikre en lavere arbeidsbelastning er å styrke grunnbemanningen. Da må vi ha nok folk på jobb, for problemet i dag er at de som jobber der, må løpe fortere, og vi ser en vekst i kommersielle bemanningsbyråer, der folk kommer inn for kortere perioder, noe som gjør at de fast ansatte opplever større slitasje. Derfor er det utrolig avgjørende å styrke hele laget med nok ansatte.

Når det gjelder fleksibilitet i arbeidstid, er det viktig at vi snakker om fleksibilitet for dem som jobber der, ikke dem som sitter i styrerommene. Derfor er det avgjørende at fagorganisasjonene skal ha en hånd på rattet, og at det skal skje på deres premisser. Jeg mener at vi heller må se på å korte ned arbeidstiden enn å forlenge den, men om det kan samles opp – på premissene til dem som jobber der – må de bestemme selv.

Bård Hoksrud (FrP) [11:25:24]: Det er bra å høre at representanten er opptatt av fødetilbudet i Norge, men hvorfor velger da representanten og Rødt å stemme imot forslaget om å igangsette prosjektering av en fullverdig fødeavdeling ved Klinikk Alta i 2025?

Seher Aydar (R) [11:25:40]: Vi har gått imot hver eneste nedleggelse av fødeavdelinger og vært for styrking av fødetilbudet. Når det gjelder Klinikk Alta, er det helt riktig at det er en vanskelig sak, også for Rødt i Finnmark og Rødt generelt. Grunnen til at vi nå stemmer imot det, handler om at Finnmark har mangel på helsepersonell. Skal man bygge en hel fødeavdeling, trenger man flere yrkesgrupper og et fullverdig akutt-sykehus, og det har man verken kapasitet eller personell til. Derfor er vi også opptatt av å styrke både dagkirurgien og tilbudet til befolkningen i Alta, samtidig som vi mener at sykehusene i Finnmark, både i Hammerfest og i Kirkenes, skal komme opp på et nivå som skaper trygghet. Dette handler rett og slett om at vi er bekymret for at det kanskje kan gå ut over f.eks. sykehuset i Hammerfest og personell der.

Bård Hoksrud (FrP) [11:26:34]: Det viser bare at Rødt ikke er opptatt av at den største byen, med godt over 20 000 innbyggere, skal ha et godt nok fødetilbud, når jeg hører på representanten.

Det andre jeg har lyst til å spørre representanten om, er: Hvorfor støtter ikke representanten forslaget om

å sikre at ingen pasienter må tvinges til å bytte fra det legemiddelet de går på i dag, av økonomiske grunner ved eventuelle nye tilbud på legemidler i blå resept-ordningen? Jeg trodde Rødt var opptatt av dem som ikke har råd til å betale for medisiner fordi man ikke kan bruke anbudsvinneren, men her velger altså Rødt å stemme imot.

Seher Aydar (R) [11:27:10]: For det første er Rødt opptatt av et godt fødetilbud i Alta. Det er også derfor vi har stemt for mange forslag som handler om å styrke klinikken i Alta. Det er viktig å påpeke at dette handler om hvordan helseforetaksmodellen tvinger ulike sykehus til å velge, og det er vi veldig kritiske til, så her må vi gå til kjernen av problematikken, som jeg håper at Fremskrittspartiet også er med på.

Når det gjelder medisiner og blå resept, er det viktig å påpeke at Rødt går inn for å senke egenandelstaket, og det betyr at vi er opptatt av at folk ikke skal betale mer av egen lomme. Når det gjelder bytte av medisiner på blå resept – medisiner generelt, egentlig – mener vi at det må være en faglig vurdering der fagfolkene gjør de nødvendige vurderingene. Det er det som må legges til grunn.

Presidenten [11:27:59]: Replikskordskiftet er omme.

Guri Melby (V) [11:28:19]: Venstre ønsker en helsepolitikk som sikrer at alle får tilgang til nødvendige helsetjenester uavhengig av økonomiske forutsetninger. For å gi flere et langt og godt liv må innsatsen rettes mot forebygging innenfor både psykisk og fysisk helse. Det krever at vi tenker helse i det meste vi driver med, samtidig som vi tar i bruk ny teknologi og nye måter å innrette arbeidet på.

Så må vi, i motsetning til dagens regjering, ta inn over oss at arbeidet med god folkehelse ikke slutter ved kanten av Helsedepartementets budsjett. For å ta ett konkret eksempel: Venstre foreslår å endre matmomsen, slik at frukt og grønt blir mye billigere for folk enn det er i dag. Det vet vi fra helseministerens egne fagfolk i Helsedirektoratet er det suverent mest effektive grepet vi kan gjøre for å hjelpe flere til å følge kostholdsrådene og dermed spare samfunnet for enorme beløp i framtidige helseutgifter, samtidig som den enkelte av oss får et liv med bedre helse.

Psykisk helse er grunnleggende for livskvalitet og gir mennesker mulighet til å delta aktivt i samfunnet og i eget liv. For å styrke det psykiske helsetilbudet vil Venstre prioritere psykisk helse i skolen og lavterskeltilbud innenfor psykisk helse ute i kommunene. Vi satser på å støtte både brukere og pårørende som er berørt av psykisk uhelse, rus og vold, samt lavterskeltilbud innenfor overdoseforebygging og rusomsorg i kommunene.

Venstre slår fast at retten til hjelp, heller enn straff, er det som virker best for å hjelpe mennesker som sliter med rus. Venstre har troen på et godt samarbeid med private og ideelle aktører der staten ikke strekker til. Vi ønsker derfor også å videreføre samarbeidet med private aktører innen tverrfaglig spesialisert rusbehandling i Helse sør-øst.

Kvinner får systematisk dårligere helsehjelp enn menn, og helsevesenet har langt mindre kunnskap om kvinners helse enn om menns helse. Det er vanskelig å få rett diagnose, behandling eller helsehjelp når selv helsepersonell og eksperter vet for lite, og det gjør at mange kvinner har dårligere livskvalitet enn de burde ha hatt. Slik kan vi faktisk ikke ha det. Derfor er det å gi kvinnehelse et løft en klar prioritering i Venstres alternative statsbudsjett.

Vi vil ha en egen stortingsmelding om kvinnehelse, og vi vil sette av midler til å starte et eget forskningsprogram på kvinnehelse som vi ønsker å trappe videre opp i årene framover. Venstre mener også det er helt nødvendig å styrke svangerskaps-, fødsels- og barseltjenesten. Vi vil bl.a. øke støtten til Ammehjelpen, sikre at alle kvinner får tilbud om minst en time fysioterapi etter fødsel, og øke satsingen på foreldrestøttende tiltak som Home-Start.

Som del av et samlet løft for kvinnehelse vil Venstre også videreutvikle mammografiprogrammet, støtte Endometrioseforeningen og sikre finansiering til kvinnehelsehusene som arbeider med kvinners spesifikke helsebehov. Dette er et ypperlig eksempel på at det frivillige Norge tar på seg svært viktige oppgaver som det offentlige til nå ikke har prioritert å løse, slik vi har sett mange eksempler på opp gjennom historien når det gjelder kvinners helse og livssituasjon.

For Venstre er det viktig at verdien i at folk har god helse, i større grad blir anerkjent og lagt til grunn for helsepolitikken og ressursbruken i det offentlige. I tillegg er det slik at investeringer i og ressursbruk på helse kan være et godt verktøy for å løse samfunnsutfordringer også på andre områder. Det gjelder ikke minst innenfor helseforskning, helseinnovasjon, nye behandlingsmetoder og ny helseteknologi. Det viktigste med dette er først og fremst å gi folk bedre helse, men dersom det også er mulig å skape arbeidsplasser og verdier for framtiden, vil det være en veldig god bonus.

Det er derfor etter Venstres syn urovekkende at i en tid der vi mer enn noen gang trenger et løft innenfor kunnskap, forskning og innovasjon også på helseområdet, opplever at vi er midt i et hvileskjær for høyere utdanning og forskning i statsbudsjettet for 2025. Innenfor helse gir det seg f.eks. utslag i at regjeringen ikke setter fart i et helt gryteklart prosjekt som hele den norske helsenæringen har samlet seg om, en helsekatapult for å

legge bedre til rette for nye innovasjoner og bedrifter innenfor helseområdet i et tett samarbeid mellom offentlig, privat og ideell sektor. For Venstre er dette en uforståelig og merkelig prioritering fra regjeringens side. Vi legger i vårt alternative budsjett inn midler til å starte en helsekatapult i Norge i 2025.

Presidenten [11:32:51]: Det blir replikkordskifte.

Kamzy Gunaratnam (A) [11:33:03]: I sitt alternative statsbudsjett kommer Venstre med et kuttforslag som vi allerede har hatt en diskusjon om i sosiale medier. Venstre foreslår nemlig å kutte 320 mill. kr i lånerammen til nye Oslo universitetssykehus. Det betyr kutt i finansieringen til byggingen av Aker sykehus og Rikshospitalet. Mener Venstre dette er forsvarlig?

Guri Melby (V) [11:33:31]: Jeg vil understreke at vi bruker like mye penger på helseområdet som det regjeringspartiene gjør i sitt budsjett. De midlene som vi har kuttet i gigantprosjektet Oslo universitetssykehus, er penger vi har brukt bl.a. til å styrke lavterskeltilbud for psykisk helse, til å styrke kvinnehelse og til å styrke rusomsorgen.

Det nye sykehuset har en kostnadsramme på rundt 50 mrd. kr. Det er et gigantprosjekt som Oslos befolkning ikke vil ha, som Oslo bystyre ikke vil ha, og som Venstre har vært imot fra dag én. Likevel har det blitt trumfet igjennom av Arbeiderpartiet, og kostnaden ved det bidrar til å fortrenge andre satsinger som vi heller vil bruke penger på. Vi gjør derfor en liten omdisponering. Vi flytter altså på en bitte liten sum sammenlignet med gigantosummen 50 mrd. kr. Vi bruker det på andre formål, og samtidig gir vi et tydelig signal til dette prosjektet om at de er nødt til å finne mer kostnadseffektive løsninger. Det mener jeg er en veldig god prioritering, og som Oslo-kandidat er jeg stolt av det og vil stå for det.

Kamzy Gunaratnam (A) [11:34:36]: Dette er ikke en liten sum. Hvis man faktisk setter seg inn i dette, vet man at det ikke er rom for å kutte i bevilgningene etter at byggingen av sykehusene har startet. Oslo har Norges dårligste sykehusbygg, og det betyr mye for Oslos innbyggere å få moderne og trygge sykehusbygg. Har Venstre glemt at det var de selv som satt i regjering og vedtok denne byggingen? Og betyr dette at velgerne stemte på et parti som på Stortinget kan stemme noe i én stortingsperiode for deretter å gå bort fra løftene i neste stortingsperiode?

Guri Melby (V) [11:35:14]: Venstres syn på det nye universitetssykehuset i Oslo har stått helt fast. Vi har vært imot det fra dag én, vi var også imot det da vi satt i regjering, og vi er mot det nå når vi er her på Stortinget. Vi mener derfor også at det er rett og rimelig at vi priori-

terer en liten del av disse pengene til noe annet som vi mener det er bedre å bruke pengene på.

Jeg må si at den måten Arbeiderpartiet trumfer gjennom denne saken på, undrer meg. På tross av befolkningen i Oslos ønske, på tross av alle de ansattes ønske og på tross av det Oslo bystyre har ønsket seg, trumfer man altså gjennom bygging av et nytt sykehus, som fagmiljøene advarer mot, og som folk er veldig skeptiske til. Jeg står fast ved at dette er en god prioritering. Venstre har ment det samme hele tiden, og dette kommer vi til å fortsette å mene.

Kamzy Gunaratnam (A) [11:36:06]: Befolkningen i Oslo ønsker gode sykehus tilbud. Jeg er fascinert over hvordan Venstre i regjering i forrige periode vedtok én ting og deretter står her i neste periode og mener noe annet. Både Arbeiderpartiet i sin tid i byråd og nå Venstre i byråd har regulert flere tusen nye boliger i Grorudalen. Hvor mener Venstre at vi skal få sykehus tilbudet vårt?

Guri Melby (V) [11:36:30]: Da vi satt i regjering, kjempet vi imot sykehuset. Så lenge vi satt i regjering, ble det f.eks. ikke lagt fram noen statlig reguleringsplan for det nye sykehuset. Det sørget den nye arbeiderpartiledede regjeringen for å gjøre, til tross for at bystyret i Oslo har vært svært kritisk til den reguleringen som tvinges igjennom mot befolkningens vilje. Jeg tar avstand fra at for å være for et godt helsetilbud så må man også være for et nytt sykehus. Er det da også sann at alle legene på Ullevål sykehus som advarer mot dette nye gigantprosjektet, også er imot å gi folk i Oslo et godt helsetilbud? Er det sann at alle de som flykter fra fødeavdelingen på Oslo universitetssykehus, er imot å gi befolkningen et godt helsetilbud? Det er selvsagt ikke sann. Det er fullt mulig å gi et godt helsetilbud i Oslo uten dette nye gigantprosjektet.

Siv Mossleth (Sp) [11:37:40]: Venstre har ikke prioritert å være i helsekomiteen, så partiet har ikke lagt inn merknader i budsjettbehandlingen. Folk er opptatt av helse, så denne nedprioriteringen er ikke så lett å forstå. Men jeg har registrert via venstre.no at partiet vil sentralisere eldreomsorgen, den omsorgen skal skje i større kommuner. Er det sann at Venstre vil sende fiskerne fra Flakstad, fiskerne fra Bø, gårdbrukerne fra Hattfjelldal og industriarbeiderne fra Saltdal inn til de store bykommunene når de ikke klarer å bo hjemme lenger til tross for at undersøkelser over tid viser at det er folk i de minste kommunene som er mest fornøyd med tjenestene?

Guri Melby (V) [11:38:31]: Jeg tenker at komitéfordeling på Stortinget er en veldig dårlig indikasjon på

hvor høyt en sak er prioritert. Da tror jeg det er viktigere å se på hva vi faktisk foreslår, og ikke minst hva vi prioriterer i vårt alternative budsjett. Men sann er det når en ikke har nok stortingsrepresentanter til alle komiteer, da er vi faktisk nødt til å velge. Det er kanskje også grunnen til at den som til daglig følger helsekomiteen, når han ikke er værfast på Vestlandet, er nettopp tidligere ordfører i en relativt liten kommune, nemlig Alfred Bjørlo, fra det som i dag er Stad kommune. Han har veldig lang erfaring fra lokalpolitikken og nettopp de dilemmaene som representanten skisserer.

Det er klart vi vet at det å opprettholde et godt tilbud, enten det er til eldre eller innenfor alle andre helse tjenester rundt omkring i landet, er en kjempekrevende oppgave. Venstre har aldri sagt at vi skal sentralisere den oppgaven. Det vi har sagt, er at vi ønsker oss mer robuste kommuner som er i stand til å løse de store utfordringene man står overfor. Faktum er at veldig mange av de små kommunene våre, og for så vidt også mange av de mellomstore og de store, sliter med å få tak i nok fagfolk til å jobbe i eldreomsorg og andre helsetjenester. Det er vi nødt til å løse uansett hva man mener om kommunesammenslåing.

Siv Mossleth (Sp) [11:39:40]: Jeg har prøvd å finne ut når den siste Venstre-representanten fra Nordland ble innvalgt på Stortinget. Jeg har gått 50 år tilbake i tid, og jeg har ikke funnet svaret.

Senterpartiet er opptatt av å ta hele landet i bruk. Verdiskapingen skjer i hele landet, og særlig sjømatnæringen går godt. Mye av denne verdiskapingen skjer i Nordland, distriktskommunenes rike.

Selvsagt er helsepersonell viktig. Derfor har vi satt i gang en rekke virkemidler slik at flere unge tør å se for seg å velge en framtid i Nordland. Vil Venstre gjøre det vanskeligere å få helsepersonell til Bø, Flakstad, Hattfjelldal, Saltdal og de andre distriktskommunene framover ved å fjerne gratis og billigere ferje, halv pris på barnehage og nedskrivning av studielån dersom Venstre får større innflytelse?

Guri Melby (V) [11:40:44]: Venstre anerkjenner at utfordringene med å sikre at det bor folk, er ulike rundt omkring i landet. Derfor er det flere av de distriktpolitiske tiltakene som regjeringen har gjennomført, som vi støtter, men ikke nødvendigvis alle. Det er også fordi vi tror at det er helt andre ting som avgjør hvor folk bor enn om det f.eks. er gratis ferje. Jeg tror det aller viktigste for folk er at det finnes en jobb å gå til, det at en har mulighet til å skaffe seg inntekt.

Denne regjeringen, med Senterpartiet, har gjennomført en av de kanskje mest sentraliserende reformene på veldig, veldig lang tid, nemlig en kraftig økning av beskatningen av næringslivet. Vi mener det er mye bed-

re at disse pengene blir beholdt rundt omkring i landet i stedet for at de samles inn av Stortinget og fordeles til ulike goder. Jeg tror at folk er mye bedre i stand til å forvalte disse midlene i Nordland, der de skaper verdier i sjømatnæringen, eller andre steder og dermed kan skape nye arbeidsplasser i stedet for at vi deler ut almisser rundt omkring.

Presidenten [11:41:44]: Replikordskiftet er omme.

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [11:42:02]: God helse betyr mye for hver og en av oss. Da er det viktig å sikre likeverdige helsetjenester, uavhengig av hvor en bor, uavhengig av alder, uavhengig av funksjonsevne, uavhengig av sosial bakgrunn og uavhengig av kjønn. Gode rammevilkår både for drift av helsetjenesten og også for de ansatte er avgjørende for å kunne ha en bærekraftig helsetjeneste.

For Kristelig Folkeparti er fastlegeordningen grunnmuren i dette helsevesenet. Det er navet i pasientens liv når det gjelder helse. Cirka 200 000 venter fortsatt på fastlege, selv om regjeringen – og jeg gir ros for det – har satt inn mange tiltak for å få tallet ned. Men 200 000 personer mangler altså det navet.

For å løse noe av det tror Kristelig Folkeparti at vi må øke utdanningskapasiteten på LIS1-stillinger. Det har vi gjort i vårt budsjett, så ikke folk som er ferdig utdannet, fortsatt går ledige når de kunne ha vært i jobb og begynt spesialiseringen. Det andre er å kunne jobbe tverrfaglig i et team i kommunen. At regjeringen velger å legge ned primærhelseteam, tror jeg er dumt med hensyn til å få til oppgavefordeling og ikke minst tverrfaglighet i kommunene, som vil gjøre at en kan avlaste fastlegene.

I 2030 vil antallet personer over 65 år være større enn antallet unger mellom 0 og 19 år. Alle disse kan vi ikke få inn på sykehjem, og da må vi gjøre noe for at de kan bo hjemme. Det Kristelig Folkeparti har gjort, er at vi har økt med 5 mrd. kr til Husbanken for å sikre eldre andre vilkår, slik at eldre som bor i distriktene, skal kunne selge huset sitt og kjøpe en leilighet uten å måtte ta opp dyre lån. De kan bruke Husbanken til å kunne gjøre det. Det mener jeg er et godt tiltak, for mange lar være å flytte, og det er vanskelig for hjemmesykepleien å gi gode tjenester.

Det andre er at mange av oss vil slite med å ha soverom oppe og bad og stue nede. Å innføre et heistilskudd så du kan ha heis i ditt ordinære hjem, er en måte å få til at en kan bo lenger hjemme.

Kristelig Folkeparti ønsker også å sikre at vi har et eldreombud som kan være talsmann for alle over 65 år inn mot det politiske.

Livet starter et sted, og svangerskaps-, føde- og barselomsorg er under press. Kristelig Folkeparti er kritisk til innsatsstyrt finansiering av den delen av helsetje-

nesten. Vi vil ha det rammefinansiert. Mangel på kompetanse på fødetilbud har gjort at en har slått sammen og lagt ned. Det å styrke fødeomsorgen tror jeg gir god kvinnehelse. Det å styrke helsestasjonsarbeidet tror jeg gir god kvinnehelse. Det å styrke skolehelsetjenesten tror jeg er godt for barn og unge. Det å gi Amatheia mer penger, som gjør at de kan gi veiledning og omsorg, tror jeg er en klok investering av kroner i et budsjett. Det å prioritere utdanningsstillinger til jordmødre er også en lur måte å bruke pengene på. Derfor foreslår Kristelig Folkeparti også det.

Så hadde vi jo en debatt her 3. desember. For å forebygge og få ned antallet uønskede svangerskap ønsker Kristelig Folkeparti å gi gratis prevensjon opp til 30 år. Dette er en måte å sørge for at folk slipper å komme i en vanskelig situasjon, og vi har prioritert det inn i vårt budsjett.

Til slutt har jeg lyst til å slå et slag for ideelle aktører. Det var de som startet både rusomsorgen, psykiatriomsorgen og behandlingen, og som har gjort mye med hensyn til de somatiske lidelsene i dette landet. De har vært samfunnsnyttige, og de har hatt som formål å hjelpe dem som trenger det. Deres bekymring er at det er vanskeligere og vanskeligere å drive. De driver ofte et tilbud innenfor rus og psykisk helse som er tilpasset brukeren. Jeg savner en tydelig forpliktelse fra regjeringen når det gjelder hvordan de ønsker å ivareta akkurat disse aktørene.

En annen lur investering, mener jeg, for dem som ikke føler at de passer inn, ville vært å sikre Gatehospitalet. Det finnes i Bergen, og det finnes i Oslo. Jeg skulle ønske at vi kunne hatt det i alle store byer. Det er god rusomsorg, det er god pasientomsorg, og det er en god investering av penger.

Med dette tar Kristelig Folkeparti opp de forslagene vi er med på.

Presidenten [11:47:02]: Da har representanten Olaug Vervik Bollestad tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Tove Elise Madland (A) [11:47:20]: I forebyggings- og behandlingsreforma til regjeringa på rusfeltet er tryggleik, fellesskap og verdigheit berande element. Når det gjeld våre aller sjukaste, dei rusavhengige, er Arbeidarpartiet oppteke av at dei skal møtast med hjelp og ikkje straff, og det har vore viktig for oss å leggja til rette for at ein har heroinassistert behandling. Dette er tungt avhengige menneske, medmenneske, som har prøvd all anna behandling, men det har ikkje nådd fram. Dette er hjelp som vert gjeven i kontrollerte former og utført av helsepersonell.

Spørsmålet mitt til representanten Bollestad er då kvifor ein kuttar i dette tilbodet. Eg tenkjer at dette er våre medmenneske, dei som er lengst nede på den sosiale rangstigen, som verkeleg hadde trengt hjelp og omsorg. Så kvifor vel Kristeleg Folkeparti å kutta?

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [11:48:24]: Jeg skjønner spørsmålet til Tove Elise, og jeg skjønner også spørsmålet om hvorfor vi ikke prioriterer dem som du mener er lengst nede. Kristelig Folkeparti har virkelig prioritert dem som er lengst nede, som Gatehospitalet i Oslo, som nå må legge ned en avdeling, og Gatehospitalet i Bergen, som kanskje må stenge. Gatehospital som jeg skulle ønske kunne starte både i Trondheim og i Kristiansand, er det null penger til. Dette er for dem som verken får plass for sine somatiske lidelser, rusutfordringer eller psykiske utfordringer. Det har vært en prioritering fra Kristelig Folkeparti, og vi har prioritert dem først.

Presidenten [11:49:07]: Presidenten må minne om at tiltaleformen i salen ikke er fornavn og ikke du.

Tove Elise Madland (A) [11:49:18]: Eg gjentek spørsmålet mitt. Eg høyrer jo svaret frå representanten Bollestad, om kva dei vel, for det er politiske val ein gjer her, men å gje heroinassistert behandling kan vera vegen vidare for mange, det kan verta starten på ei rehabilitering. Ein treng ikkje lenger stå på gata eller gjera kriminalitet for å ha pengar. Det er mange aspekt her. Så eg må berre spørja igjen: Kvifor vel Kristeleg Folkeparti å kutta i dette tilbodet?

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [11:50:00]: Jeg tror representanten skjønner hva jeg sier. Jeg er ikke tunglært. Ja, vi har kuttet i heroinassistert behandling fordi vi har prioritert noe annet. Vi har prioritert at Gatehospitalet skal være åpent for alle. De pasientene som ikke får plass på legevakten, ikke får plass på sykehuset, og heller ikke har en plass å være, som også blir rehabilitert og kommer ut i jobb, har vi prioritert. Vi ønsker også å utvide det. Vi ønsker å gi helsehjelp mer enn behandling med kun medikamenter. Vi ønsker et helhetlig tilbud. Disse pasientene har Arbeiderpartiet overhodet ikke prioritert. Så kan vi diskutere hvem som er lavest på rangstigen av disse, men de pasientene hadde virkelig fortjent at regjeringen sto opp for dem.

Tove Elise Madland (A) [11:50:53]: Eg tenkjer at det ikkje er noko poeng i å overgå kvarandre i kven som er lengst nede på rangstigen. Dette er våre medmenneske, som treng vår omsorg, og eg tenkjer at der er både Madland og Bollestad veldig einige om å gje menneske omsorg. Men dette handlar om å få ein type hjelp i kontrollerte former, og det er helsehjelp som vert gjeven av

helsepersonell. Eg registrerer at Kristeleg Folkeparti ikkje ønskjer å svara meg på det, men at dei viser til kva dei elles gjer, så eg tek det til etterretning.

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [11:51:32]: Jeg registrerer at Arbeiderpartiet velger vekk Gatehospitalet, som også drives av helsepersonell, som også drives som en helhetlig tjeneste, men det drives dessverre av ideelle aktører. Når jeg har besøkt Gatehospitalet og møtt pasientene som er der, sier de at det har vært redningen for dem. Da vil ikke vi prioritere heroinassistert behandling. Vi vil prioritere et helhetstilbud rundt dem som trenger det aller mest, med helsepersonell som gjør en verdig, kompetent jobb for å ivareta helheten rundt denne pasientgruppen.

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [11:52:28]: I dag kjem eg med bod om gode nyheiter: Over 60 000 fleire har fått fastlege, og over 16 000 færre står på venteliste samanlikna med denne tida i fjor.

Kristeleg Folkeparti har gått ut og sagt at dei støttar ein statsminister frå reverseringspartiet Høgre, og noko av det reverseringspartiet Høgre har sagt at dei vil gjera viss dei kjem til makta, er å setja satsingane i Nasjonal helse- og samhandlingsplan på spel. Dei vil gå tilbake til meir innsatsstyrt finansiering og mindre grunnfinansiering. Dei vil bl.a. innføra fritt behandlingsval.

Om det blir regjeringsskifte neste år, kjem Kristeleg Folkeparti til å støtta systema og sentraliseringspolitikken til tidlegare helseminister Bent Høie, eller vil Kristeleg Folkeparti jobba for og kjempa vidare for ei styrking av satsingane som vår regjering har fått til gjennom dei siste tre åra?

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [11:53:29]: Vi kan godt ha en egen diskusjon i denne salen om hvem som reverserer ting, som kommunereform, politi og etater. Den diskusjonen kan jeg gjerne være med på.

Når det gjelder helse, er ikke Kristelig Folkeparti av dem som roper høyest om fritt behandlingsvalg. Det vi imidlertid mener, er at det offentlige må bruke aktører når det er ledig kapasitet. Det er meningsløst at svenske pasienter blir kjørt til Oslo når det er ledig kapasitet, mens pasienter i Norge står i kø i årevis. Det mener vi er meningsløst. Den kampen vil jeg ta. Jeg vil også ta kampen med å bruke flere ideelle aktører, for vi mener at de bidrar med innovasjon og nytenkning og en måte å tenke på som jeg tror det offentlige har noe å lære av.

Presidenten [11:54:15]: Replikkordskiftet er omme.

Irene Ojala (PF) [11:54:54]: Jeg er den eneste stortingsrepresentanten her i denne salen som er direkte nominert av folk fordi de hadde mistillit til sine tidligere partier. Jeg hadde håpet at alle partiene skulle gjøre

det de kunne for å få velgerne sine tilbake, men det ser faktisk litt smått ut.

Siden jeg kom inn her på Stortinget, har jeg vært nøye med å formidle den pasientopplevde utryggheten som har økt i Finnmark den siste tiden. Det er skuffende å høre at flere stortingspolitikere og ministre betegner pasienterfaringene fra nord og legenes erfaringer som anekdoter. Hvis vi skal følge den logikken, er det da sånn at svarene vi får på skriftlige spørsmål til helseministeren, er anekdotiske fortellinger fra helseforetakene? Svarene er jo verken kontrollsjekket opp mot avvik, pasienters journaler eller sykepleieres, legers og annet helsepersonells erfaringer. Svarene er strengt tatt helseforetakenes syn på saken.

Etter tre år her på Stortinget er velgere i Finnmark og jeg skuffet over at pasientopplevd utrygghet hos både gravide, fødende, hjertepasienter, lungesyke og andre har økt i Finnmark. Syke folk fra Honningsvåg, Lakselv, Vadsø, Vardø, Alta og Kautokeino blir i dag sendt på lange reiser for å få undersøkelser og behandlinger som tar 15 minutter, og reisetiden varer fra 15 til 20 timer. Det er ikke uvanlig.

Kvinnehelse og kvinners rettigheter er viktig for Pasientfokus. Det er også trygg fødeomsorg. Jeg er derfor glad for at jeg den 30. september i år la fram forslag om ny § 111 i Grunnloven, som skal sikre kvinner rettigheter til å føde i trygghet, på kvinners premisser. Når saken blir behandlet, skal Stortinget votere over følgende:

«Statens myndigheter skal sikre retten til nødvendig helsehjelp, herunder retten til trygg fødsel og tilgjengelig fødselshjelp.»

Siden kvinneandelen her på Stortinget er 45 pst. og de fleste partienes parlamentariske ledere er kvinner, regner jeg med at det vil være en enkel sak å få grunnlovfestet kvinners rettigheter. Jeg minner om at grensen for transport av drektig storfe er fire uker. Hvis kvinner var drektige kyr, hvor mange fødende ville i dag bli sendt til fødeavdelingen få timer før de skal føde?

Mange partier er opptatt av personrettede tiltak for å få folk til Finnmark. Vi i Pasientfokus mener at det er viktig at Finnmark blir attraktivt for dem som allerede bor i Finnmark. Vi er opptatt av tiltak som gir bolyst for alle de viktige yrkesgruppene som akademikere er avhengig av for å kunne bo i Finnmark når de trekker nordover for å få nedskrevet sine studielån. Jeg tenker på folk i primærnæringen, rørleggere, tømrere, butikkmedarbeidere, renovasjonsarbeidere og alle de finnmarkingene som er selve limet i fylket.

Den nedbyggingen og omkalfatringen av spesialisthelsetjenesten vi har sett de siste årene, har tatt den pasientopplevde tryggheten fra folk i Finnmark. Det er en pushfaktor for at folk forlater Finnmark, og det synes jeg ikke det er riktig at vi skal være med på.

Stortinget vil nå vedta videreføring av ekstrabevilgninger på 41,7 mill. kr i 2025 til Klinikk Alta. Stortinget vil også videreføre ekstrabevilgninger på 36,5 mill. kr for å opprettholde intensivberedskap og akuttjeneste ved Kirkenes sykehus. Det synes jeg er kjempefint. Prioriteringen av disse ekstra midlene til utvidelse av spesialisthelsetjenestetilbudet i Finnmark er politiske signaler som helseforetakene faktisk er forpliktet til å gjennomføre, men ut fra budsjett- og regnskapstall fra Klinikk Alta for 2023 og 2024, som jeg fikk tilgang til før helgen, er det ikke mulig å se at det er lagt inn ytterligere 41,7 mill. kr til Klinikk Alta for 2024. Så jeg lurar på: Hvor er pengene i regnskapet? Helseministeren har heldigvis signalisert at han vil følge opp disse bevilgningene, og det håper jeg vil skje.

I høst ba Stortinget om unnskyldning for statlige overgrep og urett fornorskingspolitikken har påført grupper og enkeltindivider. I den forbindelse la jeg fram følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen starte et kollektivt forsoningsarbeid ved å fremme forslag om tiltak som sikrer opprustning av og tilgang til helsetjenester for den flerkulturelle befolkningen som er berørt av fornorskingspolitikken.»

Dette er et forslag som mange i Finnmark støtter. De støtter det også fordi det vil sikre fødeavdeling til Alta, som relativt sett har flest fødende i hele Nord-Norge.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:59:47]: Velferdsstaten skal være vår beste helseforsikring, og budsjettet som regjeringspartiene og SV har blitt enige om, og som Stortinget i dag skal behandle, videreutvikler en bærekraftig og moderne helsetjeneste over hele landet.

Da denne regjeringen tiltrådte, overtok vi en fastlegeordning i krise, der fastlegene sluttet, og der stadig flere nordmenn manglet fastlege. Den fastlegekrisen har vi klart å gripe fatt i, og vi har snudd utviklingen. Vi har aldri rekruttert flere fastleger enn nå. Nesten 140 000 flere nordmenn har fått tilgang til fastlege. Vi er ikke i mål, og det er derfor vi jobber med en helt ny fastlegereform, men det viser at det går an å snu en negativ utvikling og få til forbedring.

Vi overtok også en situasjon med økende ventetider i spesialisthelsetjenesten. Også det har vi tatt tak i, gjennom Ventetidsløftet. Nå ser vi at etter hardt arbeid rundt omkring i hele Sykehus-Norge er det mye som tyder på at trenden etter hvert er i ferd med å snu. Det er over 16 000 færre som venter på helsehjelp nå, enn for ett år siden. Vi ser at ventetidene er på vei ned innenfor flere av fagområdene, og vi ser nå at alt ligger til rette for at det blir en markant reduksjon i ventetider de neste månedene, slik regjeringen har lovet.

For å få til dette må vi styrke vår felles helsetjeneste, for kvalitet koster penger. Derfor er jeg glad for at vi foreslår å styrke sykehusenes driftsbevilgninger neste år, den største økningen i et ordinært sykehusbudsjett på mange år. Dette skal sikre at sykehusene får en bevilgning som ivaretar den faktiske kostnadsveksten, som kompenserer fullt ut for demografien, og som også bidrar til at man kan øke aktiviteten, slik at vi kan få ventetidene ned, tilbake til det nivået vi hadde før pandemien.

Jeg er glad for at vi også bygger nytt, for skal vi ha verdens beste helsetjeneste også i fortsettelsen, må vi ha moderne bygg, og vi må ha moderne medisinsk-teknisk utstyr. Neste år går vi altså videre med planene for både del to av Stavanger universitetssykehus, Årstadhuset på Haukeland og ikke minst et nytt akutt- og intensivbygg i Kristiansand, som er helt nødvendig.

Vi fortsetter arbeidet med en målrettet innsats for våre eldre. Bo trygt hjemme-reformen skal bidra til et bedre og mer aldersvennlig samfunn. Regjeringen foreslår å bevilge til sammen 325 mill. kr til investeringstilskudd, som skal gi 1 500 nye heldøgns omsorgsplasser i 2025. I tillegg vil vi øke rekrutteringen av kompetent personell til de kommunale helse- og omsorgstjenestene gjennom å styrke tiltakene Menn i helse og Jobbvinner med til sammen 12 mill. kr. Vi styrker også digital inkludering, aldersvennlig frivillighet, balanse- og styrketrening og boligutvikling rettet mot eldre i kommunene – alt dette for å øke kvaliteten i tilbudet vi har til våre eldre.

De som har psykiske helseutfordringer i Norge, skal få god og lett tilgjengelig hjelp. Derfor har vi lansert en opptrappingsplan, med penger, hvor målet er å øke bevilgningene med hele 3 mrd. kr over ti år. Nå er vi foran skjemaet, med 400 mill. kr neste år, som gjør at vi allerede har passert 1 mrd. kr i denne forpliktende opptrappingsplanen. Her ligger det styrking av kommunenes muligheter til å tilby befolkningen sin lavterskeltilbud, det innebærer satsing på sikkerhetspsykiatri i helseforetakene, og det innebærer å innføre vurderingssamtale, rulle ut ABC-kampanjen for psykisk helse over hele Norge og ikke minst innføre et egenandelsfritak i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling til fylte 25 år.

De siste årene har vist oss viktigheten av god vaksinasjonsdekning. Derfor er jeg også glad for at regjeringen foreslår et vaksinasjonsprogram for voksne og risikogrupper, med tilbud om vaksinasjon mot covid-19, sesonginfluensa og pneumokokksykdom. For å sørge for at flest mulig tar de anbefalte vaksinene, foreslår vi også å etablere en påminnelsesordning, i første omgang for vaksinasjon mot covid-19 og sesonginfluensa for personer over 65 år, men denne ordningen skal selvfølgelig bygges ut etter hvert.

Gjennom et godt samarbeid og et budsjettforlik med vår trofaste partner SV legger vi ytterligere 200 mill. kr på bordet for å styrke tverrfaglig spesialisert rusbehandling, og vi foreslår også å styrke den offentlige tannhelsetjenesten med til sammen 520 mill. kr.

Vi er glad for det gode samarbeidet vi har med SV, og sammen foreslår vi nå et budsjett for bærekraftige og moderne helse- og omsorgstjenester for i dag og for fremtiden.

Nils T. Bjørke hadde her teke over president-plassen.

Presidenten [12:04:43]: Det vert replikkordskifte.

Sandra Bruflot (H) [12:04:56]: Da fritt behandlingsvalg ble avvirket, jublet helseministeren fra Arbeiderpartiet, mens brukerorganisasjoner og pårørende på rusfeltet advarte om konsekvensene. For mange var retten til å velge et behandlingssted som passet til nettopp dem, helt avgjørende for at de til slutt klarte å bli rusfrie. De som var bekymret da, fikk beskjed om to ting: De som var inne til behandling, skulle få fullføre, og de gode behandlingsstedene skulle få fortsette gjennom egne avtaler. Nå vet vi at ikke alle fikk fullføre behandlingen sin, og etter usedvanlig mye surr med anbudet til Helse sør-øst er nå hele anbudet avlyst, og nye avtaler vil ikke være på plass før i 2026.

Fritt behandlingsvalg ble avvirket 1. januar 2023. Hvordan vil helseministeren sikre valgfrihet, kvalitet og mangfold når behandlingssteder er avvirket? Det er stor usikkerhet på hele rusfeltet, og statsråden har ikke klart å gi forutsigbarhet til verken behandlingsplasser, pasienter eller pårørende i snart hele denne fireårsperioden.

Statsråd Jan Christian Vestre [12:05:59]: Det såkalte frie behandlingsvalget ble evaluert av regjeringen Solberg. Det ga verken kortere ventetider eller mer effektivitet i helsetjenestene våre. Vi er for valgfrihet. Det var derfor Arbeiderpartiet innførte fritt sykehusvalg for snart 25 år siden, og det innebærer at pasienter kan velge fritt mellom offentlige sykehus og private tjenestetilbydere som har avtale med det offentlige. Vi har et stort innslag av ideelle og private aktører innenfor rusbehandlingen. Det skal vi ha også i fremtiden. Jeg er også glad for at vi i praksis har rekordkorte ventetider innenfor tverrfaglig spesialisert rusbehandling, og at det bygges opp kapasitet i alle helseregioner.

Det er et spørsmål om man skal ha virkemidler som gjør at hvem som helst kan etablere et tilbud som konkurrerer med det offentlige, og være sikret statsstøtte. Vi mener det er feil bruk av samfunnets ressurser. Vi vil gjerne ha et innslag av ideelle og private aktører, men det er viktig at det skjer etter avtale med fellesskapets sy-

kehus. Det er da vi kan sikre mangfold og valgfrihet og ikke minst at de pasientene som trenger det mest, får hjelpen raskest.

Sandra Bruflot (H) [12:07:02]: Hvem som helst kunne ikke etablere seg. De måtte godkjennes etter krav fra det offentlige, og det tror jeg helseministeren egentlig vet ganske godt. Jeg har inntrykk av at helseministeren liker å skape et inntrykk av at det skjer noe, framfor at man bare prater eller skyver helseforetakene foran seg. Jeg vil jo tro at helseministeren også erkjenner at det er skapt en utrolig stor usikkerhet på feltet, at det er gode behandlingssteder som har blitt lagt ned, eller som ikke vet om de kommer til å drive, og at det er pasienter og pårørende som ikke vet hvilket tilbud de vil få utover 2026.

Jeg kan spørre på en litt annen måte: Hvis dette er et prioritert felt for helseministeren, sånn som han har hevdet flere ganger, hvordan kan det ha seg at det eneste som har skjedd av faktisk politikk på fire år, er at pasientene har mistet rettigheten de hadde gjennom fritt behandlingsvalg, til å velge et tilbud som passet for dem?

Statsråd Jan Christian Vestre [12:07:54]: Den muligheten har pasientene fortsatt gjennom fritt sykehusvalg, og den pasientrettigheten skal vi forsvare også for framtiden. Det er et stort mangfold av ulike rusbehandlingsinstitusjoner, både i det offentlige og i det private. Det viktigste er jo at pasientene våre får god hjelp raskt, og derfor er det gledelig at det nå er rekordkorte ventetider.

Man kan si mye om den anskaffelsen som Helse sør-øst har gjennomført, som ble satt i gang for to år siden. Jeg tror representanten vet at det er en anskaffelse helseforetaket gjør, og ikke noe regjeringen behandler, men jeg har også vært bekymret for at det har skapt usikkerhet. Jeg er veldig glad for at Helse sør-øst nå rydder opp og har gjort det klart at de som har avtale, driver videre. Man må gjøre deler av denne anskaffelsen på nytt. De har vært tydelige på at det er minst like mange pasienter som i dag som skal få tilbud om private behandlingsplasser. Det er alltid sånn i en offentlig anbudsprosess at noen faller fra, og noen kommer til. Sånn må det nesten være. Men det er altså ikke et uttrykk for at det blir mindre kvalitet eller mindre valgmuligheter i årene framover – snarere tvert imot.

Sandra Bruflot (H) [12:08:57]: Fritt sykehusvalg og fritt behandlingsvalg er ikke det samme. Det forventer jeg at helseministeren er klar over, og det tror jeg egentlig han er, for å legge godviljen til. Det var 290 pasienter som fikk plass gjennom fritt behandlingsvalg på det meste, 1. desember 2022. Blant de tilbudene som ble lagt ned eller ikke kunne fortsette, er Valdres-klinikken,

Tolvtrinns-klinikken, Vangseter, deler av Mestringshusene og Vitalis. Ironisk nok er det også aktører her som nå har fått følgende beskjed: Jo, dere er gode, dere svarer godt på det vi ønsker oss fra helseforetaket, dere kan få fortsette, eller dere kan få et anbud – og så viser det seg at de må vente ett år til.

Det jeg ønsker å spørre helseministeren om, er: Hvordan vil helseministeren berolige dem som er bekymret for at fagmiljøer, behandlingsplasser og god rusbehandling blir borte? Jeg vil nesten forvente at helseministeren også ser at det som skjer på feltet nå, ikke gir god forutsigbarhet for dem som skal drifte, og det viktigste er tross alt de pasientene som venter på plass der.

Statsråd Jan Christian Vestre [12:10:02]: Jeg er litt fristet til å spørre representanten om hun mener at de som har fått tildelt kontrakter i denne anskaffelsen fra Helse sør-øst, ikke lenger skal få tildelt de kontraktene. Representanten kan jo ikke mene at alle de som har hatt avtaler med det offentlige, skal få forlenget sine avtaler på ubestemt tid, og så skal man i tillegg ta inn nye aktører. Da får vi overkapasitet. Det er ikke bra for behandlingsstedene, det er ikke bra for den enkelte, og det er ikke bra for skattebetalerne, som finansierer vår felles helse- og omsorgstjeneste.

Det som har skjedd de siste årene, er at vi har økt kapasiteten og tilbudet innenfor tverrfaglig spesialisert rusbehandling i alle helseregioner. Det er også derfor vi har rekordkorte ventetider. Folk som trenger rusbehandling, venter nå kortere enn de gjorde før, og det er veldig bra. Det er også et stort innslag av både ideelle og private aktører en kan velge blant, bl.a. gjennom den pasientrettigheten som Arbeiderpartiet innførte for 25 år siden. Det er veldig bra. Jeg forstår ikke helt hva som er alternativet, annet enn at man vil innføre en modell som ikke fungerte.

Bård Hoksrud (FrP) [12:11:22]: Helseforetakene ble i sin tid opprettet for å sikre bedre helsetjenester i Norge. I dag kan vi si at slik har det dessverre ikke gått. Vi har fått en del dårligere beslutninger, som helseplattform, og mye mer byråkrati.

Senest i dag kunne jeg lese at halvparten av byråkrattene i Helse Midt-Norge har millionlønn. Flere av dem har enten vært ansvarlige for Helseplattformen eller jobber med å svare på spørsmål rundt den. De behandler ikke en eneste pasient, men innkasserer millionlønninger mens leger og sykepleiere drukner i byråkrati.

De tillitsvalgte forteller om stadig mer krav om rapportering og administrasjon. Ser ikke statsråden at dette sender dårlige signaler til alle ansatte i førstelinjen? Og: Har statsråden tenkt å gjøre noe, eller skal festen for top-pene få fortsette, mens de på gulvet sliter seg ut?

Statsråd Jan Christian Vestre [12:12:10]: Jeg tar avstand fra den virkelighetsbeskrivelsen. Vi har helsetjenester i Norge helt i verdensklasse, og det vet representanten utmerket godt. Hvis vi blir akutt syke eller alvorlig syke, får vi hjelp fra det best tenkelige helsepersonellet. Det er moderne sykehus, det er moderne medisinsk-teknisk utstyr, og på alle nivåer er det folk som står på for at innbyggerne i Norge skal ha trygghet hver eneste dag. Så den måten å snakke om folk som jobber i helseforetakene på, tar jeg sterkt avstand fra.

Jeg er helt åpen for at vi kan gjøre forbedringer. Det er jeg som har satt i gang et strukturert arbeid med å fange tidstyver i sykehusene. Det er vi som har fått med oss alle partene inn i Ventetidsløftet for å se på hvordan vi kan effektivisere prosesser og få til bedre oppgavedeling. Det er vi som har tatt initiativ til å gjøre nødvendige utredninger, for å se på hvordan vi kan lage en mer sømløs og sammenhengende helsetjeneste, der vi bygger ned de skillene som i dag er mellom kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten. Det skjer innovasjon i offentlig sektor hele tiden, og vi er selvfølgelig alltid åpne for hvordan vi kan gjøre ting bedre, men da må vi ikke snakke folk ned på den måten representanten her gjør.

Marian Hussein (SV) [12:13:25]: Forhåpentligvis er det et flertall i denne salen som går imot regjeringen med hensyn til å oppheve et tidligere forslag i Stortinget om å lovfeste at ingen under 50 år skal bo på sykehjem. Regjeringen gikk til valg på å lovfeste menneskerettigheter for mennesker med funksjonsnedsettelse og innføre konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne, CRDP, som en del av norsk lov. I forklaringene på hvorfor man ønsker å oppheve lovforslaget og ikke vil komme til Stortinget med et lovforslag om å ikke ha mennesker under 50 år på sykehjem, sier regjeringen at de ikke ønsker å overstyre kommunene. Forstår statsråden at det er vanskelig å få menneskerettighetene sine ivaretatt slik Kommune-Norge nå praktiserer rettighetene?

Statsråd Jan Christian Vestre [12:14:31]: Det skjønner jeg, og jeg tror alle her er enige om at unge mennesker ikke skal bli plassert på sykehjem mot sin vilje. Dette er en utfordring enkelte steder, men den utfordringen har heldigvis blitt mindre. Antallet går ned, og jeg tror kommunene også er veldig opptatt av å begrense dette så langt det lar seg gjøre.

Det kan være noen helt ekstraordinære situasjoner eller veldig korte perioder hvor dette er det eneste forvarlige tilbudet en liten kommune har å stille opp med til innbyggerne sine. Det er derfor vi har ment at vi bør gjøre andre ting før vi går om lovs vei, bl.a. klargjøre de rettighetene som finnes i dag, og informere kommune-

ne om hvilke muligheter de har til å håndtere dette på andre og bedre måter. Vi har også sagt at vi vil be statsforvalteren om å følge ekstra nøye med på dette, og hvis vi ikke får ned tallene, eller hvis det er kommuner vi ser slite særskilt med dette, må de kunne få ekstra oppfølging og veiledning og eventuelt andre statlige virkemidler. Her er vi helt enige om retningen, og hva vi vil, og så er spørsmålet hvordan vi kommer dit.

Seher Aydar (R) [12:15:49]: Vi er enig i at folk må få den helsehjelpen de trenger, når de trenger den. Derfor er det nødvendig å få ned ventetidene. Som en del av Ventetidsløftet har statsråden snakket om bruken av bl.a. kommersielle aktører, og at han ikke har problemer med at de tjener penger på det – altså tar penger som er bevilget til helse, og putter dem i egen lomme.

Kommersielle selskaper skaper flere problemer. De har pengemotiv og skyver verdifulle fagfolk dit det er mest penger å hente. Er det sånn at Arbeiderpartiet ikke lenger har tro på at løsningen først og fremst ligger i å satse på det offentlige helsevesenet og styrke det og sikre at alle penger som er bevilget til helse – hver eneste helsekrone – nettopp går til helse, og at det skjer best gjennom et offentlig helsevesen?

Statsråd Jan Christian Vestre [12:16:41]: Min aller viktigste oppgave er å sørge for at vi har en sterk offentlig helsetjeneste med høy kvalitet, korte ventetider og likeverdighet i tilbudet over hele Norge. Det er derfor vi gjør all den innsatsen vi gjør for å styrke våre felles sykehus.

Det har alltid vært sånn at sykehusene våre kjøper noe kapasitet fra både ideelle og kommersielle helseaktører. Da vi satt i regjering sist, var vel det tallet om lag 13 mrd. kr. I år vil det kanskje passere 17 mrd. kr, vi får se. Det er ikke noe mål for oss at det kjøpet skal være så høyt som mulig, men jeg mener at så lenge sykehusene prioriterer det, finansierer det og får til en god ansvars- og oppgavedeling seg imellom, kommer ikke jeg til å ha noe imot at de gjør det.

Det viktigste her er at vi får ned ventetidene og velger tiltak som virker. Det er hundrevis av tiltak som nå settes inn i de offentlige sykehusene. Nesten all innsatsen rettes inn der, og så er det noe mer ledig kapasitet hos de ideelle og private som sykehusene nå nyttiggjør seg av, på områder der de ideelle og private kan behandle mer effektivt enn det de offentlige sykehusene kan. Det synes jeg er helt greit.

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [12:17:57]: Ventetidsløftet er et godt tiltak, men det er ikke et nytt tiltak. Vi jobbet sånn på begynnelsen av 2000-tallet og slutten av 1990-tallet – jobbet kvelder og lørdager. Vi var de samme folkene, som fikk god betaling. Det er kjempe-

bra. Men i lengden blir det ganske tungt for grunnbemanningen å måtte gå kvelder og helger mer enn de gjør ordinært, og sykefraværet går opp.

Så mitt spørsmål til statsråden er: Hva tenker han langsiktig for å få ned ventetidene? Må en jobbe annerledes? Kan en åpne kveldspoliklinikker med å øke grunnbemanningen og ha åpent til kl. 20 i stedet for å stenge kl. 16? Hva tenker statsråden på sikt? Jeg er redd for at sykefraværet vil gå opp, og at det vil gå ut over de ordinære pasientene som ligger på sykehus, og vi har et høyt sykefravær allerede.

Statsråd Jan Christian Vestre [12:18:54]: Det som er nytt i Ventetidsløftet, er at det er trepartssamarbeidet som styrer hele prosjektet. Her sitter de største fagforeningene, de største arbeidsgiverorganisasjonene og regjeringen sammen og fortløpende vurderer og iverksetter tiltak og følger utviklingen – jeg holdt på å si dag for dag, men i hvert fall måned for måned – og ser hva som har effekt og ikke.

Jeg synes representanten tar opp et veldig bra og helt betimelig spørsmål, for vi må selvfølgelig passe på at den ekstraordinære innsatsen som nå legges ned, også vil ha varige positive effekter, og jeg tror representanten og jeg er enige om at dette handler om å få opp kapasiteten permanent. Der er grunnbemanning viktig. Det handler ikke bare om penger, det handler også om at vi skal ha nok helsepersonell. Vi må få til bedre oppgavedeling mellom helsepersonell. Det ser vi allerede store effekter av innad i Ventetidsløftet. Vi må ta bort byråkratiserende oppgaver, unødvendige rapporteringskrav og skjemavelde som ikke fungerer for helsepersonell, slik at de får muligheten til å være fagfolk. Så må vi få inn ny teknologi som også kan avlaste personellressursene, slik at vi får mer effektive pasientforløp.

Presidenten [12:19:12]: Replikordskiftet er avsluttet.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Kamzy Gunaratnam (A) [12:20:09]: Satsing på kvinnehelse krever tre ting: styringssignaler, kompetanse og penger. Vi sender styringssignalene i partiprogram, i regjeringsplattform, i Nasjonal helse- og samhandlingsplan, i kvinnehelsestrategi, i forskningen og ikke minst i Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning.

Kvinnehelse er ikke bare den ene sykdommen du har. Kvinnehelse er likestillingspolitikk, og alle vi som mener vi må fortsette å løfte kvinnehelse, må også løfte likestillingspolitikken, det være seg fordeling av fødselspermisjon, barnehageplasser eller en ny abortlov.

Vi bidrar til økt kompetanse, både når det blir bevilget millioner av kroner i forskning, og også når forskning blir materialisert inn i helsetjenesten – som Nasjonal kompetansetjeneste for endometriose og adenomyose, utvikling av behandlingstilbud for dem med lymfødem og lipødem, og endringer i finansieringskriteriene for fastlegeordningen, som gir insentiver for å skaffe kompetanse om kvinnekroppen, for å nevne noe. Pengene kommer i statsbudsjettet, med 13 mill. kr til konkrete tiltak i kvinnehelsestrategien, herunder styrking av flerkulturell doula, forskning på helsen til gravide minoritetskvinner, Ammehjelpen, mer kjønnsspesifikk informasjon på helsenorge.no og Stiftelsen Amatheia. Også styrking av de grunnleggende tjenestene – sykehusøkonomien, fastlegeordningen, helsestasjoner og skolehelsetjenesten – har mye å si for jenters og kvinners helse.

Forrige regjering brukte åtte år på å sette ned et kvinnehelseutvalg på tampen av sin regjeringsperiode. For denne Arbeiderparti-ledede regjeringen handler ikke kvinnehelse om enkelttiltak på siden av alt som skjer i helsetjenesten. Vi bruker over 400 mrd. kr på helse- og omsorgstjenestene. Vår jobb er å sørge for at hver eneste krone vris i retning av likeverdige tjenester. Uavhengig av om du er hun, han, hen eller dem, uavhengig av din seksuelle legning, etniske eller sosioøkonomiske bakgrunn, skal du få helsetjenesten du trenger. Det er det likeverdige tjenester handler om, og det er det kvinnehelse handler om – når alt kommer til alt.

Sandra Bruflot (H) [12:22:42]: Landet har en budsjettenighet, men i likhet med en del andre synes jeg det er vanskelig å skjønne hva man brukte to uker på å bli enige om. Nesten alt som er av styrking og endringer i budsjetten, er økte oljepenger. Det er ikke prioriteringer i budsjetten, hvis man ser bort fra prioriteringen det er å ikke bruke enda mer i oljepenger eller finne ut hvilke gode tiltak som ikke skal få et dryss fra verdens største fond. Kanskje er det den manglende prioriteringen som gjør at næringsliv og folk selv må prioritere hardere også denne vinteren.

Denne høsten har rusfeltet stått sammen i protest mot en del av det som skjer på Støre-regjeringens vakt. Samtidig som vi har en finansminister som flåsete sammenligner kokain med sjokolade på lørdagskvelden, døde 388 mennesker av overdose i fjor. Vi har endelig fått en reform, men samme dag som den ble lagt fram, ble det protestert utenfor pressekonferansen fordi det skulle legges ned over 100 døgnplasser bare på Østlandet. I vinter gikk det et stort fakkeltog fra tigreren og opp foran Stortinget med én beskjed til Støre-regjeringen: å stoppe raseringen på rusfeltet. At SV har fått på plass en økt bevilgning, er bra, men Stortinget hadde disse spørs-

målene oppe i vår, da Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti fremmet forslag om kvalitet og valgfrihet i rusomsorgen, og SV kunne sikret flertall da.

I vårt alternative budsjett styrker vi sykehusbudsjettene med over 1,2 mrd. kr. Vi setter av 500 mill. kr til kjøp fra ideelle og private. Det ville gitt rom for flere behandlingsplasser.

Når vi endelig har fått en forebyggings- og behandlingsreform, vil jeg skryte av helseministeren, som sier at vi skal få slutt på stigma og skam knyttet til rusavhengighet. Vi vet at det holder folk unna å oppsøke hjelp. Vi vet fra Norges institusjon for menneskerettigheter at rusavhengige opplever diskriminering fra samtlige som skal hjelpe, enten det er helsetjenesten, politiet eller andre.

Samtidig som helseministeren fortjener skryt, må det være lov å håpe at helsedelen av forebyggingsreformen får mer gjennomslag enn justisdelen og Del II, som Senterpartiet tydeligvis har fått gjennomslag for at vi skal diskutere inn i valgkampen. De gode intensjonene i helsedelen av reformen – men som mangler en del konkrete tiltak, bare for å si det – blir fullstendig overskygget av at Støre-regjeringen samtidig vil fortsette en straffepolitikk som fører til det samme stigmaet og den samme skammen som de mener de vil prøve å kjempe mot, samtidig som vi har rekordmange overdosedødsfall, samtidig som vi bruker mye mer tid på å diskutere hvor strenge vi bør være, framfor hvordan vi kan drive skadereduksjon, og samtidig som det er stor usikkerhet i feltet, det nesten ikke finnes spor av reformen i budsjettet, og mange føler seg nedprioritert.

Det er mye jeg håper blir annerledes innenfor rus og psykisk helse neste år, men Støre-regjeringens budsjett mener jeg ikke bidrar nok til at det skal skje.

Morten Stordalen (FrP) [12:25:55]: Regjeringen har levert et forslag knyttet til kiropraktorene uten å snakke med dem forslaget vil ramme. Og ikke nok med at regjeringen kom med et refusjonsskutt med uante konsekvenser, de trekker også en lovendring uten høring opp av hatten. Når Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV får beskjed fra kiropraktorer over hele landet, forskere, fastleger og pasienter som kan fortelle hvor problematisk dette forslaget er, så velger de å ikke gjøre noe. Vi har altså et økende sykefravær og en regjering som ødelegger tiltak som bidrar til å få folk raskt tilbake i jobb.

Vet arbeidsminister Brenna egentlig hva hennes regjeringskollega har foreslått her? Vi mister altså viktige helsedata som en konsekvens av dette forslaget. Det hindrer forskning på feltet. Pasienter mister refusjon for pasientreiser. Regjeringen har ingen reelle løsninger på noen av disse utfordringene. Kiropraktorene beholder retten til å sykmelde, men når de fjernes fra folketrygden, vil det ikke lenger være noen systemer hvor de kan

søke refusjon for dette. Helseministeren har ikke engang klart å sørge for at det finnes systemer som er klare for å håndtere den dårlige politikken. Dette er rett og slett dårlig politisk arbeid.

Fremskrittspartiet har foreslått å avvise dette kuttet. Det er dårlig politikk, og regjeringen har ikke gjort jobben sin når de leverer et lovforslag de ikke har utredet konsekvensene av eller gjort praktisk mulig. Det minste vi kan gjøre, er å lytte til dem det gjelder. Det gjør Fremskrittspartiet, men det gjør ikke flertallet i salen.

Jeg vil gjerne utfordre Arbeiderpartiet: Har de egentlig sluttet å konsekvensutrede saker før de foreslås? Har i det hele tatt Arbeiderpartiet sluttet å snakke med dem som rammes av alle kuttene? Nå må Stortinget vise ansvar når regjeringen ikke gjør jobben sin.

Pengene har SV forhandlet bort, men vi må ha en høring om lovforslaget. Vi kan ikke vedta en lovendring på det grunnlaget regjeringen har presentert. Selv om refusjonen nå, mot våre stemmer, blir satt til null, kan vi ikke gjøre endringer i loven uten alle fakta på bordet. Det vil være direkte uansvarlig.

Tove Elise Madland (A) [12:28:16]: Den viktigste tryggleiken me har i landet vårt, er at blir du sjuk og treng hjelp, så er hjelpa der. Ingen treng å bekymra seg for ein eventuell sparekonto når det oppstår ei helsekrisse. Slik er velferdsstaten bygd opp, slik skal det fortsetja, og me skal styrkja han. Det gjer me i neste års helse- og omsorgsbudsjett.

I budsjetteinigheita med SV er det sett av 3,2 mrd. kr til investeringstilskot. Det gjev om lag 1 500 heildøgns omsorgsplassar, ikkje berre nybygg, men òg moglegheit til å kunna rehabilitera det ein alt har. For dei som ønskjer det og kan bu heime, styrkjer me Husbanken gjennom bustadprogrammet og gjer det mogleg å rehabilitera bustaden for å kunna bu der når du treng hjelp. Då gjer me òg bustaden om til ein betre arbeidsplass for heimetenesta.

Eldreomsorg handlar ikkje berre om heildøgns omsorgsplassar, men òg om korleis me skaper gode og inkluderande lokalsamfunn. At budsjettet blir styrkt med 20 mill. kr, betyr at me kan skapa lågterskeltilbod og gode møteplassar for å hindra einsemd og isolasjon. Me styrkjer aldersvenleg frivilligheit. Dei som ønskjer å bu heime, må òg kunna få byggja opp helsa si og sin eigen helsekompetanse og førebyggja fall i funksjonen. Difor styrkjer me òg moglegheita Sterk og stødig. Senteret for et aldersvenleg Norge styrkjer me òg gjennom budsjetteinigheita med SV.

Eg er òg glad for at det blir satsa på digital kompetanse. Me kan ikkje akseptera at eldre står utanfor det digitale samfunnet, anten fordi dei ikkje har tilgang, eller fordi dei ikkje meistarar det.

Me kan heller ikkje snakka om eldreomsorg utan å nemna dei tilsette. Velkvalifiserte tilsette er avgjerande for at me skal lukkast med ein god eldreomsorg. Me står dessverre overfor utfordringar med at nokon sluttar, og at andre ikkje orkar å stå i jobben. Me må behalda, og me må rekruttera. Me må organisera oss betre. Difor fortset styrkinga av både Menn i helse og Jobbvinner.

Orda til tidlegare statsminister Brundtland om at alt heng saman med alt, stemmer framleis. Me kan ikkje ta vekk noko. Me må sjå heilskapen i alt me gjer, og det gjer me i dette budsjettet – saman med SV.

Erlend Svardal Bøe (H) [12:31:11]: I Norge er vi veldig gode til å redde liv, men når blålysene går av, er vi ikke flinke nok til å hjelpe folk tilbake igjen til hverdagen og til arbeidslivet. Hvert år er det mange mennesker som blir utsatt for en sykdom eller skade som gjør at livet endrer seg kraftig. Når slike situasjoner oppstår, er det viktig å komme raskt i gang med rehabilitering, slik at en kan trene opp og vedlikeholde ferdigheter og evnen til å mestre sitt eget liv.

Før sommeren traff jeg Helene Grotle, som bor i Bodø. Hun er 50 år, lærer og sykepleier og trebarnsmor. I januar fikk hun diagnosen Parkinsons sykdom. Det var et stort sjokk for henne og familien, og det skapte frykt for framtiden. Daglig opplever Helene symptomer som redusert balanse, stiv skulder og skjelvinger, og det er ting som gjør hverdagen krevende. Helenes største frykt er å bli ufør og ikke få være en del av arbeidslivet.

Først fikk ikke Helene den rehabiliteringshjelpen hun hadde behov for, selv om nevrologen ved sykehuset henviste henne til rehabiliteringsopphold, og fastlegen var klar på at hun hadde behov for mer rehabiliteringshjelp. Etter en lang kamp fikk Helene endelig plass i den spesialiserte rehabiliteringen.

I februar kom Riksrevisjonen med sin rapport om tilstanden på rehabiliteringstjenesten i Norge. Den viser at mange pasienter – som Helene – ikke får rehabiliteringshjelpen de har behov for, og flere steder fungerer ikke samhandlingen mellom kommune og sykehus. Det går ut over pasientenes helse, arbeidsevne, familieliv og fritid, og det blir en stor psykisk belastning for mange ikke å få den rehabiliteringshjelpen de trenger.

De siste årene har vi sett en rasering av rusfeltet fra Støre-regjeringen, med nedleggelse av døgnplasser og kortere behandlingstid. Den samme raseringen ser vi at Støre-regjeringen er i gang med på rehabiliteringsfeltet. Nedbygging av den spesialiserte rehabiliteringen i sykehusene kommer til å gå ut over pasientene, det kommer til å skape mer press på kommunene og arbeidslivet, og det bidrar til mindre samarbeid mellom det offentlige, ideelle og private.

Høyre er mot Støre-regjeringens nedbygging av rehabiliteringsfeltet, og vi mener at rehabiliteringen må styrkes. Det handler først og fremst om å ivareta livskvaliteten til den enkelte, men også om samfunnsutfordringer, som at vi blir flere eldre, og at vi har behov for mer arbeidskraft. Derfor har Høyre foreslått at vi skal ha en faglig gjennomgang av rehabiliteringstilbudet i Norge, at vi skal innføre et pakkeforløp for habilitering og rehabilitering som et ledd i å få til bedre samhandling mellom kommunene og sykehusene, og at vi ikke skal bygge ned antallet døgnplasser innenfor den spesialiserte rehabiliteringen.

Rehabilitering er viktig for den enkelte, det er viktig for Helene, og det er viktig for samfunnet vårt. Derfor må vi ikke svekke, men styrke rehabiliteringen i Norge i årene framover.

Irene Ojala (PF) [12:34:26]: Jeg tenkte jeg skulle si litt om hjertet. Vi er alle avhengig av å ha et sterkt og friskt hjerte. Får man akutt hjerteinfarkt, er behandlingen avhengig av hvor man er, og er man i nærheten av et stort sykehus, har man flaks.

Ikke alle har den flaksen. Da jeg var en jentunge på åtte år og vi bodde i Kiberg i Vardø kommune, ble faren min hjertesyk. Moren min ringte til Vardø og forklarte situasjonen. Legen sa: Veien over Domen er stengt. Du må sørge for at Ojala blir sitteliggende på divanen i stuen, og du må åpne alle vinduene, slik at han får nok luft. Hvis Ojala lever om to timer, kan du ringe tilbake.

Mor satt ved min fars side, og jeg satt på vedkassen i kjøkkenet og svingte beina mens jeg så på veggklokka som sa tikk takk, tikk takk i 120 avgjørende minutter. Mor ringte doktoren og sa: Han Alf lever. Doktor Hansen var lettet i stemmen og lovet å komme straks veien ble åpen igjen. Det tok åtte timer.

I årene etter har jeg opplevd at det samme gjentar seg. Det skjer i Alta, i Kautokeino, i Vardø. Der har venner og familiemedlemmer stått i samme situasjon: et hjertesykt familiemedlem, veien til sykehuset er stengt, flyplassen er stengt, og pasienten blir liggende på vent. Tiden går – tikk takk, tikk takk – og hjertemuskelen dør mer og mer. Det er ikke plass på UNN i Tromsø, og da blir pasienten liggende i Hammerfest eller i Kirkenes, hvis de engang kommer seg dit.

Med det som bakgrunn stiller jeg i dag spørsmålet fra Stortingets talerstol: Hvorfor har vi sykehus i Norge?

Det bor 243 000 mennesker i Nordland og 242 000 mennesker i Troms og Finnmark. Når finnmarkingene blir liggende på vent i Hammerfest eller Kirkenes fordi UNN skal ta seg av pasienter fra Nordland, er det feil i prioriteringen av menneskers liv. Vi i Finnmark skal ikke behandles som annenrangs borgere i Norge.

Et fullverdig PCI-tilbud 24/7 i Bodø er avgjørende for hjertesyrke pasienter, både på Helgeland og i Finnmark, for at de skal få den samme behandlingen og tilbudet som andre plasser i Norge. Hvis pasientene på Helgeland får all behandling i Bodø, frigjøres kapasitet ved UNN i Tromsø for pasienter fra Finnmark. Vi må faktisk gi helgelendingene og finnmarkingene likeverdige muligheter til å overleve uten prognosetap.

Når politikere og helseforetak verner om det bestående av historiske årsaker, og ikke peker retning for framtidens løsninger i en tid med klima i endring, går det ut over pasientenes beste. Den hippokratiske ed, eller legeeden, gir en retning som bør følges:

«Jeg vil bruke mine evner for det beste for mine pasienter i samsvar med min dyktighet og min dømmekraft og aldri volde noe skade.»

PCI-diskusjonen mellom Nordland og Troms er stor. Statsforvalteren i Nordland har gitt kjempekritikk til løsningen Helse nord har valgt. Det er svært alvorlig kritikk. Det er brudd på en mengde spesialisthelsetjenestelover, som de faktisk ikke svarer ut før de iverksetter endringer i Nordland, og det synes jeg er litt skammelig overfor hjertepasienter.

Even A. Røed (A) [12:37:44]: I løpet av året møter jeg mange som påpeker viktigheten av å styrke psykisk helse-tilbudet i Norge. Det er folk som enten selv har opplevd utfordringer, eller kjenner noen som har utfordringer, enten store eller små. Derfor er det så viktig at vi la fram en forpliktende opptrappingsplan for psykisk helse i 2023. Den har blitt fulgt opp i begge statsbudsjettene etter det, og siden den gang har vi bevilget 1 mrd. kr i opptrapping. Det skiller denne planen fra høreregjeringens forrige opptrappingsplan, som ikke var økonomisk forpliktende.

I dette statsbudsjettet foreslås det en styrking på 400 mill. kr for å bidra til at flere opplever god psykisk helse og livskvalitet. Vi skal sammen med kommunene og sykehusene bidra til at folk skal oppleve at hjelpen blir mer tilgjengelig. Det innebærer en styrking av kommunenes rammetilskudd på 150 mill. kr. At vi med nye midler nå også har sikret kommuneøkonomien totalt sett, har også stor påvirkning. Det gir kommunene mulighet til å tilpasse tilbudet og tjenestene på en god måte. Det er som kjent forskjell på Flå, Flåm og Fredrikstad.

Vi har sikret økte midler til å rulle ut vurderingssamtale for dem som er henvist til psykisk helsevern, fordi mange opplever at de får uforståelige avslag, noe som er veldig vanskelig å takle. Vi styrker satsingen på ABC-kampanjen, som skal bidra til at flere av oss bygger sterk psykisk helse, sånn at vi er bedre rustet når utfordringene møter oss. Vi skal styrke tilbudet innen sikkerhetspsykiatri, både for dem som har behov for det, der antal-

let er økende, og fordi det i dag forsvinner store ressurser fra det ordinære psykisk helse-tilbudet i sykehusene. Totalen er at vi gjennom perioden med dette budsjettet har sett en økt vekst i antallet som jobber i psykisk helsevern i kommunene. Vi har i økende grad satt utfordringene i fokus, og vi har styrket helsetilbudet til dem som trenger det mest. Det er også sånn at nedbyggingen som har pågått av psykisk helse-døgnplasser, har stoppet opp. I 2020 hadde vi 3 284 døgnplasser for voksne, og i 2023 hadde vi 3 296. Vi har altså ikke bare stoppet nedbyggingen; vi har også snudd den.

Det er viktig for veldig mange at vi satser på dette. Vi ser at flere har utfordringer med psykisk helse i dag. Da trenger vi å sette inn tiltak for å hjelpe den enkelte, også fordi vi i Norge trenger at alle har helse til å kunne jobbe og bygge fellesskapet sammen. Trengs det mer? Ja, det gjør det, selvfølgelig, og derfor går opptrappingsplanen fram til 2033. Den er fortsatt forpliktende, og vi kommer til å fortsette å satse på psykisk helse, fordi det er viktig for barn, unge og voksne og for samfunnet vårt som en helhet.

Seher Aydar (R) [12:40:54]: Varsellampene for bemanningen i helsetjenestene våre har blinket lenge. Istedenfor å ta tak i den varslede krisen dekker sykehusene og kommunene hullene i vaktboken med kommersielle bemanningsbyråer. Det er kortsiktig og koster fellesskapet mye penger. Vi må ta et oppgjør med en bemanningspolitikk som gjør at pengestrømmen til kommersielle vikarbyråer bare øker og øker. Det er penger som kunne vært brukt på å styrke grunnbemanningen, få belastningen ned og sikre at helseforetakene selv tar ansvar for å bemanne sykehusene.

Den utstrakte bruken av innleie fra bemanningsbyråer i helseforetakene er en økonomisk utfordring, men det innebærer også en byrde på arbeidsmiljøet i form av at de fast ansatte må ta mer ansvar, i tillegg til å drive kontinuerlig opplæringsarbeid. I tillegg svekker det helseberedskapen. Rekrutteringsutfordringer, turnover, frafall og tidlig avgangsalder er alle årsaker til mangel på helsepersonell og henger sammen med utfordrende arbeidsvilkår i helsetjenestene. Ved å styrke grunnbemanningen kan man nettopp gjøre seg mindre sårbar. Økt grunnbemanning får ned sykefraværet og gir bedre dager på jobb. Det begrenser behovet for innleie og gir bedre tjenester til brukere. Det er med andre ord lønnsomt på sikt for alle bortsett fra de kommersielle bemanningsbyråene.

En Fafo-rapport peker på at mange har gode erfaringer med å flytte vikarmidler til fastlønn for å kunne bemanne opp i perioder der man vet og kan beregne at det vil være behov. For å få ned bruken av innleie er det nød-

vendig å sikre at lederne som er nærmest der problemene oppstår, har redskapene de trenger for å løse dem.

Vi må selvfølgelig også stramme inn regelverket. Unntaket fra innleiebestemmelsene for helse- og omsorgstjenestene var et feilsteg. Det var også derfor fagbevegelsen advarte mot unntaket, og da snakker vi om både Sykepleierforbundet, Fagforbundet og Unio. Ved å bygge opp egne bemanningsenheter investerer vi i egen kompetanse og kapasitet istedenfor å gjøre oss avhengige av kommersielle vikarbyråer, som driver etter mål om profitt. De tar denne profitten og putter den i egen lomme, men vi trenger at hver eneste helsekrone går til nettopp helse. Det strider med helsevesenets eget formål å ta penger og profitt ut av helse, for formålet er å sikre nødvendig helsehjelp til befolkningen.

Problemet er ikke de ansatte som begynner å jobbe hos bemanningsbyråene. Problemet er at det offentlige har åpnet veien for det og ikke tar ansvar for å bemanne selv. Penger som skal gå til personell, må gå til personell, og vi må stanse milliardlekkasjene fra sykehusene til kommersielle vikarbyråer. Vi trenger de pengene for best mulig helse for befolkningen.

Erlend Svardal Bøe (H) [12:44:04]: Det å skape et mer aldersvennlig samfunn og en trygg eldreomsorg er viktig for Høyre. Det handler om mange ting: Det handler om hvordan vi klarer å redusere det digitale utenforskapet, det handler om hvordan vi klarer å forebygge og redusere ensomhet, som vi ser at fire av ti eldre over 80 år opplever, det handler om hvordan vi bekjemper underernæring både på sykehjem og hos hjemmeboende eldre, det handler om hvordan vi har en politikk for bedre tilpassede boliger, og det handler om hvordan vi bygger opp flere sykehjemsplasser, slik at når en blir syk, skal en få den sykehjemsplassen en har behov for.

Jeg synes det er litt underlig at regjeringspartiene i løpet av debatten har vært veldig opptatt av eldreomsorg. Det synes jeg er veldig bra, men jeg lurer på hvor det engasjementet har vært de siste tre årene, når vi har hatt tre tapte år for eldreomsorgen i Norge.

Hvis vi ser på det som regjeringen faktisk har gjort i løpet av de siste tre årene når vi snakker om eldreomsorg, ser vi at i det første statsbudsjettet som Arbeiderpartiet og Senterpartiet la fram, kuttet en i investerings-tilskuddet for å bygge flere sykehjemsplasser og flere omsorgsboliger for eldre, men også for mennesker som har en funksjonsnedsettelse. En kuttet altså vekk tilskuddsordningen for å bygge flere trygghetsboliger, og så kom en tilbake i bo trygt hjemme-reformen og la det inn der, men uten å ha med pengene. En fjernet godkjenningsordningen for fritt brukervalg, men plutselig har regjeringspartiene begynt å sende leserinnlegg som handler om å være sjef i eget liv, men en skal ikke få lov

til å velge om en vil bruke offentlige eller private tjenester. En avvirket Eldreombudet som det viktigste talerøret for eldre og sa at en heller skulle styrke Pasient- og brukerombudet, som om alle eldre i Norge er pasienter. En sørget for at en kuttet og endret kriteriene for frivilligheten, noe som satte Pårørendesenteret i fare. En fjernet åpenheten om ventelister til sykehjem. En kuttet også i tilskuddsordningen «Mobilisering mot ensomhet» med 18,9 mill. kr. Dette er altså de tiltakene som denne regjeringen har gjennomført de siste tre årene i regjering.

Høyre er helt enig i at vi skal bidra til at eldre kan bo lengst mulig hjemme. Ni av ti eldre i Husbankens undersøkelse sier også at de ønsker det. Men for Høyre er det ikke slik at eldre skal bo hjemme for enhver pris. Skal vi sørge for at eldre skal kunne bo lengst mulig hjemme, er det noen viktige forutsetninger som må ligge til grunn. Det handler om at vi må få til et kvalitetsløft i hjemmetjenesten, det handler om at vi må få fart på den boligsosiale byggingen for eldre, og det handler om at vi i større grad må bekjempe utfordringen med ensomhet og underernæring. Vi må også huske på at det ikke vil være trygt for alle å bo lengst mulig hjemme, for samtidig som vi blir flere eldre, blir vi også flere eldre som har en demenssykdom. Derfor er det så frustrerende at regjeringspartiene stemmer imot Høyres forslag om å innføre pakkeforløp for demenssykdom, f.eks., som vi har foreslått flere ganger.

Ja, vi skal ha en trygg eldreomsorg, men regjeringen har ikke brukt tiden de siste tre årene på å bidra til det.

Bård Hoksrud (FrP) [12:47:24]: Til siste taler kunne det vært morsomt å si «show me the money», men jeg skal ikke det.

Til statsråden: Han må gjerne bli sur og ikke akseptere premissene og at jeg tar opp det som skjer i Helse Midt-Norge, det må han gjerne, men jeg registrerer altså at både direktøren som gikk av etter at helseforetaket fikk kraftig kritikk av Riksrevisjonen – han gikk riktignok av før man fikk den kraftige kritikken, men det kan nok hende at det var en medvirkende årsak – og halvparten i RHF-et har over 1 mill. kr i lønn. Mange av dem har altså jobbet tett på skandaleprosjektet Helseplattformen. Likevel: Hva statsråden mente om lønningene på over 1 mill. kr i de regionale helseforetakene, fikk vi ikke noe svar på. Det betyr sannsynligvis at han egentlig mener at de fortjener lønnen. Jeg tror at mange som jobber i helsevesenet i Helse Midt-Norge, ikke er enig med statsråden i det, og pasienter er definitivt ikke enig. Jeg tror at de er bekymret, fordi de ser at det blir kutt på kutt i tjenestetilbudet som pasientene skulle fått i Helse Midt-Norge, fordi man har innført en helseplattform

som er et skandaleprosjekt, og som man burde ha stoppet for lenge, lenge siden.

Jeg har også lyst til å utfordre statsråden når det gjelder det velfungerende palliative tilbudet som er bygget opp i Norge for alvorlig syke og døende over hele landet. Her blir pasientene behandlet for smerte, angst, ernæringsproblemer og annet. Fagfolkene gir støtte og veiledning til førstelinjetjenesten og gjør det mulig for de alvorlig syke å kunne være hjemme med sine nærmeste der hvor de bor. I 2020 vedtok Stortinget å be regjeringen etablere palliativ medisin som en medisinsk påbyggings spesialitet. Statsråden har, så vidt jeg har skjønnet, bedt om at saken om spesialitet stilles i bero, og har i stedet gitt Helsedirektoratet i oppdrag å etablere et opplæringstilbud i samarbeid med RHF-ene.

Jeg håper at statsråden kan svare på et par spørsmål fra dem som jobber i disse tjenestene. Dette er jo alternativet til f.eks. aktiv dødshjelp eller assistert avslutning av livet. Hvordan vil statsråden sikre at den nødvendige kompetansen formaliseres og opprettholdes, og at denne endringen ikke går ut over behandlingen til denne spesielt sårbare pasientgruppen? Fagmiljøet bedømmer endringene som vesentlige og mener at de kan føre til at det palliative fagfeltet vil nedbygges og forvitte, og da må spørsmålet mitt til statsråden være: Hvordan skal statsråden hindre at det skjer? Dette er alvorlig, og det er stor bekymring i dette miljøet. Vi vet hvor viktig det er med den palliative behandlingen når folk går inn i siste fase av livet, både for dem det gjelder, og for pårørende. Jeg håper derfor at statsråden vil bruke litt av innlegget sitt – jeg ser han har tegnet seg – på å svare på disse viktige spørsmålene som mange der ute nå er opptatt av og bekymret over.

Siv Mossleth (Sp) [12:50:42]: Eldreomsorg er viktig. Det er selvsagt viktig for de eldre, men det er også veldig viktig for barn, barnebarn og oldebarn. Jeg tror alle ønsker å bruke pengene fra det offentlige på en god eldreomsorg.

Mange eldre i dagens samfunn har et godt liv. De har bolig, pensjon og en hverdag fylt av opplevelser. En av mine kompiser er over 80 år, og han er travelt opptatt med turlaget, trekkspillklubben og historielaget, og i tillegg hjelper han naboen med sauene når det trengs. Sånne aktive dager skulle alle over 80 år hatt. Det er en hverdag med fellesskap og mestring, mens man bor trygt hjemme.

Dette er hverdagen for mange over 80 år, men det er også navnet på stortingsmeldingen om eldreomsorg som er behandlet her i Stortinget. Den er bygd på fire innsatsområder jeg synes er utrolig viktige: levende lokalsamfunn, boligtilpasning og -planlegging, kompetente og myndiggjorte medarbeidere, trygghet for brukerne og støtte til pårørende.

Vi vet at mange av de eldre blir syke, og de blir skrøpelige. Da skal det være tilstrekkelig med sykehjemsplasser for dem som ikke lenger kan bo hjemme. Derfor settes det av 3,25 mrd. kr til investeringstilskudd til heldøgns omsorgsplasser. Vi skal også fornye og forbedre hjemmetjenesten.

Folkehelse er viktig for alle. Eldre trenger bevegelse, balanse, styrke og sunn mat. Fysisk trening er utrolig viktig også i denne perioden av livet. Sunn mat er også viktig for de unge. Når jeg har sett på de alternative budsjettene, synes jeg det er merkelig at både Høyre og Fremskrittspartiet vil fjerne skolefrukten.

Når det gjelder eldreomsorgen, er det viktig at eldre som sliter med det digitale, skal få hjelp. Det settes det av penger til i dette budsjettet. De pårørende skal få bedre vilkår. Det er også tydeliggjort i budsjettet. De skal få bedre vilkår, men det betyr ikke at de skal få større belastning. De skal ikke ta det offentliges ansvar. Jeg er også glad for at det er rom for å styrke sykehusøkonomien, og at Helse nord får særskilte tilskudd for å rekruttere og beholde personell, og for rekruttering og samhandling.

Statsråd Jan Christian Vestre [12:53:52]: Når jeg hører på representantene fra partiet Høyre, tenker jeg: Gud bedre, det er langt fra ord til handling.

Det snakkes om sykehusbudsjetter. Hvert eneste år Høyre styrte Helsedepartementet, ble sykehusene underfinansiert, fordi det bare var 80 pst. av demografien som ble kompensert. Det betydde at sykehusene måtte effektivisere og effektivisere – og så lurte man på hvorfor ventetidene begynte å øke i 2017? Det er sann det går når sykehusene ikke får tilstrekkelige bevilgninger til å kunne gjøre sin samfunnsoppgave. Det er forskjell på ord og handling.

Jeg hører et rørende engasjement for eldre, og det er bra, men da lurte jeg litt på hvorfor representanten Svardal Bøes kollegaer her i byrådet i Oslo foreslår å fjerne aktivitetstiden for de eldre. Jeg var hjemme hos Ole Jakob på 88 år, som har hatt én time i uken hvor hjemmetjenesten har kunnet ta ham med rundt omkring i Oslo på aktiviteter han synes er hyggelig. Er ikke det verdighet og kvalitet? Det foreslår altså Høyre her i byen å ta bort.

Jeg var på Haugerud seniorsenter, som er nedleggingsstruet. Det er et særdeles viktig aktivitetstilbud for våre eldre, denne gangen i en østlig bydel, som altså er i fare for å bli nedlagt, fordi en heller prioriterer store eiendomsskattekutt, mest til dem som har de største og dyreste villaene på vestkanten. Det var dette her med ord og handling, da.

Jeg er veldig glad for at Høyre nå ser ut til å være opp-tatt av at vi må ha en helsepolitikk i rusbehandlingsre-formen, men hvor var alle helsetiltakene da Høyre la fram avkriminaliseringsreformen som ikke fikk gjen-nomslag? Hvor var mer og bedre LAR-behandling? Hvor var flere brukerrom? Hvor var korte ventetider i tverrfaglig spesialisert rusbehandling? Hvor var rusmiddel-analysjetjenester? Hvor var en dynamisk handlingsplan mot overdosedødsfall? Arild Knutsen i Foreningen for human ruspolitikk, som vi alle kjenner og er glad i, har sagt om alt dette regjeringen nå har lagt på bordet, at «[i]ngen regjering kunne lagt fram en mer progressiv helsepolitikk» på dette feltet enn det vi har gjort. Det var dette med ord og handling, da.

Til slutt: Jeg hører representanten Svardal Bø snak-ker om døgnplasser i psykisk helse. Det er interessant. I 2014 var det 4 068 døgnplasser. I 2021 var det 3 619 døgnplasser. Det betyr at vi med åtte år med Høyre i Hel-se- og omsorgsdepartementet altså fikk nesten 450 fær-re døgnplasser innen psykisk helse. Det er bare å gå inn på Helsedirektoratets nettsider, så kan alle som vil, se de tallene. Den utviklingen har regjeringen snudd, vi har sågar klart å få til en liten økning i antallet døgnplasser innenfor psykisk helsevern. Det var dette med ord og handling, da. Jeg gleder meg til valgkampen.

Grunde Almeland (V) [12:57:00]: Det kunne vært fristende å starte innlegget med å stille spørsmål til statsråden om det er på grunn av at han skjemmes av sitt eget budsjett, at også han heller har lyst til å snakke om budsjettet i Oslo – som har blitt gjort litt vanskelig på grunn av de ganske omfattende kuttene fra regjerin-gen.

Siden Venstre ikke sitter i helsekomiteen, skal jeg nøye meg med å gjøre rede for hvilke av de hele 41 mindretallsforslagene i helsekomiteens innstilling som Venstre kommer til å støtte i dagens votering.

Vi kommer til å støtte forslagene nr. 1, 17, 39 og 40, som alle handler om å legge bedre til rette for private og ideelle aktører i helsepolitikken. Vi støtter forslag nr. 2, om bedre tannbehandling for rusavhengige, noe Venstre også har prioritert i vårt alternative statsbudsjett. Det er en mye mer målrettet prioritering for å hjelpe dem som trenger det mest, med tanke på å ha god tannhelse, enn det regjeringspartiene og SV har i sin budsjettavtale, som fort kan vise seg å ha motsatt effekt.

Vi støtter forslag nr. 3, om å videreføre kiropraktore-nes mulighet til å føre registerdata om helserefusjoner i kommunalt pasient- og brukerregister for å sikre forsk-ningsprosjekter tilgang til nødvendige data. Jeg vil un-derstreke at for Venstre er det viktig at dette ikke bare er en mulighet, men at helseministeren sørger for at det faktisk skjer allerede fra 2025 gjennom den nye registre-

ringsordningen for private helseaktører, jf. det helsemi-nisteren sa om dette i finansdebatten for kort tid siden. Å utnytte det potensialet krever et tydelig oppdrag, fi-nansiering av arbeidet som skal gjøres, og koordinering for å sikre at man utnytter potensialet som ligger i ord-ningen.

Vi støtter videre forslag nr. 4, om privat behand-lingskapasitet, forslag nr. 5, om 50 pst. innsatsstyrt fi-nansiering på sykehusene, forslagene nr. 6 og 18, om å legge til rette for at flere kan bo lenger hjemme som al-ternativ til institusjon, forslag nr. 7, om å sikre flere heldøgns omsorgsplasser, forslag nr. 8, om helikopter-landingsplasser på sykehusene, forslag nr. 9, om å avkla-re ansvarsforhold for psykisk syke mellom politi og helsevesen, forslag nr. 19, om synsundersøkelser, forslag nr. 20, om bedre hjelp til dem med psykiske plager etter internasjonale operasjoner, forslag nr. 23, om fødekli-nikk i Alta, forslag nr. 26, om å ta i bruk apotekenes kompetanse til legemiddelgjennomgang, forslag nr. 32, om samtale- og mestringsstilbud innen psykisk helse, forslag nr. 35, om å legge bedre til rette for å få spredd in-formasjon om vaksiner, og forslag nr. 36, om diabe-tes type 2, og endelig vil vi stemme for forslag nr. 37, om å be regjeringen utrede et fond for store sykehusinveste-ringer.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [12:59:57]: Det var in-teressant å høre statsråden holde sitt andre innlegg, hvor han snakker om ord og handling.

Først til sykehusøkonomi: Sykehusene gikk altså med overskudd under vår regjering. De hadde så store over-skudd at de hadde muligheten til å spare opp til viktige investeringer, som nå skjer i hele landet – nytt utstyr, nye bygg. Det viktige når man sitter som helseminister, er hvor mye over den demografiske veksten budsjettet leg-ger opp til at man kan gi i økt pasientbehandling. Med Høyres forslag til statsbudsjett er den veksten på 2,3 pst., og med Arbeiderpartiets forslag til statsbudsjett i regjer-ing er den veksten på 1,8 pst, så når det gjelder ord og handling – tja. Det er også et effektiviseringskrav fra regje-ringen på 316 mill. kr, så regjeringen mener jo det samme som Høyre, at det er et potensial i norske sykehus for å ef-fektivisere, men ikke i det pasientnære.

Så har jeg behov for å si litt om det Senterpartiet for-søker å lage av røverhistorier her om at Høyre vil gå til valg på reversering. Nå vet vi at dette er Senterpartiets paradegren – nei, ikke røverhistorier, men reversering. Når vi lover pasienter å gjeninnføre fritt behandlings-valg, er det fordi det som har skjedd på rusfeltet de siste årene, er en nedbygging av plasser, mindre mangfold – mindre å velge mellom – og det har gitt pasienter svært liten valgfrihet. Det kjenner pasienter og pårørende på hver eneste dag.

Så har vi vært tydelige på at vi vil gjeninnføre en nasjonal helse- og sykehusplan. Hvorfor det? Jo, for da vi i regjering la frem to nasjonale helse- og sykehusplaner, var det fordi Stortinget skulle kunne ta helhetlig stilling til hvordan sykehus skal styres i årene fremover, hvordan strukturen i stort skal være, hvilke sykehus som skal gjøre hva, og hvordan vi skal bygge gode og kompetente sykehus og helsetjenester og spesialisthelsetjenester. Det ga Stortinget demokratisk mulighet til å være med og peke ut retning for sykehusene.

I tillegg til det la vi frem en primærhelsemelding. Høyre vil fortsatt være det partiet som ser alt i en helhet. Sykehus står ikke alene, og kommuner står ikke alene. Vi vil sørge for at dette er tjenester som henger godt sammen, fordi for pasientene er det viktig å få god og sammenhengende behandling, enten det er i kommunene eller i sykehusene. Det kommer vi fortsatt til å sikre.

Truls Vasvik (A) [13:03:12]: Jeg våger meg på å satse på at vi går inn for landing, så jeg vil begynne med å takke for en god debatt, som i og for seg har gått langs velkjente linjer. Det at jeg måtte ta av meg gensen i stad, var altså ikke på grunn av at representanten Bård Hoksrud klarte å fyre meg opp. Det kunne fort ha skjedd, for øvrig.

Vi er uenige om hvor stort innslag vi skal ha av private aktører i vår felles helsetjeneste. For oss i Arbeiderpartiet er det avgjørende at fellesskapet skal ha kontroll, både fordi det vi her snakker om, er skattebetalernes penger – jeg trodde mange var opptatt av dem – og på grunn av at helsepersonell ikke er en uuttømmelig ressurs, og derfor må vi bruke fagfolkene våre riktig.

Døgnplasser i psykisk helse svarte helseministeren ut. Jeg vil bare gjenta at faktum er at fra 2014 til 2021 var reduksjonen på 449 plasser, ifølge Helsedirektoratet. Bare for å si det: Det er en utvikling som har vært politisk bestemt over mange år, med forskjellige regjeringer, men det er viktig å si at den utviklingen nå har stoppet opp, og det er sågar kommet en liten økning. Det er veldig, veldig bra.

Når det gjelder eldre, er det fascinerende at Fremskrittspartiet fortsetter å påstå at eldreomsorgen i kommunene er «lottotilstander», som representanten sa, samtidig som de gir 2 mrd. kr ekstra til de samme kommunene som har lottotilstandene – uten at de har en plan og innhold i hva de skal brukes til. Jeg var raus og tenkte i min naivitet at det i hvert fall skulle gå til å bedre de kommunale eldreomsorgstjenestene, men så sier representanten Hoksrud her under en replikkordveksling at det kan godt være det skal gå til tannhelse. Hva skal disse pengene egentlig gå til? Det er jo interessant. Jeg trodde faktisk de gikk til det representanten Hoksrud svarte til meg, nemlig mer personell og mer aktivitet –

men så måtte han jammen bruke de pengene opptil flere ganger, gitt. Da blir det vanskelig.

Jeg vet at vi alle i denne salen vil ha best mulig helsetjenester, og så er vi ikke alltid enige om virkemidlene. Jeg er oppriktig bekymret for vår felles helsetjeneste og velferdssamfunnet vårt, ikke isolert sett på grunn av de budsjettforslagene som ligger på bordet i dag, men på grunn av hvilken retning vi vil det skal gå i. Vi har et av verdens beste helsevesen. Det skal vi fortsette å ha, og det skal vi fortsette å være stolte av.

Siden jeg fortsatt tror at vi nærmer oss en slutt på debatten, kan jeg si at vi nå snart tar juleferie. Heldigvis er det mange folk i helsevesenet vårt som holder hjulene i gang i hele jula, og jeg vil ønske alle dem god vakt.

Sandra Bruflot (H) [13:06:08]: Det blir fort et litt tullete kappløp mot bunnen hvis vi skal begynne med kommuneøkonomi helt på tampen – hvem som styrer hvor, hvem som gir kommunene de rammene de har, og hvorfor de har valgt som de gjør. Så istedenfor tenkte jeg å bruke mitt innlegg til å svare opp noe av det helseministeren sa om rusbehandling, for jeg er enig i veldig mye av det som ble sagt.

Da heroinassistert behandling ble foreslått i 2018 under Bent Høie, var det nesten en slags minirevolusjon på feltet, fordi man for første gang virkelig begynte å ta inn over seg at det var skadereduksjon som måtte være det viktige, og ikke hvilket signal man følte at man sendte, som kunne være feil. Det samme gjelder både rusmiddelanalysetjenester, en del innenfor LAR og mye av det som foreslås nå. Jeg tror det er en del partier som etter hvert har beveget seg i riktig retning, som skjønner at skadereduksjon og det å hjelpe mennesker med rusavhengighet er viktigere enn bekymringen vi har for å sende feil signal, eller for at det senker terskelen for å bruke illegale rusmidler, og det er bra. Jeg tror også vi har en viss jobb å gjøre med å overtale en del andre partier om nettopp det, så kanskje vi skal bruke litt av energien på det, for her tror jeg egentlig at vi er ganske enige.

Det er mye bra i forslaget til reform. Min bekymring er – og det burde egentlig også være regjeringens bekymring – at vi ikke kommer i en posisjon der vi faktisk kan hjelpe mennesker. Det er ingen motsetning mellom å si at forebyggingen må bli bedre, at behandlingen må bli bedre, og at det må være annerledes fordi det er en veldig variert pasientgruppe, men vi må samtidig slutte å straffe mennesker som har rusavhengighet. Vi vet at straff og trusler om straff dytter en del mennesker, også unge, også dem vi er bekymret for, unna hjelpeapparatet. La oss da heller prøve å bruke tid på å overtale andre partier til å skjønne at skadereduksjon er viktig, i stedet for å slå hverandre i hodet med hvem som er mer progressive. Ja, akkurat nå er det Arbeiderpartiet, og det er

bra jobbet, men det er svært få ting som ville vært mer progressivt enn å slutte å løpe etter rusavhengige med straff. Det må kunne gå an å gjøre begge deler, både si at LAR skal bli bedre, at ettervernet må bli bedre, at vi skal ha god behandling, og samtidig si at det må være en annen følbar respons overfor unge eller andre som blir tatt med illegale rusmidler. Her mener jeg at alle de som er for de tingene som er bra på feltet, bør jobbe sammen for å få til akkurat det.

Presidenten [13:08:49]: Representanten Erlend Svardal Bøe har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Erlend Svardal Bøe (H) [13:09:02]: Jeg synes det er dumt å høre at helseministeren er mer opptatt av å være systemforsvarer enn å være opptatt av pasientenes behov når vi snakker om rehabilitering. Det er absolutt mange ting som kunne ha vært bedre da Høyre styrte, men vi la jo fram en opptrappingsplan og innførte lovpålagt kompetanse ute i kommunene, nettopp for å bidra til det. Men utfordringen er å se framover, og det er det vi i Høyre opptatt av når vi har fått en rapport fra Riksrevisjonen som viser de manglene som er.

Da handler det om å ikke bare snakke om overordnede ting. En må tørre å gå inn og diskutere innholdet i rehabiliteringstjenestene, når vi ser at kvalitet blir lavere vektet i anbudene, når vi ser at behandlingstiden skal kortes inn, og at en skal ha et reelt nedtrekk i volum. Det er derfor Høyre vil ha pakkeforløp, ha en faglig gjennomgang og få framskriving av behovet som vil være framover.

Så er jeg helt enig med helseministeren. Jeg gleder meg også veldig til valgkamp. Det ser jo ikke ut til at velgerne strømmer til regjeringspartiens helsepolitikk, og det tror jeg handler om økte ventetider og kutt i eldreomsorg, men også om at en legger ned behandlingsplasser.

Presidenten [13:10:06]: Representanten Bård Hoksrud har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Bård Hoksrud (FrP) [13:10:21]: Jeg lurar på om representanten Vasvik har litt vondt for det. Det jeg sa – det var jeg helt tydelig på – var 2 mrd. kr mer til kommunene, øremerket til eldreomsorg, og at kommunene også har et ansvar for å sørge for at man får tannhelsebehandling når man trenger det. Når kommunene får 2 mrd. kr mer som er øremerket, betyr det at man kan øke bemanningen, man kan sørge for mer aktiviteter, man kan sørge for høyere bemanning både i sykehjem og i omsorgsboliger, og man kan sørge for bedre hjemmetjenester. 2 mrd. kr direkte til kommunene for å gjøre

re noe med dette ville betydd veldig mye i eldreomsorgen.

Jeg var inne på Husbanken nå, og det som er trist, er at regjeringen lovet 1 500 nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger med heldøgns pleie. De lovet egentlig 1 500 nye sykehjemsplasser, og i dag er det altså gitt tilsagn om 1 170 plasser, og vi vet ikke om de kommer til å bli bygget.

En ting helt på slutten: Jeg er kjempeglad. Komiteens tilråding X handler om unge under 50 år. Hvis SV nå gjør det de har sagt (presidenten klubber), og stemmer imot, blir det flertall for at ingen unge under 50 år skal plasseres på sykehjem mot sin vilje.

Presidenten [13:11:27]: Tida er ute – og vel så det.

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [13:11:38]: Jeg merker på denne debatten at det er valg neste år. Jeg har vært i disse debattene siden 2013, og dette er min siste helsedebatt. Før det har jeg sprunget milevis i sykehus på vegne av pasientene. Når det er valg, snakker alle. Men dette handler ikke først og fremst om tall, det handler om folk. Det handler om gamle, det handler om unge, det handler om kvinner, det handler om menn, det handler om diagnoser som rus, psykiatri og somatiske lidelser. Det handler om syke folk. Det handler om å få hjelp når vi trenger det, enten vi bor i kommunen, eller vi trenger sykehushjelp.

Da blir eksempelet som kom fra representanten Ojala, utrolig viktig. Eksempelet fra Bodø, hvor to sykehus diskuterer om de skal ha PCI. Jeg har ledet en sånn avdeling i mange år. Det transporteres pasienter i fly fra Nordland til Tromsø, og pasienter i Finnmark står i kø, for de får ikke plass i Tromsø – når det er kapasitet i Bodø.

Det handler om folk, det handler om hjertemuskel, om hvordan det går med hjernen hvis det er et slag, og det handler om å få gjøre de tingene som helsepersonell opplever er viktig for dem. I tillegg svekker det beredskapen hvis pasientene skal fly mellom de ulike foretakene. Det svekker beredskapen, og det er dyrt, men aller mest handler det om pasienter som mister helsen og mister livskvalitet. Det er de som til sjuende og sist betaler den dyreste regningen, uavhengig av om det er rød eller blå regjering som sitter og styrer departementet.

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [13:14:20]: Eg har problem med korttidsminnet. Eg har òg problem med korttidsminnet, sa George Clooney, men då på engelsk. For fire år sidan, i den siste helsedebatten i førre regjeringsperiode, halverte jo denne regjeringa heildøgns omsorgsplassar. Det er visst gløymt i dag.

Eg meiner at god eldreomsorg er å sikra at alle kommunar har moglegheita til å tilby det. Det gjer me jo

gjennom ei betre fordeling av midlane til kommunane. Tidlegare i dag snakka eg om ein kar med Parkinsons som hadde fått sjukeheims plass i ein kommune i Innlandet, ein sjukeheim som var veldig nedsliten. I vår vedtok me jo eit nytt inntektssystem for kommunane, der Oslo-partiet Høgre ikkje var interessert i å ha eit nytt inntektssystem, eit inntektssystem som sikrar at han karen med Parkinsons faktisk kan få ein mykje finare sjukeheim å bu på.

Eller er det sånn at Høgre ønskjer å styra sjukeheimane frå Stortinget, sånn som Framstegspartiet vil? Har dei lyst til å senda besta mi på anbod, eller på Noregs største sjukeheim langt vekk ifrå oss? Det ønskjer iallfall ikkje eg.

I løpet av debatten blir eg meir og meir overtydd om at Høgre er ein forsvarar av system, og ikkje av pasientane, og at den politikken som dei kjem til å gå til val på i haust, vil vera ein type politikk som knapt nokon andre enn Finansavisen på leiar plass ønskjer å ha.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [13:16:10]: Jeg har lyst til å kommentere litt på helsedebatten, bl.a. fordi vi har en lyttende helseminister som fortjener ros, og fordi det virkelig er verdt å bemerke at når ulykken først er ute, når uhelsen rammer og vi blir syke og trenger hjelp, da er det ikke forskjell på oss. Da er vi like sårbare alle sammen, uansett hvor i landet vi bor. Når vannet går og du må på føden, er det også et poeng at du får den hjelpen som trengs. Derfor er jeg glad for at vi har en regjering som prioriterer et godt helsevesen i hele landet.

For Innlandets del er det viktigste som står foran oss, et nytt hovedsykehus. Jeg er veldig glad for at helseministeren har vært offensiv og bidratt godt til at vi kan holde en framdrift, for vi ser jo allerede nå at helsetilbud blir bygget ned for å kunne ha egenkapital og ha rammen for å kunne investere i et nytt bygg, også for å ha de folkene som trengs inn i et nytt og framtidsrettet sykehustilbud.

Nå har vi en helseminister som bidrar til at vi kan få gjennomføring og realisering av dette hovedsykehuset. Villkår for lån og egenkapital er også blitt justert av regjeringen, som gjør at nettopp denne typen prosjekt, som er helt avgjørende for å ha et godt helsetilbud i Innlandet i hvert fall i de neste 50 årene, kommer på plass. I tillegg blir det gjort gode grep både for spesialisthelsetjenesten generelt og for primærhelsetjenesten.

Så har jeg lyst å kommentere på opptrappingsplanen for psykisk helse. Det er blitt sagt mye forskjellig i denne debatten, men det er veldig viktig at vi tar på alvor rekrutteringen inn i rusmidler og avhengighet, og at vi kan ha et godt behandlingstilbud til dem som trenger det. Nå har det vært anbud på tverrfaglig spesialisert rusbehandling, og da er det kjempebra at vi har en lyttende

helseminister også der, som tar med seg innspill, og at Helse sør-øst tar en ekstra runde når feil blir avdekket. For Valdres' del var det en sorg da Valdres-klinikken ble lagt ned. De hadde flere tiår med god erfaring å vise til, men nå kan vi samtidig glede oss over at Fekjær-klinikken kan bygge opp. De har nettopp fått ta del i dette anbudet og kan bygge opp sin solide kompetanse og sine solide resultater gjennom å vinne fram i dette anbudet.

Vi går sannsynligvis tom for folk før vi går tom for penger. Det er i hvert fall det vi prater om i høyere utdanning. Nå som vi ser at nysalderingen har med seg 2,1 mrd. kr til sykehus, og at det i 2025-budsjettet etter enigheten med SV kommer 5,7 mrd. kr også inn i sykehusene, er det jo høyst nødvendige og gode penger, men vi vet også at de kommer som resultat av beinhard jobbing, som ikke kommer av seg selv. Så takk til Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen, som gjør det, og til folkene våre i helsekomiteen, som har hatt en solid og frisk debatt. Jeg takker for innleggene i debatten.

Siv Mossleth (Sp) [13:19:25]: Jeg ønsker å avslutte denne debatten med å peke på noe som ble sagt fra denne talerstolen, og som ikke er en helt riktig forståelse av virkeligheten. Det har vært røffe tider, og det har vært kostnadsvekst i Norge og internasjonalt. Dette har jo også rammet kommunene. Men det er ikke riktig, det som representanten Almeland fra Venstre sa om det Høyre- og Venstre-styrte Oslo. Oslo taper mindre på omleggingen av inntektssystemet enn det regjeringen har bidratt med i økte overføringer. I statsbudsjettet for 2025 foreslo regjeringen et opplegg som ville ha gitt en vekst på 5 pst. i Oslo. Etter dette er det pluss på enda mer penger, noe som gir Oslo 647 mill. kr ekstra. Etter det har Stortinget igjen økt rammen ytterligere, sånn at Oslo antakelig får 140 mill. kr mer. Så det er slik at hovedstaden har handlingsrom til å prioritere gode tjenester for innbyggerne sine, men jeg registrerer at en av de viktigste prioriteringene som er gjort, er å kutte eien- domsskatten med 102 mill. kr.

Presidenten [13:21:06]: Representanten Tone Wilhelmsen Trøen har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [13:21:18]: En stemmeforklaring til komiteens tilråding X: Dette er jo det Fremskrittsparti-forslaget som ble vedtatt her i Stortinget i 2020, om at kommunene ikke skal plassere unge mellom 0 og 50 år på sykehjem mot deres vilje. Jeg registrerer at helseministeren sier til Altinget i dag at de har fått på plass en rekke tiltak for å sikre dette. Statsforvalterne skal intensivere sitt arbeid for å følge opp kommunene, Helse- og omsorgsdepartementet skal sende ut et brev til alle kommuner hvor de klargjør ret-

tigheter og plikter, og regjeringen skal overvåke dette nøye. Det forventer vi at blir gjort, for Arbeiderpartiet og Senterpartiet stemte jo faktisk for dette i 2020. Vi stemte mot den gangen også, men hvis det viser seg at dette fortsetter å være en utfordring, vil vi komme tilbake til det senere.

Presidenten [13:22:23]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 21.

Sak nr. 22 [13:22:23]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Bevilgninger på statsbudsjettet for 2025, kapitler under Barne- og familiedepartementet, Kultur- og likestillingsdepartementet og Klima- og miljødepartementet (rammeområdene 2 og 3) (Innst. 14 S (2024–2025), jf. Prop. 1 S (2024–2025))

Presidenten [13:22:42]: Etter ynske frå familie- og kulturkomiteen vil presidenten ordna debatten slik: Debatten vert delt i to, slik et ein fyrst behandlar budsjettkapitla under Barne- og Familiedepartementet, rammeområde 2, og deretter budsjettkapitla under Kultur- og likestillingsdepartementet, rammeområde 3.

Taletida vert fordelt slik i kvar av dei to debattane: Arbeidarpartiet 15 minutt, Høgre 15 minutt, Senterpartiet 10 minutt, Framstegspartiet 5 minutt, Sosialistisk Venstreparti 5 minutt, Raudt 5 minutt, Venstre 5 minutt, Miljøpartiet Dei Grøne 5 minutt og Kristeleg Folkeparti 5 minutt.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida i kvar del av debatten – verta gjeve anledning til inntil tre replikkar med svar etter innlegg frå hovudtalspersonane for kvart parti og inntil seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa.

Vidare vil dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, få ei taletid på inntil 3 minutt.

Grunde Almeland (V) [13:23:29] (komiteens leder): Den mest grunnleggende urettferdigheten i samfunnet er at ikke alle barn har like muligheter når de vokser opp. Derfor er det viktigste storsamfunnet kan gjøre, å gjøre sitt ytterste for at alle barn får en trygg oppvekst uten fattigdom og med frihet til å bli den de vil. Skal hver enkelt oppleve frihet og ha makt i sitt eget liv, må vårt viktigste oppdrag være å løfte flere barn ut av fattigdom.

Vi lever i en tid hvor stadig flere sliter økonomisk. Selv om de fleste barn i Norge vokser opp med gode levekår, har flere familier blitt hengende etter i inntektsutviklingen. Andelen barn som vokser opp i familiefattigdom, har økt fra 7 pst. til over 11 pst. i løpet av de siste 20 årene. Økningen i andel barn som lever i fattige fami-

lier, og effekten fattigdom har på barns livsmuligheter, er et kraftig signal om at vi ikke gjør nok for å sørge for å løfte flere familier og barn ut av fattigdom.

Konsekvensene av å vokse opp med levekårsstress er alvorlige. Leser vi rapporten regjeringen selv bestilte, En barndom for livet, utarbeidet av ekspertgruppen om barn i fattige familier, viser den at barn som vokser opp i familier som opplever fattigdom, får færre muligheter enn andre, og at utfordringene følger barna gjennom hele livet. En oppvekst i vedvarende lavinntekt kan resultere i lavere deltakelse i barnehage og fritidsaktiviteter, dårligere boforhold, svakere skoleresultater, mindre utdanning og dårligere helse.

Til tross for en godt utbygd velferdsstat og gratis utdanning er det likevel slik at barn i lavinntektsfamilier har mindre sosial mobilitet, altså færre reelle muligheter i livet. Det betyr at effekten levekårsutfordringer har for barn, også følger dem inn i voksenlivet. Vi kan ikke akseptere at barn blir stående utenfor fellesskapet. Alle skal ha muligheter til å delta på fritidsaktiviteter, dra på ferie eller gå på kino og kafé – rett og slett alle de helt vanlige tingene man i vårt samfunn skal kunne regne med å være del av.

Ekspertgruppens rapport har blitt diskutert mye i denne salen det siste året, men det er verdt å minne om at det klareste rådet var at den enkeltordningen som treffer best, er barnetrygden, og at den beste og mest effektive måten å sørge for at den hjelper flest mulig ut av fattigdom, ifølge ekspertgruppen selv, er å betydelig øke og skattlegge den.

Så er det selvsagt flere viktige grep og forslag fra ekspertgruppen, og i Venstres alternative budsjett plukker vi opp flere av dem, men det viktigste er altså forslaget vårt om barnetrygd. Jeg er skuffet over at regjeringen ikke engang har vist seg villig til å diskutere ulike modeller for hvordan en omlegging av barnetrygden kan se ut. Resultatet er et budsjett fra regjeringen som gir mer til slike som oss her inne, men ikke tilstrekkelig hjelp til dem som har det vanskeligst. Men om statsråden skulle komme på bedre tanker i romjulen, har Venstre utviklet en egen modell for å øke og skattlegge barnetrygden i vårt alternative budsjett, som skiller seg fra ekspertgruppen på flere områder. Der viser vi at det er mulig å unngå også flere av de sidene ved ekspertgruppens modell som har blitt kritisert i ettertid.

Skal vi virkelig klare å løfte flere barn ut av fattigdom, trengs det at vi legger inn en målrettet innsats. Venstre foreslår i sitt alternative budsjett en rekke målrettede tiltak som i sum vil føre til at færre barn vokser opp i fattige familier. I tillegg til å styrke flere målrettede tilskudds- og støtteordninger foreslår Venstre en kraftfull satsing på oppfølging og forebygging gjennom skole, barnevern og kriminalomsorg. Den forsterkede satsing-

en i Venstres alternative budsjett er i sum på over 5 mrd. kr i 2025.

De siste par regjeringsperiodene har vi tatt flere store skritt når det gjelder å bedre foreldrepermisjonsordningen, og endringene i foreldrepengereordningen har gitt flere foreldre en mulighet til å være hjemme med sine barn i en svært viktig del av barnets liv. Selv om jeg er glad for at vi har tatt flere av disse skrittene sammen, stiller jeg og Venstre spørsmål om hvorfor vi ikke kan tette de siste og mest åpenbare hullene i den ordningen, for med unntak av de åtte ukene som ble innført i august 2022 og de to ukene fra august i år, er det etter dagens regel aktivitetskrav til mor i hele perioden, som fortsatt påvirker fars uttaksrett. Det bør vi også endre på.

Jeg tar opp samtlige forslag som Venstre fremmer eller er med på å fremme.

Presidenten [13:28:56]: Då har representanten Grunde Almeland teke opp dei forslaga han viste til.

Det vert replikkordskifte.

Mona Nilsen (A) [13:29:09]: I Venstres forslag til statsbudsjett har de kuttet i strømstøtten, men vi ser likevel at Venstre vil stemme for å videreføre strømstøtten, dog uten inndekning på budsjettet. Jeg vil sitere representanten Elvestuen på nettstedet E24:

«Ja, vi stemmer for forlengelsen av strømstøtteordningen, siden helheten i vårt eget budsjett ikke har flertall.»

Det tror jeg mange er veldig glad for, spesielt med de strømprisene som er nå.

Venstre kutter til sammen 4,8 mrd. kr i sitt alternative budsjett. Med kutt i strømstøtten vil man altså sende høye strømregninger til barnefamilier, som har det største forbruket av strøm versus enslige. Kan barnefamiliene nå være trygge på at Venstre faktisk vil stille opp med strømstøtte når behovet er til stede, og hvilke kutt er det Venstre vil gjennomføre for å dekke opp de 4,8 mrd. kr i sitt budsjett?

Grunde Almeland (V) [13:30:15]: Da vi innførte strømstøtteordningen, var også Venstre selvsagt med på det, fordi det oppsto en ekstraordinær situasjon som trengte ekstraordinære tiltak. Venstre har hele tiden sagt at oppstår det ekstraordinære situasjoner, er det selvsagt at vi må finne rom i budsjettet for å prioritere det. Det er også det vi har sagt om 2025.

Som opposisjonsparti må vi legge til grunn de beregningene som regjeringen gjør, og regjeringen sier i sitt statsbudsjett at det ikke kommer til å være ekstraordinære priser på strøm i det kommende året. Da vi fremmet vårt alternative budsjett, sa vi imidlertid at dersom det mot formodning skulle vise seg at regjeringen ikke kunne regne eller beregne, kommer vi selvsagt til å være

med på å gjeninnføre en strømstøtteordning dersom man har avvirket den. Derfor er det også helt naturlig at når vi nå ser at beregningene til regjeringen ikke ser ut til å stemme, stemmer Venstre for den ordningen i Stortinget.

Margrethe Haarr (Sp) [13:31:30]: Hensikten med kontantstøtteordningen er å gi familier mulighet til selv å ha omsorg for egne barn litt lenger enn permisjonstiden.

Senterpartiet og Venstre har som kjent veldig ulikt syn på kontantstøtten, og i motsetning til Senterpartiet ønsker Venstre å fjerne den helt. For å synliggjøre det standpunktet velger Venstre i sitt alternative budsjett å avvikle kontantstøtteordningen allerede fra 1. januar 2025, altså redusere posten helt til null. Det betyr at hvis Venstre hadde fått gjennomslag for sitt budsjett i dag, hadde det ikke vært midler til utbetaling av kontantstøtte.

Kontantstøtteordningen er imidlertid hjemlet i lov, og det er ikke mulig å oppheve loven på et par uker. Vil man da kunne si at Venstre har lagt fram et ansvarlig budsjett, når de ikke legger inn en finansiering av en lov-pålagt ytelse? Vil representanten Almeland si at det er dekning for de andre satsingene Venstre har i budsjettet, som økt barnetrygd eller gratis barnehage?

Grunde Almeland (V) [13:32:25]: Det er selvsagt at en rekke endringer vi gjør i et statsbudsjett, også krever lovendringer. Hadde vi fått flertall for vårt forslag, vårt alternative budsjett, tror jeg det hadde vært en smal sak for Stortinget å gjøre den nødvendige lovendringen som trengs for å avvikle kontantstøtten. Bare i forrige uke var representanten Haarr selv saksordfører for en sak der vi viste at vi klarte å gjøre endringer i kontantstøtte-loven. Jeg tror vi brukte ca. ett døgn på det, så jeg tror det er fullt mulig å få til de nødvendige lovendringene på ganske kort tid dersom Senterpartiet kommer på bedre tanker og ser at det er andre grep som trengs å tas, nettopp for å sikre gode foreldrepengereordninger. Da kan representanten begynne med å se på det som går på selvstendig uttaksrett for fedre. Hun kan sørge for å følge opp den innsatsen vi allerede har startet på sammen, for at alle fedre får fullt ut mulighet til å benytte seg av foreldrepengereperioden, uavhengig av hvor mye mor er i jobb.

Kathy Lie (SV) [13:33:38]: Det er alltid noen faremomenter når man endrer ordninger som er avhengig av andre ordninger.

Våre partier er begge enige om at barnetrygden er viktig, og foreslår å øke den betydelig. Venstre, som er opptatt av å skattlegge den, har heldigvis oppdaget at ekspertutvalgets modell har noen svakheter og har nå

utviklet en egen modell som innebærer en rekke endringer. Jeg lurer på om Venstre er sikre på at denne modellen ikke har noen uheldige svakheter. Ville det ikke vært enklere bare å øke barnetrygden, slik vi i SV har gjort?

Grunde Almeland (V) [13:34:15]: Det ville vært veldig enkelt bare å øke barnetrygden, men som ekspertgruppen sier, og som et resultat av det SV har gjort, trefter det ikke dem som trenger de pengene aller mest. Hele poenget med å omlegge barnetrygden er å få den effekten at de familiene som faktisk sitter igjen med aller minst etter månedens utgifter, får de nødvendige pengene til å kunne betale for å være med på aktiviteter. Det betyr rett og slett at Venstre har lagt opp til en modell der vi ikke er så opptatt av at de som har millionlønninger, skal få mer i barnetrygd. Vi synes det er greit at man istedenfor å prioritere dem med millionlønninger prioriterer dem med lavest inntekter.

Venstre skulle veldig gjerne ønsket at vi også kunne sett mer på hvilke effekter en omlegging ville hatt. Derfor foreslo vi det i Stortinget, men det stemte altså Stortinget ned i forrige uke.

Presidenten [13:35:11]: Då er replikkordskiftet avslutta.

Mona Nilsen (A) [13:35:33]: De aller viktigste prioriteringene for Arbeiderpartiet og Senterpartiet i statsbudsjettet for 2025 er å få ned prisveksten, gi folk trygghet og ha velferdstjenester som stiller opp for folk i hele landet, uavhengig av størrelsen på lommeboken deres.

Alle barn og unge og familiene deres skal ha gode levekår og like muligheter til å delta i samfunnet. En solid familie- og oppvekstpolitikk skaper grunnlaget for gode oppvekstvilkår, høy livskvalitet og aktiv deltakelse i samfunnet. Samtidig er det en politikk som reduserer sosiale forskjeller, tar vare på barns rettigheter og gir dem muligheter til å utvikle sine ressurser. Slike investeringer gir ikke bare fordeler for den enkelte, men også samfunnsøkonomiske gevinster, både nå og i framtiden.

De siste årene har mange familier kjent på økte levekostnader. Regjeringen har derfor prioritert styrking av universelle velferdsgoder og økt barnetrygden, samtidig som barnehagen er blitt billigere, for å lette den økonomiske byrden. Slike tiltak hjelper barnefamilier med å opprettholde økonomisk trygghet.

Selv om de fleste barn og unge i Norge har gode oppvekstvilkår, finnes det fortsatt utfordringer som hindrer lik deltakelse. Regjeringen jobber derfor med en stortingsmelding om sosial utjevning og mobilitet, for å redusere sosiale forskjeller og motvirke at levekårsutfordringer går i arv. Alle barn, uavhengig av bakgrunn, skal ha den samme muligheten til en trygg og god oppvekst.

Det er god grunn til å være bekymret for levekårene til barn som vokser opp i fattigdom. Samtidig er det viktig å anerkjenne de kraftfulle tiltakene som er gjort for å styrke barns levekår. Arbeiderpartiet og Senterpartiet har sammen med SV gjennomført en rekke tiltak for å redusere fattigdom blant barnefamilier. Barnetrygden er økt med 10,5 mrd. kr på under fire år med Arbeiderparti–Senterparti-regjering. Det er tre ganger så mye som høyreregjeringen klarte på åtte år.

I nysalderingen av 2024-budsjettet fordeles 120 friske millioner til idrett, kulturaktiviteter og frivillighet i kommuner som har store utfordringer med mange barn i familier som sliter ekstra økonomisk. Om lag det samme beløpet er i 2024 tilført det samme formålet via overskuddet fra Norsk Tipping. I tillegg har regjeringen foreslått å bevilge 55 mill. kr over Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett i 2025 for deltakelse i kulturaktiviteter for barn og unge. Over Barne- og familiedepartementets budsjett er tilskuddsordningen for å inkludere barn og unge økt, fra 554,5 mill. kr i 2022 til 758,3 mill. kr i budsjettforslaget for 2025. Det er bl.a. Barnas Stasjon, Ferie for alle, fritidsklubber, kontingent- og aktivitetskasse, organisasjonen MOT og stiftelsen BUA, som låner ut gratis idretts- og friluftsutstyr, som får tilskudd på den potten.

Vi har også gjort barnehagene betydelig rimeligere, med en reduksjon på 1 000 kr per måned, og 1 500 kr i distriktene, og innført gratis kjernetid i SFO for 1.–3. trinn. Det er noe som letter økonomien betydelig for mange familier. Det betyr noe hvem som styrer.

Måltrettet politikk virker. Ifølge SSB, basert på tall fra januar 2024, har andelen barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt blitt redusert for andre år på rad. Det er gledelig, og vi skal fortsette å jobbe måltrettet for å redusere antallet framover.

Familien er det viktigste fundamentet i et barns liv. Foreldrene skal støttes i rollen som omsorgspersoner, slik at de kan oppfylle sitt ansvar. Samtidig er det viktig at regjeringen også styrker barnevernet, for å sikre at barn som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får raskt og samordnet hjelp. Målet er å gi nødvendig støtte, sørge for trygghet og positiv endring både for det barnet det gjelder, og for familien. Ingen barn skal oppleve vold eller overgrep, og regjeringen følger opp opptrappingsplanen mot vold og overgrep i nære relasjoner for å sikre trygghet og omsorg for alle barn.

Gjennom disse tiltakene arbeider regjeringen for at alle barn, unge og deres familier skal få gode levekår, like muligheter og den støtten de trenger for å leve et trygt og selvstendig liv. Det er investeringer som styrker enkeltmennesker og samfunnet som helhet.

Den største økonomiske utfordringen for folk nå er at alt har blitt dyrere. Renten har gått opp, prisene stiger, og lønnen strekker ikke til. Derfor er det aller viktigste nå at vi gjør det vi kan for at folk får bedre råd. Da er det spesielt at det bl.a. Høyre og støttepartiene i hovedsak gjør i sine alternative budsjetter, er å gi skattekutt til de aller rikeste, de med mange milliarder, mens folk med vanlige inntekter får dyrere barnehage, bensin og diesel. Høyre lar altså vanlige folk betale for at de aller rikeste skal få store skattekutt. Med det viser Høyre hvem de er for: de aller rikeste i Norge. De sier de gir skattekutt for folk flest og næringslivet, men det er, som da de satt i regjering, milliardærene som tjener på Høyres politikk. Samtidig kutter de til vanlige folk og sender en ekstra regning på flere tusen kroner til norske familier.

I tillegg til at vi i 2023 og 2024 har økt barnetrygden betraktelig, gitt billigere barnehage og gratis kjernetid i SFO, økt tilskuddet til inkludering av barn og unge, økt barnetillegget på arbeidsavklaringspenger, kvalifiseringsprogrammet og dagpenger og økt bostøtten, vil regjeringen også i 2025 styrke forebygging av barne- og ungdomskriminalitet med 405 mill. kr, bl.a. med en ny pilot som skal styrke tilbudet innenfor institusjoner for barn som begår gjentakende eller alvorlig kriminalitet, kriminalitetsforebyggende foreldrestøttende tiltak, 600 mill. kr til tiltak for å få flere ut i arbeid og 400 mill. kr til tiltak innenfor psykisk helse og rus.

Familie- og oppvekstpolitikken skal gjøre det mulig å kombinere familie, jobb, fritidsaktiviteter og barn i hverdagen. At foreldrene deltar i arbeidslivet, er viktig for norsk økonomi, for å opprettholde velferdsstaten og for å finansiere ytelser og tjenester til barnefamiliene over tid. Gjennom disse tiltakene arbeider regjeringen for at alle barn og unge og deres familier skal få gode levekår, like muligheter og den støtten de trenger for å kunne leve et trygt, selvstendig liv. Dette er investeringer som styrker både enkeltmennesker og samfunnet som helhet.

Presidenten [13:43:27]: Då har klokka kome så nær 13.45 at me avbryt møtet i anledning Stortingets jule-lunsj – det er ingen som vil gå glipp av den.

Me set møtet att kl. 15.30, og då startar me med replikkordskiftet.

Stortinget tok pause i forhandlingane kl. 13.44.

Stortinget tok opp igjen forhandlingane kl. 15.30.

President: Ingrid Fiskaa

Presidenten [15:30:00]: Stortinget held fram med behandlinga av sak nr. 22.

Det blir replikkordskifte – og første replikant er Tage Pettersen, frå Høgre.

Tage Pettersen (H) [15:30:29]: Vi får se om vi husker hva innlegget handlet om før lunsj, men jeg vet at representanten var innom barnevernet i sitt innlegg.

Jeg har lyst å komme med en utfordring knyttet til barnevernet i Oslo. Regjeringen skriver at den vil gå i dialog med Oslo kommune for å se på utfordringen knyttet til finansieringen av barnevernet, men det er klart: Det hjelper ikke barnevernets barna i Oslo kommune i år, i 2024, eller til neste år, i 2025. Opposisjonen har bevilget ekstra penger i inneværende år i nysalderingen og lagt inn en andel i budsjettet for 2025 tilsvarende den styrkingen det statlige barnevernet får. SV har tidligere forhandlet dette inn – det har de tydeligvis ikke klart i år, så spørsmålet til representanten er: Hvorfor har man valgt den tilnærmingen med å si at barnevernets barna i Oslo må vente til regjeringen har hatt en dialog – og utfallet av den?

Mona Nilsen (A) [15:31:26]: Aller først vil jeg si at Høyre også i Høyre-styrte Oslo kommune fortsetter med å prioritere skattekutt til de aller rikeste, noe som gjør at man heller ikke prioriterer barnevernet i Oslo.

For oss har særordningen som har vært siden 2004, vært viktig, og at vi tar en god gjennomgang, for det er sånn at de overføringene Oslo får for å ha de statlige oppgavene i barnevernet, gjør at man unngår nedtrekk der staten også må kutte. Det vi har sagt noe om, er at det er på tide å gå gjennom finansieringsordningen, men også se på hvordan man kan styrke samarbeidet, sånn at man får en mest mulig lik barnevernstjeneste i Oslo kommune og i resten av landet.

Silje Hjemdal (FrP) [15:32:35]: Fremskrittspartiet er, som folk vet, mest opptatt av at folk skal beholde mer av egne penger. Representanten fra Arbeiderpartiet nevnte imidlertid veldig mange enkeltytelser som hun skrøt av at regjeringspartiene har fått gjennom sammen med SV. SV er sikkert veldig glad for skrytet de fikk, for det er tross alt SV som har fått gjennomslag for flere av sakene. Så selv om vi kanskje er uenig i noen av prioriteringene, mener jeg at det er viktigere at folk får lov til å beholde mer av pengene i egen lommebok.

Så mitt spørsmål til representanten er følgende: Er det viktigere for Arbeiderpartiet å gi et inntrykk av at man gir almisser til befolkningen, enn at folk flest får lov til å beholde mer av egne penger?

Mona Nilsen (A) [15:33:33]: Jeg takker for spørsmålet, og jeg vil henvisе til debatten som var sist tirsdag, hvor representanten Hjemdal sa at det aller viktigste verktøyet for å få folk ut av fattigdom, er god integrer-

ing, og ikke minst tilgang på fast arbeid og å bli inkludert i arbeidslivet. Det står i ganske stor kontrast til det Fremskrittspartiet nå gjør med integreringstilskuddet. Alt i alt kutter Fremskrittspartiet 7,6 mrd. kr på innvandrings- og integreringsfeltet. Det er altså store kutt som skal hjelpe disse familiene til å komme ut i ordinært arbeidsliv.

Grunde Almeland (V) [15:34:33]: Ett av de områdene som Venstre og Arbeiderpartiet har stått sammen om over tid, er å styrke foreldrepengordningen, til tross for at begge partier i ulike sammenhenger har samarbeidet med partier som ikke har vært like engasjerte, både når det gjelder omleggingen av foreldrepengene, som har vært et gode for begge foreldrene, og de ulike ordningene som vi faktisk ser at har styrket ordningen i dag.

Når det gjelder uttaksrett, har Venstre og Arbeiderpartiet også vært enige om å tette hullene som er, men fortsatt – selv om vi har gjort framsteg – er det slik at uttak av foreldrepenger for far avhenger av mors aktivitet utover de første ti ukene. Når Arbeiderpartiet i dag heller ikke stemmer for Venstres forslag om å gjøre noe med dette, betyr det da at Arbeiderpartiet ikke lenger har en ambisjon om å sørge for fullstendig uttaksrett av foreldrepenger også for fedre?

Mona Nilsen (A) [15:35:35]: Det er veldig viktig og riktig som representanten fra Venstre sier, at man må tette hullene, og det kommer vi fortsatt til å jobbe med. Nå har vi gjort store grep som er viktige og i riktig retning, og så skal vi fortsatt jobbe videre med å fremme vår politikk i neste periode.

Presidenten [15:35:59]: Replikskordskiftet er avsluttet.

Turid Kristensen (H) [15:36:21]: Vi har i flere år vært veldig bekymret for dyrtiden som har rammet mange nordmenn hardt. Vi har vært mange som har stått på talerstolen i denne salen de tre siste årene og konstatert hvordan økt boliglånsrente, høyere husleie, høyere matvarepriser, høyere strømpriser – ja, stort sett økte priser på det meste – har kostet oss dyrt her i landet. Vi er mange som har uttrykt stor bekymring for de konsekvensene dette har hatt. Det er mange som har merket dette godt på lommeboken. Mange mennesker som før klarte seg ganske bra, sliter nå. Aller verst har det gått utover dem som hadde minst fra før. Det har vært grunn til bekymring, og det er det.

Ifølge SSB lever mer enn 100 000 barn i familier med vedvarende lavinntekt. Ifølge SIFO er det nå 151 000 husholdninger som de kategoriserer som ille ute. I Frelsesarmeens fattigdomsbarometer svarer én av seks nord-

menn at de regner seg som fattige. Før sommeren viste beregninger fra SIFO at før utgifter til strøm, oppvarming og bokostnader er tatt med, har de årlige utgiftene til en norsk familie med to voksne, et skolebarn og et barnehagebarn økt med over 160 000 kr fra starten av 2021 til starten av 2024. Det er mye penger for de aller fleste av oss, og det er en tilnærmet uoverkommelig økning for altfor mange. Det er virkelig bekymringsfullt fordi vi vet, som min gode kollega Grunde Almeland sa tidligere i dag, at det å vokse opp i en lavinntektsfamilie kan ha både alvorlige og langvarige konsekvenser for barna det gjelder.

Jeg skal ikke stå her og påstå at dagens regjering ikke har gjort noe for å hjelpe barn, unge og familier. Det ville ha vært helt useriøst, for det har de. De har videreført mange av satsingene til Solberg-regjeringen, de har fortsatt opptrappingen på en god del ordninger, og de har fått på plass noen nye ordninger. Det er likevel veldig forunderlig hvordan dagens regjering år etter år ikke satser på den ordningen som vi vet at er den enkeltytelsen som har størst effekt for å løfte flere ut av fattigdom, størst effekt for å sørge for at barn skal slippe å vokse opp i fattigdom – nemlig barnetrygden. Det var derfor Solberg-regjeringen prioriterte å øke den da den ble økt for første gang på 20 år i forrige stortingsperiode. Det var nettopp for å styrke barnefamiliene og deres økonomi. Det var ikke det eneste grepet Solberg-regjeringen tok; det var også mer enn en dobling i engangsstønaden, støtte til ferietiltak, til fritidsaktiviteter og så videre. Det ble også satset stort på rimeligere barnehage for dem som trengte det mest. Dette er for å nevne noe.

Det er veldig viktig for oss i Høyre å fortsette kampen for at barn ikke skal vokse opp i fattigdom, og for å hjelpe barnefamilier til en bedre hverdag. Tiltak som bidrar til å styrke familienes økonomi, har derfor vært høyt prioritert i våre alternative budsjetter også i denne perioden. Det gjelder også i vårt alternative budsjett for 2025, hvor vi bl.a. prisjusterer barnetrygden for alle og øker den for dem under seks år med 1 000 kr per måned. Totalt prioriterer vi om lag 2,6 mrd. kr mer i barnetrygd til barnefamiliene enn det Støre-regjeringen foreslo. Dette er fordi det bidrar til å redusere barnefattigdommen.

Takket være SV har regjeringen så langt i perioden også gjort økninger i barnetrygden, og det skal barnefamiliene være glade for. Honnør til SV som gang på gang har klart å forhandle dette inn, selv om det også i år var en mindre satsing enn den Høyre har lagt inn i sitt alternative budsjett. Med utviklingen som har vært de siste årene, og den kunnskapen vi har om hvordan økt barnetrygd hjelper dem som trenger det mest, var det med stor forundring at vi også i år kunne se i Støre-regjeringens forslag til budsjett at barnetrygden faktisk ble fore-

slått redusert neste år. Når regjeringen foreslår å legge den fram med det samme kronebeløpet og ikke engang prisjusterer den, innebærer det faktisk en reduksjon, og det var en bevisst prioritering fra regjeringens side. Det har den selv vært tydelig på sitt budsjettforslag. De fant det altså ikke viktig nok å prioritere.

Det er ikke bare barnetrygden som er et viktig tiltak for å hjelpe barnefamiliene. Tiltak for å bidra til at flere får barnehageplass og at de med lavest inntekt får gratis kjernetid i barnehagen eller redusert pris, er også viktig. I stedet for å øke barnetrygden og sørge for barnehageplass til flere barn prioriterer regjeringen heller å senke prisen på barnehage for dem som er så heldige å ha en barnehageplass, for dem med middels og høy inntekt, og gi enda lavere pris til dem som tilfeldigvis bor i mindre sentrale strøk. Det er også en underlig prioritering. Det hjelper i hvert fall ikke dem som står uten barnehageplass, og det hjelper heller ikke dem som har det trangest økonomisk.

Gratis barnehageplass og redusert og inntektsavhengig pris, som Solberg-regjeringen innførte, gjør at de med lavest inntekter i dag ikke betaler full pris for barnehageplassen, og da får de heller ikke hjelp med de prioriteringene regjeringen nå gjør. Høyre har i sitt alternative budsjett foreslått å gi gratis kjernetid til flere ved å heve inntektsgrensen til 800 000 kr, noe som ville gitt 13 500 flere barn gratis kjernetid i barnehagen. Det betyr at en familie med moderat inntekt og to barn i barnehage, som nå får rett til gratis tid i barnehage, med vårt budsjett ville sittet igjen med 24 000 kr mer hvert år. Det er i hvert fall en tydelig prioritering av barnefamiliene.

Vi vet at når mange familier ikke får barnehageplass til sine barn, vil også det kunne føre til trangere økonomi. Å være nødt til å ta ut ulønnet permisjon for å være hjemme med barna lenger, kan ha store kostnader for dem det gjelder. I sitt budsjett utvider Høyre derfor retten til barnehage også for de 3 500 desemberbarna som i dag ikke omfattes av denne retten. Regjeringens prioriteringer hjelper heller ikke dem som bor i sentrale strøk. Selv om vi vet godt at mange av barnefamiliene med aller trangest økonomi bor i Oslo og i byene, støtter altså regjeringen heller dem som bor i mer rurale strøk. De som bor i sentrale strøk, kommer faktisk dårligere ut. Det er også en prioritering som er ganske vanskelig å forstå. Å øke barnetrygden er noe som hjelper alle, også dem med aller minst. Det er derfor Høyre velger å prioritere dette framfor billigere barnehage.

For Høyre er det også viktig at folk får beholde mer av inntekten sin og selv kan prioritere det som er viktigst for dem – i stedet for at regjeringen skal fortelle dem hva som er viktigst, og i stedet for at regjeringen skal kunne bruke pengene på det den synes er viktigst å prioritere. Høyre sørger derfor i sitt alternative budsjett, også i år,

for skattelette – ikke minst til dem med vanlige og lavere inntekter. I motsetning til det representanten Mona Nilsen fra Arbeiderpartiet av en eller annen grunn ser ut til å tro, prioriterer vi faktisk mer til skattelette til dem med vanlige og lavere inntekter enn det vi foreslår i lettelsene i formuesskatten. Men det er kanskje morsommere å prøve å holde liv i myten om at Høyre er partiet for de rike, framfor å ta innover seg de prioriteringene vi faktisk gjør, bl.a. å styrke barnefamiliene.

Vi foreslår å senke inntektsskatten for vanlige inntekter med 3 600 kr, noe som er betraktelig mer enn de 400 kr som regjeringen og SV vil gi. Vi foreslår også å fjerne skatt på lønnsinntekter under 150 000 kr, som er en høyere grense enn regjeringen og SV har foreslått. Småbarnsfamiliene vil sitte igjen med mer penger i lommeboka, penger de selv kan bruke der de synes at skoen trykker mest.

Å sørge for at flere barn kan få vokse opp i en familie uten økonomiske problemer, er rett og slett en innmari god investering i deres og vår alles fremtid. Det er med på å skape et bedre og mer inkluderende samfunn, det er med på å styrke tilliten mellom oss, og det forebygger utenforskap og både fysiske og psykiske helseproblemer i fremtidige generasjoner. Derfor må vi tenke bredt om hvordan vi kan lykkes med dette, på tvers av politiske områder og sektorer. Jeg skal ikke gå inn på alle disse områdene, men jeg har lyst til å peke på én siste ting som har veldig stor betydning for veldig mange familiers økonomi: rentenivået. Høyere renter rammer mange veldig hardt og spiser fort opp fordelene mange andre gode tiltak gir – med stor margin.

Da regjeringspartiene og SV valgte å øke oljepengebruken så mye for å klare å lande sitt budsjettforlik, var økonomer raskt ute med å melde sin bekymring for at det ville utsette tidspunktet for når vi omsider kan få den første rentenedsettelsen fra Norges Bank. Regjeringen har i veldig lang tid pekt på at vendepunktet i norsk økonomi kommer snart – nå kan snart rentene gå nedover, snart. Men så klarer de å ta et grep som gjør at det er fare for at det vil gå enda lengre tid før vi vanlige folk kan oppleve at rentene settes ned. Å risikere høyere renter lenger enn nødvendig er enda en underlig prioritering, og jeg synes det begynner å bli ganske mange av dem med denne regjeringen. Det går dessverre aller mest ut over dem som har minst fra før, også barnefamiliene.

Presidenten [15:45:50]: Det blir replikkordskifte.

Mona Nilsen (A) [15:46:03]: Den største økonomiske utfordringen for folk nå er at alt er blitt dyrere. Renten har gått opp, prisene stiger, og lønnen strekker ikke til. Det er jo veldig spesielt at Høyres hovedsak i deres alternative statsbudsjett er å gi de aller rikeste mange

milliarder i skattekutt, mens folk med vanlige inntekter får både dyrere barnehage, dyrere bensin, dyrere diesel, dyrere tannhelsetjenester og dyrere ferje langs kysten. Høyre lar vanlige folk – og listen er lang – betale for de aller rikeste. Høyre øker maksprisen i barnehagen fra 1. januar. Økningen i barnetrygden kommer først fra 1. juli. Høyre har også høyere barnetrygd for barn under seks år. Hvordan mener Høyre at barnefamiliene skal få bedre råd fra 1. januar til 1. juli, og mener Høyre at det er billigere å ha barn over seks år?

Turid Kristensen (H) [15:47:04]: Det er nesten så jeg mistenker at representanten fra Arbeiderpartiet har lukket ørene under hele mitt innlegg fra talerstolen akkurat nå, for dette var jo nettopp hovedpoenget i mitt innlegg. For det første er det rett og slett feil at Høyre prioriterer mer til dem som har mest, mer til de rike, eller til milliardærene, som representanten kalte dem i et tidligere innlegg. Vi gir faktisk mer i skattelette til vanlige folk enn til dem som Arbeiderpartiet liker å kalle de rike her i landet.

For det andre har vi, som jeg også var inne på, valgt å prioritere å øke barnetrygden. Og det er ikke bare økningen fra sommeren av vi har lagt inn, vi har også lagt inn en prisjustering fra 1. januar. Grunnen til det er at satsingen til Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV på billigere barnehage til dem som ikke trenger det mest, ikke når de barnefamiliene som faktisk har størst behov. Det gjør en økning i barnetrygden. Derfor prioriterer vi heller det.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [15:48:17]: Kirkebevaringsfondet er en del av et historisk oppgjør mellom den norske stat og Den norske kirke, som storting og regjering har forpliktet seg til å følge opp. Hele formålet med tilsagnsfullmakten der Stortinget har vedtatt at vi kan pådra staten forpliktelser på 10 mrd. kr i årlige utbetalinger i perioden 2024–2054, er nettopp at dette ikke skal være gjenstand for årlige budsjettprioriteringer. Likevel kutter Høyre 100 mill. kr her i sitt budsjett for 2025, noe som ville satt en effektiv stopper for opptrappingsplanen i bevaringsprogrammet, og som ville blitt sett på som et brudd på forpliktelsene til staten. Det er svært uansvarlig. I tillegg til dette Høyre-kuttet ville veldig mange av de kirkene som har søkt om penger i 2025, ikke fått noen penger, som de 17 kirkene i representantens eget hjemfylke, Akershus.

Vi vet at Høyre gjør de merkeligste krumspring i årets budsjetter for å finne penger til skattelettelser, men er det klokt å signalisere allerede nå på dette viset hvor lite Høyre anerkjenner forpliktelsene Stortinget har til kirkebevaringsfondet?

Turid Kristensen (H) [15:49:17]: Jeg synes ikke at Høyre gjør krumspring i vårt alternative budsjett. Det

er et seriøst og helhetlig budsjett som ikke er lagt opp for å gi størst skattelettelse til de rike. Jeg tror jeg kommer til å måtte si dette mange ganger i dag, og påstanden blir ikke mer sann selv om representanter både fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet gjentar den.

Når det gjelder kirkebevaringen og det kuttet som vi har foreslått på 100 mill. kr, er det en halvering av den potten som går fra statsbudsjettet. Vi vil stå fast ved de forpliktelsene vi har, og vi har også vært helt tydelige i våre merknader på at dette ikke betyr at vi ønsker å redusere forpliktelsene og planene framover. Men akkurat som regjeringspartiene og SV har måttet gjøre, har vi måttet finne noen steder der vi utsetter noe for å finne satsinger på andre områder. En av våre største prioriteringer har nettopp vært å styrke barnefamiliene og deres økonomi, og derfor har vi tatt det grepet i dette budsjettet.

Kathy Lie (SV) [15:50:34]: Siden starten av denne stortingsperioden har vi i SV forhandlet om økninger i barnetrygden i hver eneste budsjettforhandling med regjeringen. For barn over seks år nærmer vi oss nå en dobling av barnetrygden siden 2021. Under forrige regjering, da Høyre styrte, startet en økning av barnetrygden med differensiering mellom små og store barn hvor barnetrygden ble økt for barn under seks år. Vi har sett at store barn ikke er billigere i drift enn små barn, og har gjennom de siste forhandlingene klart å øke barnetrygden for de store barna, slik at alle barn nå får det samme. Det er også i tråd med forslaget fra ekspertutvalget. Hva er årsaken til at Høyre nå igjen foreslår en økning spesifikt for de minste barna? Og hvilke grep vil dere gjøre for at også store barn skal løftes ut av fattigdom?

Turid Kristensen (H) [15:51:20]: Da Høyre satt i regjering, var det en økning for dem både over og under seks år, selv om det var en større økning for dem under seks år. Det har også vært foreslått i våre alternative budsjetter å øke for dem over seks år i den perioden vi er inne i nå. Grunnen til at vi nå foreslår økningen til dem under seks år, er at vi vil kompensere for at vi ikke senker barnehageprisen, som vi mener er helt feil medisin, nettopp fordi det ikke når dem som trenger det aller mest.

Så er jeg enig med representanten i at det ikke er billig å ha barn over seks år – jeg har to som har vært både fem og seks, og som nå er voksne. Vi hadde også andre grep i Solberg-regjeringens tid som skulle være med og kompensere for det, f.eks. fritidskortet – fritidsutgiftene er jo en av de store utgiftene til barn over seks år, selv om man da ikke lenger har barnehageutgifter. Jeg er enig med representanten i at det også er kostbart å ha barn

over seks år, og dette er noe vi jobber med, ikke minst i vårt programarbeid framover.

Presidenten [15:52:29]: Replikordskiftet er dermed slutt.

Margrethe Haarr (Sp) [15:52:38]: Vi legger bak oss et år som for mange har vært vanskelig, der mange har opplevd å få dårligere råd. I denne perioden har regjeringen hatt et tydelig mål om at de politiske prioriteringene skal skape trygghet, gi gode velferdstjenester, utjevne sosiale og geografiske forskjeller og stille opp for dem som trenger det mest.

Nå ser vi at ting er på vei til å snu, og vi har en regjering som har tatt sitt ansvar i en vanskelig periode. Igjen har Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV sikret et ansvarlig og godt budsjett, et budsjett som fortsetter å jobbe med å utjevne forskjeller, og der vi styrker de universelle velferdsgodene, et budsjett som prioriterer barn og unge og barnefamiliene, og et budsjett der barnevernet blir kraftig styrket.

Vi vet at det å vokse opp i en familie med lav inntekt kan påvirke barnet negativt. Det kan føre til lavere deltakelse i fritidsaktiviteter, dårligere fysisk og psykisk helse og høyere frafall fra videregående skole – en oppvekst som for mange barn også kan føre til at de faller ut senere i livet. Det har vært en prioritering for denne regjeringen å iverksette tiltak som reduserer andelen barn som lever i familier med vedvarende lav inntekt. Det er tatt en rekke grep for å styrke økonomien til barnefamiliene i den perioden, og det tas ytterligere grep i neste års statsbudsjett. Det har blitt billigere å ha barn i barnehage og på SFO. Minstesatsen er økt, skattelette er blitt gitt, og det er ikke minst blitt økt barnetrygd, for å nevne noe. De siste to årene har vi faktisk sett en nedgang i antallet, og det er bra. Dette viser at tiltakene som er satt inn, har en effekt.

Barnetrygden er en universell ytelse som alle barnefamilier får, men det er naturlig at den har størst betydning for de familiene som har minst. Jeg er glad for at vi nå øker barnetrygden igjen, og til sammen har barnetrygden økt med over 10 mrd. kr i denne perioden. For å sammenligne med Solberg-regjeringen: Der økte barnetrygden med litt over 3,6 mrd. kr på åtte år.

Det å ha en meningsfull fritid med fritidsaktiviteter som gjør at man opplever mestring, glede og å være en del av fellesskapet, er viktig. For Arbeiderpartiet og Senterpartiet har det vært viktig å legge til rette for at barn og unge skal ha et godt oppvekstmiljø og mulighet til å delta på fritidsaktiviteter i sitt lokalmiljø. Økonomi er for mange en barriere for deltakelse, og derfor fortsetter vi i neste års statsbudsjett å støtte opp under arbeidet med å inkludere flere i fritidsaktiviteter.

Tilskuddsordninger, full momskompensasjon til frivilligheten og friske midler til idretten er tiltak som

treffer godt, og som vil utjevne forskjeller. Tiltakene bidrar til at det koster mindre å spille på det lokale håndballaget eller delta på kulturskolen. Vi gir mer midler til BUA og større mulighet til å låne utstyr, og vi gir midler til fritidsklubber og til ferieaktiviteter eller sommerjobb for ungdom.

En av våre viktigste oppgaver er å legge til rette for at barn og unge får trygge og gode oppvekstvilkår. For de mest utsatte barna er det avgjørende at vi har et godt og trygt barnevern som gir dem den hjelpen og omsorgen de trenger. Det er tydelig at det er behov for en ny retning innen barnevernet. Regjeringen har et tydelig mål for utvikling av tjenesten og har varslet at de vil legge fram en kvalitetsreform for barnevernet til våren.

Tidligere i år ble institusjonsstrategien lagt fram, og den følger opp institusjonsutvalgets utredning. Strategien viser en retning for de nødvendige endringene, som skal sikre at vi har et godt institusjonstilbud til dem som trenger det mest. Noen av målene i strategien er å gi et tilbud som er tilpasset barnas behov og ressurser, at barn på institusjon skal få god helsehjelp, og at de med store og sammensatte behov skal få en samordnet hjelp. Dette berører flere tjenester enn barnevernet. Jeg er glad for at vi nå setter i gang et arbeid som involverer flere departementer, og som løfter fram at barn i barnevernet trenger tverrfaglig støtte og hjelp.

Ni av ti barn som ikke kan bo hjemme, bor i fosterhjem. Fosterhjemmene er en bærebjelke i barnevernet og bidrar til at de som ikke kan bo hjemme, får et trygt hjem å bo i. Altfor mange barn venter på et fosterhjem, og det er derfor avgjørende at vi tar grep som bidrar til en bedre rekruttering av fosterhjem. Det er tatt grep som sikrer fosterforeldrene en tjenestepensjon, og det er satt av midler til bedre og mer veiledning og oppfølging av fosterhjemmene. I tillegg har regjeringen lagt fram en fosterhjemsmelding som viser ytterligere grep for å ivareta fosterhjemmene.

For neste år er det en betydelig økning til barnevernet, hele 800 mill. kr. Dette vil styrke institusjonstilbudet, bedre kapasiteten og sikre et mer tilpasset tilbud. Det vil styrke fosterhjemmene og legge til rette for større rekruttering av nye hjem. I tillegg vil det neste år settes i gang en pilotering av en helt ny innretning av institusjonsbarnevernet.

En prioritering av barnevernet er helt nødvendig framover for at vi skal klare å sikre et godt og trygt tilbud til de mest sårbare barna vi har.

Presidenten [15:57:24]: Det vert replikkordskifte.

Tage Pettersen (H) [15:57:36]: Representanten var i sitt innlegg opptatt av gode velferdstjenester, og det håper og tror jeg alle i denne sal er opptatt av. Vi har begge også bakgrunn som ordførere før vi kom på Stortinget,

og vet at disse gode velferdstjenestene finner sted i skjæringspunktet mellom stat og kommune. For noen dager siden meldte KS at kommunesektoren på tross av tilleggsbevilgningene for både inneværende år og neste år på 5 mrd. kr, mangler 11 mrd. kr for å opprettholde dagens drift.

Spørsmålet til representanten blir da: Hvordan skal kommunene klare å skåne viktige tjenester som barnevern, inkluderingsarbeid og andre viktige velferdstjenester når de allerede nå varsler at de går 11 mrd. kr i minus kommende år?

Margrethe Haarr (Sp) [15:58:24]: Aller først vil jeg si at noe av den utfordringen som kommunene står i når det gjelder barnevernet, også handler om at innretningen på barnevernsreformen, som Høyre satte i gang, hadde en altfor stor forhåpning om at forebygging skulle redusere institusjonstilbudet, og med økte egenandeler har kommunene nå store utfordringer med å dekke det. For Senterpartiet har det derfor vært veldig viktig og helt avgjørende å styrke kommunenes budsjetter. Det har vært helt utrolig store økninger i rammeoverføringer til kommunene den siste tiden, og jeg ser at det også kommer barnevernet til gode.

Silje Hjemdal (FrP) [15:59:13]: Det blir av naturlige årsaker mye tall vi debatterer i salen i dag, men det er også andre ting av prinsipiell art som det er viktig å diskutere. Fremskrittspartiet har vært forkjemper for fri fordeling av foreldrepermisjonen. Der sier Senterpartiet nei. De sier nei til løpende barnehageopptak. De sier nei til søndagsåpne butikker, selv om det er helt lov nå på denne tiden av året. Det som kanskje er litt rart, er at man ennå tviholder på et kinoforbud. Fremskrittspartiet har i dag et forslag til behandling som går på at man ønsker nettopp å tillate å vise kino før klokken ett på søndager. Kan representanten fra Senterpartiet utdype hvorfor kinonekt før klokken ett på søndager er så viktig for Senterpartiet?

Margrethe Haarr (Sp) [16:00:14]: Representanten og jeg er uenige om mye forskjellig. Det er klart at visse prinsipper også står sterkt for Fremskrittspartiet, på lik linje som for Senterpartiet. Bakgrunnen for at det ikke har vært mulig å vise kino på søndager, handler noe om at det skal være ro og fred på søndagene, og så er det mulig å gå på kino litt senere.

Når det er sagt, legges det snart fram en ny kinostrategi, og så får vi se om Fremskrittspartiet får viljen sin i den strategien eller ikke.

Grunde Almeland (V) [16:01:01]: Representanten viste med glede til økningen i barnetrygden i sitt innlegg. Jeg er også veldig glad for at regjeringspartiene

omfavner SVs budsjettforslag år etter år, og det viser også – til tross for at det er SV som har kjempet det inn – at det er et stort flertall for å øke barnetrygden i denne salen. Samtidig kom regjeringens ekspertgruppe for kort tid siden med en rapport som hadde en rekke viktige forslag, både øking og skattlegging av barnetrygden, en barnehagegaranti og kutt i kontantstøtten som tre av de viktigste tiltakene for å gjøre noe med den store utfordringen med at altfor mange barn vokser opp i fattigdom. Alle disse tre største forslagene har regjeringen i ulike debatter avvist. Betyr det at Senterpartiet nå mener at ekspertgruppens forslag bør legges i skuffen?

Margrethe Haarr (Sp) [16:02:02]: Absolutt ikke. Jeg tror den utredningen viste mange grep som er gode å ta for å senke andelen barn som lever i lavinntektsfamilier. Og så klart er et av punktene de peker på, å øke barnetrygden. Det ønsker Senterpartiet. Vi ønsker å fortsette å øke barnetrygden enda om vi ikke skattlegger den. Vi ønsker at det fortsatt skal være et viktig tilskudd til barnefamiliene og samtidig være med og redusere andelen barn som lever i lavinntektsfamilier.

Det må være mulig å se på ulike innretninger av innspillene i utredningen. Representanten selv har jo sett på andre måter å beregne skattekuttene på. Det må gå an å vurdere andre typer tiltak, men allikevel ta hensyn til noen av tipsene og rådene som kommer i utredningen.

Presidenten [16:02:47]: Då er replikkordskiftet avslutta.

Silje Hjemdal (FrP) [16:03:08]: Med det budsjettet som regjeringen la fram tidligere i høst, ville vanlige folk i utgangspunktet spart rundt én krone. Det er ikke så veldig imponerende. Jeg skjønner derfor at det er et stort behov for å bruke mye tid på enkeltytelser som man later til å gi tilbake til folket, men som er noe man kan gjøre nettopp fordi man har et ganske høyt avgiftsnivå. Fremskrittspartiet har tenkt helt motsatt. For oss er det veldig mye viktigere å kutte i skatter og avgifter, sånn at folk i utgangspunktet får lov å beholde mer av egne penger. Det gir familiene valgfrihet til å prioritere det som de mener er viktig, og i en dyrtid, som vi har snakket om gjentatte ganger fra denne talerstolen, er det klart at drivstoffavgifter, renter, høye strømmregninger og ikke minst matmoms utgjør veldig mye penger for folk der ute. Derfor har dette vært en klar prioritering for Fremskrittspartiet i vårt alternative statsbudsjett i år.

Videre registrerte vi i trontalen til regjeringen at vold i nære relasjoner ikke ble nevnt med et eneste ord. Jeg er veldig glad for at det ble nevnt fra talerstolen i dag, for jeg mener at dette er noe av det viktigste for familie-

og kulturkomiteen å ta fatt på. Derfor har vi i Fremskrittspartiet også vært veldig klare i våre prioriteringer hva gjelder kapittelet under familie, nemlig at vi ønsker å gjøre styrkinger her. En generell styrking av barnevernet på 100 mill. kr er noe, men vi vil også styrke kompetanseteamet mot æreskriminalitet og sosial kontroll fordi man vet at mange barn og unge lever under forhold i dag som ikke er greit.

Vi ønsker også å styrke tilbudene ved landets sentre for incest, seksuelle overgrep og voldtekt. Her er det stor bekymring om dagen fordi denne regjeringen har gjort økonomien til kommunene så krevende at det som ikke er lovpålagte oppgaver, ikke nødvendigvis blir prioritert. Det gjør at en del av disse sentrene som tar imot noen av de mest utsatte i vårt samfunn, er redde for å måtte kutte tilbudene til nettopp dem. Derfor har vi også et verbalforslag som går på at man ønsker å følge opp voldtekstutvalgets anbefaling om en mulig fullfinansiering av voldtekts- og incestsentrene og komme tilbake til Stortinget med en opptrappingsplan med mål om statlig fullfinansiering. Jeg hadde håpet i dag, med en komité som av og til kan være enige om noe, at det var et viktig tiltak å prioritere, men den gang ei. Det har vi dessverre ikke fått til.

En annen satsing for Fremskrittspartiet er, for å nevne noe, dette med trygg på trening. Vi har gjennom de siste årene sett flere eksempler på hvordan man har avdekket veldig stygge overgrep mot barn og unge på en arena der man skal føle seg trygg. Derfor er det viktig for oss å prioritere nettopp barn og unges trygghet. Det gjør vi også i dette budsjettet ved å finne penger til tiltak som kan gi veldig god opplæring der ute.

Tilbake til det som gjelder vold i nære relasjoner. Det er også noe vi har prioritert med en egen styrking i vårt alternative budsjett, nettopp fordi den samfunnsdebatten som har pågått dette året, har vist oss at stor-samfunnet har et ansvar for dette, og at det er mye videre enn justis og helse. Her har Barne- og familiedepartementet også et veldig stort ansvar.

Med det tar jeg opp alle forslag som Fremskrittspartiet legger fram.

Presidenten [16:07:44]: Då har representanten Silje Hjemdal teke opp dei forslaga ho refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Mona Nilsen (A) [16:08:15]: Som jeg nevnte tidligere, sa representanten Hjemdal noe veldig viktig i debatten tirsdag sist uke om barn som vokser opp i fattigdom. La meg gjenta det:

«[D]et aller viktigste verktøyet for å få folk ut av fattigdom [er] god integrering og ikke minst tilgang på fast arbeid, å bli inkludert i arbeidslivet.»

Det er vi veldig enig i. Men det representanten Hjemdal ikke sa noe om, er at Fremskrittspartiet kutter stort i integreringstilskuddet. Partiet har store kutt som kommer til å ramme barn som flykter fra den grusomme krigen i Ukraina. Mener Fremskrittspartiet at disse familiene nå skal betale for norskopplæringen, som er en av de viktigste grunnpilarene for å få seg jobb og bli integrert i samfunnet?

Silje Hjemdal (FrP) [16:09:08]: Det som er så kjekt med å få lov til å stille i replikkrunder, er at jeg kan svare og ikke minst tilføye det som representanten har utelatt i sin oppsummering av hva jeg sa. Det jeg sa, er at Fremskrittspartiet understreker at en streng innvandringspolitikk også er særdeles viktig i kampen mot barnefattigdom.

Men det er helt riktig at vi har påpekt at det viktigste for å komme ut av barnefattigdom er å komme seg i arbeid, og da må man selvfølgelig integreres. Derfor prioriterer vi også å gi skattelette til dem som har middels og lave inntekter, nettopp for at de skal få lov til å beholde mer av egne penger, så de slipper å sende pengene inn hit for at Arbeiderpartiet skal sitte og fordele dem slik de vil, og late som at de gir almisser tilbake til folket. Det er den store forskjellen på våre partier.

Margrethe Haarr (Sp) [16:10:18]: Statsbudsjettet sikrer fortsatt tilskudd til Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn, men Fremskrittspartiet ønsker som vanlig å kutte i støtten. Den norske kirke er betegnet som en folkekirke, og i tillegg til å være et tros-samfunn er den en viktig tradisjons- og kulturbærer i lokalsamfunnet i hele landet. Tjenester som kirken tilbyr, kan være julegudstjeneste, dåp, bryllup og begravelse, tjenester som de fleste av oss benytter én eller flere ganger i livet. Fremskrittspartiets løsning er at kirken skal finansiere seg selv. Det må da forstås slik at Fremskrittspartiet ønsker at vi skal betale inngangspenger i kirken, at vi skal få ekstra kostnader for å benytte oss av de tjenestene som folkekirken tilbyr befolkningen, og at vi skal få ekstra avgifter for f.eks. å kunne gravlegge våre kjære. Fremskrittspartiets mantra er «skatte- og avgiftskutt gir frihet», men med dette forslaget vil faktisk Fremskrittspartiet innføre nye avgifter og kostnader for folk. Er det virkelig frihet å pålegge folk ekstra kostnader knyttet til markeringer i kirken?

Silje Hjemdal (FrP) [16:11:17]: Jeg synes det er veldig kjekt å få lov til å forklare igjen forskjellen på partiene. Fremskrittspartiet er helt klar på at tro er en privatsak, og det bør folk betale for selv. Når det er sagt, er vi faktisk enige med Senterpartiet om noe når det gjelder dette, og det er bevaringen av kulturhistoriske kirker. Vi har flere av dem i min egen hjemby, Bergen. Der har vi

ikke kuttet et eneste øre, og det er vi faktisk enig i at det er viktig å fortsette å finansiere. Men når det gjelder voksne menneskers valgfrihet med tanke på hvilke seremonier man har lyst til å delta i og ikke, tenker vi at folk er fullstendig i stand til å finne ut av det selv. Det kan godt være at vi skal finne andre typer ordninger for at det skal lønne seg å gi gaver til den typen frivillighet og kirker, men der er vi ikke enige slik som det er nå.

Kathy Lie (SV) [16:12:29]: Her kommer et nytt kirkespørsmål. I Norge har vi et livssynsåpent samfunn der alle kan tro på det de vil. Som kongen så fint sa i en tale: Vi kan tro på Gud, Allah eller ingenting. Vi har lange tradisjoner for finansiering av Den norske kirke, men også – i tråd med utviklingen i samfunnet – av de ulike tros- og livssynssamfunnene. Organisasjonene holder i hevd viktige tradisjoner for folk, men de bidrar også sterkt i beredskapen når kriser rammer både enkeltmennesker og større samfunn, som f.eks. under raset på Gjerdrum. Når Fremskrittspartiet velger å kutte 266 mill. kr til Den norske kirke og 122 mill. kr til tros- og livssynssamfunnene, hvordan ser representanten for seg at denne beredskapen kan opprettholdes, og hvem andre mener hun kan gjøre denne jobben?

Silje Hjemdal (FrP) [16:13:15]: Ja, kirken gjør veldig mye godt arbeid. Det er jeg og representanten helt enige om. Imidlertid går det absolutt an å ta en diskusjon om det i framtiden skal være en særegen oppgave for kirken eller andre trossamfunn å ha en beredskapsfunksjon. Det jeg skal innrømme, er at den beredskapsfunksjonen man har tillagt f.eks. Sjømannskirken, er Fremskrittspartiet en veldig varm beskytter av. Derfor besøker jeg Sjømannskirken så ofte jeg kan når jeg er i utlandet, og derfor har heller ikke Fremskrittspartiet kuttet noe som helst når det gjelder Sjømannskirken. Vi har snarere tvert imot vært ganske rause og gitt hederlig og god omtale av Sjømannskirken for det viktige beredskapsarbeidet som de gjør, og de krisesituasjonene som de hjelper mennesker med i utlandet. Så det har vi ikke rørt på noen som helst måte.

Presidenten [16:14:11]: Replikordskiftet er avsluttet.

Kathy Lie (SV) [16:14:31]: Jeg er svært stolt av å være en del av et parti som prioriterer velferd og økonomi for barnefamilier, studenter og pensjonister framfor skattelette til de aller rikeste, og som nok en gang prioriterer å øke barnetrygden uten å skattlegge den.

Alle er enige om at barnetrygden er et effektivt og godt velferdsgode. De siste års økninger i barnetrygden gir direkte utslag i at færre barn lever i fattige familier. SV

har gjentatte ganger vist at det er fullt mulig å øke barnetrygden uten å skattlegge den. Siden vi begynte forhandlingene med regjeringen i 2021, har barnetrygden økt med mer enn 10 000 kr i året for de eldste barna. Det er penger inn på konto med stor betydning for barnefamilie. Nå øker vi barnetrygden for alle barn, slik at barnetrygden igjen får samme betydning for familiene som den hadde i 1996.

Det er ingen tvil om at barnetrygden virker etter hensikten. Antallet barn som vokser opp i fattigdom, har gått ned to år på rad, etter at det systematisk økte raskt under Erna Solbergs regjeringer. I 2021 var barnetrygden på bare 1 054 kr for barn over 6 år. I 2025 vil barnetrygden være på 1 968 kr per måned for alle barn. Vi nærmer oss en dobling av barnetrygden i denne stortingsperioden.

I denne stortingsperioden har vi gjort mye for barnefamilie, med både barnetrygden, billigere barnehage og gratis tid på SFO, men vi må fortsatt gjøre mer for ungdom. Derfor er jeg glad for at vi gang på gang har styrket tilskuddsordningen for inkludering av barn og unge, tilskudd til lokale fritidskasser og BUA. I tillegg kommer flere gode budsjettøkninger til barn og unge i kulturbudsjettet.

Denne gangen har vi fokusert på en gruppe ekstra sårbar ungdom, nemlig enslige mindreårige asylsøkere over 15 år, som kommer til Norge helt alene og må bo på asylmottak. Tilsyn har vist at disse ungdommene får et dårligere tilbud med mindre oppfølging og aktivitet enn de som er under 15 år, som ivaretas av barnevernet. Mange er traumatisert og får ikke nødvendig helsehjelp, søvn eller næring. De burde vært ivaretatt av barnevernet.

Vi vet også at barnevernets kapasitet er utfordrende. Derfor er vi glad for at vi nå bevilger mer penger over Justisdepartementets budsjett til økt bemanning i mottak for mindreårige, mer penger til aktivitet og mer penger til statsforvalternes tilsyn med hvordan disse barna har det, slik at vi kan gi dem så god omsorg som mulig.

SV fikk gjennomslag for å opprette en tilskuddsordning for utbedring av krisesenter, slik at de kan ta imot alle og ikke avvise noen på grunn av manglende skjermingsmuligheter eller universell utforming. Til ordningen ble det bevilget 10 mill. kr. Gjennom budsjettforliket har vi nå doblet denne tilskuddsordningen og lagt til administrasjonskostnadene, slik at hele 20 mill. kr kan tildeles gjennom ordningen. Det er en bedre start.

Dette har vært nok et år med tøffe tak i barnevernet. Derfor er jeg glad for at regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett foreslår en stor økning i midler til statlig barnevern, som SV selvsagt støtter fullt ut. Samtidig er jeg bekymret for at trege statlige prosesser tar for lang tid og er for lite fleksible. Derfor øremerker vi 20 mill. kr

av den foreslåtte bevilgningen til etableringsstøtte for barnevernsinstitusjoner i regi av ideelle aktører.

I løpet av våren skal vi behandle kvalitetsmeldingen for barnevernet. I den forbindelse har flertallet i budsjettenigheten blitt enige om at regjeringen skal foreslå tiltak for oppbygging av det statlige barnevernet som gir økt kapasitet og beredskap, og som skal bidra til å redusere behovet for dyre enkeltkjøp.

Høyresiden framstiller det som nye positive signaler når det står i budsjettokumentene at Barne- og familiedepartementet vil be Bufdir legge til rette for stabilitet og langsiktig perspektiv i det private markedet, for å nå målsettingen om å ivareta bistandsplikten, at avkommersialiseringsutvalget som vi fikk satt ned, er noe ideologisk tull, og at det er merkelig at rapporten fra utvalget er sendt på høring. Vel, til det er det å si at åtte år med Høyres kommersialiseringsiver og markedstenkning har gitt oss et statlig barnevern med dårlig kapasitet og mangel på plass til de barna som trenger det mest. Avkommersialiseringsutvalgets rapport er tydelig på at nettopp barnevern er den offentlige tjenesten som egner seg dårligst for privat kommersiell drift.

Nå handler det i første rekke om å kunne gi alle barn som trenger det, et tilbud. Det handler ikke om å skifte retning politisk, det handler om å sette barna foran ideologi og gjøre det som er nødvendig her og nå.

Barn har bare én oppvekst, og det er vår fordømte plikt å gjøre vårt for at den skal bli så god som mulig, uansett hvor i verden man kommer fra, hvor i landet man bor, og hva slags økonomi familien har. Med SVs politikk og forhandlingsmakt er jeg stolt av å få lov til å bidra til nettopp det.

Presidenten [16:19:17]: Det blir replikkordskifte.

Turid Kristensen (H) [16:19:29]: Jeg vil bare først få påpeke at nedgangen i barnefattigdom startet under Solberg-regjeringen, nettopp fordi man startet en opptrapping av barnetrygden.

Ekspertutvalget som la fram NOU 2017: 12 Svikt og svik, kom med en klar anbefaling om opprettelse av en uavhengig kommisjon for de barna som har vært mest utsatt for de alvorlige sakene, altså vold, overgrep og omsorgssvikt, og kanskje har dødd. De var helt tydelige på at det ikke var tilstrekkelig å forbedre eller utvikle tilsynsmyndigheten, bl.a. fordi det er åpenbare mangler ved læring ved tilsyn. Det er noe vi er smertelig klar over, og vi må nå lære av feilene våre. Likevel foreslo regjeringen nå nettopp å styrke tilsynene, ikke en uavhengig kommisjon. Dette støtter SV i innstillingen for dette budsjettet. Jeg kjenner SV som en forkjemper for å beskytte svake og sårbare barn. Betyr dette at SV heller ikke vil støtte ekspertutvalgets anbefaling når vi får denne saken til behandling i Stortinget til våren?

Kathy Lie (SV) [16:20:30]: Takk for et veldig krevende spørsmål. Det er ikke sann at vi har endret politikk på området, og vi vil absolutt se på hva som kommer når dette kommer til våren. Vi har ikke hatt forhandlingsmakten i denne runden til å gjøre endringer på det feltet, så jeg kan egentlig ikke si noe annet enn at vi alltid vil kjempe for at man skal gjøre rett når urett er begått, og så vil vi se på det vi får til behandling senere.

Margrethe Haarr (Sp) [16:21:22]: Som nevnt i mitt innlegg har Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV sørget for en betydelig økning av barnetrygden de siste årene. Barnetrygden er en viktig universell ytelse til barnefamilier og et viktig tiltak for å øke familienes økonomiske handlingsrom. Engasjementet for barnetrygden er en ting Senterpartiet og SV deler, og jeg er stolt av at vi har fått til den økningen i fellesskap. Samtidig er det behov for andre tiltak for å fortsette arbeidet med å redusere andelen barn som vokser opp i familier med lav inntekt, og økonomisk støtte til barnefamiliene. Hvilke tiltak vil representanten Lie trekke fram som de viktigste for barn og unge og for barnefamiliene framover?

Kathy Lie (SV) [16:22:04]: Det er mange tiltak som kan virke inn for barnefamiliene. Vi er veldig glade for det vi har gjort med barnetrygden så langt, og for de tiltakene som gjør at barn og unge kan delta i aktiviteter. Det vi ser, er at de som sliter med dårlig økonomi, ofte blir utenfor. Å styrke fritidskasser, styrke BUA og sørge for at barn ikke står utenfor fordi de ikke har råd til det utstyret som trengs, er kjempeviktig. Et viktig tiltak som også særlig ungdom etterspør, er muligheten for sommerjobber eller ekstrajobber, fordi de ønsker å bidra og ønsker å delta. Det er også en av de tingene Kirkens Bymisjons rapport sa at var viktig for dem. Det er ikke sann at disse ungdommene bare går og slenger og er late. De vil gjerne bidra, men de tør ikke spørre foreldrene sine om penger til aktiviteter.

Grunde Almeland (V) [16:23:20]: Representanten sa i sitt innlegg at det er fullt mulig å øke barnetrygden uten å skattlegge den. Det er helt riktig; det er absolutt mulig. Problemet er bare at med den takten SV prisverdig nok har klart å gjennomføre økningen, klarer man ikke å løfte titusener av barn ut av fattigdom, som man kunne gjort dersom man fulgte ekspertgruppens modell og målrettet den mer. SV har tidligere svart at de er imot målretting fordi de ikke ønsker en sann type måling og veiing, men samtidig støtter altså SV inntektsgrense for gratis kjernetid i barnehager, inntektsgrense for rett til stønad for pass av barn for enslige forsørgere, osv. Det er mange eksempler på at SV støtter nettopp målretting – like mye eller like lite målretting som et forslag om en skattlegging av barnetrygden kunne vært

med å bidra til. Da er mitt spørsmål til SV: Hvorfor er det så viktig for SV å gi ekstra barnetrygd til milliardærene?

Kathy Lie (SV) [16:24:23]: Takk for dette spørsmålet. Nei, vi synes ikke det er kjempeviktig å gi masse barnetrygd til milliardærene, men vi synes det er viktig at barnetrygden opprettholdes som en universell ordning som har stor legitimitet. Vi mener og tror at å begynne å differensiere i barnetrygden vil være med på å svekke ordningens legitimitet. Som representanten sa, har vi faktisk klart å øke barnetrygden ganske mye på de siste tre og et halvt årene uten å skattlegge den. Vi tror at vi kan fortsette med det. Vi tror også at det er mange flere andre tiltak som kan være med på å løfte barn ut av fattigdom, som bl.a. billigere barnehage, gratis tid på SFO, billigere fritidsaktiviteter og flere av de andre tiltakene vi også jobber med parallelt. Jeg tror ikke det er noe behov for å skattlegge barnefamiliene for barnetrygden. Vi vil heller skattlegge de aller rikeste mer generelt.

Presidenten [16:25:26]: Replikordskiftet er omme.

Hege Bae Nyholt (R) [16:25:50]: Priskrisen rammer barnefamilier hardt. Rødt prioriterer tiltak som trygger familier, og som legger til rette for at flest mulig kan fortsette å delta i fritidsaktiviteter og frivillighet. Over 100 000 barn vokser opp i fattige familier. For å forhindre at barn vokser opp i fattigdom, utvider vi tilskuddsordningen mot barnefattigdom i kommunen. Samtidig vil Rødt øke engangstønaden med 15 000 kr allerede 1. januar 2025 for å trygge økonomien til nybakte foreldre.

Rødt foreslår også å styrke Rødhette-husene i Oslo og utvide tilbudet med prøveprosjekter i to andre norske byer. Vi øker også bidragsforskuddet med 200 kr i måneden, slik at barn som har rett til barnebidrag, får en sikkerhet i at fellesskapet stiller opp selv om bidragspliktige foreldre ikke betaler.

Barnevernet har en helt særegen plass i velferdsstaten. Det er et siste sikkerhetsnett for barn og familier i sårbare og utsatte situasjoner. Det er uhyre viktig at tilbudet disse barna får, tar utgangspunkt i hva som er best for barnet i det enkelte tilfelle – ikke i kommunens slunkne pengesekk, ikke i at behovene til barnet i ulike saker settes opp mot hverandre, og ikke i privat profit.

Kommersielle aktører har fortsatt en altfor stor del av kaken og håndterer fortsatt mange av de tyngste og mest alvorlige barnevernssakene. Det er en bukken-og-havresekken-situasjon, og den kan ikke fortsette. Regjeringen har de siste årene bevilget penger for å endre dette ved å bygge opp statlig kapasitet og inngå rammeavtaler med ideelle. Det skal de ha honnør for. Likevel har vi akkurat vedtatt et budsjett og en saldering der utgiften til

kommersielle barnevernsaktører bare øker og øker. I Rødts alternative budsjett prioriterer vi å flytte en stor andel av midlene for å få opp kapasiteten hos de statlige og ideelle, til det beste for barna med de største behovene.

Vi øker også støtten til frivillige og ideelle organisasjoner som arrangerer ferietilbud for familier med dårlig råd, slik som Ferie for alle, i regi av Røde Kors, og Barnas stasjon, i regi av Blå Kors. I tillegg prioriterer vi økt støtte til matutdeling i regi av tros- og livssynssamfunn og til frivillige tiltak for alle rundt høytider, f.eks. alternativ julefeiring.

Rødt prioriterer også å øke tilskuddet til incest- og voldtektssentrene. Vi støtter også forslaget fra Fremskrittspartiet om å få på plass en opptrappingsplan for å sikre at disse blir fullfinansiert.

Året som snart er omme, har vært preget av flere alvorlige voldshendelser i nære relasjoner. Januar var preget av en drapsbølge der flesteparten av ofrene var kvinner og gjerningspersonene menn med særlig tilknytning til kvinnene. Dette viser med all tydelighet at vold og overgrep mot kvinner er et alvorlig og ikke minst vedvarende problem i samfunnet. Rødt har derfor prioritert å styrke krisesentrene, som det siste året har meldt om en sprengt kapasitet, med hele 94 mill. kr. Disse pengene skal gi god og stabil kapasitet til å huse ofrene for vold samt sikre et krisesentertilbud til utsatte grupper.

Presidenten [16:29:09]: Det blir replikkordskifte.

Tage Pettersen (H) [16:29:21]: Regjeringen har så langt brukt over 400 mill. kr på å bygge opp barnevernstjenester i det offentlige regi for å fase ut de kommersielle aktørene. Det har man jo så langt overhodet ikke lykkes med, kan vi si. Man har heller hatt en rekke tilleggsbevilgninger for å klare å holde kapasiteten oppe og kjøpe enda flere plasser. Nå foreslår Rødt i dette budsjettet at man den 1. januar, over natten, flytter 538 mill. kr fra kjøp og over til å bygge offentlige institusjonsplasser. Hvordan ser representanten at dette grepet skal lykkes, når regjeringen ikke har klart det nå på de tre årene som har gått?

Hege Bae Nyholt (R) [16:30:04]: Vi må jo ha tro på vår egen politikk, og vi har tro på at det er nødvendig å bygge opp det statlige og ideelle barnevernet, sånn at kapasiteten kan øke, for representanten Pettersen har helt rett i at det ikke er tilfellet i dag. Vi har gått inn i høytider uten ledige beredskapsplasser, med et barnevern som sier at de står på knærne og ikke vil tåle noen kriser. Sånn kan det ikke være. Barnevernet er det viktigste sikkerhetsnettet vi har for dem som har det vanskeligst i samfunnet.

Hvis man skal fase ut de kommersielle aktørene, som både regjeringen og Rødt ønsker, er man nødt til å

bygge opp det statlige og ideelle barnevernet, og da er Rødts politikk at man flytter pengene fra de kommersielle over til statlige og ideelle.

Tage Pettersen (H) [16:30:49]: Takk for det svaret, men hvis man leser budsjettproposisjonen, skriver regjeringen egentlig veldig svart på hvitt at den taktikken som Rødt nå argumenterer for er deres politikk, ikke har fungert. Hvis man nå skal velge å bruke hele denne bevilgningen på 538 mill. kr på å kutte ut kjøp av plasser ett sted for å bygge opp plasser et annet sted, vil det for det første i hvert fall ikke bli flere plasser av det, og for det andre burde man jo i så fall bygge opp disse plassene i forkant, altså ha en ekstrabevilgning. Nå flytter man bare penger fra kjøp av plasser til å si at man skal bygge dem. Hvordan ser representanten at det logiske i dette skal kunne henge i hop?

Hege Bae Nyholt (R) [16:31:33]: Jeg skal ærlig innrømme at jeg ikke er samfunnsøkonom, men jeg er barnevernspedagog. Jeg har jobbet i barnevernet, og det er en sektor som har blitt bygget ned over tid i det offentlige, noe som har ført til at man har stått i krisesituasjoner og måttet kjøpe dyre plasser av private kommersielle selskaper som tilbyr når staten ikke kan løse det selv, og som nærmest kan sette prisen selv, for man må tilby disse barna en plass. Jeg er helt enig i at man burde ha bygget opp den ene sektoren før man bygger ned den andre. Dette er en forflytting av penger som vi mener er riktig, og vi mener vel også at all den tid det ofte er dyrere plasser i de kommersielle, er det fornuftig å legge pengene over på de statlige og ideelle institusjonene, men det er et behov for å styrke hele feltet. Det er vi enig i.

Grunde Almeland (V) [16:32:38]: Et område vi har vært innom flere ganger i løpet av denne debatten, er knyttet til foreldrepengeordningen og muligheten også fedre skal ha til å ta ut hele sin del av fedrekvoten. Det har vært gjort flere endringer de siste årene for å muliggjøre dette. Tidligere var det et aktivitetskrav i hele perioden, altså at mor måtte være i aktivitet i hele perioden, men nå er det først etter ti uker at det aktivitetskravet slår inn.

Det ønsker Venstre å gjøre noe med. Derfor har vi foreslått det i budsjettinnstillingen som skal stemmes over i dag, og mitt spørsmål er om Rødt kommer til å støtte Venstres forslag for å sørge for at også alle fedre skal få lov til å ta ut tid med sitt barn, uavhengig av om mor er i aktivitet eller ikke.

Hege Bae Nyholt (R) [16:33:26]: Takk for spørsmålet. I Rødt ønsker vi også både å styrke permisjonen og at far skal kunne være en aktiv del av barnets første år, noe som er helt avgjørende. Vi har også gjort noen vik-

tige grep som handler om å kutte i kontantstøtten og innføre ventelønn istedenfor, for vi mener at det er viktig med permisjon, men vi ønsker også at barn skal i barnehage, sånn at foreldre kan gå på skole, studere eller gjøre andre ting de trenger.

Jeg skal være ærlig, for det nærmer seg jul, så jeg er rett og slett nødt til å se på mitt eget voringstema for å svare representanten på det. Det er det jeg kan svare på det.

Statsråd Kjersti Toppe [16:34:29]: Regjeringas mål er at barn, unge og familiane deira skal ha gode levekår, og at barn og unge skal ha lik anledning til å delta på viktige samfunnsarenaer i oppveksten. Mange barnefamilier har merka dei auka prisane dei siste åra, og regjeringa har prioritert dei universelle velferdsorda for barnefamilier.

Rimelegare barnehagepris for alle er ei stor velferdsreform som alle barnefamilier får ta del i. I budsjettet for 2025 hevar ein barnetrygda for dei eldste barna til same sats som for dei yngste, og så vert det prisjustert. No får altså barnetrygda same realverdi som i 1996. Som det har vorte sagt før, har barnetrygda til saman vorte auka med over 10 mrd. kr i løpet av denne stortingsperioden. Det kjem i tillegg til at vi har redusert prisen på barnehage og på SFO for foreldra. Vi har dimes vist at det er mogleg å styrkja dei universelle velferdsordningane utan å skattleggja barnefamiliane meir, dersom det er politisk vilje til å prioritera det.

Auke i kriminalitet blant ungdom er ei utfordring regjeringa tar på alvor. Da er det viktig med tidleg innsats og hjelp til rett tid. Barn og foreldre som står i ein vanskeleg situasjon, må få hjelp når dei treng det. Det er ei stor satsing på det kriminalitetsførebyggjande arbeidet, og eg vil ta fram at det i budsjettet for neste år er 20 mill. kr til det kriminalitetsførebyggjande foreldre-støttande arbeidet i storbyar som Oslo, Bergen, Kristiansand, Trondheim og Drammen. I tillegg kjem 26 mill. kr til oppbygging av MST-tilbod, som er spesialiserte hjelpetiltak foreldre kan få i heimen, slik at ein kan få hjelp tidlegare. Vi føreslår òg 20 mill. kr til ein pilot i eksisterande barnevernsinstitusjonar for ungdom som gjentatte gonger gjer kriminelle handlingar.

I ei tid med auka behov for institusjonsplassar i barnevernet er det viktig for regjeringa med eit budsjett som kan få ned talet på brot på bistandsplikta og gi ungdom ein institusjonsplass i barnevernet når dei treng det. Regjeringa føreslår difor å styrkja institusjonsbarnevernet – her den statlege delen – med 119 mill. kr, sånn at det offentlege i større grad har kapasitet til å vareta dei mest utsette barna sjølv. Auka statleg kapasitet skal bidra til å vareta bistandsplikt, auka kapasiteten i institusjonsbarnevernet og støtta opp om betre kostnadskon-

troll. Dette er ikkje nokon ny politikk frå regjeringa. Å auka grunnkapasiteten og beredskapen i barnevernet har vore viktig for oss fordi det er best for ungane.

Barn i barnevernet skal flytta mindre. Dei skal oppleva meir stabilitet og få betre helsehjelp. Regjeringa følgjer opp tilrådingane frå institusjonsutvalet og strategien «Vårt felles ansvar». Vi føreslår òg 58 mill. kr til å prøva ut ei meir fleksibel innretting av institusjonstilbodet, der barn får god helsehjelp og skal sleppa å flytta om behovet endrar seg. For å koma fort i gong med den nye retninga innan institusjonsbarnevernet har vi altså ein pilot som skal verta oppretta allereie neste år.

Ni av ti barn som ikkje kan bu heime med foreldra sine, bur i fosterheim. Nær 250 barn ventar no på fosterheim. Det er sjølvsagt altfor mange, og det vert rekruttert for få fosterheimar. Rettleiinga og oppfølginga av fosterheimar er ikkje god nok, og for mange fosterheimsopphald endar i brot. Regjeringa føreslår difor 114 mill. kr til å styrkja fosterheimsområdet. Særleg vil eg dra fram at fosterforeldre no får rett til å få kompensert for manglande tenestepensjon, og det er på høg tid.

Til slutt: Bevaringsstrategien for kulturhistorisk verdifulle kyrkjebygg er eit viktig nasjonalt løft for kyrkjebygg. Vi føreslår no 300 mill. kr til desse kyrkjebygga i 2025, og vi opprettheld òg finansieringa av Den norske kyrkja og andre trussamfunn.

Presidenten [16:39:28]: Det blir replikkordskifte.

Turid Kristensen (H) [16:39:39]: Mye av temaet her i dag har vært at det er tøffe økonomiske tider for mange, og vi ser dessverre at det er flere piler som peker i feil retning. Det gjelder også utvikling i gjeld, det gjelder mislighold av gjeld og inkassosaker. Statsråden vil nok synes dette blir en gjentakende sak fra min side, men jeg har lyst til å spørre igjen: Hvordan går det med utvidelsen av gjeldsregisteret? Vi hadde et enstemmig vedtak i Stortinget i 2022. Det ble sendt på høring, fristen var i oktober 2022, og i Arendalsuka i 2022 deltok jeg i en debatt som het «Rekker vi å utvide gjeldsregistrene før gjelda vokser over hodet på folk?». Jeg mener vel at det er grunn til å stille spørsmål ved om de ikke traff pikerer på hodet.

Jeg stilte et spørsmål i 2023, og da var begrunnelsen at personvernspørsmål måtte utredes noe nærmere. Det forstår jeg, for det er et viktig moment. Jeg stilte et nytt spørsmål i april 2024, og da var begrunnelsen i tillegg til personvern at man også måtte se på en lovendring, fordi man var usikker på om loven åpnet for dette. Nå har det gått to og et halvt år, og vi venter fremdeles på levering. Hva kan statsråden fortelle konkret har vært gjort? Hvorfor tar det så lang tid? Hva er det som gjenstår, og når vi vil kunne få et forslag på bordet?

Statsråd Kjersti Toppe [16:40:54]: Representanten har jo gitt ei forklaring på kva som har skjedd i denne saka, så eg slepp å gjenta det. Det er riktig at det er kome betydelege innvendingar mot den høyringa som var, ut frå personvernomsyn, som òg er viktig å vareta i denne saka. Vi har òg, som vi òg har gjort greie for overfor Stortinget, sagt at vi no ser på behovet for ei lovendring, for formålet med den lova som var, var at forbrukarane skulle få betre informasjon. Det som er føreslått no, vil ikkje akkurat gi det, for dei opplysningane er allereie tilgjengelege.

For å svara kort: Det vil koma eit høyringsforslag med det aller første.

Turid Kristensen (H) [16:41:55]: Jeg vet ikke om statsråden og jeg har samme definisjon av «det aller første», eller så snart det lar seg gjøre, osv., for nå har vi altså ventet i to og et halvt år, men jeg blir veldig glad hvis det kommer med «det aller første».

Statsråden har jo begrunnet dette med at departementet mener at det ikke er behov for en lovendring, siden man ikke tror det er boliglån og annet sikret lån som er grunnen til at flere nå ikke klarer å håndtere lånene sine. Det stiller gjeldsrådgivere og finansinstitusjonene seg sterkt undrende til, for de mener at for dem er det helt avgjørende å ha oppdatert og riktig informasjon før de kan gi folk råd eller lån. Selv om informasjonen er tilgjengelig i dag, er den ikke oppdatert i sanntid, og det tar fryktelig lang tid. Det er også stilt spørsmål ved om ikke loven er ment å dekke dette, for dette er en ren forbrukerbeskyttelseslov. (Presidenten klubber.) Hvilke tanker er det statsråden og departementet har gjort seg som gjør at man faktisk ser på dette nå?

Presidenten [16:43:05]: Presidenten minner om at ein må halda seg innanfor taletida.

Statsråd Kjersti Toppe [16:43:08]: Dette kan vi diskutera når ein får eit lovendringsforslag til behandling, men det er klart at når vi lét nokre få store, private aktørar formidla personvernopplysningar for nesten heile befolkninga i Noreg, må vi vera sikre på at personvernet er varetatt. Vi må òg sikra at dei opplysningane som er der, er nødvendige å ha i det registeret, altså opplysningar som elles ikkje er lett tilgjengelege. Dette har eg sagt i tilsvarende replikkar tidlegare. Her skil tydelegvis Høgre og Senterpartiet og regjeringa lag, og personvernomsynet er då ikkje så viktig for Høgre. For oss er det faktisk viktig, og difor har vi òg tatt denne ekstra runden for å sjå på korleis vi kan gjera det på den beste måten.

Turid Kristensen (H) [16:44:07]: Dette synes jeg var en underlig påstand fra statsråden. Høyre har hele veien vært helt tydelig på at personvernmessige vurderin-

ger må legges til grunn. Det vi undrer oss over, er at det skal ta mer enn to og et halvt år å klare å gjøre de vurderingene for å finne fram til om dette er trygt.

Når det gjelder registrene, private eller ikke – jeg vet at vi er litt uenige om hvem som egentlig skal styre med disse registrene også – har jo disse fungert i mange år nå, og som statsråden også har skrevet i sitt svar til meg, har dette fungert på en særdeles god måte. Boliglån og annen sikret gjeld er ikke blant det som man i hvert fall tidligere har pekt på at har hatt store personvernmessige konsekvenser. Derimot er jeg helt enig i at hvis man skal gå ut over det, kanskje snakke om bidragsgjeld eller studiegjeld, er det en helt annen skål. Altså forstår jeg ikke helt statsrådens påstand der, og jeg vil gjerne høre litt mer om hvorfor hun mener dette om personvern.

Statsråd Kjersti Toppe [16:45:16]: Dette har vore gjort greie for, òg i den høyringa vi hadde. Representanten kan sjølv lesa dei innvendingane som kom, bl.a. frå Datatilsynet, som sa at det vi eigentleg føreslo, kunne vera lovstridig, utan at ein treng å gå i detalj på det no. Det som eg har gjort, er å ta dei høyringsuttalane på alvor. Eg er glad for at representanten innrømmer at det er ei personvernmessig utfordring i desse reguleringane, og at det òg er viktig for Høgre. I alle oppmodingsvedtak, òg slik det er gjort i desse sakene, er det ein føresetnad at det personvernmessige er varetatt og følgt opp. Og når eg meiner at det kjem ei sak veldig raskt, då betyr det veldig raskt.

Silje Hjemdal (FrP) [16:46:37]: For Fremskrittspartiet har det vært veldig viktig å ta et oppgjør med en ukultur med negativ sosial kontroll av barn og unge. Den siste tiden har vi sett en rekke innslag om negativ sosial kontroll, men også om vold og andre overgrep mot medlemmer og barn i trossamfunn. Det har også vært tema i flere masteroppgaver og erfaringsrapporter de siste årene, og nylig også i en tv-dokumentar. Jeg har fått inntrykk av at statsråden har sett den – hun har i hvert fall kommentert den. I tillegg har vi sett eksempler på at barnevernet har vært med på å finansiere turer til utlandet, gjerne til koranskoler og slikt, for barn foreldrene har følt er blitt for norske.

Hvordan vil barneministeren styrke innsatsen mot æreskriminalitet og sosial kontroll?

Statsråd Kjersti Toppe [16:47:44]: No er det ein del av dette arbeidet som ligg under meg, og ein del av det ligg under arbeids- og inkluderingsministeren, som òg har sin handlingsplan, og det er mange ulike tiltak der.

Når det gjeld den dokumentaren som gjekk, har eg sett ein del av episodane og svart det ut i media. Det dreidde seg om trussamfunn og det som kunne skje med negativ sosial kontroll, noko som ikkje er akseptabelt.

Eg må få lov til å seia til Framstegspartiet, som vil kutta all støtte til trussamfunn: For oss er det viktig nettopp med den støtta til trussamfunn at vi kan ha nokre kriterium for støtte, at ein har moglegheit for innsyn og kontroll, at ein har moglegheit for rapportering, og at statsforvaltaren kan gå inn og sjå. Med Framstegspartiets måte å gjera dette på vil ein i alle fall ikkje ha noka moglegheit for å gjera akkurat det.

Silje Hjemdal (FrP) [16:48:51]: Jeg kjøper ikke premisset om at man skal gi noen penger først, for så å ha mulighet til å ta tilbake pengene hvis man ikke gjør som staten vil. Deler av de eksemplene vi har sett her, handler om grov barnemishandling; det er overgrep mot barn som blir begått. Jeg har ingen intensjon om å gi penger til folk i utgangspunktet for å kunne ha et risikobak speilet om å ta dem tilbake hvis det blir begått overgrep mot barn. Det premisset i denne debatten kjøper jeg ikke i det hele tatt.

Det jeg imidlertid lurte på, var hvor i budsjettet, på familiekapittelet, man egentlig ser styrkingen og resultatene av at man ønsker en innsats på dette feltet, for det finner jeg ærlig talt ikke så veldig mye av når jeg leser gjennom budsjettet.

Statsråd Kjersti Toppe [16:49:50]: Det er ein god del tiltak som er ei oppfølging av handlingsplanen mot vald og overgrep, bl.a. ei styrking av Alternativ til Vold, Foreldresupport-linja, Vold- og overgrepslinja og Krisesentersekretariatet. I tillegg har vi det generelle forebyggjande arbeidet som òg skal skje ute i alle kommunar, som ikkje nødvendigvis er på dette budsjettet.

Det er litt springande kva representanten spør meg om, om det er den tv-dokumentaren, eller om det er andre ting. Eg har òg vist til at det er konkrete forslag og tiltak på budsjetta til arbeids- og inkluderingsministeren og justisministeren i dette arbeidet.

Grunde Almeland (V) [16:51:01]: I budsjettproposisjonen varslet regjeringen at de vil komme tilbake med en egen undersøkelsesordning knyttet til dødsfall og svært alvorlige hendelser som rammer barn, enten det er drap, vold, overgrep eller grov omsorgssvikt, osv. Dette er en velkommen oppfølging av NOU-en «Svikt og svik», som ser nettopp på hvor viktig det er å ha en uavhengig undersøkelseskommisjon for systematisk å kunne gå inn på dette området og komme med anbefalinger og avdekke feil.

Det som gjør meg bekymret, er at regjeringen varsler dette som en ordning lagt inn under et eksisterende tilsyn, i motsetning til det regjeringen foreslår f.eks. på partnerdrapsområdet, der man nettopp anerkjenner viktigheten av å ha en uavhengig, selvstendig undersøkelsesordning. Når det også bevilges penger i budsjettet

til å oppbemanne Helsetilsynet, med dette formålet, er spørsmålet mitt: Har statsråden og regjeringen giftet seg med denne måten å gjøre det på, som er at det er underlagt Helsetilsynet?

Statsråd Kjersti Toppe [16:52:08]: Ja, denne regjeringa tar tak i forslaga frå «Svikt og svik» som den førre regjeringa, som Venstre var ein del av, ikkje tok tak i. For meg har det vore viktig å få på plass ei slik undersøkingsordning, for altfor ofte ser vi at det er alvorlege hendingar der ein ikkje lærer og ikkje klarer å førebyggja, heller ikkje på tvers av tenestene. Vi foreslår at dette skal liggja som ei fagleg eining under Helsetilsynet, med eit klart mandat og eit klart budsjett, og der ein – i motsetning til partnardskapskommisjonen – ikkje berre ser på opplagde straffesaker, men på korleis det skjer svikt på tenesteni-vå, der kvar enkelt teneste kanskje ikkje har gjort noko feil, men der det likevel går gale. Det skal òg leggjast nær tenestene, med sikte på læring. Difor har vi valt å leggja det på den måten, inn under Helsetilsynet.

Presidenten [16:53:12]: Replikordskiftet er omme.

Åse Kristin Ask Bakke (A) [16:53:31]: Med Arbeidarpartiet og Senterpartiet i regjering har målet vårt vore at folk skal få betre råd, og eit statsbudsjett som gjev tryggleik for folk og tryggleik for landet. Vi har prioritert rettferdig fordeling og velferd for det breie laget, med lågare inntekstskatt, straumstønad, billegare barnehagar, gratis kjernetid i SFO og ikkje minst auka barnetrygd. I dei tre åra vi har styrt, har vi auka barnetrygda med svimlande 10,5 mrd. kr, i motsetning til Høgre og Framstegspartiet som styrte i åtte år og auka ho med om lag 3,6 mrd. kr. Vi ser her eit klart skilje på kven vi prioriterer når vi styrer.

Barnefamiliene har fått auka utgifter, og då må vi som fellesskap sjølvstøtt trø til. Barnetrygda er eitt døme, tilgang til fritidsaktivitetar er eit anna. Berre i år aukar vi òg tilskotet til barnevernet med om lag 800 mill. kr i forslaget til statsbudsjett, som òg prioriterer å styrkje institusjonstilbodet med auka kapasitet, fleire fosterheimar og betre helsehjelp. I den tida vi lever no, er det kanskje endå viktigare å inkludere barn og unge. Difor er eg stolt over den politikken som regjeringa vår fører, der målet er å utjamne sosiale og geografiske forskjellar og førebyggje utanforskap og fattigdom.

Gode oppvekstmiljø er ein viktig del av dette. Vi har auka tilskotsordninga for barn og unge frå om lag 550 mill. kr i 2022 til om lag 750 mill. kr i budsjettforslaget for neste år. Her er gode tiltak som fritidsklubbar, kontingent- og aktivetskasse, organisasjonen MOT, Ferie for alle og stiftelsen BUA, som er eit genialt konsept der ein låner ut idretts- og friluftsutstyr gratis. Alle desse får tilskot derifrå. Dei har gode tiltak og jobbar effektivt

med å inkludere endå fleire barn og unge i fritidsaktivitetar.

I løpet av debatten la eg merke til representanten Kristensen, som var innom barnefattigdom, eit område vi begge er opptekne av. Ho nemnde òg barnefattigdom i sentrale strøk, og då kan eg ikkje dy meg for å sjå på kva partiet Høgre gjer når dei styrer såkalla sentrale strøk, der Oslo jo er eit ganske godt døme. Der prioriterer dei skatte-kutt, og samtidig sender dei rekninga til bydelane, som gjev kutt i fritidsklubbar og aktivitetar for barn og unge over heile linja. Det kan jo hende at Oslo Høgre har blitt inspirert av Høgres alternative budsjett her på Stortinget. I sitt alternative statsbudsjett vil partiet ha skatte-kutt der 80 pst. av kutta går til den eine aller, aller rikaste prosenten. Det er jo då å sende rekninga på fleire tusen kroner til familiar med ungar i barnehage.

Eg er glad for at det er Arbeidarpartiet og Senterpartiet på lag med SV som har losa gjennom eit statsbudsjett, der ein for tredje år på rad har prioritert lågare barnehageprisar, gratis kjernetid i SFO og auka barnetrygd, og eg kunne ha nemnt i fleng vidare. Vi brukar altså samfunnsmodellen vår til å fordele, og eg meiner at dette er ei heilt rett prioritering i ei tid der veldig mange familiar slit med å få pengane til å strekke til.

Tage Pettersen (H) [16:57:54]: Representanten Ask Bakke sa at et av målene til regjeringen var å forebygge geografiske forskjeller. Jeg vil faktisk driste meg til å si at det regjeringen gjør, helt konkret er å nedprioritere byene og byområdene, men la det ligge.

Jeg vil gi regjeringen ros for det jeg vil kalle en realitetsorientering i barnevernspolitikken, men igjen leverer dessverre regjeringens partiene her på Stortinget det motsatte i enigheten med SV. Med det fortsetter det jeg flere ganger har kalt jojo-styringen som rammer de sårbare barna, og som ikke minst også koster staten dyrt.

På den ene siden skriver regjeringen i sitt budsjettforslag at det fortsatt vil være behov for private kommersielle aktører i barnevernet framover, og at det skal legges til rette for at disse aktørene skal bygge langsiktig kapasitet – en helt ny formulering. På den andre siden skriver Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV i budsjett-enigheten at man ber regjeringen foreslå tiltak for oppbygging av det statlige barnevernet, noe som gir økt kapasitet og beredskap, og som skal bidra til å redusere behovet for dyre enkeltkjøp. Det enkleste grepet for å redusere behovet for dyre enkeltkjøp er å inngå tilsvarende avtaler som staten i dag har med de ideelle aktørene, også med andre kvalifiserte aktører. Så vil jeg minne om at langsiktige avtaler også har sine kostnader. Per i høst hadde regjeringen brukt 90 mill. kr på ubenyttede garanti-plasser hos de ideelle, samtidig som ungdom har ventet på ledige plasser.

Så har jeg lyst til å gjøre oppmerksom på én ting: Det kom beskyldninger fra talerstolen om at Høyre har brukt ordet «tull» om avkommersialiseringsutvalget. Jeg kan mene mye om avkommersialiseringsutvalget, men jeg har aldri brukt ordet «tull».

Bare de siste ukene her på Stortinget har vi hatt en initiativdebatt om selvmord hos unge mennesker under barnevernets omsorg, og denne uken en interpellasjon om overgrep mot barnevernsbarn begått av ansatte på institusjonene. Dette forteller meg flere ting: For det første at dette er noe vi er opptatt av politisk på tvers av partier, og at vi har noen svært alvorlige utfordringer i barnevernet som vi bare må finne løsninger på. De kan ikke løses en gang der framme, de må løses her og nå.

En annen utfordring vi må å løse, er den kraftige veksten i ungdomskriminaliteten. Den har økt kraftig under Støre-regjeringen. Barn som begår kriminalitet, blir yngre, og alvorligheten i lovbruddene øker med antall lovbrudd som begås. Barn skal beskyttes mot videre kriminalitet, og det skal slås ned på gjengkriminaliteten. Høyre ønsker derfor bl.a. et landsdekkende institusjonstilbud for unge som begår alvorlig eller gjentatt kriminalitet. Det er viktig å få disse ut av kriminaliteten for å beskytte både dem og samfunnet. Unge som begår kriminalitet, skal møte raske og følgbare reaksjoner, og i vårt alternative budsjett foreslår vi derfor å sette av 50 mill. kr på justissektorens budsjett til et eget institusjonstilbud for gjengkriminelle, underlagt barnevernet. I tillegg setter vi av 20 mill. kr for å øke kompetansen om kriminalitet blant barnevernsansatte.

Før jeg bytter tema, vil jeg kort innom den varslede undersøkelsesordningen for dødsfall og alvorlige hendelser som rammer barn. For Høyres del er det et viktig poeng, som det også var i replikkordskiftet litt tidligere fra Venstres side, at denne ordningen blir organisert som en selvstendig undersøkelseskommisjon. Derfor foreslår vi det sammen med Fremskrittspartiet og Venstre i dag.

I stedet for at de rød-grønne partiene er urolig for vår tilnærming til tros- og livssynsfeltet, burde de heller være med og bidra til en god diskusjon og prosess for å gjøre finansieringen bærekraftig over tid. Jeg tror alle er enig i at samfunnet blir fattig uten rom for tro, men det relevante spørsmålet er hva som skal finansieres av det offentlige, og på hvilken måte – ikke om den enkelte skal få tro eller ikke. Selv etter en innstramming i trossamfunnsloven i forrige stortingsperiode gis det fortsatt støtte til mer enn 700 ulike aktører. Nå strammer snart Stortinget riktignok skruen til litt ekstra med justeringen av loven, men Høyre mener vi må ha en større gjennomgang av hva som skal ligge til grunn for likebehandlingen, med mål om å bruke færre skatte kroner på dette

framover. Det synliggjør vi i vårt alternative budsjett ved en nominell videreføring.

Det er på mange måter tankevekkende at det er lettere å høste subsidier eller støtte ved å etablere en organisasjon som markerer skillet basert på tro, enn det er å skaffe penger til åpne arenaer som ikke markerer forskjellen mellom ulike befolkningsgrupper. Skal vi satse på samfunnsrim, må vi faktisk også tørre å tenke nye tanker.

Helt avslutningsvis: Jeg vil oppfordre Arbeiderpartiets representanter til å lese Høyres alternative budsjett. Da vil man se at vi bruker mesteparten av skattereduksjonene på dem med lave og middels inntekter.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Marte Eide Klovning (A) [17:03:01]: Vi har hatt noen uvanlige år med hverdager som har vært preget av usikkerhet. Derfor har vår viktigste jobb vært å levere et budsjett som kan bidra til en større trygghet for folk og for landet, og samtidig utvikle hele Norge videre. Vi ser nå, til tross for noen dager med sjokkerende høye strømpriser, en positiv trend – vi har lav ledighet og folk i jobb, prisstigningen går ned, vi vil se vekst i økonomien, og vi viderefører strømsstøtten ut 2025.

Regjeringen har som mål å utjevne sosiale og geografiske forskjeller, forebygge barnefattigdom og sikre barn og unge et godt oppvekstmiljø. Vi fortsetter med økte bevilgninger og tiltak for å styrke velferden, som å lovfeste retten til tolv timers gratis SFO. Barnehage har blitt billigere, og vi øker studiestøtten og barnetrygden. Nå har barnetrygden samme reelle verdi som ordningen hadde i 1996, før man innledet en periode på 25 år uten særlige økninger i satsene.

En trygg økonomi og et godt oppvekstmiljø med tilgang til gode fritidstilbud er avgjørende for barnefamilier. Samtidig lever barna i dag også et digitalt liv med mange positive opplevelser, muligheter og utfordringer. Dessverre gir det også mange bekymringer. Jeg er glad det ikke fantes sosiale medier da jeg vokste opp. Det hadde ikke gått bra – det er det mange av mine venner som sier. Når vi som voksne ser med bekymring på hvordan vi skal håndtere skadelig innhold på nett, mobbing og trakassering, hvordan kan da barn håndtere dette?

Her må alle bidra. Dette er altfor omfattende og vanskelig for barn og foreldre å håndtere selv. Vi ønsker den digitale hverdagen velkommen med de utrolig mange positive mulighetene den gir oss, men vi må sette noen grenser. Her må teknologiutviklerne spesielt ansvarliggjøres, når vi vet at barn helt ned i niårsalderen er aktive brukere av sosiale medier. Derfor setter vi av 7 mill. kr for å styrke tilsynene for å håndheve dagens aldersgren-

se, og vi fortsetter arbeidet med å heve aldersgrensen på sosiale medier.

Regjeringen har også varslet at det kommer en stortingsmelding om trygg digital oppvekst, og jeg er veldig glad for at regjeringen tar denne utfordringen på alvor.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [17:05:41]: Da jeg spurte lederen av Kirkerådet om Høyres, Venstres og Fremskrittspartiets store kutt i tilskuddet til folkekirken i sine alternative budsjetter, beskrev han det som radikalt og sa at folkekirken vil rammes hardt, spesielt lolkalkirkene i distriktene. Dette føyer seg selvsagt inn i rekken av disse partienes aktive grep for å føre anti-distriktpolitikk i budsjettene sine, men man vil merke disse kuttene i alle kommuner – særlig Venstres kutt på 400 mill. kr, men også Høyres på 96 mill. kr og Fremskrittspartiets på 266 mill. kr. Dette vil ramme Kirkens beredskap, som å overlevere sorgbudskap, matutdeling, akuttovernattinger og å være et samlingssted i kriser. Mellom 100 og 400 prester vil kunne miste jobbene sine. Slike kutt vil også svekke det enorme kulturtilbudet som folkekirken tilbyr, samt aktiviteten til de nærmere 80 000 frivillige i folkekirken. Jeg er sikker på at det norske folk ikke vil godta slik kirkefiendtlig politikk. Høyres, Fremskrittspartiets og Venstres så å si like store kutt til alle andre viktige trossamfunn, som betyr mye for hundretusenvis av mennesker, vil ramme på samme vis.

Angrepet på Kirke-Norge stopper dessverre ikke der. Venstre og Høyre vil også kutte 100 mill. kr hver fra det bejublete kirkebevaringsfondet. Dette er direkte skadelig for selve bevaringsprogrammet. Stortinget har forpliktet staten til å bruke 100 mill. kr i 2025. Med Høyres og Venstres forslag vil de bare ha 100 mill. kr igjen til fordeling. Dette vil stoppe arbeidet med å bevare våre kulturhistoriske viktige kirkebygg.

Vi i denne salen har forpliktet oss til å følge opp det historiske oppgjøret mellom staten og Den norske kirke, og det må vi stå ved, ikke ødelegge innretningen ved første sving. Kirkebevaringsfondet er godt mottatt og sårt tiltrengt i en stram kommuneøkonomi, men det er tydeligvis ikke så viktig for Høyre og Venstre, som må finne penger til skattelettene sine. De borgerlige partiene må forstå at de ikke kan bryte forpliktelser og rasere trossamfunn og folkekirken vår allerede i 2025. Det er totalt urealistisk og enda et eksempel på svært useriøs budsjettpolitikk.

Åse Kristin Ask Bakke (A) [17:08:10]: Tidlegare i debatten sa representanten Kristensen frå Høyre i sitt innlegg at Høyre ikkje hadde funne på krumspring for å få budsjettet til å gå i hop, men også dei kuttar 100 mill. kr i kyrkjebevaring, noko som vil bety kutt i

bevaring av kyrkjene våre. Når ein omdisponerer pengar, vil jo kutt gå ut over dei som blir kutta.

Vidare sa ho at Høyre er bekymra for barn som veks opp i fattigdom, og framheva fritidskortet som Solberg-regjeringa innførte, som viktig. Ho unnlét dermed å fortelje at Høyre ikkje sjølv prioriterte ei einaste krone til fritidskortet. Dei gjorde det ikkje i 2022, 2023 og 2024, og heller ikkje no. Dette er neppe eit teikn på at ideen til Kristeleg Folkeparti ikkje falt i smak; han var jo lite treffsikker, byråkratisk og dyr. Det var ei ordning som Solberg-regjeringa brukte to år på å rulle ut, der store summar gjekk til forvaltning av ordninga. Til slutt nådde dei om lag 10 pst. av dei 750 000 ungane som var i målgruppa. Det var altså heller aldri ei nasjonal ordning.

Vi må òg prate om kva ein brukar kutta sine på, altså Høyre sine skattekutt, for når dei snakkar om at dette er viktig for alle, vil eg trekkje fram nokre eksempel. Dei med låge inntekter får nokre tusenlappar i skattelette, mens dei 5 000 rikaste, altså dei 0,1 pst. rikaste, får nesten éin million kvar. På inntektsskatten vil den rikaste 0,1-prosenta få 2 500 kr i formuesskattekutt om dagen, mens folk med vanlege lønsinntekter får 8–9 kr. Samtidig vil dei at dei aller rikaste laksemilliardæra skal betale mindre skatt, mens dei små lakseoppdrettarane skal betale meir, og det å dra til tannlegen blir fire gonger så dyrt for ungdom og unge med forslaget til Høyre. Så jo, Høyre sine skattekutt går primært til dei rikaste i landet, og i den krevjande jobben med å finne inndekning for desse skattekutta vel Høyre å gjere f.eks. bøker 25 pst. dyrare – i ei tid då alle er bekymra for at barn og unge les mindre og dårlegare.

Grunde Almeland (V) [17:11:00]: Når vi går mot slutten av debatten på dette rammeområdet, er det også på sin plass å takke for en god debatt om flere viktige områder. Det er en rekke ting som Venstre i løpet av denne debatten har pekt på som bekymringsverdig, og som jeg fortsatt ikke har fått tilstrekkelig gode svar på. Blant annet stilte vi i replikkvekslingen med statsråden spørsmål ved de prioriteringene som er gjort knyttet til undersøkelseskommisjonen, og jeg ønsker virkelig at statsråden går tilbake og ser en ekstra gang på om det ikke er et selvstendig poeng nettopp å organisere den kommisjonen som en selvstendig kommisjon, i tråd med de prinsippene vi har for slike undersøkelseskommisjoner for øvrig. Det er ikke for sent å snu. Pengene har jo allerede blitt lagt inn for å starte opp dette, og proposisjonen med innretningen på ordningen kommer ikke før til våren, så jeg har fortsatt håp.

Når det gjelder uttaksretten, har ikke statsråden svart for det heller, og det håper jeg hun gjør avslutningsvis i debatten. Jeg tror vi alle er interessert i å fortsette den satsingen som vi tross alt har stått for sammen,

også i det videre, og det håper jeg hun kan bekrefte at hun har ambisjoner om i det kommende året, til tross for at pengene ikke ligger inne. Det er fullt mulig å gjøre denne endringen også for 2025, for de store budsjettvirkningene vil først komme i 2026, som vi i Venstre synliggjør i vårt alternative budsjett.

Videre er det helt riktig som Sem-Jacobsen påpeker, at Venstre foreslår kutt til Kirken. Det er fordi vi over tid har sett at utviklingen av finansieringsmodellen som er for trossamfunn, ikke er bærekraftig. Jeg er veldig glad for at Senterpartiet, etter at Venstre har påpekt dette i flere år, nå også er blitt enig i det og har sagt at man må se på hvordan finansieringen for trossamfunn skal være. Da er Venstre veldig gjerne med på en diskusjon om f.eks. hvilke typer oppgaver Den norske kirke skal ha, og hvordan det skal bevilges penger for å utføre de oppgavene, enten det er over trosstøtten, eller om det er separate ordninger. Den diskusjonen ønsker jeg velkommen, og jeg er glad for at regjeringen har blitt enig med Venstre i det etter hvert.

Til tross for at det nok en gang i denne debatten ikke er blitt vist vilje til å se på ekspertgruppens forslag til hvordan man kan løfte flere barn fra fattige familier, håper jeg det likevel er et engasjement hos regjeringspartienes medlemmer som gjør at de forslagene kanskje trekkes opp fra skuffen i tide til revidert nasjonalbudsjett.

Turid Kristensen (H) [17:14:14]: Det har vært en god debatt på mange måter. Jeg skal ikke si at ikke jeg selv kan trå feil, men jeg har faktisk forsøkt å gi regjeringen noe ros for det jeg mener regjeringen gjør bra. Jeg har forsøkt å gi SV ros for ting de har forhandlet inn, og som er bra. Jeg synes det er litt underlig at representanter fra regjeringspartiene, spesielt Arbeiderpartiet, fortsetter å gjenta påstander som enten viser at de ikke har lyttet til den debatten som har vært her i dag, eller at de i hvert fall ikke har lest våre budsjettframlegg. Jeg synes det er en litt underlig måte å skulle forsøke å skrive historien på.

Ja, dagens regjering har økt barnetrygden mer på disse årene enn Solberg-regjeringen gjorde i løpet av sine år, men vår første økning kom mot slutten av perioden, og det var faktisk første gangen barnetrygden ble økt på ca. 20 år. Det ville vært for dumt om jeg skulle stå her i dag og si: Jo, jo, men tross alt ble den under Stoltenberg-regjeringens åtte år ikke økt i det hele tatt, så det er klart at Solberg-regjeringen var mye bedre. Man må se på de sammenlignbare periodene og faktisk kunne anerkjenne at Høyre har gjort mye for å øke barnetrygden i våre alternative budsjetter.

Jeg har forsøkt tidligere i dag å vise til, og det har også min kollega Tage Pettersen gjort, at den største pen-

gebruken på skattelettelser går til dem med vanlige og lavere inntekt. Det er helt riktig at vi også foreslår noen lettelser i formuesskatten på arbeidende kapital, og det er mange grunner til det, men det handler om at vi trenger arbeidsplasser rundt om i hele landet. Vi har snakket om familiefattigdom og barnefattigdom og store forskjeller mellom folk. Den største forskjellen er mellom folk som har en jobb å gå til, og dem som ikke har det. Det er ikke minst viktig for barnefamilier at vi sørger for arbeidsplasser, sånn at de også kan tjene egne penger.

Da jeg sa at vi ikke drev med krumspring, var det en fortolkning av at det er ganske redelige prioriteringer vi gjør. Det er klart partiene har ulike prioriteringer. Kirkebyggene? Ja, vi har vært tydelige på at vi går ned til 100 mill. kr for det som dreier seg om det som kommer fra statsbudsjettet, men vi har også vært tydelige på at dette ikke endrer målet. Regjeringspartiene derimot hadde jo valgt å kutte i barnetrygden for å omprioritere til andre ting som de mente var bedre. Jeg tror ikke jeg ville kalt det et krumspring. Jeg er helt uenig i den prioriteringen, men vi er forskjellige. Jeg synes at man i det minste kan forsøke å fortelle historien på en litt redelig måte og kanskje ta opp i seg det som er blitt sagt i debatten i denne salen. Jeg skal gjøre mitt beste. Jeg kommer sikkert også til å trå feil, og da tåler jeg at noen forteller meg det, men jeg håper vi får en god debatt også på neste rammeområde i denne komiteen.

Mona Nilsen (A) [17:17:23]: Jeg kan forsikre representantene Kristensen og Pettersen om at vi har lest Høyres alternative forslag. De er veldig tydelig opptatt av å fortelle at folk med vanlige inntekter får den største delen av skatteletten.

Høyre foreslår altså skattelettelse som gjør at de 5 000 rikeste får nesten én million hver – med andre ord går 80 pst. av Høyres kutt i formuesskatten til de aller rikeste. De med vanlige inntekter får mellom 8 kr og 9 kr ekstra per dag, men de aller rikeste får 2 500 kr per dag med lavere formuesskatt.

Det representanten Kristensen ikke er så opptatt av å fortelle, er at de også sender en ekstra regning til barnefamilier med barn i barnehagen, øker prisene på bensin og diesel, øker ferjeprisene, noe som vil ramme barnefamiliene langs kysten hardt, og tannhelse for ungdom og unge blir fire ganger dyrere med Høyres forslag. Listen er lang. Høyre lar vanlige folk betale for at de aller rikeste skal få store skattelettelse. Vi ser også at Høyre er i gang med sine sosiale kutt, som i sine åtte år i regjering – denne gangen kutter man altså i barnetillegget for uføre.

Den største utfordringen som alle må ta på alvor, er at alt er blitt dyrere. Renten har gått opp, prisene har steget mye, og lønnen strekker ikke til. Derfor er det aller viktigste for Arbeiderpartiet at folk med vanlige inntekt-

er skal få bedre råd. I tillegg til at vi over flere år har økt barnetrygden mye, har det blitt billigere barnehage og gratis kjernetid i SFO, økt tilskudd til barn og unge på inkluderingsområdet, økt barnetillegg for dem som mottar arbeidsavklaringspenger, kvalifiseringsstønad eller dagpenger, og økt bostøtte. Framover vil vi også styrke forebyggende tiltak innen barne- og ungdomskriminalitet, tiltak for å få flere i arbeid og tiltak innen psykiatri og rus.

For oss i Arbeiderpartiet er det viktig å ha en familierpolitikk som skal gjøre det mulig å kombinere jobb og fritidsaktiviteter i hverdagen med det å ha familie og barn. Gjennom disse tiltakene arbeider regjeringen for at alle barn og unge og deres familier skal få gode levekår, like muligheter og den støtten de trenger for å leve et trygt og selvstendig liv. Dette er investeringer som styrker både enkeltmennesker og samfunnet som helhet.

Statsråd Kjersti Toppe [17:20:25]: Eit par svar til innlegg: Når det gjeld barnevernet, er det ikkje slik at dette forslaget inneber noka realitetsorientering. Regjeringa har hatt eit klart mål, heilt sidan vi tok over, om at vi måtte få til ei endring på barnevernsfeltet, fordi det har vore og er ei veldig viktig velferdsteneste som er utruleg sårbar fordi vi har så liten beredskap sjølve, veldig liten grunnkapasitet. Vi har sagt heile vegen at ei omstilling må skje ut frå barns beste, og at vi skal byggja opp tilbod før vi kan redusera andre. Det er å merka seg at mens partiet Høgre tidlegare år har kutta vår satsing på å styrkja det statlege tilbodet, ikkje gjer det i år, og altså innser at det er den måten vi legg om tenesta på, som er riktig, fordi vi må tenkja på barns tryggleik og få auka beredskap på eit så viktig område.

Når det gjeld kyrkjekutta, synest eg det er spesielt når ein trur at ein kan kutta 700 mill. kr, som er Venstres forslag, frå eit budsjettår til det andre utan at det vert eit vanvitig kutt og stor oppstandelse i desse samfunna. Det er nesten ikkje seriøst. Vi kan vera einige i at vi treng ny finansiering, men å kutta hundrevis av millionar frå eit år til eit anna – alle opposisjonspartia – tenkjer eg er heilt uakseptabelt. Eg merkar meg at ein føreslår det heilt seriøst. Det synest eg er rart, for å seia det slik.

Til forslaget om skattlegging av barnetrygd: Det er ein diskusjon, men på førespurnaden om vi skal koma tilbake igjen til det i revidert, vil iallfall eg seia at eg har ingen intensjon om å koma tilbake med eit forslag i revidert der vi skal gi meir skatt til barnefamiliar eller dyrare barnehagar for dei fleste familiar i landet. Dette er eit veldig bra budsjett, som vi har fått til saman med SV, og som eg trur er klokt å halda på for barnefamiliar flest rundt omkring i landet.

Når det gjeld undersøkingsordninga, vert det litt lita tid til å gjera greie for alt rundt det no, men oppbygging

av ordninga er allereie i gang, og eg er sikker på at det er ein klok måte. Eg håpar vi kan verta einige om det òg til slutt, når vi får diskutert det meir nøye.

Presidenten [17:23:29]: Flere har ikke bedt om ordet til del 1 av debatten.

Vi går da over til del 2 av debatten, om budsjettkapitlene under Kultur- og likestillingsdepartementet, rammeområde 3.

Grunde Almeland (V) [17:23:55] (komiteens leder): Venstres mål er et mangfoldig kulturtilbud med mange forskjellige ytringer, ulike perspektiver og skråblikk på samfunnet vårt. Da trenger vi sterke kulturinstitusjoner og et fritt kulturliv som blomstrer.

Kultur er limet som holder oss sammen, og som danner grunnlaget for et demokratisk og liberalt samfunn. I dyrtid og krisetid må vi hegne om kulturen og kunstnerne våre. Derfor må sektoren i større grad skjermes for kutt, og det må tas flere grep for å styrke kunstnerøkonomien, ikke minst for også å legge inn satsinger som skaper flere muligheter for framtiden. Det gjør vi gjennom å satse på utvikling av kreative næringer. Alt dette er ivarettatt i Venstres alternative budsjett.

Kultursektoren har stort potensial for utvikling. Derfor vil Venstre satse på utvikling av kulturell og kreativ næring og styrke eksporten av norsk kultur slik at den når nye markeder. Det vil gi oss et nyskapende og bærekraftig kulturliv og gi norske kulturaktører muligheten til både å gi og hente internasjonale impulser. Dette er ikke regjeringen og kulturministeren enig i, synes det som. Regjeringens budsjett taler for seg. Kutt i ambassadenes arbeid med kulturfremme, kutt av kultursatsing i nordområdesatsingen, kutt i kreativ næring i Innovasjon Norge – og det på toppen av tidligere års kutt. Det er reelt sett kutt i filminsentivordningen, og når Norge er gjesteland i en så stor bokmesse som den i Bologna, er det null kroner å hente fra regjeringen og SV til forberedelsene for nettopp dette.

Da vil jeg gjerne fortelle kulturministeren at det er sterk etterspørsel etter norske kunst- og kulturuttrykk. De siste ti årene har norsk kunst- og kulturliv blitt mer internasjonalt orientert, og stadig flere deltar på internasjonale arenaer i prosjekter og samarbeid. Samtidig utgjør eksportinntektene en beskjeden andel av den samlede omsetningen for de norske kulturbransjene sett opp mot våre nordiske naboland. Det er grunn til å tro at potensialet er betydelig større enn det som realiseres i dag. Det er store muligheter for det som kan formidles og selges digitalt eller i fysisk format i nettbutikker, på strømmeplattformer, i butikker eller på andre visnings- og utsalgssteder.

I kuttgaloppen til regjeringspartiene er det også mulig å bruke anledningen til å tenke nytt. Parallelt med å

se på hvordan man kan tilpasse det eksisterende virke-middelapparatet, bør det også vurderes å opprette en egen organisasjon som har som hovedoppdrag å støtte næringskjeden for kulturelle og kreative næringer, med særlig oppmerksomhet på eksport.

Også i eksisterende ordninger er det et uforløst potensial. I stedet for å se på at pengene som settes av til film-insentivordningen, minsker år for år, burde vi gi den ordningen et solid løft. Det gjør Venstre som et første skritt mot å gjøre ordningen regelstyrt.

Kunst- og kulturfeltet er preget av mange enkeltstående frilansere og selvstendig næringsdrivende. Regjeringen har gjentatte ganger forfektet at det er viktig at kunstnere i større grad anerkjennes som arbeidstakere på lik linje med andre arbeidsfolk, men ikke alle kunstnere kan, og mange ønsker heller ikke å være arbeidstakere. Derfor er det viktig for utviklingen av kulturen at flere frilansere og selvstendig næringsdrivende får mulighet til å skaffe seg stabil inntekt og sosiale rettigheter. Det vil sikre forutsigbarhet og sørge for at flere orker å stå lenger i kulturyrkene.

Skuespiller- og danseralliansen og Musikeralliansen er gode eksempler på ordninger som treffer godt her, og som det trengs å satses ytterligere på. Bak etableringen av slike allianser ligger en grunnleggende forståelse av at arbeidsmarkedet for dansere, skuespillere og musikere ikke fungerer på samme måte som for de fleste andre yrkesgrupper. Arbeidshverdagen kan være uforutsigbar og gi vekslende inntekter. Mange jobber i perioder svært mye og med flere prosjekter parallelt, mens de i perioder tar ekstra brøddjobber for å få økonomien til å gå rundt.

Mange kunstnere lever i all hovedsak gjennom enkeltpersonforetak og fakturerer for jobbene de utfører. Dette innebærer at de ikke får opptjent trygderettigheter. Selvstendig næringsdrivende kunstnere har anledning til å kjøpe tilleggsforsikring gjennom Nav, men ikke alle finner økonomisk rom til å skaffe seg denne tilleggsforsikringen. Ordningen fungerer heller ikke optimalt for dem med kombinasjonsinntekter. Jeg kunne fortsatt med eksempler på sosiale støtteordninger som nettopp kunne vært styrket for å treffe disse bedre. Det er uforståelig for meg at man oppretter bl.a. en musikerallianse, men har valgt å ikke gi den noen penger for å kunne fungere.

Jeg forstår meg ikke på regjeringens kuttgalopp.

Presidenten [17:28:56]: Det blir replikkordskifte.

Marte Eide Klovning (A) [17:29:10]: Ifølge Venstres merknad i statsbudsjettet mener de at det i dyrtiden ikke lønner seg å kutte i kultur, at kulturtilbud, med mange forskjellige ytringer, ulike perspektiver og skråblikk på samfunnet, gir oss mangfold, og at sektoren i større grad må skjermes fra kutt. Samtidig kutter Ven-

stre hele tilskuddet til Norsk Oljemuseum i Stavanger på 16,8 mill. kr. Dette er dramatisk. Det er tydelig at Venstre ønsker å synliggjøre ideologien sin og klimapolitikken sin ved å svekke eller stryke mange poster som inneholder ordet «olje». Mener representanten at det er rett og rettferdig at dette skal gå ut over Norsk Oljemuseum i Stavanger, som driver med historieformidling om det som har vært med på å bygge landet vårt og vår økonomi gjennom et titalls år? Kan representanten bekrefte at Venstre kutter hele tilskuddet til Norsk Oljemuseum i Stavanger fordi det står «olje» foran «museum»?

Grunde Almeland (V) [17:30:08]: For Venstre er det viktig å sørge for solid støtte til museumsinstitusjoner. Det er også godt synlig i det budsjettet som Venstre har lagt fram, der vi øker støtten betydelig på en rekke områder og til en rekke museer. Så er det alltid, og det bør det være, en pågående diskusjon om hvem som skal ha ansvar for finansieringen av ulike institusjoner og ulike ordninger, og også om hvilket forvaltningsnivå som skal stå for de nødvendige bevilgningene til de ulike museene.

Venstre gjør som Arbeiderpartiet, de prioriterer også på dette området, og for Venstres del er det andre museer vi har valgt å løfte fram, og som vi gir solid støtte til i vårt alternative budsjett. Da er det jo verdt å stille spørsmålet også til representanten fra Arbeiderpartiet, om hun kan garantere at Arbeiderpartiet aldri kommer til å gjøre sanne prioriteringer i sine budsjetter framover.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [17:31:19]: For tre år siden innførte regjeringen strømstøtteordningen for frivillige lag og organisasjoner. Dette har vært viktig for å sikre at høye strømpriser ikke skal gå ut over aktivitets-tilbud, deltakelse og inkludering. At disse ordningene har hatt stor verdi, har de siste dagenes strømpriser virkelig vist.

I Venstres alternative budsjett ønsker de altså å fjerne strømstøtten for å skaffe penger til skattelettelser til de rikeste. At det også betyr at hele frivilligheten vår mister strømstøtte, foreslår Venstre skal kompenseres med å øke gavefradraget.

Strømstøtten treffer bredt og er en god ordning for alle dem som trenger det. Det vil ikke hjelpe de mest sårbare organisasjonene våre om gavefradraget blir økt når de ikke har råd til å betale strømmen på klubbhuset eller grendehuset sitt. Har Venstre egentlig satt seg inn i hvilke lag som får strømstøtte, og satt det opp mot hvilke lag som tjener på gavefradragsordningen?

Grunde Almeland (V) [17:32:09]: Venstre er for en strømstøtteordning og for å dekke ekstraordinære ut-

gifter i ekstraordinære tider. Det har Venstre ment også når det gjelder frivillige organisasjoner. Så er det, som jeg også svarte på i forrige runde, slik at regjeringen, selv med finansminister fra Senterpartiet, har beskrevet at det ikke kommer til å være ekstraordinære strømutgifter i 2025, og langt fra det nivået vi så i 2024. Det må også Venstre bruke som utgangspunkt når vi lager vårt alternative budsjett.

Jeg kan imidlertid si det samme her som jeg gjorde i debatten om det forrige rammeområdet, at hvis det skulle vise seg at finansministeren fra Senterpartiet verken kan regne eller beregne, er selvsagt også Venstre med på å se på hvordan vi kan ha ordninger som dekker ekstraordinære utgifter, også for frivillige lag og foreninger. Jeg vil bare avslutningsvis si at vårt kulturbudsjett er på 250 mill. kr mer enn det Senterpartiet og Arbeiderpartiet fant rom for.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [17:33:12]: Takk for svaret.

Jeg forstår at det er morsomt å peke på hvorvidt både den ene eller den andre kan regne og beregne, og det er egentlig også det jeg prøvde å gjøre overfor representanten i mitt spørsmål. For jeg lurte på om han faktisk vet hvem som får strømsstøtte, og om han har satt det opp mot hvem som får gavefradragssordning, for måten man argumenterer med at gavefradragssordningen skal kompensere for eventuelt bortfall av strømsstøtten, sånn som det gjøres i budsjettene fra Venstres side, henger jo ikke sammen.

Grunde Almeland (V) [17:33:46]: Om vi hadde fått gjeninnført gaveforsterkningsordningen, hadde den vært med på å gi et solid, ekstra inntektsgrunnlag gjennom å gi et insentiv for ekstra private gaver. Det er uforståelig for meg at Senterpartiet år etter år velger å se bort fra alle muligheter vi har til å sørge for at kultursektoren har flere bein å stå på. Venstre og Senterpartiet, trodde jeg, har over tid vært enige om at man trenger å bruke solide statlige midler på kulturen. Det skal vi også gjøre. Og når det kommer ekstraordinære utgifter, skal vi også dekke det.

Det er ikke et én-til-én-forhold mellom strømsstøtte og gaveforsterkning, men Venstre foreslår en rekke ulike ordninger i vårt alternative budsjett som kommer de ulike lag og foreninger til gode, bl.a. for ulike typer skatteinsentiver for foreninger ved å motta gaver.

Presidenten [17:34:24]: Replikordskiftet er omme.

Åse Kristin Ask Bakke (A) [17:35:04]: Eg vil starte med å seie at vi lever i ei spesiell tid, med både krig i Europa, ei generelt uroleg verd og ei tid med høge prisar

som får kvar og ein av oss til å kjenne på om ein har råd, og kva ein skal prioritere.

Eg meiner at i vår tid treng ein ikkje mindre, men meir kultur – opplevingar som bind oss saman og fyller livet vårt med innhald, glede og aktivitet. Då blir det endå viktigare at våre barn og unge får delta på fritidsaktivitetar, uavhengig av kva foreldre har i lommeboka, og at vi byggjer opp om den viktige rolla til frivilligheita, slik at vi kan skape tilbod og inkludere endå fleire, og at det finst idrettsanlegg, fritidstilbod og kulturtilbod i heile landet.

Difor prioriterer vi òg i år frivilligheita, gjennom å levere full momskompensasjon til frivillige organisasjonar i heile landet. I løpet av denne regjeringsperioden er ordninga auka med over 1 mrd. kr. For andre gong i statsbudsjettet gjev vi òg millionar til idretten, nettopp for å kunne inkludere endå fleire. I den tida vi er i no, meiner eg dette er riktige prioriteringar: inkludere fleire og skape aktivitet.

Arbeidarpartiet vil ha eit opent, inkluderande og mangfaldig kulturliv og ha likeverdige kulturtilbod i heile landet. Årets statsbudsjett gjev eit lokalt kulturløft, der vi vil etablere eigne regionale kulturfond for å bidra til gode lokalsamfunn og eit mangfaldig kulturliv. Regionale kulturfond skal støtte opp under ansvaret og rolla som fylkeskommunane har på kulturområdet i dag, og bidra til endå meir aktivitet og deltaking i kunst- og kulturaktivitetar over heile landet. Med satsinga på å styrkje frivilligheita, etablering av regionale kulturfond og å auke styrkinga på nye og eksisterande kulturbygg – nettopp slik sikrar vi aktivitet i heile landet.

Som sagt meiner eg at kulturpolitikken kanskje er viktigare no enn nokosinne. Difor er eg òg glad for at det er denne regjeringa som styrer, for når vi ser på dei alternative budsjetta til Høgre og Framstegspartiet, bekreftar dei at valet til neste år blir eit skjebneval for kulturlivet. For kor mykje av kulturpolitikken blir igjen dersom Framstegspartiet får gjennom sine forslag om å kutte det aller meste, når Høgre vil gjere det vanskelegare og dyrare å lese bøker, og når dei tek inn 1 mrd. kr til skattekutt til dei som har mest frå før? Både Høgre og Framstegspartiet kuttar i Kulturfondet, så vi risikerer at musikkfestivalar over heile landet ikkje får støtte. Òg innkjøp av bøker til både bibliotek og skulebibliotek blir ramma.

Eit problem med å kutte i slike ordningar er at ein ikkje fortel med reine ord kva ein vil kutte, og då kan vi ikkje gjere noko anna enn å spekulere. Er det Moldejazz som skal få kutt med Høgre og Framstegspartiet? Dette meiner eg folk over heile landet fortener svar på før dei skal stemme til hausten. Høgresa innfører òg ABE-kutt, eller ostepølvekutt, over heile linja, som flatt råkar alle. Det betyr eit kutt på ca. 129 mill. kr på kulturbud-

sjettet, som kjem i tillegg til andre kutt som står spesielt.

Om dei ikkje alltid vil fortelje kva dei vil kutte, kan vi sjå på kva dei gjer når dei har makt. I Oslo ser vi at dei kuttar i fritidsklubbar, og dei har òg strupt økonomien til Oslo Nye Teater. I Møre og Romsdal kuttar dei bl.a. i Den kulturelle spaserstokken og tilskotsordning for profesjonell kunst.

Eg er glad for at det – heldigvis – er ei regjering som består av Arbeidarpartiet og Senterpartiet, som finn fleirtal saman med SV i det statsbudsjettet vi vedtek. Her prioriterer vi kultur i heile landet og frivillighet.

Presidenten [17:39:34]: Det blir replikkordskifte.

Turid Kristensen (H) [17:39:43]: Representanten Ask Bakke sa at man ønsket å bygge og styrke frivilligheten. Det er et mål jeg definitivt deler med representanten. Jeg er glad for at regjeringen har fortsatt opptrappingen av momskompensasjonen, som er viktig for frivilligheten, og faktisk har fullfinansiert den nå i flere år. Det er godt for frivilligheten.

I perspektivmeldingen for få år siden var det tydelig at frivilligheten også må styrke sitt inntektsarbeid utenfor de offentlige budsjettene. Regjeringen har også i regjeringsplattformen sin at man ønsker en sterk og selvstendig frivillighet. Jeg lurer på om representanten kan gi meg noen eksempler på hvordan regjeringen har jobbet og jobber – eller på hva Arbeiderpartiet tenker framover – for å være med og styrke frivilligheten, sånn at de kan bli sterke, selvstendige, stå på egne bein og hente inn mer frie inntekter, også utover offentlige budsjetter, for vi vet alle at de offentlige budsjettene kommer til å bli trangere i framtiden.

Åse Kristin Ask Bakke (A) [17:40:46]: Det aller viktigaste regjeringa har gjort, er å trappe opp til full momskompensasjon. Det har vi brukt over 1 mrd. kr på, og det er pengar som blir vel brukte ute til å skape aktivitet, og til å inkludere fleire.

Det var synd at ein av dei siste tinga Solberg-regjeringa gjorde, var nettopp å kutte i ordninga, men vi har altså fullfinansiert ho og gjort det år for år. Det er det aller viktigaste tiltaket denne regjeringa har gjort.

Turid Kristensen (H) [17:41:19]: For det første er det ikke mange dagene siden vi sto i denne salen og representanten Ask Bakke nettopp påpekte at Solberg-regjeringen hadde kuttet i momskompensasjonen det siste året, hvorpå jeg oppklarte at det var på grunn av koronapandemien og lavere aktivitet, og at det dermed ikke var behov for disse midlene. Som sagt er jeg glad for at dagens regjering nå har satset så mye på momskompensasjon, for det er viktig for frivilligheten.

Jeg kunne imidlertid ikke høre at jeg fikk et eneste svar på hva regjeringen har gjort, eller hva Arbeiderpartiet planlegger å gjøre for å styrke frivillige organisasjoners muligheter til å hente inntekter også utenom de offentlige budsjettene – inntekter som er frie midler, som de kan bruke til det de vil, og som ikke er søknadsbaserte. Det er inntekter jeg tror også Arbeiderpartiet og Senterpartiet i regjering mener det er viktig at de kan hente, ut fra det som står i Hurdalsplattformen om at man ønsker en sterk og selvstendig frivillighet. Jeg vil gjerne ha noen konkrete svar på det.

Åse Kristin Ask Bakke (A) [17:42:21]: For vår regjering er ein sterk frivillig sektor heilt avgjerande. Frivilligheita er knakande god på å skaffe seg inntekter elles, men òg å få fleire frivillige. Heldigvis ser vi at nivået på frivillige faktisk har kome tilbake til det nivået det var før koronapandemien.

Ein viktig ting eg allereie har nemnt, er full momskompensasjon. Det er 1 mrd. kr vi har prioritert. Dei aller fleste gjev i tillegg òg gåver og pengebidrag, nettopp fordi ein vil det. Der har vi ordningar som gjev tilbake til dei som gjev.

Silje Hjemdal (FrP) [17:43:17]: Arbeiderpartiet og regjeringen er veldig glad i å kritisere Fremskrittspartiet, og det står ikke på mørkemannstankene om hva det vil bety for norsk kulturliv dersom Fremskrittspartiet kommer til makten. Det er selvfølgelig bra at regjeringsskiftene snakker mye om Fremskrittspartiets politikk, men det er kanskje bedre å høre fra de representantene som faktisk er i partiet, hva vi vil.

Èn ting vi er for, er å styrke filminsentivordningen, og vi ønsker en regelfesting av den. På vår komitétur tidligere i år ble det understreket veldig hva denne faktisk betyr i andre land, og hva den kan bety for Norge. Det betyr å bruke litt penger for å få veldig mye igjen, enkelt forklart.

Kan representanten fra Arbeiderpartiet redegjøre for hvorfor man ikke har regelfestet ordningen?

Åse Kristin Ask Bakke (A) [17:44:21]: Filminsentivordninga brukar vi ein del pengar på, fordi ho er viktig.

Det er hyggeleg å høyre at Framstegspartiet er for noko i kulturbudsjettet, når dei eigentleg er imot det meste. Dei kuttar altså 5,3 mrd. kr i kulturbudsjettet, i tillegg til ABE-kutt på 129 mill. kr. Dette vil rasere musikkfeltet, scenekunst, institusjonar, museum, musikkfestivalar – det aller, aller meste som nettopp skapar den kunsten Noreg bør vere stolt av. Viss Framstegspartiet skulle fått gjennomslag for sin kulturpolitikk, ville det ikkje vore særleg mange kunstnarar igjen som kunne hatt råd til å gje ut den gode kunsten eg er stolt av.

Presidenten [17:45:12]: Replikordskiftet er omme.

Tage Pettersen (H) [17:45:27]: Den 9. august la Støre-regjeringen fram den allerede nevnte perspektivmeldingen. Det er en stortingsmelding som beskriver Norges økonomiske handlingsrom i årene fram mot 2060. Kort oppsummert viser meldingen tre ting:

For det første vil ikke de som kommer etter oss, få særlig mye bedre økonomi enn oss. Tidligere har hver generasjon fått det betydelig bedre enn den forrige, men regjeringens egne tall varsler at disponibel inntekt bare vil ha en svært beskjeden vekst de neste 35 årene.

For det andre er velferdsstaten i ferd med å gå tom for mennesker, og helsetjenesten alene vil trenge 180 000 flere personer hvis den skal drives på samme måte som i dag. Det betyr at arbeidskraft blir en knapp faktor.

For det tredje vokser statens utgifter langt raskere enn inntektene, og staten vil bruke om lag 300 mrd. kr for mye i 2060 hvis vi fortsetter som nå. Det er åpenbart ikke bærekraftig.

Dette er utfordringer vi må løse som samfunn, men som jeg mener venstresiden altfor ofte hopper bukk over, både i retorikk og i politikk. Ett eksempel på dette er at regjeringen, etter hva de selv karakteriserte som harde budsjettforhandlinger og -prioriteringer med SV, endte med å bruke syv ekstra oljemilliarder i budsjettet – en kostnad alle med huslån må være med på å betale noen måneder framover.

Arbeiderpartiet og Senterpartiet snakker med to tunger når de lover Kultur-Norge mer penger samtidig som de skriver rett ut i perspektivmeldingen at de pengene ikke finnes der framme. Jeg tror folk skjønner at dette ikke er mulig over tid. Det ser vi for så vidt også godt når regjeringen selv ikke klarer å levere på sitt eget løfte om at 1 pst. av statsbudsjettet skal brukes på kultur. De er vel lenger unna enn på mange år, hvis vi ser på tallene til LO-organisasjonen Creo.

Da er det bedre å være ærlig og si det som det er: Vi må faktisk tørre og evne å prioritere hardere i årene som kommer. Det betyr selvfølgelig ikke at staten skal kutte ut all støtte til kultur, men vi kan ikke lure folk til å tro at pengesekken er utømmelig. Alle gode kulturformål kan faktisk ikke få penger når budsjettene blir mindre.

For å eksemplifisere venstresidens merkelige forventningsstyring i kulturpolitikken vil jeg trekke fram debatten om Nationaltheatret, der Støre-regjeringen for så vidt også er uenig med seg selv, i hvert fall utad. Senterpartiets finansminister og Arbeiderpartiets kulturminister har to svært ulike tilnærminger til oppussingen av Nationaltheatret. Finansministeren foreslår å begrense oppussingsbudsjettet til 3 mrd. kr. Han sier at det ikke er mulig å «velge Rolls-Royce når en Volvo kan dugе».

3 mrd. kr er en kraftig reduksjon fra det vi kan kalle kulturministerens og Statsbyggs drømmescenario om å bruke 10 mrd. kr på å ruste opp Nationaltheatret og bygge nytt anlegg på Tullinløkka.

Selvfølgelig kan vi ikke bruke minst 18 år og minst 10 mrd. kr på å pusse opp Nationaltheatret. Jeg vil minne om at franskmennene kun brukte fem år og 8 mrd. kr på å pusse opp verdens mest kjente katedral, Notre-Dame i Paris. Det meste av midlene kom for øvrig også fra private selskaper og enkeltmennesker, så kanskje vi også der har noe å lære av franskmennene.

Høyre anerkjenner det som står i perspektivmeldingen i vårt alternative statsbudsjett for 2025. For å kunne øke barnetrygden, gi folk med lave og vanlige inntekter skattelette, styrke sykehusøkonomien og ansette flere i politiet trenger vi en inndeckning. Vi mener det er et behov for å effektivisere og forenkle kulturbyråkratiet slik at mer av pengene vi bruker på kultur, kan gå til kultur, idrett og frivillighet.

Vi har lagt til grunn en lavere vekst i kulturbudsjettet enn regjeringen for å bremse statens pengebruk og for å skape dette handlingsrommet. Høyre vil kutte i reiser, møter, konferanser, kurs og tilskudd til priser, for å nevne noe, og vi vil gjøre et solid kutt i kjøp av konsulenttjenester og effektivisere og redusere administrasjon og kulturbyråkrati. Høyre har også lagt til grunn en lavere ramme til Norsk kulturfond enn det regjeringen gjør. Dette bidrar til å skape rom for andre prioriteringer.

Når Høyre på den ene siden er opptatt av å bremse veksten i offentlig pengebruk i kultursektoren, bidrar vi på den andre siden med ordninger for å øke tilgang til penger fra andre aktører.

I regjeringens budsjett finnes det knapt ordninger igjen som hjelper kulturen og frivilligheten til å hente inn den nevnte private finansieringen. Støre-regjeringen har lagt ned gaveforsterkningsordningen, senket skattefradraget for gaver til frivilligheten, strammet kraftig inn på pengespilloven og skrotet ordningen Kultur som næring.

Ser vi på de tallene som er tilgjengelig, har Støre-regjeringens politikk medført årlig bortfall av rundt 400 mill. kr totalt for gaveforsterkningsordningen, rundt 100 mill. kr i skattefradrag og rundt 100 mill. kr i bortfall av bingoinntekter. I sum representerer dette mange ganger det vi kutter f.eks. i Kulturfondet. Da skjønner jeg ikke den sterke kritikken de rød-grønne partiene kommer med.

Høyre vil i budsjettet nettopp øke skattefradraget igjen, og vi vil gjeninnføre gaveforsterkningsordningen. I programmet for neste periode foreslår vi i tillegg å vurdere å etablere et investeringsmandat rettet mot kreative næringer, i samarbeid med regionale aktører.

Høyre vektlegger kulturens næringspotensial og vil bidra til økt kunst- og kultureksport. Norsk kunst og kultur er noe jeg tror vi alle sammen er enige om at vi kan være stolte av. Som ett steg på veien vil vi gjeninnføre, styrke og utvide ordningen Kultur som næring, som regjeringen nå setter en strek over, og vi setter av 25 mill. kr til dette.

Frivilligheten er bærebjelken i små og store lokal- samfunn. Alle bidrar på sitt vis til idrett, god folkehelse, deltagelse og inkludering, og de skaper lokalt engasjement og fellesskap. Vi er tydelige på at økonomisk situasjon, sosial bakgrunn, funksjonsevne eller bosted ikke skal være til hinder for deltagelse i verken kulturlivet, idretten eller frivilligheten. Derfor foreslår vi å øke posten for å inkludere barn og unge med 15,5 mill. kr.

I tillegg øker vi grunnfinansieringen til LNU, Ungdom og Fritid og Unge funksjonshemmede med 2 mill. kr, slik at organisasjonene kan fortsette å skape gode møteplasser for barn og ungdom. Vi bevilger også 1 mill. kr til Prosperastiftelsen, som er et nettverk av konsulenter som jobber frivillig for ideelle organisasjoner.

Kunsten har en egenverdi, og kunsten skal være fri. Armlengdeprinsippet er helt grunnleggende for å sikre den kunstneriske ytringsfriheten og kunstens og kulturens funksjon i samfunnet. Samtidig kan ikke armlengdeprinsippet hindre oss i å drive kulturpolitikk, og det frir oss ikke fra ansvaret for å sikre at kulturbudsjettet bidrar til å oppfylle de politiske målene vi er enige om, for vi har politiske mål i kulturpolitikken.

For Høyre handler det om å skape et inkluderende og mangfoldig kulturliv. Det skal kunne utvikle seg mest mulig på egne premisser uten statlig overstyring, men det offentlige skal legge til rette for utvikling og for mangfold. Samtidig skal vi selvfølgelig også bidra til å ivareta nasjonal arven vår.

Kulturen og sivilsamfunnet skal ikke oppleve detaljstyring ovenfra. Derfor ønsker vi ubyråkratiske støtteordninger og et enklere regelverk.

Som kulturpolitikere må vi være ekstra opptatt av kunstig intelligens. Arbeidsledigheten blant kunstnere i Sverige har økt med 30 pst. på to år, kunne jeg nylig lese på SVTs nettsider, og KI var der nevnt som den verste synderen. Det er særlig småjobber innenfor fotografi, illustrasjon og oversetting som gjør dem utsatt – småjobber som genererer bilder og tekst via tekstprogrammer. På NRK i dag hørte sikkert flere av oss om et forlag som brukte KI til å oversette en bok fra engelsk til norsk. Den var på 300 sider, og hele operasjonen tok like lang tid som innslaget på nyhetssendingen i dag morges, under to minutter.

Vi må ta utfordringene med kunstig intelligens på alvor, og heldigvis gjør Høyre det. I vårt alternative bud-

snett foreslår vi f.eks. at det opprettes et eget rådgivende organ for KI, etter modell fra Bioteknologirådet. Vi har også en plan for KI som inneholder nærmere 40 enkelttiltak, der ett av forslagene er en NOU om generativ KIs virkning på kunst-, kultur- og mediefeltet, for å kartlegge behovet for lovendringer på området.

Helt til slutt vil jeg også legge til at vi i budsjettet støtter opp om betydningen av en redaktørstyrt presse, og at vi selvfølgelig er en urokkelig forsvarer av ytringsfriheten.

Jeg anbefaler de forslagene Høyre er med på og ser fram mot en god debatt.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten [17:54:15]: Det vert replikkordskifte.

Åse Kristin Ask Bakke (A) [17:54:25]: Det representanten ikkje snakka så mykje om, var at Høgre foreslår å kutte 15 mill. kr i vederlagsordninga, altså inngåtte avtalar der staten betalar eit kollektivt vederlag for utnytting av verk til kunstnarane som har skapt verket. Det gjeld bl.a. kompensasjon for framstilling av litteratur, tilgjengeleg i format til bruk for personar med funksjonsnedsetjingar. Det gjeld òg vederlag for publikum sin tilgang til bøker i offentlege bibliotek, vederlag for bruk av musikk i religiøse seremoniar og bibliotekvederlag. Det eg ikkje forstår, er at Høgre, som ofte er opptatt av privat eigedomsrett, og med det retten til å få vederlag for sitt åndsverk, vil frata kunstnarane vederlagsinntektene, som dei har krav på i medhald av lova. Eg lurar på kva vederlag det er som skal kuttast, og om Høgre kan forklare logikken sin, for det har eg ikkje heilt forstått.

Tage Pettersen (H) [17:55:25]: Det forslaget representanten nevner i sitt spørsmål, er en videreføring av akkurat det samme forslaget som Høyre hadde i sitt alternative budsjett for 2024, altså for inneværende år. Det var jo en utvidelse av vederlagsordningen som vi argumenterte godt for den gang, som vi kanskje kunne argumentert mer for i selve merknaden i år. Det er altså en videreføring av den politikken vi hadde på det området i fjor. Det er også akkurat det samme i pengestørrelse som for inneværende års budsjett.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [17:56:13]: Høyre går hardt til verks og viser sitt sanne ansikt i kulturpolitikken når de i budsjettet angriper ordninger, institusjoner og aktører. De innfører ABE-kuttene, som flådde kulturlivet til beinet under forrige Solberg-regjering, og de går løs på Kulturfondet med et kutt på hele 174 mill. kr på de 40 tilskuddsordningene som løfter musikk, litteratur, scenekunst, visuell kunst – ja, veldig

mye over hele landet vårt. Et slikt voldsomt kutt kan bety at nesten 50 pst. av landets festivaler mister støtten sin. Det kan bety at alle ordninger for visuelt kulturer, tidsskrifter og tverrgående prosjekter legges ned. Det kan bety at 79 pst. av alle innkjøpsordninger, tilskudd til litteraturformidling og litteraturprosjekter kuttes. Og det kan bety at prosjektstøtten for scene-kunst kuttes slik at vi får mindre profesjonell dans og teater rundt om i landet.

Høyres svar er skattelette til de rikeste av oss, men spørsmålet er: Hva av alt det jeg nå ramset opp, vil Høyre legge ned? Det er slike konsekvenser kuttet deres får.

Tage Pettersen (H) [17:57:11]: Jeg synes det for så vidt er freidig og interessant at representanten løfter ABE-kuttene. Jeg tror ikke de to første budsjettene fra denne regjeringen, med underdekning av pris- og lønnsvekst, i så fall virket noe bedre inn på økonomien der ute i feltet.

Så til spørsmålet: Hvis representanten lyttet til mitt innlegg, tror jeg vel at jeg summerte opp i hvert fall 600 mill. kr i privat finansiering som er borte med denne regjeringens politikk. Det overgår langt Høyres kutt i Kulturfondet på 174 mill. kr. Jeg var også veldig tydelig i mitt innlegg på dette med armlengdes avstand-prinsippet, så jeg kommer ikke til å ta utfordringen fra representanten og peke på hvilke deler av Kulturfondets områder som eventuelt skal få en redusert eller annen tilde-ling. Budsjettet vårt har altså totalt sett en styrking på 800 mill. kr sammenliknet med budsjettet for 2024, som jeg faktisk synes er en anelig sum.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [17:58:10]: Høyre kutter nærmere en halv milliard i kulturbudsjettet. Og svaret som Høyre nå har, viser ganske liten forståelse for konsekvensen av egen politikk. Og det stopper jo ikke der. Museumsforbundet meldte tidligere i år at mange museer står overfor veldig krevende økonomiske prioriteringer. Museumsnettverket består av 61 museer over hele landet. Vi vet allerede at Høyre vil gi flate osthøvelkutt til dem alle, altså kutte 0,5 i driften. Så kommer dette i tillegg, altså over 70,5 mill. kr mindre til museumssektoren.

Selv med et forsvar av armlengdes avstand-prinsippet fra representantens side må man stille seg noen spørsmål: Hvem er det som skal ta disse kuttene? Skal man fjerne all støtte til Bymuseet i Bergen, Buskerudmu-seet, Jærmuseet? Skal man legge ned museer i Sogn og Fjordane eller Telemark Museum, eller legge ned Øst-foldmuseene, Varanger museum eller Vardø museum? Igjen: Slike kutt får konsekvenser, og det synes jeg repre-sentanten må svare for.

Tage Pettersen (H) [17:59:14]: Og det skal represen-tanten svare på. Det er klart – igjen – at også for de mu-

seene som representanten nå trekker fram, har bortfall av gaveforsterkningsordningen vært en særdeles stor utfordring. Slik sett vil jeg si at deler av bortfallet på mu-seumssektoren vil de kunne hente inn igjen, og kanskje mer, i gaveforsterkning og privat kapital der ute.

Når representanten sier at kuttene til Høyre i det al-ternative budsjettet er på 500 mill. kr, så er det en veldig raus avrundning, for det eksakte tallet er vel 363 mill. kr i kutt i budsjettet totalt sett, altså en styrking på over 800 mill. kr sammenliknet med budsjettet for innevæ-rende år. Og det er overraskende at representanten har en så lemfeldig tilnærming til armlengdes avstand-prin-sippet, som vi nå faktisk også skal lovfeste i loven som vi skal starte behandlingen av på nyåret i denne salen. Jeg håper at vi der i hvert fall kommer til å være enige om betydningen og viktigheten av å ivareta armlengdes av-stand-prinsippet.

Presidenten [18:00:12]: Replikordskiftet er avslut-ta.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [18:00:31]: Det viktigste for meg og Senterpartiet å innfri kulturpolitisk i denne regjeringperioden, er å sørge for et regionalt og lokalt kulturløft. Det lovet vi i valgkampen, vi har det i pro-grammet, og det står i Hurdalsplattformen. Det er der-for veldig tilfredsstillende å kunne stå her i budsjettde-batten for 2025 med rak rygg og kunne slå fast at vi har innfridd. Vi var i gang tidlig, selv i spinke-og-spare-for-ikke-å-få-inflasjon-budsjettene tidligere i perioden, når både vårt land og alle andre måtte håndtere uforutsette hendelser som krig, strømkrise og massiv inflasjon. Selv da fikk små og store kulturaktører kjenne at vår regjer-ing ønsker at folk skal få delta i og oppleve proff kunst og kultur over hele landet.

Nå får også den viktige frivillige kulturen endelig det fokuset den fortjener. I fjor fikk den sin aller første egne strategi, og den har fått tilbake de over 70 millionene den forrige regjeringen tok fra den, til gaveforsterk-ningsordningen. Vi har etter det bare fortsatt å gi nye styrkninger til kulturfrivilligheten, som til ulike tiltak for leselyst i dette budsjettet.

Så har vi kommet med 70 millioner friske kroner til nyvinningen regionale kulturfond, til stor jubel fra kul-turlivet. Dette er en helt ny ordning vi oppretter for å ivareta kultur på regionalt nivå, som ofte faller gjennom i andre ordninger. Framover vil det nå derfor være større muligheter for f.eks. spennende samarbeidsprosjekter mellom frivillige og proffe aktører om å få støtte til pro-sjekter som betyr noe for flere kommuner enn én, som det historiske Marispelet på Rjukan, som betyr mye for hele Telemark, ikke bare for Rjukan-samfunnet, eller som spillet Elden, som betyr mye for sin region, langt ut-over Røros. Jeg gleder meg til fondet er i sving neste år.

Det vil bidra til mer kultur i fylkene, da dette er penger som kommer i tillegg til de pengene man forventer at fylkene skal bruke på kultur ellers – om man da ikke er så uheldig å ha fått slike blå-blå flertall som i Vestfold og Oslo, som kutter i kultur og andre inkluderende og forebyggende tiltak over en lav sko.

Det er egentlig befriende å se de alternative budsjettene til høyresiden. Ofte er partiene uttalt positive i enkeltsaker, men i budsjettene kommer deres sanne ansikt fram. De rikeste skal uansett få skattelettelser der, og det går usolidarisk ut over mange ordninger som særlig er til gagn for dem som har mindre. Ostehevelkutt og avgiftsøkninger er et mantra, og kulturbudsjettet får gjennomgå. Det må sies i denne anledningen at Venstre skiller seg fra Høyre og Fremskrittspartiet ved å prioritere kultur, kulturminner og mediepolitikk godt, mens de to andre partiene med absolutt all tydelighet viser at de ikke ønsker en aktiv kunst-, medie- og kulturpolitikk, og med det ei heller alle de godene for demokrati og folkehelse som det medfører. Eksempelvis legger Høyre moms på bøker og later som at påplussingen de har på barnetrygd, liksom skal demme opp for den kostnaden alle bøkene vil få med moms, i en tid da vi trenger at folk leser mer. Hele 174 mill. kr kutter for øvrig Høyre i Kulturfondet, fondet som sikrer kunst og kultur over hele landet. Kanskje det er dette siste som gjør at de tar det kuttet, at det gir kunst og kultur i distriktene? For resten av Høyres budsjett er et skikkelig anti-distriktsbudsjett.

Ellers kutter Høyre over 11 mill. kr i kunststipendene, over 12 mill. kr til Kunst i offentlige rom, nesten 9 mill. kr til sammen på postene for musikk og scenekunst, 20 mill. kr på filmfeltet, 24 mill. kr på arkiv og 15 mill. kr til vederlag for kunstnerne, og over 70 mill. kr er kuttet til de 61 museene våre, bare for å nevne noe. Det er ikke rart at kulturlivet har reagert med vantro.

Fremskrittspartiets kutt på de fleste av de samme postene er så store at de framstår totalt useriøse, som det at en liksom skal selge halve NRK over natten til 3 mrd. kr. Om vi legger til at Fremskrittspartiet vil skrote hele enerettsmodellen, og at Høyre vurderer å gjøre det samme i programprosessen sin, til fordel for lisensspill, slik at den ansvarlige spillpolitikken vi har ført, som fungerer, skal forringes, og på toppen av det sørge for at både idretten og den frivillige kulturen skal få dårligere kår, da håper jeg virkelig, for livskvaliteten i Norge og for en rekke kulturarbeidsplasser, at disse to partiene ikke får regeringsmakt til høsten.

Nei, takke meg til å ha kulturpartier som Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV til å styre budsjettene, og med en engasjert kulturminister i front, som i år ble en budsjettvinner. I år fikk vi fortsatt styrket kunstnerne både direkte og ikke minst indirekte, siden en hovedsatsing var å sørge for 81,3 mill. kr i økte driftstilskudd til mu-

sikk- og scenekunstinstitusjoner og museer, siden dyrtiden er så krevende for dem og de har så lite å gå på etter Høyre-regjeringens ABE-kutt. Videre bevilger vi i 2025 midlene som trengs til hele 16 flotte kulturbyggprosjekter over hele det langstrakte landet vårt, som Teaterparken i Grenland og formidlingsbygget til verdensarven Urnes stavkirke. Det blir så bra. Og sammen med SV ble det mulig å innføre enda flere av alle de gode søknadene på posten for nasjonale kulturbygg.

Ellers satser vi fortsatt på filmfeltet, om enn ikke like mye som i fjorårets budsjett, og på arkiv. Frivilligheten og idretten får selvfølgelig også sitt med vår regjering. Kravet de har stilt helt siden slutten av 2000-tallet, om full momskompensasjon for varer og tjenester, innfrir vi, som vi har gjort helt siden vi kom i regjering. Vi opprettholder strømsstøtten, som Venstre helst vil skrote. Vi har kommet med styrkninger for å senke barrierene for deltakelse og styrket ungdomsorganisasjonene, og i statsbudsjettet, i år som i fjor, har vi penger til både å opprettholde og få på plass nye frivilligsentraler – alt sammen er utrolig viktig for lokalsamfunn, for enkeltmennesker, ja for hele samfunnet vårt. I statsbudsjettet styrker vi også arbeidet for likestilling betraktelig, med et nytt likestillingssenter, og vi er i gang med et skikkelig stykke arbeid i kampen mot desinformasjon, der bl.a. det å sørge for de minste lokalmediene våre ved hjelp av Samarbeidsdesken er et av tiltakene. På samme måte er det viktig å hegne om de norske språkene våre, som budsjettet også tar godt høyde for.

I forlengelsen av dette vil jeg avslutningsvis nevne det fine forliket vi fikk til med de fleste partiene i komiteen, om å utrede et nasjonalt mandat for Internasjonalt Samisk Filminstitutt, og jeg ser fram til resten av denne debatten.

Presidenten [18:06:51]: Det vert replikkordskifte.

Turid Kristensen (H) [18:07:07]: Jeg har lyst til også å spørre representanten fra Senterpartiet om inntektsbringende arbeid for frivilligheten. Jeg forsøkte i to omganger å få et svar fra Arbeiderpartiets representant, men det fikk jeg ikke. Så jeg håper at Senterpartiets representant kan svare meg litt mer konkret på følgende: Hva har regjeringen gjort, og hva gjør regjeringen? Hva tenker Senterpartiet er viktig politikk for å styrke frivillighetens og sivil sektors inntektsbringende arbeid, all den tid perspektivmeldingen er tydelig på at de også må hente mer penger fra andre kilder enn det offentlige?

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [18:07:47]: Takk for spørsmålet.

Senterpartiet har i en årrekke ivret for at frivilligheten skal få innfridd kravet sitt om full momskompensa-

sjon. Det er faktisk en del av det å få inn inntekter. Det gjør det lettere å kunne kjøpe flere vaffeljern eller sørge for andre ting som gjør at de kan få større inntekter. Så allerede der gjør vi selvfølgelig en del. Vi har rett og slett økt momskompensasjonen til frivilligheten med over 1 mrd. kr, så vi gjør ganske mye.

I tillegg har vi gjort en del for å prøve å forenkle de ulike måtene man skal søke om inntekter på. Tilskudd.no fikk vi på plass for ikke så lenge siden. Det foregår også et veldig aktivt arbeid for å forbedre forenklingen. I tillegg er det nå ute på høring et forslag om å gjøre noe med ordlyden, sånn at en del av dem som har falt utenfor noen av ordningene, skal få komme med.

Silje Hjemdal (FrP) [18:09:00]: Igjen er representanten fra Senterpartiet veldig opptatt av å fortelle fra denne talerstolen hva det vil bety dersom Fremskrittspartiet får gjennomslag for sin politikk. Nå har representanten fortalt at de konkurrerer med samtlige andre partier om å gi mest mulig til kulturen. Det er selvfølgelig en prioritering, akkurat som Fremskrittspartiet har prioritert helt andre ting, som politi, helse, lavere skatter og avgifter, sånn at folk nettopp får lov til å beholde mer av egne penger, som de da f.eks. kan bruke på gode kulturtilbud. Imidlertid vil ikke representanten si noe om hvor de eventuelt kunne tenke seg å kutte i framtiden. Siden man da kritiserer Fremskrittspartiets kutt til NRK: Er de da fredet til evig tid?

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [18:10:08]: Takk for spørsmålet.

Hvis det hadde vært opp til Fremskrittspartiet, hadde vi nok ikke hatt noe NRK, sånn som vi kjenner det. Vi hadde ikke hatt det samfunnet vi har, sånn som vi kjenner det, hvis vi ikke hadde hatt NRK, for de har et samfunnsoppdrag som har gjort at befolkningen har lært seg til, og er opplært til, å forstå verden på en helt annen måte enn hvis landet hadde vært helt gjennomkommersialisert mediemessig – som antakeligvis er drømmen til Fremskrittspartiet.

NRK må til enhver tid likevel levere på de kravene som nasjonalforsamlingen og regjeringen setter til dem, sånn at de oppfyller samfunnsoppdraget sitt på en god måte, som er den verdien vi ser er verdt å finansiere. Derfor er det klart at så lenge NRK leverer så godt som de gjør nå, er Senterpartiet en stor forsvare av gode overføringer til NRK, men de må selvfølgelig følge opp når det gjelder samfunnsoppdraget sitt.

Grunde Almeland (V) [18:11:23]: Representanten gjør noen billige poenger i sitt innlegg av ulike foreslåtte kutt som lokalpolitikere i ulike deler av landet har måttet se seg nødt til å gjøre eller foreslå. Det tror jeg underspiller den ganske alvorlige økonomiske situasjo-

nen som ganske mange kommuner faktisk er i. Jeg kunne gjerne pekt på en by der Senterpartiet styrer, som Bergen, der vi ser en kulturbyråd som trengte et fakkeltog før han til slutt snudde en del av de ganske hårreisende kuttene han foreslo på kulturområdet.

Et annet område vi kan se til, er Bodø, som i år har vært europeisk kulturhovedstad, men som også sliter veldig økonomisk, og de får tingene som de skal stå igjen med etter å ha vært europeisk kulturhovedstad, kan det være verdt å stille spørsmål om hva kommer til å bli. Når regjeringen bl.a. kutter i kontoret til Balansekunst i Bodø, spør jeg rett og slett: Hvilke satsinger er det Senterpartiet mener bør stå igjen etter den kulturhovedstads-satsingen?

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [18:12:27]: Takk for spørsmålet.

Jeg er enig i at det kan være kommuner hvor også Senterpartiet er med og styrer, som ender opp med å lage en kulturpolitikk som ikke er i tråd med den kulturpolitikken vi ønsker. Men f.eks. i Telemark styrer Senterpartiet kulturpolitikken og fylkespolitikken sammen med Arbeiderpartiet, og der passer de både på at skoler ikke legges ned, og at kultur ivaretas, fordi det er så viktig for oss.

Når det gjelder Bodø, ønsker selvfølgelig jeg det samme som alle andre som har vært engasjert i at Bodø har fått statusen som kulturhovedstad: at det skal stå igjen mer fra dette året enn før året startet.

Jeg hadde sett for meg at det ville komme ganske mye mer til resten av landet fra Bodø enn det det har gjort. Det kan være mange årsaker til det, men mitt håp er at resten av året skal bli fylt såpass mye at vi kommer til å huske det året skikkelig godt.

Presidenten [18:13:43]: Replikorkordskiftet er omme.

Silje Hjemdal (FrP) [18:13:51]: Det er ingen hemmelighet at Fremskrittspartiet ønsker å kutte i deler av kulturbudsjettet, det er helt riktig. Vi ønsker faktisk å gjøre det med over 5 mrd. kr, og det står vi ganske støtt i. Politikk er å tørre å prioritere. Mens alle andre konkurrerer om hvem som gir mest til kulturen, har Fremskrittspartiet erkjent at man må kutte i noe for å kunne prioritere noe annet. I dette årets alternative budsjett har vi bl.a. prioritert lavere skatter og avgifter for folk flest, mer politi og en styrking av norsk helsevesen, fordi vi har lange helsekøer. Det er prioriteringer jeg står ganske godt i.

På den annen side er Fremskrittspartiet veldig opptatt av kultur som næring og ikke sløseri. Derfor har vi vært varme forkjempere for filminsentivordningen, som riktignok ble innført på vår vakt, men som dessverre ikke har fått den opptrappingen den fortjener, eller

blitt regelfestet. Derfor kommer Fremskrittspartiet også i dag med et forslag om at det skal skje på sikt, noe som vi håper at flere vil vurdere å støtte.

Det er også sånn at vi ønsker å kutte i den offentlige støtten til mediene, som representanten fra Senterpartiet var inne på. Som vi hørte i svaret fra representanten fra Senterpartiet, mente hun at det ikke var noen muligheter for å kutte i NRK fordi de har et viktig samfunnsoppdrag. Syv og en halv milliard kroner betaler skattebetalerne neste år for NRK, dersom regjeringspartiene får sin vilje. Det er mye penger. Derfor mener Fremskrittspartiet at det er på tide å ta en diskusjon om hva som er de viktige kjerneoppgavene som eventuelt ikke kan ivaretas av andre. At det nødvendigvis er NRK som skal gjøre det, er jeg heller ikke enig i, for det tror jeg faktisk veldig mange andre aktører er klare til å konkurrere om å kunne gi tilbud på. Syv og en halv milliard kroner for neste år er bare et lite tegn på at dette er noe som også vil vokse inn i tiden, og på et eller annet tidspunkt tror jeg Fremskrittspartiet kommer til å vinne fram med at vi må tørre å ta en diskusjon om den finansieringen av NRK som er i dag. For meg gjør det ingenting at Fremskrittspartiet er først. Det har vi vært i usedvanlig mange andre saker i denne sal, og så vet vi at etter noen år kommer det gjerne andre til.

Det andre som er veldig viktig for meg å få fram, er gode rammevilkår for frivillige lag og organisasjoner. Dessverre har ikke denne regjeringen klart å levere verken regelfesting av momskompensasjonen for frivilligheten eller for idrettsbygg. Det er skuffende når vi vet at det har vært Frivillighets-Norges og andre aktørers største yrke. Det er skuffende, og vi ønsker derfor å fremme våre forslag som går spesifikt på det, altså verbalforslagene.

Utenom dette har representantene sikkert gått nøye inn i Fremskrittspartiets kutt i kultursektoren for å kritisere oss for det, og det synes vi er helt greit, for vi har ikke lyst å være med på konkurransen om at alle nødvendigvis skal få mer. Vi må tørre å prioritere.

Imidlertid er det mange gode initiativer som skjer der ute, og derfor synes vi det er tragisk at gaveforsterkningsordningen er fjernet, nettopp fordi det også var en demokratisk ordning i den forstand at folk faktisk kunne være med og bidra til en kultur man ønsker mer av. Det samme gjelder halveringen av skattefritak for gaver til frivillige organisasjoner, som vi hører at en rekke aktører nå etterlyser skal økes igjen, nettopp fordi realnedgangen i gaver er blitt mye større enn fryktet.

Presidenten [18:18:50]: Representanten Silje Hjemdal har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Det vert replikkordskifte.

Åse Kristin Ask Bakke (A) [18:19:00]: Framstegspartiet viser tradisjonen tru sitt sanne eg. Det er massivt kutt til kultur, 5,3 mrd. kr over heile landet. Dei kuttar massivt i mediestøtta og til NRK, det same i filmfondet og tilskotsordninga, noko som rammar musikkfestivalar rundt omkring i landet. I tillegg er det ostenhøvelkutt på om lag 129 mill. kr, noko som òg vil ramme inkludering av barn og unge. Framstegspartiet legg heller ikkje ei einaste ekstra krone til filminsentivordninga i sitt alternative budsjett. Tidlegare i perioden har Framstegspartiet òg føreslått å selje oss ut av Carte Blanche, Den Nationale Scene, Filmparken og mange, mange fleire.

Oppsummert er det eigentleg frå første til siste forslag i budsjettet noko eg beint fram vil kalle unorsk. Om Framstegspartiet får styre kulturpolitikken, er det slutt på Noreg slik vi kjenner det, meiner eg.

Silje Hjemdal (FrP) [18:19:59]: Jeg tror jeg kan si med hånden på hjertet at hvis det er noen som er opptatt av norske verdier og av at vi skal bevare det norske i vårt samfunn, så er det Fremskrittspartiet. Derfor er vi også opptatt av å ha et trygt og godt Norge. Det er det vi har prioritert i dette budsjettet, ved at den norske befolkningen skal få lov til å beholde mer av egne penger, men også at vi får mer politi i gatene, og ikke minst det at folk får helsehjelp når de trenger det. Det er faktisk viktigst.

Men det må sies at da Fremskrittspartiet var i regjering, innførte vi filminsentivordningen. Vi var med på å starte en opptrappingsplan om momsrefusjon for frivilligheten, og vi har også full momskompensasjon til idrettsanlegg. De kraftige advarslene som representanten kommer med her, kjenner jeg meg ikke helt igjen i.

Åse Kristin Ask Bakke (A) [18:21:02]: Noko anna som gjer meg stolt av å vere norsk, er at vi i førre veke hadde utdelinga av Nobels fredspris rett utanfor bygget her. Det er ein pris og eit arbeid som eg verdset veldig høgt, og som kanskje er særskild viktig i ei tid med krig i Europa og ei generelt uroleg verd. Men det undra meg litt, då eg las Framstegspartiet sitt alternative statsbudsjett, at dei faktisk halverer tilskotet til Nobels Fredssenter. Eg kan heilt ærleg ikkje fatte og begripe korleis Framstegspartiet meiner dette er rett prioritering i desse dag- ar, når det stadig blir ei meir og meir uroleg verd.

Silje Hjemdal (FrP) [18:21:47]: Det er helt riktig: Fremskrittspartiet kutter også her, for vi mener ikke at det nødvendigvis skal være finansiert over statsbudsjettet. Her tror jeg det er veldig mange andre gode initiativer som kunne vært med på å drive senteret framover. Når det er sagt, gjør de veldig mye godt arbeid, men at

det skal ha en fast post og en stor sum på statsbudsjettet hvert år, er noe ganske annet.

Siden representanten først tar det opp, synes jeg det er litt merkelig at representanten fra Arbeiderpartiet har frekkehets nådegave til å kritisere Fremskrittspartiet for dette, mens man ikke klarer å være med på å støtte initiativet om et Jon Fosse-senter. Jon Fosse er nettopp vår litteraturprisvinner hva gjelder Nobel. Jeg synes at når man snakker om Nobel, bør man ta med seg flere av nobelprisene og støtte det man kan støtte, også av andre gode forslag som ikke nødvendigvis koster penger akkurat her og nå.

Kathy Lie (SV) [18:23:05]: Fremskrittspartiet mener tydeligvis at en fattig presse er det samme som en fri presse. Det er like gammeldags som å mene at kunstnere må være fattige for å bli kreative og lage god kunst. Ikke bare foreslår Fremskrittspartiet å selge NRK, de foreslår også massive kutt i mediestøtten. Det begrunner de med at pengestøtte gir mindre frie medier, og at mediene må finansiere seg selv gjennom markedet.

Vi har hatt flere debatter i denne salen der det nettopp har vært poengtert at politikere ikke skal styre pressen. Derfor har vi en mediestøtteordning hvor midlene tildeles etter gitte kriterier, og utenfor vår styring. Vi er så heldige at vi har et stort mangfold av redaktørstyrte medier, både små og store, som gir publikum stor variasjon i meningsinnhold. Hva tenker representanten blir resultatet for mediemangfoldet og pressens frihet når bare de største og rikeste mediehusene overlever i kampen mot sosiale medier og falske nyheter?

Silje Hjemdal (FrP) [18:24:04]: God presse finnes i veldig mange land. Fremskrittspartiet aksepterer ikke nødvendigvis det faktum at man må være avhengig av statsstøtte for at man skal ha en fri og uavhengig presse. Vi mener faktisk det motsatte: at folk i utgangspunktet bør klare seg selv, og at det bør være mer konkurranse, ikke mindre.

Når man har en så stor aktør som NRK i dag, som ikke er nødt til å justere seg på den måten som andre i mediebransjen må, betyr det at de faktisk slipper unna en del av de justeringene som andre medieaktører er nødt til å gjøre. Jeg synes det er litt spesielt at man kritiserer Fremskrittspartiet i forbindelse med dette samtidig som SV har akseptert og støttet fritaket i momsavgift for elektroniske nyhetstjenester som Fremskrittspartiet fikk innført.

Presidenten [18:25:08]: Replikordskiftet er omme.

Kathy Lie (SV) [18:25:34]: Kulturen er limet i samfunnet. Kunst og kultur rommer enormt mye. Det rommer kreativitet og skaperkraft. Det rommer opplevel-

ser, samarbeid, mangfold og følelser fra både deltakere og tilskuere.

Kulturen består av et stort mangfold av mennesker som drives av sin trang til å skape, produsere og opptre innenfor sin kunstform. I tillegg består kulturen av alle dem som tilrettelegger, rigger, bærer og frakter.

Kulturlivet er et arbeidsliv. Mange mennesker skal tjene til livets opphold, for hvis kunstnerne og kulturarbeiderne ikke kan leve av kulturlivet, må de rett og slett finne seg en annen inntekt. Da blir det mindre kunst og kultur til folket.

Kulturen er limet i samfunnet. Alle trenger å oppleve kunst og kultur, om det er å lese en bok, se på et bilde, et teaterstykke, en konsert eller en dans, eller om det er å skrive, male, spille eller danse.

Årets kulturbudsjett er moderat, men det er noen gode satsinger, som f.eks. regionale kulturfond og mer til satsing på lesing og til deltakelse i kulturaktiviteter for barn og unge. I år kom endelig leselyststrategien, og lesefeltet fikk noe mer penger i budsjettet.

I SVs alternative budsjett styrket vi flere av innkjøpsordningene til litteratur i bibliotekene, og vi er svært glad for at vi i budsjettenigheten igjen økte innkjøpsordningen for sakprosa, denne gangen med 5 mill. kr, noe som betyr at vi i stortingsperioden har sørget for 15 mill. kr mer til faglitteratur i hele landet.

Bibliotekene er en del av grunnmuren i Kultur-Norge. Derfor er det behov for større satsing på både skolebibliotek og folkebibliotek.

I hele denne stortingsperioden har SV i sitt alternative budsjett styrket kulturfondet, som styres av Kulturrådet, hvor midler tildeles etter faglig vurdering og ikke etter politikernes preferanser. I år hadde SV hele 93 mill. kr til ulike ordninger under kulturfondet.

I SV har vi vært opptatt av kulturutøvernes arbeidsvilkår og sosiale rettigheter. Dette ble omtalt i stortingsmeldingen Kunstnarkår, hvor vi ba om at det ble sett på arbeidsvilkårene til frilansere og selvstendig næringsdrivende, og at det ble vurdert å opprette en egen avdeling hos Nav med kompetanse på kunstnernes lappeteppetøkonomi.

I tillegg har SV gjentatte ganger løftet opp kunstnerallianser som et godt tiltak. Vi har i dag en meget velfungerende skuespiller- og danseallianse, SKUDA, som gir kunstnere lønn og sosiale rettigheter i perioder hvor de ikke har oppdrag. I Kunstnarkår slo vi fast at SKUDA er en arbeidsgiver, ikke et Nav-tiltak.

SV har i to omganger forhandlet om opprettelse av Musikeralliansen. Vi fikk midler til å utrede og til å opprette alliansen, men så har regjeringspartiene satt på bremsen og ikke bevilget penger til at Musikeralliansen kan ansette musikere. Det framstår som svært bakstrevsk og komplett uforståelig.

Jeg vet ikke hva regjeringen er redd for. Tenker de at dette kan bli dyrt? Det kommer jo aldri til å koste mer enn det Stortinget bevilger fra år til år. Det er strenge krav til kunstnere som ansettes i SKUDA. De må være etablerte kunstnere som aktivt søker oppdrag, og dette vil på samme måte gjelde musikerne.

I en tid da mye kultur rammes av dårlig kommune-økonomi, er jeg svært glad for at vi har sikret både drift og utbygging av Kloden teater. Dette er vår største satsing på kultur i et stort utviklingsområde på Oslos østkant. Kloden skaper magisk teater for barn og unge som sjelden eller aldri er å se på de store scenene i sentrum. Gratulerer så masse, og lykke til til Kloden!

I 2025 skal Norsk Skogfinsk Museum åpne sitt nye museumsbygg. Nå får de en økt bevilgning til drift med 3 mill. kr. Det er helt nødvendig og i tråd med intensjonene i sannhets- og forsoningsarbeidet.

SV har også i år fått gjennomslag for økte bevilgninger til noen små, men viktige aktører rundt i landet. Vi er derfor glad for at vi ble enige om å redde Studium Actoris i Fredrikstad nok en gang, og at vi berget Cirka Teater i Trøndelag. Vi er også glad for at vi forhandlet inn 1 mill. kr til drift av Leveld Kunstnartun i Ål, i år som i fjor. Disse budsjettenighetene er vi fornøyd med at vi fikk til, fordi det betyr så mye for kunstnerne og for alle som får oppleve kunst og kultur, og særlig for alle barn og unge som kan oppleve dette helt gratis. Nå håper jeg det blir slutt på at budsjettøkninger vi har blitt enige om, kuttes i neste sving.

SVs mål er å være et sterkt og forutsigbart kulturparti, og det vil vi gå til valg på.

Presidenten [18:30:09]: Det vert replikkordskifte.

Tage Pettersen (H) [18:30:20]: SV og Høyre er enige om mye i kulturpolitikken, og en av de tingene vi er enige om, er satsingen på kultur som næring, som jo SV klarte å forhandle inn i budsjettet for 2024, men som departementet finurlig nok ikke klarte å bruke én krone av og foreslo å nulle ut bevilgningen i endringer til statsbudsjettet, som vi skal behandle senere i dag. Høyre har i sitt alternative budsjett valgt å legge inn 25 mill. kr til dette. Spørsmålet til representanten er om det har vært umulig å forhandle inn dette i budsjettet for 2025, med regjeringspartiene.

Kathy Lie (SV) [18:30:59]: Ja, det er riktig at vi har vært opptatt av kultur som næring. Vi startet vel egentlig denne stortingsperioden med at vi ønsket å flytte det fra kultur til nettopp næring, og den gangen skjedde det en regelrett misforståelse ved at det ble kuttet i kultur, men ikke tilført i næring. Så har det vært litt ulikt syn på hvor dette skal være, og hvor viktig det er i partiet, rett og slett. Akkurat nå har det ikke vært vår høyeste

prioritet, men vi vil selvfølgelig se nærmere på det senere.

Tage Pettersen (H) [18:31:43]: Takk for svaret.

Ordningen har vært evaluert av Østlandsforskning, som vel konkluderte med på alle parameterne at det hadde vært en positiv utvikling, som representanten helt sikkert er kjent med. Vi har i næringskomiteen hatt gode forslag hvor partiene har samlet seg i bredt for å løfte denne tematikken. For noen uker siden lanserte næringsministeren et såkalt veikart for kreativ næring. Jeg har sagt at det kartet fører deg ingen steder hvis man skal følge det.

Venstre har vel nå også et dokumentforslag i næringskomiteen. Spørsmålet til representanten blir om hun i oppfølgingen, enten av saken i næringskomiteen, eller senere i familie- og kulturkomiteen, vil være med på å løfte denne tematikken som viktig, selv om den nå er nullet ut i kulturbudsjettet i den runden.

Kathy Lie (SV) [18:32:32]: Svaret på det er at mitt ønske vil være å bidra til å fokusere mer på kultur som næring. Så sitter jo ikke jeg i næringskomiteen, det vet vi, men det er klart at jeg vil snakke kulturens sak i enhver komité som skal jobbe med saker som omhandler kultur. Det er ingen tvil om at jeg vil støtte de sakene som gagnar kulturnæringen.

Presidenten [18:31:55]: Replikskordskiftet er nå omme.

Hege Bae Nyholt (R) [18:33:31]: (komiteens leder): Forskjellskrisen rammer hele samfunnet, også kulturlivet. Kunstnere og kulturarbeidere lever allerede i en lapeteppeøkonomi der det for mange er vanskelig å få endene til å møtes. Mange kunstnere må ta på seg både én og to bigesjekfter for å få den personlige økonomien til å gå opp. Da blir det mindre tid til å drive med nettopp kunst og kultur.

For Rødt kan kulturpolitikken oppsummeres slik: Folk skal ha tilgang på gode kulturopplevelser, og de som skaper kulturen, skal kunne leve som folk. I dette betyr det at økonomien til kunstnere og kulturarbeidere må styrkes. Derfor foreslår Rødt flere nye stipender i sitt alternative statsbudsjett. I tillegg foreslår vi å sette av penger til å utrede bedre løsninger for både pensjonsopptjening og sykepenger for selvstendig næringsdrivende og frilansere innenfor feltet. Rødt styrker også Kulturfondet med ytterligere 50 mill. kr og foreslår økt utstillingshonorar til kunstnere ved institusjoner som får statlig støtte.

Kunsten skal også være tilgjengelig for folk. Hvis jeg skulle tatt med meg mine to barn på Norsk Teknisk Museum her i Oslo, ville det kostet 440 kr. For mange fami-

lier er det så dyrt at de velger det vekk. Mange av de museene som får støtte over kulturrammen, har allerede gratis inngang for barn opp til 17 år. Vi i Rødt ønsker at dette skal gjelde for alle barn, helt opp til 18 år, og at det skal gjelde ved alle de 61 museene som mottar tilskudd som en del av det nasjonale museumsnettverket. Prisen på dette er ikke så høy, bare 19 mill. kr. Rødt ønsker å åpne våre felles kulturarenaer for barn og unge uavhengig av bakgrunn.

Det er ikke bare folk som sliter økonomisk om dagen. Klassekampen skrev i forrige uke om at flere bibliotek nå må kutte i både ansatte og åpningstider, og det er urovekkende. Bibliotekene er en av de få fellesarenaene som er gratis å bruke. Det er steder der ungdom kan samles etter skolen, uten press om å bruke penger. De er inngangsbilletten til en verden av fantastiske fortellinger og et hav av kunnskap – til den nette sum av null kroner. Derfor prioriterer Rødt å styrke bibliotekene i sitt alternative budsjett.

Jeg kunne nevnt flere viktige satsinger, slik som tilskudd til alt fra litteraturbåten Epos til mer penger til Norsk Industrierbeidermuseum. Men det er én sak som ligger mitt hjerte nær, både som kulturpolitiker og utdanningspolitiker, nemlig kulturskolen. Den siste tiden har tidligere nevnte Klassekampen skrevet om den lave deltakelsen i kulturskolen i levekårsutsatte områder her i Oslo. I bydel Sagene går nesten hvert tredje barn på kulturskolen, mens tallene for bydel Stovner er i underkant av 2 pst. Dette viser med all tydelighet hvordan også kulturen er klassedelt.

I Oslo må foreldre betale 2 250 kr i semesteret for en kulturskoleplass, det er 4 500 kr i året per barn. Dette er summer mange ikke kan ta seg råd til. Rødt foreslår å mer enn halvere dette beløpet gjennom å innføre en makspris på 2 000 kr i året. Slik kan vi bygge ned de økonomiske barrierene som mange familier møter, og gjøre kulturen mer tilgjengelig for flere.

Statsråd Lubna Bobby Jaffery [18:37:30]: Vi lever i en urolig tid. Verdensomspennende utfordringer som klimaendringer, krig og økende antidemokratiske bevegelser skaper utrygghet. I slike tider vil kanskje noen mene at kultur, idrett og frivillighet må vike for andre prioriteringer. Jeg hører ikke til blant dem. Tvert imot mener jeg at det aldri har vært viktigere å stå opp for retten til frie ytringer og fri livsutfoldelse. Nettopp nå trenger vi å bygge inkluderende fellesskap og sikre trygge og gode oppvekstvilkår i lokalmiljøene våre.

Jeg er mektig stolt av å representere en regjering og et flertall som vet å prioritere kultur også i krevende tider. 26 mrd. kr, som kultur- og likestillingsbudsjettet nå utgjør i sum, er store penger. Vi ser daglig hva disse midlene betyr for befolkningen over det ganske land, vi vet

at hver brukte krone er verdt det. Livet vårt blir fattigere om vi ikke får dele glede, om vi ikke kan være sammen om kulturopplevelser og fritidsaktiviteter.

Kunst og kultur er mer enn glasur. Det er med på å fylle livet vårt med innhold og mening. Ingenting har samme kraft til å bevege oss, utfordre ideer og tanker. Det gir oss identitet og binder oss sammen.

I regjeringens forslag til neste års statsbudsjett har vi prioritert et kulturløft for hele landet, økt deltakelse blant barn og unge og likestilling. Kultur vokser nedenfra og skaper levende lokalsamfunn. Derfor gjennomfører regjeringen et løft for kulturen.

Jeg er svært fornøyd med at vi nå får på plass en ny ordning for regionale kulturfond med en bevilgning på 75 mill. kr. Det skal støtte opp under fylkeskommunenes ansvar og bidra til å realisere lokale kulturprosjekter over hele landet. Allerede denne uken sender vi på høring forslag til innretning av ordningen.

I budsjettet som vedtas her i dag, ligger det også inne tilskudd til hele 17 nye byggeprosjekter under ordningen for nasjonale kulturbygg, hvor 15 får midler til å gjennomføre prosjektet, og Stavanger og Tromsø kommuner får penger til videre prosjektering av henholdsvis Kannikhøyden og Kulturkvartalet. Dette er flotte prosjekter som skal bidra til å vitalisere kulturlivet i alle landsdeler. Samlet gis det tilsagn om statlige tilskudd på nesten 680 mill. kr.

Regjeringens handlingsplan for like muligheter til å delta i kultur-, idretts- og fritidsaktiviteter bærer tittelen Alle inkludert!. Vi har som samfunn ikke råd til at barn og unge blir stående utenfor på grunn av foresattes økonomi eller bakgrunn.

Jeg har i debatten hørt at boller og brus ikke stopper ungdomskriminaliteten. Det synes jeg er et billig retorisk poeng når vi vet hva utenforskap kan føre med seg av samfunnsproblemer, og hvor viktig deltakelse i meningsfulle fritidsaktiviteter er for barn og unges oppvekst og framtid. Vi kan ikke gi opp troen på forebygging. I neste års statsbudsjett er det lagt inn 60 mill. kr til nye tiltak som skal øke barn og unges deltakelse i kultur- og fritidsaktiviteter.

Frivillige organisasjoner gjør en fantastisk innsats for å inkludere barn og unge i fritidsaktiviteter og idrett. Full momskompensasjon har lenge vært frivillighetens fremste krav. Denne regjeringen har innfridd dette. Med tilleggsbevilgningen i årets budsjett har vi i løpet av tre år trappet opp bevilgningen til ordningen med 1 mrd. kr fra Solberg-regjeringens siste budsjettforslag. Vi har gjort det fordi vi vet at grunnfinansieringen av frivilligheten er den viktigste faktoren for at alle skal være inkludert.

Norske barn og unge har lavere leselest og dårligere leseferdigheter enn før. Det er en utvikling regjeringen

ønsker å snu. Derfor lanserte regjeringen – jeg og kunnskapsministeren – i vår leselyststrategien Sammen om lesing, der vi tar opp at dette handler om deltakelse og om demokratiet vårt. Å kunne lese er en forutsetning for å forstå seg selv, andre og verden rundt oss. I neste års statsbudsjett har vi bl.a. foreslått å styrke bibliotekenes innkjøpsordninger for litteratur til barn og unge med over 28 mill. kr. Strategien er også fulgt opp gjennom økte tildelinger av spillemidler til bibliotekformål.

Arbeidet for likestilling og mot diskriminering skal foregå på alle samfunnsområder. Deltakelse, trygghet, inkludering og mangfold er forutsetninger for et likestilt og demokratisk samfunn.

Verden har i løpet av de siste tiårene opplevd økende grad av radikalisering og ekstremisme. Vi har vært utsatt for tre terrorangrep med alvorlige konsekvenser for enkeltmennesker og samfunnet vårt her i Norge. Vi må gjøre alt for å forhindre at det skjer igjen. Ekstremismekommisjonen har kommet med flere anbefalinger om hvordan ekstremisme og radikalisering kan forebygges bedre framover. Vi foreslår å sette av 15 mill. kr til å følge opp disse anbefalingene i neste års budsjett.

Avslutningsvis vil jeg benytte anledningen til å takke komiteen for et godt arbeid. Jeg vil også takke SV for konstruktive forhandlinger og et godt forhandlingsresultat. På kulturområdet vil jeg særlig framheve løsningen som vi fikk på plass for Kloden teater i Oslo. Det er en prioritering som passer godt inn i budsjettets øvrige profil med satsinger for barn og unge. Vi står sammen om målet om å støtte opp under et rikt og mangfoldig kulturliv, med like muligheter for deltakelse og for å ta vare på våre grunnleggende demokratiske verdier.

Presidenten [18:43:18]: Det vert replikkordskifte.

Tage Pettersen (H) [18:43:31]: Jeg vil på vegne av komiteen få lov til å takke statsråden for et flott engasjement i året som har gått.

Jeg har lyst til å utfordre statsråden på noe jeg var innom i mitt innlegg, et bygg som ligger ikke så veldig mange meter fra her vi står, nemlig Nationaltheatret. Jeg var innom at finansministeren og kulturministeren har litt ulik tilnærming. For min og Høyres del tror jeg svaret og sannheten ligger et sted mellom finansministeren og kulturministeren. Jeg er også glad for at det er satt av midler i budsjettet til å fortsette det helt nødvendige arbeidet som må gjøres der.

Men jeg har lyst til å utfordre statsråden på framdrift og veien videre, for det er klart at da jeg sa minst 10 mrd. kr og minst 18 år, forutsetter det at det blir fattet et vedtak. Så den tiden fram til et vedtak kan vi plusse på både beløp og tid. Hvilken framdrift ser statsråden nå med tanke på den kvalitetssikringen som bl.a. gjøres i Statsbyggs utredning?

Statsråd Lubna Boby Jaffery [18:44:29]: Jeg kan skjønne at det er fristende for Høyre å slå litt billige poenger om at det framstår som at vi er uenige innad i regjeringen. Det som er sannheten, er at man ikke har tatt noen beslutning ennå. Saken er ikke behandlet i regjeringen. Det er nettopp den kvalitetssikringen som foregår i disse dager, som er viktig.

Jeg har heller ikke tatt stilling til hvilket alternativ jeg støtter. Jeg har snakket om Tullinløkka-alternativet, men mener det er et viktig alternativ som vi må kvalitetssikre. Jeg mener også at vi må prøve å finne fram til en felles enighet, for dette handler om Nationaltheatret. Det er ikke Oslos nasjonalteater, det tilhører både Østfold og Bergen. Så jeg håper at vi skal lande det.

Kvalitetssikrerne skal være ferdig første kvartal, det er det som er målet. Deretter skal selvfølgelig jeg følge opp saken som kulturminister. Dette er en sak som begynte da jeg var statssekretær, da jeg bestilte den første utredningen fra Statsbygg, og jeg håper jeg også skal få lov til å være med på å lande saken.

Tage Pettersen (H) [18:45:28]: Om dere er uenige innad eller ikke, vet ikke jeg, for jeg sitter ikke rundt det møtebordet. Jeg bare leser avisene og ser at begge statsrådene skriver kronikker og er intervjuet. Så utad framstår statsrådene i hvert fall som uenige.

Jeg har lyst til å berømme Klassekampen, som de siste ukene, kanskje månedene, har hatt en veldig god dekning av utfordringen og mulighetsrommet knyttet til Nationaltheatret. Jeg har vel også uttalt – og det ser ut til at det slår til – at 10 mrd. kr har bidratt til at både kreativiteten og mulighetsrommet har åpnet seg, både lokalt og for så vidt også hos Nationaltheatret.

Oppfølgingsspørsmålet til statsråden blir: I de prosessene som nå pågår, er det f.eks. tatt initiativ til en dialog med Oslo kommune, som nå har lansert flere forslag både geografiske og om muligheter for å komme i havn i hvert fall med midlertidigheten?

Statsråd Lubna Boby Jaffery [18:46:24]: Jeg har vært opptatt av å ha en dialog med Oslo kommune fra starten, og det kan jeg også si at jeg har hatt. Jeg har hatt møte med flere av politikerne i Oslo kommune, som sitter med makten og tilhører representanten Pettersens parti. I tillegg er jeg opptatt av å lytte og være åpen for de innspillene som kommer. Derfor har vi en kvalitetssikring som bl.a. skal se på oppussing av bygget som ligger framfor oss, som ett av alternativene, men som også skal se på et annet alternativ: å finne bescener utenfor Oslo sentrum. Så det er ikke sånn at det ikke er et alternativ man kvalitetssikrer og titter på. Det kan jeg forsikre om at man gjør. Jeg er åpen. Vi kjenner jo til sånne prosesser – den mest kjente er kanskje Operaen, i sin tid – der man vinglet fram og tilbake. Der landet

man heldigvis på et tverrpolitisk flertall for en god løsning for Oslo og for Norge, og det håper jeg også vi får for Nationaltheatret.

Tage Pettersen (H) [18:47:23]: Takk for svaret, og over til et helt annet tema, som er like så viktig i statsrådens portefølje, og det er likestillingsområdet. Der har det skjedd noe de siste dagene. Det er bra at regjeringen har et prosjekt for å få menn inn i helsefag, i strategien som ble lagt fram, men ellers framstår det som litt merkelige prioriteringer. Aftenposten har bl.a. påpekt at strategien ikke nevner noe om kjønnsnøytral likestillingslov, til tross for at våre naboer Sverige, Danmark og Island har det. LO har vært ute og vært tydelig, så det kan kanskje være en sammenheng. Strategien nevner heller ikke noe om rettigheter til individuelle foreldre-penger eller utredninger knyttet til menns helse. Man nevner at man skal videreføre støtten til Norges Kvinne-lobby, men sier ikke et ord om MannsForum, og ingen av tiltakene i mannsutvalget har jeg heller klart å finne. Så spørsmålet til statsråden blir om Støre-regjeringen nok en gang har glemt guttene.

Statsråd Lubna Bobby Jaffery [18:48:21]: Igjen skjønner jeg at Tage Pettersen ønsker å ty til billige poenger. Hvis representanten hadde lest nøye hva jeg har sagt om mannsutvalgets rapport, er det at det skal lages en stortingsmelding. Det er å ta guttene på alvor. Det er å ta mannsutvalgets NOU på alvor og ikke bare putte den i en skuff. Dermed vil det være naturlig at man følger opp NOU-en i den stortingsmeldingen, noe som er veldig vanlig i norsk politikk. Likestillingsstrategien ble påbegynt før mannsutvalget leverte, og ble også påbegynt under en annen statsråd. Så dette er fullføringen av et arbeid.

For eksempel å kvittere ut kjønnsnøytral formålsparagraf i likestillings- og diskrimineringsloven er ikke noe jeg er villig til å gjøre bare gjennom et pennestrek. Det er en viktig beslutning, som vi må diskutere og ha på høring når vi skal lage en stortingsmelding.

Silje Hjemdal (FrP) [18:49:32]: Jeg må fortsette å følge opp filminsensivordningen. Jeg vet at kulturministeren er klar over hva dette betyr for landet, men vår egen hjemby og området rundt synes det er veldig trist om dagen når man får henvendelser om at store produksjoner ønsker å komme hit, men ikke takker ja, eller slår til på å komme hit, fordi ordningen er for uforutsigbar. Jeg skal ikke si noe om intensjonen til statsråden, eller om hun har gitt opp kampen, men jeg ser jo at man av og til får kamper med andre ministre, f.eks. en finansminister. Jeg er veldig opptatt av at vi skal klare å få denne ordningen på plass, som jeg trodde det var et

politisk flertall for, men er det sånn at kulturministeren nå har gitt opp kampen for en regelstyrt ordning?

Statsråd Lubna Bobby Jaffery [18:50:38]: Jeg har i mitt tidligere liv trent taekwondo, og da taekwondo-treneren min traff statsministeren i Paris, spurte han: Hvordan var hun? Og da sa taekwondo-treneren min: For å si det sånn – hun ga aldri opp. Så denne statsråden har ikke gitt opp noe som helst. Jeg har ambisjoner om et ordentlig godt kulturbudsjett også på filmsiden.

Det Fremskrittspartiet gjør, er å fremme to anmodningsvedtak knyttet til insentivordningen, men de følger ikke opp med konkrete økninger i tilsagnsrammen til kapittel 3.3.4 og post 72: «Stortinget ber regjeringen sørge for at filminsensivordningen får flere søknadsfrister hvert år, inntil ordningen omlegges til en regelstyrt ordning.» Det høres jo heller ut som om det er representanten Hjemdal som har gitt opp.

Kathy Lie (SV) [18:51:40]: Vi har mange saker på kulturfeltet som vi er enige om, og jeg vil gi kulturministeren honnør for mange gode satsinger og for at barn og unges muligheter til å delta styrkes. Men det jeg ikke forstår, er at regjeringen sier a) ja til å utrede Musikeralliansen og b) ja til å opprette en musikerallianse og c) nei, dette bevilger vi ikke penger til. Jeg forstår det rett og slett ikke. Kan kulturministeren forklare hvorfor det ikke bevilges penger til å ansette musikere i en eksisterende allianse med et valgt styre som bare ventet på å sette i gang, men som nå sitter igjen som store spørsmålsteget?

Statsråd Lubna Bobby Jaffery [18:52:22]: Skuespiller- og danseralliansen, SKUDA, kom til for en god del år siden, og jeg var veldig glad for at jeg fikk være med på det løftet i sin tid. SKUDA gjør en utmerket jobb. Vi synes det er kjempebra, og derfor har dette vært en allianse som har vært med oss i mange år.

Vi har ikke vært interessert – og det har ikke vært noen hemmelighet – i å prioritere en musikerallianse. SV og Arbeiderpartiet og Senterpartiet forhandler i en budsjettsituasjon, og det er helt forståelig at SV ønsker å løfte dette. Av og til klarer man å bli enige, og av og til klarer man ikke å bli enige, og her har man ikke klart å bli enige om en musikerallianse.

Dette er et forlik. Vi er jo enige om alt som står i vårt felles budsjett nå, men fra Arbeiderpartiet og Senterpartiets side mener vi at dette ikke er det vi skal prioritere på kultursiden nå. Vi ønsker å løfte kunstnerne gjennom økt og bedre kunstnerøkonomi, og Musikeralliansen er ikke et av de tiltakene vi prioriterer.

Grunde Almeland (V) [18:53:35]: Flere kulturbedrifter og organisasjoner med nedslagsfelt i stor grad

utenfor Norges grenser, melder om svært krevende tider. Et eksempel på det er en virksomhet fra statsrådets egen by, Carte Blanche i Bergen, som beskriver at flere ting rammer dem samtidig, både kostnadsøkninger nasjonalt og internasjonalt, svekket støtte fra utenriksstasjonene, fordi de ikke har økonomisk rom til det, ikke fordi det mangler vilje til det, mindre betalingsvilje og også kutt i kulturen i andre land. Og de taper konkurransen internasjonalt, både de og flere andre, fordi virkemidlene heller ikke er konkurransedyktige fra norsk side. Når regjeringen kutter i en rekke ordninger som skal hjelpe norske kulturaktører i utlandet, er egentlig mitt spørsmål om dette betyr at kulturministeren mener at Kultur-Norge bør senke sine internasjonale ambisjoner?

Statsråd Lubna Boby Jaffery [18:54:35]: Det mener jeg på ingen måte, og det tror jeg også representanten er klar over. Venstre skal ha skryt for at de har økt og styrket budsjettet på flere områder som nettopp går på kulturfremme i utlandet, som går på Norwegian Arts Abroad, kreativ eksport fra Norge, en ny satsing, osv. Det er veldig bra. Men den bekymringen som representanten Grunde Almeland uttrykker her, den bør jo Grunde Almeland rette mot seg selv, for selv om Venstre har et flott og godt kulturbudsjett, blir det fortsatt bare en fantasi eller en drøm, for representanten Grunde Almeland skal jo danne regjering med Fremskrittspartiet og Høyre. Da sier det seg selv at det budsjettet ikke kommer til å bli realisert i den kutt-bonanzaen som hans samarbeidspartier ønsker å gjennomføre.

Jeg er opptatt av at vi skal styrke institusjoner som Carte Blanche og andre, sånn at de kan fortsette å utøve det samfunnsoppdraget de har fått, og det kommer jeg også til å gjøre i fortsettelsen.

Presidenten [18:55:36]: Replikordskiftet er omme.

Turid Kristensen (H) [18:55:53]: Frivillig sektor og sivil sektor er utrolig viktige i vårt samfunn. De skaper engasjement, de gir økt livskvalitet, de gjør en uvurderlig jobb for mange som trenger noe annet enn det det offentlige kan gi dem, og de er veldig viktige for vår trygghet og beredskap. Ifølge tall fra Frivillighet Norge tilsvarer den frivillige arbeidsinnsatsen i Norge 142 000 årsverk. Målt i antall timer ble det brukt om lag 280 millioner timeverk i 2023. Av befolkningen over 15 år har 61 pst. gjort frivillig arbeid i løpet av det siste året, og ikke minst: Frivillig sektor bidro med en verdiskaping tilsvarende 107 mrd. kr i 2023. Det er mange mennesker, mye innsats og mye penger.

Med dette som bakteppe har jeg igjen lyst til å vise til at perspektivmeldingen tidligere har vist med all mulig tydelighet at også frivillig sektor og sivil sektor i årene

framover må belage seg på å hente en større del av sine inntekter fra andre kilder enn det offentlige. Denne regjeringens egen regjeringsplattform sier også at man ønsker en sterk og selvstendig frivillig sektor.

Likevel har dagens regjering nærmest gjort det til en paradegren å svekke insentivene det offentlige kan gi for å bidra til at sektoren kan styrke sin finansiering også fra andre steder enn over de offentlige budsjettene. Regjeringen har halvert satsen for skattefradrag for gaver, noe som beregninger viser at organisasjonene har tapt 93 mill. kr på. Regjeringen har skrotet gaveforsterkningsordningen uten å erstatte den fullt ut med noe annet – en ordning som har tilført frivillige kulturorganisasjoner milliarder av kroner. Regjeringen vil heller ikke støtte tiltak som ikke koster det offentlige en eneste krone over offentlige budsjetter, men som vil kunne tilføre frivilligheten og sivil sektor sårt tiltrengte midler for å kunne sikre ansatte forutsigbarhet og legge enda bedre til rette for frivillig arbeid.

Et eksempel på dette er hvordan regjeringen ikke har villet følge opp et vedtak her i Stortinget om å legge til rette for at også frivillige organisasjoner kan digitalisere sine lotterier. Mange lokale idrettslag, korps og kor sliter, og salg av lodd har for mange av dem vært en veldig viktig inntektskilde i mange år. Tidligere omsatte disse små, private lotteriene for 1,7 mrd. kr. Nå omsetter de for om lag 300 mill. kr på grunn av stadig strengere rammevilkår og regler, bl.a. manglende mulighet for digitalisering. For meg er det uforståelig at regjeringen setter en stopper for at frivilligheten, som en sterk og selvstendig sektor, kan få inn sårt tiltrengte midler på egen hånd.

Det andre eksempelet jeg har lyst til å nevne, er de store lotteriene, samt Postkodelotteriet og Pantelotteriet. Dette er utrolig viktige inntektskilder for organisasjoner som Røde Kors, WWF og SOS-barnebyer. Nå skal regjeringen ha honnør for at de omsider har gått med på å prisjustere grensen for disse lotteriene, men skrytet stopper der. Dagens samlede omsetningsgrense er på 1,8 mrd. kr fordelt på fem tillatelser, men regjeringen har bestemt at det fra 2026 bare skal deles ut tre tillatelser, og de kutter dermed også omsetningsgrensen med til sammen tilsvarende over 700 mill. kr.

Det har vist seg veldig vanskelig å drive disse lotteriene, og flere organisasjoner har derfor ønsket å gå sammen om å dele på tillatelsene. Nå er det faktisk over 20 organisasjoner som ønsker dette, bl.a. Amnesty Norge og Helsingforskomiteen. Da sier det seg selv at det både er behov for å beholde den opprinnelige omsetningsgrensen på 1,8 mrd. kr og også få mulighet til å slå sammen tillatelsene.

Framfor å støtte viktige humanitære organisasjoner gjør regjeringen det altså vanskeligere for dem, og det er

for meg helt uforståelig. Ingen av disse eksemplene vil true enerettsmodellen, og ingen av dem vil skape større pengespillproblemer.

Det siste jeg ønsker å ta opp i dette innlegget, er at dagens regjering ikke har ønsket å videreføre støtten til en organisasjon som gjør et veldig viktig arbeid for å støtte de frivillige organisasjonene sånn at de får mest mulig ut av sine ressurser og kan nå flest mulig med sitt arbeid. Jeg snakker nå om Prosperastiftelsen. Prosperastiftelsen bidrar til at frivilligheten får økt sin kompetanse på viktige områder, som økonomi, administrasjon, lovverk, markedsføring og strategi. De har et landsdekkende nettverk med 1 600 frivillige konsulenter og eksperter som jobber gratis for disse organisasjonene på kveldstid. Et samlet storting løftet i 2020 eller 2021 fram viktigheten av å styrke kompetansebasert frivillighet og aktører som Prosperastiftelsen. Det ønsker ikke dagens regjering å følge opp. Høyre mener at Prosperastiftelsen tilfører frivilligheten viktig kompetanse og har derfor foreslått å støtte dem med 1 mill. kr også i år, for det fortjener de.

Det offentlige skal støtte frivilligheten, men ikke bare med penger over statsbudsjettet. Jeg synes det er tydelig. Jeg brukte tre av mine spørsmål i replikkordskiftet her i dag på å utfordre Arbeiderpartiet og Senterpartiet på hvilke tiltak de vil få på plass, men jeg fikk null svar. Det betyr noe hvem som styrer.

Svein Harberg hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten [19:00:58]: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Marte Eide Klovning (A) [19:01:09]: Likestilling er et ord som brukes av de fleste av oss. For mange er likestilling et ord de assosierer med kvinnekamp og kvinners kamp for å bli likestilt med menn, men det innebærer så mye, mye mer. For oss i Arbeiderpartiet handler likestilling om at flere skal få større frihet og mulighet til å leve slik de vil selv, uansett hvem du er, hvor du kommer fra, eller hvem du elsker. Mange viktige likestillingskamper er vunnet over tid, som stemmerett for kvinner, fedrekvote, abortloven og barnehage, sånn at flere kan bidra i arbeidslivet og ha større økonomisk frihet.

Vi er den første regjeringen som legger fram en strategi for likestilling mellom kvinner og menn, men vi er ikke i mål. Vi ønsker et likestilt samfunn for alle. For å få til det må vi belyse de mange sidene av hva likestilling innebærer, som at mennesker med funksjonsnedsettelser skal ha de samme mulighetene som alle andre til å delta på alle samfunnsområder, at barn i lavinntektsfamilier skal kunne delta på fritidsaktiviteter på linje

med andre barn, og vi må gjøre det helt tydelig at vold mot kvinner og negativ sosial kontroll hindrer likestilling. Derfor må vi sette inn tiltak og forankre likestillingsarbeidet bredt.

I statsbudsjettet for 2025 gjør vi noen viktige tiltak for å bygge opp om målet om et mer likestilt samfunn. Vi forsterker innsatsen for forebygging av ekstremisme. Vi reduserer utenforskap ved å bidra til at flere barn og unge kan delta i idrett, kultur og fritidsaktiviteter. Vi etablerer et femte likestillingssenter for å fremme likestillingsarbeidet i hele landet, noe som verken Fremskrittspartiet eller Høyre ønsker å prioritere. Det er derimot fint å se at det er stor oppslutning om mannsutvalgets arbeid, som vil ende i en stortingsmelding som skal se på likestillingsutfordringene som rammer gutter og menn.

Dessverre er det flere som mener at likestillingsarbeidet har gått for langt. De mener kanskje at nå er det nok, at det ordner seg selv. Enkelte partier bidrar faktisk til å reversere likestillingen i vårt samfunn, bl.a. ved å kutte i fedrekvoten, som Fremskrittspartiet foreslår i sitt program. I tillegg kutter de jevnt over i tiltak som bidrar til å sikre menneskerettigheter, rettferdighet, aksept og trygghet blant ulike grupper mennesker, bl.a. ved å avvikle støtten til foreningen FRI.

Vi lar oss ikke stoppe av dem som mener at likestilling er oppnådd med kvinners stemmerett. Fellesskapet må stille opp og kjempe mot ekstremisme, seksuell trakassering og hatytringer. Vi må arbeide sammen for å nå målet om lik lønn for likt arbeid og hindre utenforskap på grunn av økonomi. Enkeltmennesker skal ikke alene måtte stå opp for sin rett til å leve livet sitt slik de vil, eller for å kunne delta i samfunnet på lik linje med andre.

Margrethe Haarr (Sp) [19:04:11]: Denne regjeringen prioriterer små og store kulturprosjekter over hele landet, og i dette budsjettet prioriterer Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV igjen en styrking av kulturbudsjettet. Uavhengig av hvor du bor i landet, skal du ha tilgang til gode kulturopplevelser. Vi vet at det er med på å forme vår identitet, det inkluderer og engasjerer, og dette er aktiviteter som har en stor betydning for det enkelte lokalsamfunn. Dette er tydeligvis ikke en oppfattelse visse andre partier har, når man ser hvordan kultur blir nedprioritert i et par andre alternative statsbudsjetter.

Vi vet at lesing blant barn og unge går ned, og at de leser dårligere. Forskning viser hvor avgjørende tidlig lesing er for språkforståelsen, kritisk tenking og livslang læring. Skal vi møte den utfordringen, må vi senke terskelen for å få tak i bøker, ikke heve den. Lesing er grunnlaget for kunnskap og forståelse. Gjennom bøker får vi innblikk i andre menneskers liv, tanker og erfaringer,

noe som bidrar til et mer inkluderende og demokratisk samfunn. Derfor er det så viktig at vi som politikere legger til rette for at bøker er tilgjengelig for alle, uavhengig av lommeboka.

Å innføre moms på bøker, som Høyre foreslår, vil være et steg i feil retning. Å kjøpe en bok er allerede en investering for mange. Prisen på bøker er høy sammenlignet med andre kulturtilbud, og moms på toppen vil skape en ytterligere økonomisk barriere. Dette vil særlig ramme familier med lav inntekt, studenter og unge, som vi ønsker skal lese mer, ikke mindre. Økt barnetrygd vil ikke alene dekke opp dette. Norge har en stolt tradisjon for å støtte litteraturen, gjennom bl.a. moms fritaket. Dette fritaket er ikke en fordel kun for bokbransjen; det er et verktøy for å sikre at alle skal ha tilgang til bøker, tilgang til kunnskap og kultur.

Denne regjeringen har sørget for at skogfinsk museum endelig får sitt nye museumsbygg. Det var lenge en bekymring rundt om museet hadde nok driftsmidler til faktisk å kunne åpne museet. Jeg er derfor veldig glad for at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV igjen har prioritert å styrke driftsbudsjettet deres for neste år. Museet har en stor betydning for lokalsamfunnet, den skogfinske kulturen og skogfinnene som minoritet. En prioritering av skogfinsk museum er også en oppfølging av Stortingets vedtak knyttet til sannhets- og forsoningsarbeidet. Jeg håper at dere alle sammen tar turen til Finnskogen til høsten for åpningen av museet.

Grunde Almeland (V) [19:06:53]: Debatten går mot slutten, og jeg tenkte det var på tide å ta opp noen løse tråder. Jeg tenkte jeg skulle begynne der vi avsluttet replikkvekslingen mellom meg og statsråden. Jeg vil bare begynne med å forsikre statsråden om at representanten Grunde Almeland ikke kommer til å danne regjering med Høyre og Fremskrittspartiet alene. Jeg kommer nok til å ta med meg resten av Venstre også inn i den regjeringen vi eventuelt måtte lage.

Jeg er helt enig med representanten Åse Kristin Ask Bakke i at dette er et skjebnevalg for kulturen. Alle som følger med på denne debatten, kan se at en ny regjering virkelig kommer til å satse på kulturen dersom Venstre er en del av den regjeringen. Venstre har bevist – i motsetning til det statsråden påstår – at når vi har sittet i regjering, har vi klart å prioritere kulturen i de ulike samarbeidskonstellasjonene som vi har vært en del av. Det kommer vi til å gjøre også framover.

Jeg er glad for at statsråden følger opp flere av de prosjektene som Venstre har påpekt de siste årene at man trenger å bevilge penger til, enten det er snakk om Lysøen i Bergen eller andre byggeprosjekter. Men jeg vil også bemerke at selv om det gis store tilsagn til nye prosjekter, kommer den store delen av regningen for dette

først i 2026 og årene etterpå. Jeg regnet meg raskt fram til at ca. 459 mill. kr av de millionene som er gitt til nye prosjekter, altså er for senere år enn 2025. Så man kunne tatt et større magedrag for 2025 dersom man ønsket det.

Et annet forslag Venstre har kommet med, er et eget svalbardtilskudd for medier. Det har regjeringen også fulgt opp i innværende år, men de har ikke fylt på med nye penger til mediestøtteordningen for å kompensere for at de har kommet inn i ordningen. Det er også noe jeg gjerne skulle sett regjeringen komme med.

Når det nå går mot slutten av debatten, vil jeg peke på noe vi faktisk har blitt enige om i denne debatten. Når vi nå legger bak oss et veldig viktig år for et spesifikt område – vi har tatt et oppgjør med den fornorskingspolitikken som Norge har ført overfor vår urbefolkning og våre nasjonale minoriteter – og når Stortinget har kommet med en unnskyldning og beklaget sin deltakelse i den fornorskningen, er det på sin plass at vi allerede i det første budsjettet finner rom til å gå sammen og peke ut en vei. Det har vi gjort ved at vi i dag skal vedta at det skal ses på et nytt nasjonalt mandat for Internasjonalt Samisk Filminstitutt. Det å jobbe med forsoning kommer til å bli en stor jobb for både denne og framtidige kulturministre. Jeg er glad for at vi sammen kan ta et viktig første skritt.

Statsråd Lubna Boby Jaffery [19:10:03]: Jeg vil benytte anledningen til å takke komiteen for en god debatt. Vi kan vel alle være enige om at det er fint at kulturpolitikk blir en del av debatten, at det viser noe om hvem som styrer, og at det er viktig hvem som styrer når det gjelder kulturpolitikken her til lands. Så får vi heller være uenige om hvem som har den beste kulturpolitikken, men det er fristende å si til representanten Grunde Almeland at jeg tror han hadde fått mer igjen i kulturpolitikken ved å bytte side i politikken.

Jeg ville også ta ordet for å svare på det representanten Turid Kristensen har spurt om flere ganger. Svaret er å gi frivillige lag og organisasjoner full momskompensasjon. Det er det som gjør at de har kapasitet og overskudd til å kunne finne handlingsrom og skape aktivitet – at de ikke hele tiden må leve med den usikkerheten.

Det ble sagt at det ikke stemmer at de ikke fikk full momskompensasjon under Solberg-regjeringen. Det stemmer ikke, jeg har tallene her. Det siste året Solberg-regjeringen satt med makten, fikk frivillige lag og organisasjoner 81,9 pst. i momskompensasjon. Dermed var det en avkorting, og det har ingenting med pandemien å gjøre. Tallenes tale er klar: 2010: 34,4 pst. 2011: 50,9 pst. 2012: 48,9 pst. 2013: 69,9 pst. Så gjør man et hopp i 2014, til 83,0 pst. Det går ned igjen i 2015, til 78,3 pst., osv.

Forutsetningen for de frivillige lagene og organisasjonene er å ha full momskompensasjon, å gi dem den tryggheten, og det gjør denne regjeringen.

Presidenten [19:12:04]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 22.

Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil sakene nr. 23–25 bli behandlet under ett.

Sak nr. 23 [19:12:13]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Barne- og familiedepartementet (Innst. 83 S (2024–2025), jf. Prop. 15 S (2024–2025))

Sak nr. 24 [19:12:28]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Kultur- og likestillingsdepartementet (Innst. 85 S (2024–2025), jf. Prop. 25 S (2024–2025))

Sak nr. 25 [19:12:44]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Klima- og miljødepartementet (Innst. 81 S (2024–2025), jf. Prop. 16 S (2024–2025), kap. 1429)

Presidenten [19:13:02]: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det ikke bli gitt anledning til replikker, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Grunde Almeland (V) [19:13:29] (komiteens leder og ordfører for sakene nr. 23–25): Etter en lang budsjett-dag med gode debatter på kulturområdet er det vel fint å kunne avslutte med en debatt av litt mer teknisk karakter. I alle de tre proposisjonene som vi nå har til debatt, er samtlige i komiteen enig i og aksepterer de justeringene som gjøres. Når vi likevel har valgt å ta en kort debatt om dette, handler det i hovedsak om Prop. 25 S for 2024–2025, som er kulturministerens endringsproposisjon, altså Innst. 85 S for 2024–2025.

Det et mindretall i komiteen har påpekt, er at vi over tid har sett en tendens til at denne delen av nysalderingen i større og større grad brukes som en egen politisk budsjetttrunde der det tradisjonelt har vært av mer teknisk karakter, som komiteen samlet sett har påpekt. Det jeg egentlig ønsker at kulturministeren kort skal redegjøre for, er altså ikke om ting Venstre eller noen andre er uenig i, men hvorfor man absolutt måtte gjøre de prioriteringene her og ikke kunne gjøre dem i den ordinære budsjetttrunden, som vi tross alt også behandler i dag.

Eksempler på det er penger til f.eks. frivillighetstiltak, penger til ulik turnévirkosomhet, ting som uansett ikke kan brukes i inneværende år, som jo denne endringsproposisjonen gjelder for, men som da vil bli overført til neste år. I hvert fall mener denne representanten at man burde funnet rom til det innenfor det budsjettet vi diskuterer, der vi gjør reelle prioriteringer for 2025, og ikke sneket det inn via en endringsproposisjon for 2024. Det er det jeg ønsker å påpeke, og jeg håper kulturministeren har en god forklaring på hvorfor det kun var mulig å gjøre det på akkurat denne måten.

Kathy Lie (SV) [19:15:57]: Som kulturministeren påpekte i replikkordskiftet, er vi enige om budsjettet, og det er også stor enighet om denne salderingen. Det jeg er veldig glad for, er nettopp denne posten til frivillighetstiltak, hvor vi på tampen har forhandlet oss fram til en enighet om at vi skal støtte Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner, LNU, med 10 mill. kr til deres Frifond.

Så kritiseres man for at man putter inn penger som skal brukes i 2025, men det er jo slik at et fond er ikke noe man bare kaster ut i en håndvending; det er noe som organisasjoner der ute søker på. De som søker på Frifond hos LNU, er jo alt fra ungdomspartiene, speideren, kor og korps og alt mulig – organisasjoner som virkelig gjør stor nytte og gir masse aktivitet for barn og unge. Jeg heier veldig på det og er veldig glad for at vi fikk til den enigheten.

Det er egentlig alt jeg har å si i denne debatten.

Mimir Kristjánsson (R) [19:17:25]: Jeg må bare beklage til mine kolleger i familie- og kulturkomiteen. Når de hadde sett fram til en teknisk debatt etter en veldig lang dag, så skal dette trollet sprette opp fra esken og komme med noen forslag. Men bakgrunnen for det er noen forslag som Rødt har fremmet i forbindelse med saldert budsjett.

Vi nærmer oss det som er høytiden for alt frivillig arbeid rettet mot fattigdom i Norge. Det er juletiden og vinteren. Det er ikke rart, for vi har sett strømpriser som er av en annen verden, og vi vet at 600 000 nordmenn gruer seg til jul, langt de fleste på grunn av dårlig økonomi. Derfor har organisasjoner som Frelsesarmeen, Mat-sentralen, Blå Kors, Evangeliesenteret, Kirkens Nødhjelp, Fattighuset og hundrevis av andre over hele landet ekstremt hektiske dager. Tilbakemeldingene fra dem er at kapasiteten er sprengt. Det er ikke mat nok til alle i matkøen. Det er ikke julepakker nok til alle som trenger det. Det er rett og slett ikke nok rom i herberget for alle som er fattige i Norge.

Derfor har Rødt foreslått å stable på beina en julepakke til frivilligheten i Norge. Det er 20 mill. kr, etter modell fra den Stortinget vedtok i 2022 i saldert bud-

sjett. Da var det flertall for det i denne sal. Det dreier seg om penger til matsentralene, som ligger på Landbruksdepartementets budsjett, men det dreier seg også om 8 mill. kr til frivilligheten og 7 mill. kr til trossamfunnene.

En av de viktigste grunnene til at dette forslaget betyr minst like mye nå som det gjorde i 2022, er at på grunn av en veldig presset kommuneøkonomi opplever disse organisasjonene massive kutt rundt omkring i Kommune-Norge. For eksempel får Matsentralen i Bergen et kutt på 650 000 kr fra høyrebyrådet der. Det er altså i Bergen kommune et kutt på 650 000 kr til dem som stiller opp med mat til de fattige. Her i Oslo, som også er høyrestyrt, får Frelsesarmeens slumstasjon et voldsomt kutt. Man kunne ramset opp det samme fra nord til sør.

Over hele landet bidrar altså det offentlige i sum mindre til frivilligheten nå enn det de gjorde for to år siden, mens frivilligheten forteller at behovet for å hjelpe de fattige er større enn noensinne. Da er det nok staten som er nødt til å komme inn og prøve å fylle noe av det tomrommet. Jeg tror det er veldig mange som har sett rørende historier om innsamlingsaksjoner, om det er Mads Hansen eller andre som har klart å samle inn hundretusener og millioner av kroner for å hjelpe de fattige. Nordmenn gir som aldri før i løpet av juletiden, hvis man sammenligner med resten av året. Spørsmålet er om ikke Stortinget og staten også burde åpne lommeboken litt i julen og gi litt ekstra til frivilligheten sammenlignet med det vi gjør til vanlig.

Presidenten [19:20:23]: Presidenten antar at representanten vil ta opp Rødts forslag.

Mímir Kristjánsson (R) [19:20:27]: Det var meningen, ja.

Presidenten [19:20:28]: Da har representanten Mímir Kristjánsson tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Lubna Bobby Jaffery [19:20:46]: Nå trodde jeg at jeg hadde holdt mitt siste innlegg, men jeg får holde et innlegg til her i dag. Nå som denne stortingsdagen nærmer seg slutten, og i alle fall noen av oss snart skal ta juleferie, synes jeg det igjen er betimelig å minne hverandre på betydningen av å bygge inkluderende fellesskap.

Vi er alle tjent med et samfunn der det finnes plass for alle, og der ingen barn eller unge skal være utelatt. Derfor har regjeringen foreslått en tilleggsbevilgning på 120 mill. kr til tiltak for å øke deltakelsen blant barn og unge i fritidsaktiviteter. Dette er nettopp et behov som er vedvarende, og dermed er det et behov som har oppstått også i inneværende år. Vi bruker jo penger i bud-

sjettet på disse tiltakene også, men vi har funnet rom for å gi noe mer til disse tiltakene i nysalderingen.

Når det gjelder de to andre, som jeg tror representanten Almeland mente å nevne, ski-VM og håndball-VM – jeg ser at det nikkes, da var det det man prøvde å få fram – så er det slik at flere av disse tiltakene er med i nysalderingen fordi de er nødvendige for å kunne gjennomføre planleggingen og betale ut de økonomiske forpliktelsene som begge disse organisasjonene har. Derfor har man valgt å støtte dem i nysalderingen.

Jeg har lagt merke til partiene Høyre og Venstres merknad knyttet til nysalderingen og noterer meg selv sagt det og tar det med meg i det videre arbeidet med nysalderingen.

Helt til slutt vil jeg også ta opp en sak som omtales i nysalderingen, og som er et perspektiv som kanskje er lett å glemme. Til neste år vil vi markere at det er 200 år siden den første organiserte utvandringen til Amerika fant sted. I løpet av en hundreårsperiode forlot rundt 800 000 nordmenn landet og utvandret til Nord-Amerika. Flere museer har gått sammen om en rekke arrangementer og prosjekter som skal sette søkelys på migrasjon – før og nå – og derfor har regjeringen foreslått en tilleggsbevilgning på 5 mill. kr til en forberedelse av markeringen av utvandrerjubileet i 2025. Jeg er glad for at en samlet komité har sluttet seg til disse forslagene.

Presidenten [19:23:17]: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 23–25.

Det ringes til votering.

Votering

Presidenten [19:32:08]: Da er Stortinget klar til å gå til votering i sakene på dagens kart.

Votering i sakene nr. 1–20

Presidenten: Sakene nr. 1–20 er andre gangs behandling av lover og gjelder lovvedtakene 11 til og med 30.

Det foreligger ingen forslag til anmerkning. Stortingets lovvedtak er dermed godkjent ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 21, debattert 16. desember 2024

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2025, kapitler under Helse- og omsorgsdepartementet (rammeområde 15) (Innst. 11 S (2024–2025), jf. Prop. 1 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det satt fram 41 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Tone Wilhelmsen Trøen på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus
 - forslag nr. 2, fra Tone Wilhelmsen Trøen på vegne av Høyre, Rødt og Pasientfokus
 - forslag nr. 3, fra Tone Wilhelmsen Trøen på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus
 - forslag nr. 4, fra Tone Wilhelmsen Trøen på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet
 - forslagene nr. 5–7, fra Tone Wilhelmsen Trøen på vegne av Høyre
 - forslagene nr. 8–14, fra Bård Hoksrud på vegne av Fremskrittspartiet, Rødt og Pasientfokus
 - forslag nr. 15, fra Bård Hoksrud på vegne av Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus
 - forslagene nr. 16 og 17, fra Seher Aydar på vegne av Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus
 - forslagene nr. 18–20, fra Bård Hoksrud på vegne av Fremskrittspartiet og Rødt
 - forslag nr. 21, fra Bård Hoksrud på vegne av Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti
 - forslagene nr. 22–26, fra Bård Hoksrud på vegne av Fremskrittspartiet og Pasientfokus
 - forslagene nr. 27–30, fra Seher Aydar på vegne av Rødt og Pasientfokus
 - forslagene nr. 31–33, fra Olaug Vervik Bollestad på vegne av Kristelig Folkeparti og Pasientfokus
 - forslagene nr. 34–40, fra Bård Hoksrud på vegne av Fremskrittspartiet
 - forslag nr. 41, fra Seher Aydar på vegne av Rødt
- Det votes over forslag nr. 41, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at renholdstjenester og andre kritiske driftsfunksjoner i helseforetakene ikke blir konkurranseutsatt.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 95 mot 4 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.34.07)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 38, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at den innsatsstyrte finansieringen i sykehusene økes til minst 60 pst. for å sikre effektivitet og kortest mulig ventetider for pasientene.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 85 mot 13 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.34.23)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 34, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å inkludere forsterkede influensavaksiner til særlig pleietrengende eldre over 65 år i voksevakinasjonsprogrammet, senest i forslag til revidert nasjonalbudsjett for 2025.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 82 mot 15 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.34.42)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 35, 37 og 39, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 35 lyder:

«Stortinget ber regjeringen få fortgang i prosessen med å endre legemiddelforskriften §§ 13-4 og 13-5, med sikte på å gjøre det enklere og mindre byråkratisk å gjennomføre markedsføringskampanjer for vaksiner, slik at flest mulig kan få tilgang til informasjon om vaksiner.»

Forslag nr. 37 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede et fond for store sykehusinvesteringer.»

Forslag nr. 39 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gi private og ideelle aktører mulighet til å søke om investeringstilskudd til omsorgsboliger og sykehjem fra Husbanken.»

Vestre har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 82 mot 17 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.35.01)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 36 og 40, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 36 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025 overføre finansieringsansvaret for kontinuerlig blodsuktermåling (CGM) for personer med diabetes type 2 som bruker insulin, fra spesialisthelsetjenesten til blåreseptordningen med virkning fra 1. juli 2025.»

Forslag nr. 40 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at også godkjente Inn på tunet-gårder som ikke er medlemmer i Inn på tunet Norge AS, kan motta tilskudd etter søknad.»

Vestre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 80 mot 19 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.35.21)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 31 og 33, fra Kristelig Folkeparti og Pasientfokus.

Forslag nr. 31 lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke stiftelsen Amatheas rammevilkår og legge til rette for flere kontorer.»

Forslag nr. 33 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at mottakerne av tilskudd til oppfølgingstilbud til personer med rusmiddelproblemer, psykiske helseproblemer og/eller erfaring fra salg og bytte av seksuelle handlinger må sikres langsiktighet gjennom minimum treårige bevilgninger. Det bør foretas en ny gjennomgang av øremerkede tilskudd for å sikre likhet mellom brukerstyrte tiltak og oppfølgingstilbud som stiller krav om fagkompetanse.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Kristelig Folkeparti og Pasientfokus ble med 94 mot 5 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.35.40)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 32, fra Kristelig Folkeparti og Pasientfokus. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det stilles krav om solid faglig fundament og kvalifiserte ansatte knyttet til samtale- og mestringsstilbudet under statsbudsjettets kap. 765 post 72.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti og Pasientfokus ble med 90 mot 9 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.36.00)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 27–30, fra Rødt og Pasientfokus.

Forslag nr. 27 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at investeringen i sykehusbygg holdes utenom driftsregnskapet til sykehusene.»

Forslag nr. 28 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at alle helseforetak har en ordning med egen vikarpool/be-

manningsenhet, med fast ansatte vikarer, som har som mål å dekke bemanningsbehovet i helseforetaket.»

Forslag nr. 29 lyder:

«Stortinget ber regjeringen avvikle innsatsstyrt finansiering i spesialisthelsetjenesten.»

Forslag nr. 30 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om at ordningen med dagbøter for overliggere i sykehus avvikles.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Rødt og Pasientfokus ble med 92 mot 7 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.36.19)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 25, fra Fremskrittspartiet og Pasientfokus. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det er mer enn én anbudsvinner ved eventuelle nye anbud på legemidler i blåreseptordningen.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Pasientfokus ble med 85 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.36.37)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 22 og 24, fra Fremskrittspartiet og Pasientfokus.

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at synsundersøkelser og kontroller av øynene, eksempelvis av skolebarn, eldre med ulike sykdommer eller mennesker med livsstilssykdommer, kan skje hos optikerne i førstelinjen for å redusere ventetidene.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at ingen pasienter må tvinges til å bytte fra det legemiddelet de går på i dag, av økonomiske grunner ved eventuelle nye anbud på legemidler i blåreseptordningen.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Pasientfokus ble med 82 mot 16 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.36.56)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 26, fra Fremskrittspartiet og Pasientfokus. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede om kliniske farmasøyer i apotek bør få i oppgave å foreta jevn-

lige legemiddelgjennomganger for pasientene i nært samarbeid med pasientenes fastlege.»

Venstre har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Pasientfokus ble med 80 mot 19 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.37.16)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 23, fra Fremskrittspartiet og Pasientfokus. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen igangsette prosjektering av en fullverdig fødeavdeling ved Klinikk Alta i løpet av 2025.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Pasientfokus ble med 78 mot 21 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.37.35)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 21, fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2025 med forslag om et kommunalt forsøksprosjekt der eldre som bor hjemme, får bestille mat levert på døren til selvkost.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ble med 81 mot 18 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.37.54)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 18–20, fra Fremskrittspartiet og Rødt.

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan man kan behandle pasienter med henholdsvis psykiske og fysiske skader fra internasjonale operasjoner likere.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere muligheten for et behandlingssenter for skadde norske utenlandsveteraner.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i 2025 komme tilbake til Stortinget med et forslag til reduksjon i egenandelstaket.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Rødt ble med 74 mot 24 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.38.15)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 16, fra Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen avvike innsatsstyrt finansiering av føde- og barseltilbudet og i stedet bruke rammefinansiering for å sikre bedre og mer forutsigbare tjenester.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus ble med 90 mot 9 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.38.33)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 17, fra Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen følge opp Hurdalsplattformens punkt om å støtte opp om ideelle tilbydere i helse- og omsorgssektoren og gi frivillige og ideelle tilbydere på helse- og omsorgsfeltet gode rammevilkår og forutsigbar drift.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus ble med 86 mot 13 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.38.56)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 15, fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette en egen tilskuddsordning for Ønsketransporten hos Helsedirektoratet, etter modell av tilskuddsordningen til Fontenehus og Fontenehus Norge.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus ble med 81 mot 18 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.39.15)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 10–14, fra Fremskrittspartiet, Rødt og Pasientfokus.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag til en definisjon av begrepet omsorgsbolig som innbefatter nivået på tjenester som skal til for at en bolig skal kunne kalles en omsorgsbolig. Forslaget kan innebære flere trinn hvor eksempelvis tilrettelagt bolig kan være et trinn, på en stige hvor tjenestenivået er lavere. Forslaget skal leveres senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2025.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2025 vurdere å gjeninnføre posten på statsbudsjettet med tilskudd til netto tilvekst av nye heldøgns omsorgsplasser, slik at det blir flere plasser og kommunene settes i stand til å møte det økte behovet.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2025 vurdere å gjeninnføre posten på statsbudsjettet med tilskudd til netto tilvekst av nye sykehjems- og omsorgsplasser, slik at det blir flere plasser og kommunene settes i stand til å møte det økte behovet.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen evaluere hele egenandelssystemet med den hensikt å undersøke hvordan systemet slår ut for ulike pasientgrupper, og komme tilbake til Stortinget med forslag til endringer som sikrer at ordningen ikke forsterker de sosiale helseforskjellene.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen avvente avvikling av kiropraktorenes rett til refusjon over folketrygden i påvente av en utredning som belyser konsekvensene av avviklingen med vekt på press på fastlegetjenesten, behov for økt kapasitet blant fysioterapeuter med offentlig driftstilskudd og alternativer for innhentning av helsedata og refusjon for pasientreiser. Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en slik utredning i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Rødt og Pasientfokus ble med 79 mot 20 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.39.34)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 8 og 9, fra Fremskrittspartiet, Rødt og Pasientfokus.

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forslag til revidert nasjonalbudsjett for 2025 komme med en vurdering av behovet for utbedringer av landingsplassene på akuttsykehusene for å sikre at de nye redningshelikoptrene kan benytte dem.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for å tydeliggjøre ansvarsforholdet mellom politiet og helsevesenet, for psykisk syke.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Rødt og Pasientfokus ble med 75 mot 24 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.39.56)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 5 og 7, fra Høyre.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at den innsatsstyrte finansieringen i sykehusene opprettholdes på 50 pst. for å sikre effektivitet og kortest mulig ventetider for pasientene.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen videreføre kravet om at deler av investeringstilskuddet til heldøgns omsorgsplasser ved institusjoner og i omsorgsboliger skal gå til netto tilvekst av heldøgns omsorgsplasser i kommunene.»

Venstre har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre ble med 75 mot 24 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.40.15)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 6, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere om tilskudd til trygghetsboliger kan inngå som en del av investeringstilskuddet for heldøgns omsorgsplasser.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre ble med 73 mot 26 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.40.33)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 4, fra Høyre og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i større grad enn i dag benytte seg av ledig privat behandlingsskapasitet for å redusere de lange helsekøene.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet ble med 59 mot 40 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.40.52)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen evaluere konsekvensene ved å fjerne hele refusjonsordningen til kiropraktorer, og videreføre kiropraktorenes mulighet til å føre registerdata om helserefusjoner i kommunalt pasient- og brukerregister (KPR-KUHR) for å sikre forskningsprosjekter tilgang til nødvendig data.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Fremskrittspartiet og Rødt har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus ble med 54 mot 45 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.41.26)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

A

Rammeområde 15

(Helse)

I

På statsbudsjettet for 2025 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
700		Helse- og omsorgsdepartementet		
	1	Driftsutgifter.....	323 186 000	
701		Digitalisering i helse- og omsorgstjenesten		
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 70 ...	322 597 000	

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Høyre, Rødt og Pasientfokus. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede utvidelse av rett til tannbehandling for personer som tidligere har hatt en rusmiddelavhengighet, slik at tannhelsetilstand blir utbedret og en akseptabel tannhelsetilstand gjenopprettes. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte og senest i forslag til statsbudsjett for 2026.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Rødt og Pasientfokus ble med 68 mot 31 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.41.47)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen revidere «Nasjonal strategi for frivillig arbeid på helse- og omsorgsfeltet» i samarbeid med Frivillighet Norge og KS, innen 1. juni 2025.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus ble med 57 mot 42 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.42.08)

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	60	Tilskudd til helseteknologi i kommunal helse- og omsorgs- tjeneste	71 211 000	
	70	Norsk Helsenett SF	73 447 000	
	73	Tilskudd til digitalisering i kommunal helse- og omsorgstjeneste, <i>kan overføres</i>	44 544 000	
702		Beredskap		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70 ...</i>	37 173 000	
	70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	4 811 000	
	72	Kompensasjon til legemiddelgrossister	87 994 000	
703		Internasjonalt samarbeid		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	13 262 000	
	71	Internasjonale organisasjoner	262 417 000	
	72	Tilskudd til Verdens helseorganisasjon (WHO)	23 138 000	
704		Norsk helsearkiv		
	1	Driftsutgifter	75 603 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	9 359 000	
709		Pasient- og brukerombud		
	1	Driftsutgifter	89 340 000	
710		Vaksiner mv.		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	298 753 000	
	22	Salgs- og beredskapsprodukter m.m., <i>kan overføres</i>	138 551 000	
	23	Vaksinasjonsprogram for voksne og risikogrupper, <i>kan overføres</i>	111 819 000	
712		Bioteknologirådet		
	1	Driftsutgifter	14 387 000	
714		Folkehelse		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	147 697 000	
	22	Gebyrfinansierte ordninger	47 118 000	
	60	Kommunale tiltak, <i>kan overføres</i>	124 871 000	
	70	Rusmiddeltiltak mv., <i>kan overføres</i>	201 772 000	
	74	Skolefrukt mv., <i>kan overføres</i>	20 613 000	
	79	Andre tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	81 327 000	
717		Legemiddeltiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	10 916 000	
	70	Tilskudd.....	73 794 000	
732		Regionale helseforetak		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	20 161 000	
	70	Særskilte tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 72, 73, 74 og 75</i>	2 669 897 000	
	71	Resultatbasert finansiering	671 631 000	
	72	Basisbevilgning Helse Sør-Øst RHF	88 215 193 000	
	73	Basisbevilgning Helse Vest RHF	31 097 884 000	
	74	Basisbevilgning Helse Midt-Norge RHF	22 965 665 000	
	75	Basisbevilgning Helse Nord RHF	19 508 851 000	
	76	Innsatsstyrt finansiering, <i>overslagsbevilgning</i>	32 080 562 000	
	77	Laboratorie- og radiologiske undersøkelser, <i>overslagsbevilgning</i>	4 462 863 000	
	78	Forskning og nasjonale kompetansetjenester.....	1 551 334 000	
	80	Kompensasjon for merverdiavgift, <i>overslagsbevilgning</i>	10 630 589 000	
	82	Investeringslån, <i>kan overføres</i>	6 420 200 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	83 Byggelånsrenter, <i>overslagsbevilgning</i>	1 874 000 000	
	86 Driftskreditter	6 468 000 000	
733	Habilitering og rehabilitering		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 79</i>	3 967 000	
	70 Behandlingsreiser til utlandet	120 190 000	
	79 Andre tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	5 847 000	
734	Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustiltak		
	1 Driftsutgifter	106 580 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	16 504 000	
	70 Hjemhenting ved alvorlig psykisk lidelse mv.	3 453 000	
	71 Tvungen omsorg for psykisk utviklingshemmede	531 559 000	
	72 Utviklingsområder innen psykisk helsevern og rus	15 132 000	
737	Historiske pensjonskostnader		
	70 Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	115 000 000	
740	Helsedirektoratet		
	1 Driftsutgifter	1 591 294 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	125 037 000	
741	Norsk pasientskadeerstatning		
	1 Driftsutgifter	258 613 000	
	70 Advokatutgifter	56 314 000	
	71 Særskilte tilskudd	35 909 000	
742	Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten		
	1 Driftsutgifter	196 439 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	17 196 000	
745	Folkehelseinstituttet		
	1 Driftsutgifter	1 604 933 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	182 219 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	15 525 000	
746	Direktoratet for medisinske produkter		
	1 Driftsutgifter	447 778 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	48 678 000	
747	Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet		
	1 Driftsutgifter	204 085 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	15 326 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 591 000	
748	Statens helsetilsyn		
	1 Driftsutgifter	188 825 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	11 000 000	
749	Statens undersøkelseskommisjon for helse- og omsorgstjenesten		
	1 Driftsutgifter	45 427 000	
760	Kommunale helse- og omsorgstjenester		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under postene 70 og 71</i>	419 911 000	
	60 Kompetanse, rekruttering og innovasjon	1 267 302 000	
	61 Forebyggende helse- og omsorgstjenester	486 140 000	
	62 Tilskudd til vertskommuner	1 011 238 000	
	63 Investeringsstilskudd til heldøgns omsorgsplasser	2 323 970 000	
	64 Kompensasjon for renter og avdrag	950 300 000	
	70 Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	378 705 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	71	Kompetanse-, forsknings- og rekrutteringstiltak, <i>kan nyttes under post 21</i>	224 368 000	
765		Psykisk helse, rus og vold		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 72</i>	193 147 000	
	60	Kommunale tjenester, <i>kan overføres</i>	373 812 000	
	62	Rusarbeid, <i>kan overføres</i>	483 411 000	
	71	Brukere og pårørende, <i>kan overføres</i>	158 283 000	
	72	Frivillig arbeid mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	612 737 000	
	73	Utviklingstiltak mv.	145 869 000	
	74	Kompetansesentre, <i>kan overføres</i>	404 875 000	
	75	Vold og traumatisk stress, <i>kan overføres</i>	308 459 000	
770		Tannhelsetjenester		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	6 255 000	
	70	Tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	445 204 000	
780		Forskning		
	70	Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	428 812 000	
781		Forsøk og utvikling mv.		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 79</i>	17 988 000	
	79	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	63 952 000	
783		Personell		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 79</i>	45 833 000	
	61	Tilskudd til kommuner	288 915 000	
	79	Andre tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	28 578 000	
2711		Spesialisthelsetjeneste mv.		
	70	Spesialisthjelp	3 031 100 000	
	71	Psykologhjelp	477 900 000	
	72	Tannbehandling	3 007 000 000	
	76	Private laboratorier og røntgeninstitutt	1 506 412 000	
2751		Legemidler mv.		
	70	Legemidler	15 104 900 000	
	71	Legeerklæringer	17 000 000	
	72	Medisinsk forbruksmateriell	2 490 000 000	
2752		Refusjon av egenbetaling		
	72	Egenandelstak	8 660 700 000	
2755		Helsetjenester i kommunene mv.		
	62	Fastlønnsordning fysioterapeuter, <i>kan nyttes under post 71</i>	637 000 000	
	70	Allmennlegehjelp	7 481 900 000	
	71	Fysioterapi, <i>kan nyttes under post 62</i>	1 730 000 000	
	72	Jordmorhjelp	105 000 000	
	75	Logopedisk og ortoptisk behandling	401 000 000	
2756		Andre helsetjenester		
	70	Helsetjenester i annet EØS-land	7 000 000	
	71	Helsetjenester i utlandet mv.	770 000 000	
	72	Helsetjenester til utenlandsboende mv.	460 000 000	
2790		Andre helsetiltak		
	70	Bidrag	270 000 000	
		Totale utgifter	294 539 927 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
Inntekter			
3700	Helse- og omsorgsdepartementet		
	3 Refusjon av ODA-godkjente utgifter fra Utenriksdepartementet	208 200 000	
3704	Norsk helsearkiv		
	2 Diverse inntekter.....	3 008 000	
3710	Vaksiner mv.		
	3 Vaksinesalg.....	340 486 000	
3714	Folkehelse		
	4 Gebyrinntekter.....	24 396 000	
3732	Regionale helseforetak		
	80 Renter på investeringslån	1 545 000 000	
	85 Avdrag på investeringslån f.o.m. 2008	1 151 000 000	
	87 Avdrag på tilskudd til Helseplattformen	91 000 000	
3740	Helsedirektoratet		
	2 Diverse inntekter.....	35 104 000	
	4 Gebyrinntekter.....	30 986 000	
	5 Helsetjenester til utenlandsboende mv.....	66 000 000	
3741	Norsk pasientskadeerstatning		
	2 Diverse inntekter.....	7 923 000	
	50 Premie fra private	26 018 000	
3742	Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten		
	50 Premie fra private	5 880 000	
3745	Folkehelseinstituttet		
	2 Diverse inntekter.....	280 244 000	
3746	Direktoratet for medisinske produkter		
	2 Diverse inntekter.....	37 166 000	
	4 Registreringsgebyr	83 152 000	
	85 Overtredelsesgebyr og tvangsmulkt	2 750 000	
3747	Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet		
	2 Diverse inntekter.....	15 026 000	
	4 Gebyrinntekter.....	47 163 000	
3748	Statens helsetilsyn		
	2 Diverse inntekter.....	1 084 000	
Totale inntekter			4 001 586 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2025 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 704 post 21	kap. 3704 post 2
kap. 710 post 22	kap. 3710 post 3
kap. 710 post 23	kap. 3710 post 3
kap. 714 post 22	kap. 3714 post 4
kap. 740 postene 1 og 21	kap. 3740 postene 2 og 4
kap. 741 post 1	kap. 3741 postene 2 og 50
kap. 742 post 1	kap. 3742 post 50
kap. 745 post 1	kap. 3710 post 3

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 745 post 1	kap. 3714 post 4
kap. 745 postene 1 og 21	kap. 3745 post 2
kap. 746 postene 1 og 21	kap. 3746 postene 2 og 4
kap. 747 postene 1 og 21	kap. 3747 postene 2 og 4
kap. 748 post 1	kap. 3748 post 2

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Fullmakt til å overskride bevilgning

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2025 kan overskride bevilgningen under kap.

IV

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2025 kan foreta bestillinger ut over gitte bevilgninger, men slik at rammen for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
710	Vaksiner mv.	
	21 Spesielle driftsutgifter	173,1 mill. kroner
	22 Salgs- og beredskapsprodukter m.m.	47,4 mill. kroner
	23 Vaksinasjonsprogram for voksne og risikogrupper	675 mill. kroner

V

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2025 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
760	Kommunale helse- og omsorgstjenester	
	63 Investeringsstilskudd til heldøgns omsorgsplasser	5 944,6 mill. kroner
	70 Tilskudd	1,0 mill. kroner
780	Forskning	
	70 Norges forskningsråd	1 126,0 mill. kroner

VI

Investeringslån og driftskredittramme til regionale helseforetak

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2025 aktiverer investeringslån og driftskreditrammen til regionale helseforetak i statens kapitalregnskap.

VII

Oppgjørsordninger under Helfo (nettoføring)

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2025 i tilknytning til oppgjørsordninger som forvaltes av Helfo, kan føre utgifter og inntekter uten bevilgninger over kap. 740 Helsedirektoratet på følgende poster:

- post 60 Oppgjørsordning gjesteinnbyggeroppgjør for fastleger
- post 61 Oppgjørsordning covid-19-vaksinering
- post 70 Oppgjørsordning helsetjenester i annet EØS-land
- post 71 Oppgjørsordning h-reseptlegemidler
- post 72 Oppgjørsordning fritt behandlingsvalg
- post 73 Oppgjørsordning Statens pensjonskasse

Netto mellomregning føres ved årets slutt i kapitalregnskapet for hver av ordningene.

VIII

Fullmakt til føring mot mellomværendet med statskassen

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet kan gi Folkehelseinstituttet fullmakt til regnskapsføring av legemiddeldetaljistavgiften mot mellomværendet med statskassen.

IX

Fullmakt til å donere eller kassere koronavaksiner

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2025 får fullmakt til at vaksinedoser som ikke er planlagt brukt i Norge, og som det ikke vurderes som hensiktsmessig å beholde i et beredskapslager, kan doneres eller kasseres.

X

Oppheving av anmodningsvedtak

Vedtak nr. 9, 6. oktober 2020, nr. 702, 25. februar 2021 og nr. 987, 25. mai 2021 oppheves.

Presidenten: Det voteres over A X.

Samtlige partier har nå varslet at de vil stemme imot, så presidenten har grunn til å tro at alle dermed skal trykke på mot-knappen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 98 stemmer mot 1 stemme ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.42.37)

Presidenten: Det er ikke alltid presidentens antakelser stemmer. (Munterhet i salen.)

Det voteres over resten av A.

Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 53 mot 46 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.43.16)

Videre var innstilt:

B

Stortinget ber regjeringen sørge for at det ikke blir kutt i døgnplasser innen psykiatrien og rusomsorgen.

Presidenten: Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 56 mot 42 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.43.41)

Votering i sak nr. 22, debattert 16. desember 2024

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Bevilgninger på statsbudsjettet for 2025, kapitler under Barne- og familiedepartementet, Kultur- og likestillingsdepartementet og Klima- og miljødepartementet (rammeområdene 2 og 3) (Innst. 14 S (2024–2025), jf. Prop. 1 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det satt fram 13 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–5, fra Grunde Almeland på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre
- forslagene nr. 6–9, fra Grunde Almeland på vegne av Fremskrittspartiet og Venstre
- forslagene nr. 10 og 11, fra Silje Hjemdal på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 12 og 13, fra Grunde Almeland på vegne av Venstre

Det voteres over forslagene nr. 12 og 13, fra Venstre. Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen igangsette et arbeid med å etablere et lesepanel etter dansk modell.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette et norsk restaureringsfond for støtte til private eiere som gjennomfører tiltak som skjøtsel og restaurering av natur, samt bekjempelse av fremmede arter, som organiseres sammen med Norsk kulturminnefond på Røros.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Venstre ble med 89 mot 10 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.44.34)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 11, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om å innføre automatisk pris- og kostnadsjustering av nivået på skattefradrag for gaver til frivillige lag og organisasjoner.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 86 mot 13 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.44.51)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 10, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen følge opp Voldtektsutvalgets utredning om å fullfinansiere voldtekts- og incestsentrene og komme tilbake til Stortinget med en opptrappingsplan for sentrene, med mål om statlig fullfinansiering.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 79 mot 20 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.45.08)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 7 og 8, fra Fremskrittspartiet og Venstre.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at film- og sentivordningen får flere søknadsfrister hvert år, inntil ordningen omlegges til en regelstyrt ordning.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om at insentivordningen for film- og serieproduksjon omlegges til en regelstyrt ordning, slik at den blir internasjonalt konkurransedyktig og trekker flere produksjoner til Norge.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Venstre ble med 81 mot 18 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.45.26)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 9, fra Fremskrittspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre merverdiavgiftsloven slik at § 6-2 gjeninnføres og det bestemmes at momsfratak for elektroniske nyhetstjenester forutsetter at innholdet er rettet mot allmennheten i Norge. Det må være et kriterium at internasjonalt produserte nyhetstjenester som sendes med samme innhold i en rekke land, ikke anses å være rettet mot allmennheten i Norge.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Venstre ble med 75 mot 24 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.45.43)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 6, fra Fremskrittspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at fars uttaksrett til foreldrepenger ikke påvirkes av aktivitetskrav til mor.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Venstre ble med 73 mot 26 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.46.03)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 5, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2025 vurdere nødvendige endringer for å inkludere gokart i ordningen for fritak for merverdiavgift for elektriske kjøretøy.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble med 61 mot 37 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 19.46.20)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjeninnføre gaveforsterkningsordningen.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble med 59 mot 40 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 19.46.38)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 4, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå at unntaksbestemmelsene i lov om helligdager og helligdagsfred § 4 også skal gjelde filmfremvisning.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble med 59 mot 39 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 19.46.57)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at den varslede undersøkelsesordningen for dødsfall og svært alvorlige hendelser som rammer barn, som drap, vold, overgrep eller grov omsorgssvikt, blir organi-

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

A.

Rammeområde 2**(Familie, forbruker, kirke og trossamfunn)****I**

På statsbudsjettet for 2025 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
800		Barne- og familiedepartementet		
	1	Driftsutgifter.....	172 520 000	
	21	Spesielle driftsutgifter.....	12 626 000	
	70	Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	52 500 000	
840		Tiltak mot vold og overgrep		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70 og kap. 846, post 62</i>	27 044 000	
	60	Tilskudd til oppgradering av krisesenterbygg.....	20 000 000	
	61	Tilskudd til incest- og voldtektssentre, <i>overslagsbevilgning</i>	128 057 000	
	70	Tilskudd til voldsforebyggende tiltak mv., <i>kan nyttes under post 21 og post 61 og kap. 858, post 1</i>	158 219 000	
	73	Tilskudd til senter for voldsutsatte barn.....	40 723 000	

sert som en selvstendig undersøkelseskomisjon, gjerne som en utvidelse av mandatet til Statens undersøkelseskomisjon for helse- og omsorgstjenesten.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble med 58 mot 41 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 19.47.16)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om å doble grensen for skattefradraget for gaver til frivillige lag og organisasjoner.»

Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble med 57 mot 42 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 19.47.36)

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
841		Samliv og konfliktløsning		
	21	Spesielle driftsutgifter, meklingsgodtgjørelse, <i>overslagsbevilgning</i>	17 144 000	
	22	Opplæring, forskning, utvikling mv.	6 698 000	
	23	Refusjon av utgifter til DNA-analyser, <i>overslagsbevilgning</i>	6 229 000	
842		Familievern		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	423 279 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	25 316 000	
	70	Tilskudd til kirkens familieverntjeneste mv., <i>kan nyttes under post 1</i>	275 477 000	
843		Adopsjonsstøtte		
	70	Tilskudd til foreldre som adopterer barn fra utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	6 228 000	
844		Kontantstøtte		
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	719 100 000	
845		Barnetrygd		
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	28 687 000 000	
846		Familie- og oppveksttiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 62 og post 71</i>	45 857 000	
	22	Forskning.....	8 493 000	
	61	Tilskudd til inkludering av barn og unge, <i>kan nyttes under post 71</i>	758 299 000	
	62	Utvikling i kommunene	79 547 000	
	70	Barne- og ungdomsorganisasjoner	209 420 000	
	71	Utviklings- og opplysningsarbeid mv., <i>kan nyttes under post 21 og post 62</i>	12 364 000	
	79	Tilskudd til internasjonalt ungdomssamarbeid mv.....	12 362 000	
847		EUs ungdomsprogram		
	1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	17 450 000	
848		Barneombudet		
	1	Driftsutgifter	25 040 000	
853		Barneverns- og helsenemndene		
	1	Driftsutgifter	264 464 000	
854		Tiltak i barne- og ungdomsvernet		
	21	Spesielle driftsutgifter.....	55 765 000	
	22	Barnesakkyndig kommisjon	13 855 000	
	23	Kompetansehevingstiltak i barnevernet, <i>kan nyttes under post 72</i>	81 617 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	30 261 000	
	61	Utvikling i kommunene, <i>kan nyttes under post 72</i>	152 882 000	
	62	Tilskudd til barnevernsfaglig videreutdanning, <i>kan nyttes under post 23</i>	30 370 000	
	71	Utvikling og opplysningsarbeid mv.	42 476 000	
	72	Tilskudd til forskning og kompetanseutvikling i barnevernet, <i>kan overføres, kan nyttes under post 23</i>	139 525 000	
855		Statlig forvaltning av barnevernet		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 22</i>	4 887 294 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	34 916 000	
	22	Kjøp av private barnevernstjenester, <i>kan nyttes under post 1</i>	4 145 778 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
856		Barnevernets omsorgssenter for enslige, mindreårige asylsøkere		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 22</i>	175 395 000	
	22	Kjøp av plasser i private omsorgssentre, <i>kan nyttes under post 1</i>	392 169 000	
858		Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og fellesfunksjoner i Barne-, ungdoms- og familieetaten		
	1	Driftsutgifter	674 015 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	22 676 000	
860		Forbrukerrådet		
	50	Basisbevilgning	95 553 000	
	51	Markedsportaler	33 423 000	
862		Stiftelsen Miljømerking i Norge		
	70	Driftstilskudd	17 210 000	
865		Forbrukerpolitiske tiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 50</i>	3 248 000	
	50	Forskning og undervisning, <i>kan nyttes under post 21</i>	8 866 000	
	70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	1 910 000	
	79	EUs rammeprogram for forbrukerpolitikk, <i>kan overføres</i>	7 834 000	
868		Forbrukertilsynet		
	1	Driftsutgifter	141 212 000	
880		Den norske kirke		
	70	Rammetilskudd til Den norske kirke	2 663 556 000	
	71	Tilskudd til Sjømannskirken – Norsk kirke i utlandet	124 708 000	
881		Tilskudd til trossamfunn m.m.		
	21	Spesielle driftsutgifter	7 388 000	
	70	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, <i>overslagsbevilgning</i>	1 223 176 000	
	77	Nasjonaljubileet 2030	8 687 000	
	78	Ymse faste tiltak	18 436 000	
882		Kirkebygg og gravplasser		
	60	Rentekompensasjon – kirkebygg	108 600 000	
	70	Tilskudd til sentrale tiltak for kirkebygg og gravplasser	14 871 000	
883		Kirkebevaringsfondet		
	1	Driftsutgifter	16 077 000	
	60	Tilskudd til kulturhistorisk verdifulle kirkebygg, <i>kan overføres</i>	300 000 000	
	70	Driftstilskudd bevaringsstrategi	5 190 000	
2530		Foreldrepenger		
	70	Foreldrepenger ved fødsel, <i>overslagsbevilgning</i>	27 500 000 000	
	71	Engangsstønad ved fødsel og adopsjon, <i>overslagsbevilgning</i>	615 000 000	
	72	Feriepenger av foreldrepenger, <i>overslagsbevilgning</i>	665 000 000	
	73	Foreldrepenger ved adopsjon, <i>overslagsbevilgning</i>	28 000 000	
2531		Bidragforskott		
	70	Forskott til utbetaling	710 000 000	
Totale utgifter			77 408 395 000	

Inntekter

3841	Samliv og konfliktløsning	
	1 Gebyrinntekter for fastsettelse av bidrag	26 259 000

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
3842		Familievern		
	1	Diverse inntekter.....	898 000	
3847		EUs ungdomsprogram		
	1	Tilskudd fra Europakommisjonen.....	5 964 000	
3853		Barneverns- og helsenemndene		
	1	Diverse inntekter.....	850 000	
3855		Statlig forvaltning av barnevernet		
	1	Diverse inntekter.....	3 676 000	
	2	Barnetrygd.....	3 959 000	
	60	Kommunale egenandeler.....	2 690 308 000	
3856		Barnevernets omsorgssenter for enslige, mindreårige asylsøkere		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter.....	277 278 000	
	60	Kommunale egenandeler.....	2 805 000	
3858		Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og fellesfunksjoner i Barne-, ungdoms- og familieetaten		
	1	Diverse inntekter.....	590 000	
3868		Forbrukertilsynet		
	1	Gebyrinntekter.....	3 000 000	
	2	Tilskudd.....	2 849 000	
3883		Kirkebevaringsfondet		
	50	Overført fra Kirkebevaringsfondet.....	100 000 000	
5706		Bidragforskott		
	70	Refusjon fra bidragspliktige.....	182 000 000	
Totale inntekter				3 300 436 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Barne- og familiedepartementet i 2025 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 842 post 1	kap. 3842 post 1
kap. 847 post 1	kap. 3847 post 1
kap. 853 post 1	Kap. 3853 post 1
kap. 855 post 1	kap. 3855 postene 1, 2 og 60
kap. 856 post 1	kap. 3856 post 1
kap. 858 post 1	kap. 3858 post 1
kap. 868 post 1	kap. 3868 post 2

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen og gjelder derfor også kap. 1633 post 1, for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i utregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Barne- og familiedepartementet i 2025 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Benevnelse	Samlet ramme
800		Barne- og familiedepartementet	
	70	Norges forskningsråd	157,2 mill. kroner

IV

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser til bevaringsstrategi for kulturhistoriske verdifulle kirkebygg

Stortinget samtykker i at Barne- og familiedepartementet kan pådra forpliktelser om tilskudd til bevaringsstrategi for kulturhistorisk verdifulle kirkebygg innenfor en samlet ramme på 9 963 mill. kroner (i 2025-kroner) med årlige utbetalinger på inntil 521 mill. kroner i perioden 2025 til 2054.

V

Satser for barnetrygd

Stortinget samtykker i at Arbeids- og velferdsdirektoratet i medhold av lov 8. mars 2002 nr. 4 om barnetrygd § 10 for 2025 kan utbetale barnetrygd til barn i

alderen 0 år til og med måneden før fylte 18 år med 1 766 kroner i måneden fra 1. januar til og med 30. april. Dette tilsvarer 21 192 kroner per år. Fra 1. mai til og med 31. desember 2025 kan Arbeids- og velferdsdirektoratet utbetale 1 968 kroner i måneden. Dette tilsvarer 23 616 kroner per år.

Arbeids- og velferdsdirektoratet kan for 2025 utbetale utvidet barnetrygd med 30 192 kroner per år.

Enslige forsørgere som fyller vilkårene for rett til utvidet stønad etter barnetrygdloven og full overgangsstonad etter folketrygdloven, og som har barn i alderen 0 til 3 år, har rett til et småbarnstillegg på 8 352 kroner per år. Dette tillegget gjelder per enslige forsørger, uavhengig av hvor mange barn i alderen 0 til 3 år vedkommende faktisk forsørger.

VI

Satser for kontantstøtte

Stortinget samtykker i at Arbeids- og velferdsdirektoratet for 2025 i henhold til lov 26. juni 1998 nr. 41 om kontantstøtte til småbarnsforeldre § 7 kan betale ut kontantstøtte med følgende beløp for barn i alderen 13–19 måneder:

Avtalt oppholdstid i barnehage per uke	Kontantstøtte i prosent av full sats	Kontantstøtte per barn per måned
Ikke bruk av barnehageplass	100	7 500
Til og med 8 timer	80	6 000
Fra 9 til og med 16 timer	60	4 500
Fra 17 til og med 24 timer	40	3 000
Fra 25 til og med 32 timer	20	1 500
33 timer eller mer	0	0

VII

Sats for engangsstønad ved fødsel og adopsjon

Stortinget samtykker i at Arbeids- og velferdsdirektoratet for 2025 i henhold til lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd § 14-17 kan betale ut 92 648 kroner per barn i engangsstønad ved fødsel og adopsjon.

B.

Rammeområde 3**(Kultur og likestilling mv.)**

I

På statsbudsjettet for 2025 bevilges under:

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
Utgifter			
300	Kultur- og likestillingsdepartementet		
	1 Driftsutgifter	203 584 000	
	21 Spesielle driftsutgifter.....	1 200 000	
	78 Tilskudd til priser og konkurranser m.m.....	9 925 000	
	79 Til disposisjon.....	14 500 000	
315	Frivillighetsformål		
	21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	13 200 000	
	60 Tilskudd til frivilligsentraler	271 250 000	
	70 Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner	2 650 000 000	
	71 Strømsstøtteordning for frivillige organisasjoner.....	58 226 000	
	73 Tilskudd til studieforbund m.m.....	197 750 000	
	75 Aktivitetsstøtta	23 502 000	
	78 Frivillighetstiltak	48 580 000	
	82 Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg	389 800 000	
	86 Idrettstiltak	71 770 000	
320	Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.		
	1 Driftsutgifter	216 653 000	
	51 Fond for lyd og bilde	54 200 000	
	55 Norsk kulturfond.....	1 014 800 000	
	71 Statsstipend	7 250 000	
	72 Kunstnerstipend m.m., <i>kan overføres</i>	312 600 000	
	73 Garantiinntekter og langvarige stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	187 390 000	
	74 Tilskudd til organisasjoner og kompetansesentre m.m.	415 505 000	
	75 Tilskudd til litteraturhus, kunstscener og kompanier m.m.....	346 270 000	
322	Bygg og offentlige rom		
	1 Driftsutgifter	26 811 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	45 260 000	
	50 Kunst i offentlige rom.....	12 975 000	
	70 Nasjonale kulturbygg, <i>kan overføres</i>	496 300 000	
323	Musikk og scenekunst		
	1 Driftsutgifter	108 680 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	72 000 000	
	22 Forsvarets musikk	58 300 000	
	60 Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge	26 390 000	
	70 Musikk- og scenekunstinstitusjoner	3 045 020 000	
325	Allmenne kulturformål		
	1 Driftsutgifter	74 073 000	
	21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	27 000 000	
	60 Regionale kulturfond.....	75 000 000	
	70 Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	21 100 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	72 Kultursamarbeid i nordområdene	13 995 000	
	75 EUs program for kultur og audiovisuell sektor m.m., <i>kan overføres</i>	115 000 000	
	78 Barne- og ungdomstiltak	14 750 000	
	82 Nobels Fredssenter	38 900 000	
	86 Talentutvikling.....	57 000 000	
326	Språk- og bibliotekformål		
	1 Driftsutgifter.....	902 687 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	18 900 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	48 000 000	
	73 Språktiltak	39 930 000	
	74 Det Norske Samlaget	24 350 000	
	75 Tilskudd til ordboksarbeid.....	15 200 000	
	80 Bibliotek- og litteraturtiltak.....	110 165 000	
327	Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.		
	1 Driftsutgifter.....	84 737 000	
	21 Spesielle driftsutgifter.....	4 858 000	
	70 Utenlandske krigsgraver i Norge	4 480 000	
	71 Tilskudd til regionale pilegrimssentre	9 500 000	
328	Museer m.m.		
	70 Det nasjonale museumsnettverket	2 615 711 000	
	78 Andre museums- og kulturverntiltak.....	88 160 000	
329	Arkivformål		
	1 Driftsutgifter.....	482 278 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	5 855 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	16 900 000	
	78 Arkivtiltak	10 590 000	
334	Film- og dataspillformål		
	1 Driftsutgifter.....	139 717 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 702 000	
	50 Filmfondet	682 000 000	
	72 Insentivordningen for film- og serieproduksjoner, <i>kan overføres</i>	43 500 000	
	73 Regionale filmvirksomheter, <i>kan overføres</i>	150 400 000	
	75 Internasjonale film- og medieavtaler, <i>kan overføres</i>	22 130 000	
	78 Film- og dataspilltiltak.....	39 010 000	
335	Medieformål		
	1 Driftsutgifter.....	68 858 000	
	21 Spesielle driftsutgifter.....	4 774 000	
	70 Kompensasjon til kommersiell allmennkringkasting	150 000 000	
	71 Mediestøtte	508 650 000	
	73 Medietiltak.....	17 660 000	
	74 Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier, <i>kan overføres</i>	23 850 000	
	79 Norsk rikskringkasting AS – NRK.....	7 490 680 000	
337	Kompensasjons- og vederlagsordninger		
	70 Kompensasjon for kopiering til privat bruk.....	60 300 000	
	71 Vederlagsordninger mv., <i>kan overføres</i>	316 040 000	
339	Pengespill, lotterier og stiftelser		
	1 Driftsutgifter.....	108 905 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	14 545 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
350		Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda		
	1	Driftsutgifter	32 287 000	
351		Likestilling		
	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under post 70</i>	44 790 000	
	70	Tilskudd til likestilling.....	63 880 000	
	72	Kjønns- og seksualitetsmangfold	42 870 000	
	73	Likestillingssentrene	28 450 000	
353		Likestillings- og diskrimineringsombudet		
	50	Basisbevilgning	55 400 000	
1429		Riksantikvaren		
	1	Driftsutgifter	163 173 000	
	21	Spesielle driftsutgifter.....	32 985 000	
	22	Flerårige prosjekt kulturmiljøforvaltning <i>kan overføres</i>	33 408 000	
	60	Kulturmiljøkompetanse i kommunene	14 406 000	
	70	Tilskudd til automatisk fredete og andre arkeologiske kultur- minner, <i>kan overføres</i>	41 952 000	
	71	Tilskudd til fredet kulturmiljø i privat eie, <i>kan overføres</i>	153 459 000	
	72	Tilskudd til tekniske og industrielle kulturminner, <i>kan overføres</i>	62 798 000	
	73	Tilskudd til bygninger og anlegg fra middelalderen og brannsik- ring, <i>kan overføres</i>	52 850 000	
	74	Tilskudd til fartøyvern, <i>kan overføres</i>	76 472 000	
	75	Tilskudd til fartøyvernsentrene, <i>kan overføres</i>	18 886 000	
	76	Tilskudd til utvalgte kulturlandskap i jordbruket og kulturlandskap i verdensarvområder, <i>kan overføres</i>	18 534 000	
	77	Tilskudd til verdiskapingsarbeid på kulturmiljøområdet, <i>kan</i> <i>overføres</i>	11 986 000	
	79	Tilskudd til verdensarven, <i>kan overføres</i>	56 785 000	
1432		Norsk kulturminnefond		
	50	Til disposisjon for tiltak på kulturmiljøfeltet	137 254 000	
		Totale utgifter		26 310 156 000

Inntekter

3300		Kultur- og likestillingsdepartementet		
	1	Ymse inntekter.....	104 000	
3320		Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.		
	1	Ymse inntekter.....	5 066 000	
3322		Bygg og offentlige rom		
	1	Ymse inntekter.....	161 000	
	2	Inntekter ved oppdrag	37 215 000	
3323		Musikk og scenekunst		
	1	Ymse inntekter.....	403 000	
	2	Billett- og salgsinntekter m.m.	25 332 000	
3325		Allmenne kulturformål		
	1	Ymse inntekter.....	2 537 000	
3326		Språk- og bibliotekformål		
	1	Ymse inntekter.....	24 572 000	
	2	Inntekter ved oppdrag	19 033 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
3327		Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.		
	1	Ymse inntekter.....	35 903 000	
	2	Inntekter ved oppdrag.....	4 796 000	
3329		Arkivformål		
	1	Ymse inntekter.....	2 537 000	
	2	Inntekter ved oppdrag.....	5 965 000	
3334		Film- og dataspillformål		
	1	Ymse inntekter.....	6 978 000	
	2	Inntekter ved oppdrag.....	8 032 000	
3335		Medieformål		
	2	Inntekter ved oppdrag.....	4 900 000	
3339		Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser		
	2	Gebyr – lotterier.....	8 695 000	
	4	Gebyr – stiftelser.....	220 000	
	7	Inntekter ved oppdrag.....	15 765 000	
3350		Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda		
	85	Tvangsmulkt.....	1 000 000	
4429		Riksantikvaren		
	2	Refusjoner og diverse inntekter.....	763 000	
	9	Internasjonale oppdrag.....	4 360 000	
Totale inntekter				214 337 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kultur- og likestillingsdepartementet i 2025 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 300 post 1	kap. 3300 post 1
kap. 320 post 1	kap. 3320 postene 1 og 3
kap. 322 post 1	kap. 3322 post 1
kap. 322 post 21	kap. 3322 post 2
kap. 323 post 1	kap. 3323 post 1
kap. 323 post 21	kap. 3323 post 2
kap. 325 post 1	kap. 3325 post 1
kap. 326 post 1	kap. 3326 post 1
kap. 326 post 21	kap. 3326 post 2
kap. 327 post 1	kap. 3327 post 1
kap. 327 post 21	kap. 3327 post 2
kap. 329 post 1	kap. 3329 post 1
kap. 329 post 21	kap. 3329 post 2
kap. 334 post 1	kap. 3334 post 1
kap. 334 post 21	kap. 3334 post 2
kap. 335 post 21	kap. 3335 post 2
kap. 339 post 1	kap. 3339 postene 2 og 4
kap. 339 post 1	kap. 5568 post 71
kap. 339 post 21	kap. 3339 post 7

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kultur- og likestillingsdepartementet i 2025 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
322		Bygg og offentlige rom	
322	50	Kunst i offentlige rom	5,6 mill. kroner
322	70	Nasjonale kulturbygg	631,3 mill. kroner
325		Allmenne kulturformål	
325	70	Norges forskningsråd	123,2 mill. kroner
334		Film- og dataspillformål	
	72	Insentivordningen for film- og serieproduksjoner	130,0 mill. kroner

IV

Fastsetting av fordelingsnøkler for visse tilskudd

Stortinget samtykker i at:

- det ordinære offentlige driftstilskuddet til musikk- og scenekunstinstitusjoner på kap. 323 Musikk og scenekunst, post 70 Musikk- og scenekunstinstitusjoner skal fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen.
- fordelingsnøkkelene ikke gjelder tilskuddet til Teater Manu, Dansens hus, Den Nationale Scene, Den Norske Opera og Ballett, Det Norske Teatret, Musikkelskapet Harmonien, Nationalteatret og Oslo-filharmonien.

V

Fastsetting av gebyrer og avgifter m.m.

Stortinget samtykker i at for 2025 skal avgiften per videogram for omsetning i næring være 3,50 kroner.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 54 mot 45 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.47.59)

Videre var innstilt:

C.

Rammeuavhengig vedtak

Stortinget ber regjeringen i samarbeid med aktuelle aktører utrede et nasjonalt mandat for Internasjonalt Samisk Filminstitutt (ISFI), med mål om å definere hovedansvaret for forvaltning og finansiering av det samiske filmfeltet.

Presidenten: Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 86 mot 13 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.48.18)

Votering i sak nr. 23, debattert 16. desember 2024

Innstilling frå familie- og kulturkomiteen om Endringar i statsbudsjettet 2024 under Barne- og familiedepartementet (Innst. 83 S (2024–2025), jf. Prop. 15 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten har Mímir Kristjánsson satt fram to forslag på vegne av Rødt.

Det voteres over forslag nr. 2, fra Rødt. Forslaget lyder:
«I statsbudsjettet for 2024 gjøres følgende endringer

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
881		Tilskudd til trossamfunn m.m.		
	78	Ymse faste tiltak, <i>økes med</i> fra kr 18 761 000 til kr 26 461 000»		7 700 000

Votering:

Forslaget fra Rødt ble med 91 mot 7 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 19.48.52)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Rødt. Forslaget lyder:
«I statsbudsjettet for 2024 gjøres følgende endringer

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
846		Familie- og oppveksttiltak		
	61	Tilskudd til inkludering av barn og unge, <i>kan nyttes under post 71, økes med</i> fra kr 758 299 000 til kr 766 299 000»		8 000 000

Votering:

Forslaget fra Rødt ble med 90 mot 8 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 19.49.09)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

I statsbudsjettet for 2024 vert det gjort følgjande endringar:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
800		Barne- og familiedepartementet	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 167 418 000 til kr 170 892 000	3 474 000
840		Tiltak mot vald og overgrep	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttast under post 70 og kap. 846, post 62, blir redusert med</i> frå kr 26 774 000 til kr 24 074 000	2 700 000
	61	Tilskot til incest- og valdtektssenter, <i>overslagsløyving, blir redusert med</i> frå kr 123 250 000 til kr 121 950 000	1 300 000
841		Samliv og konfliktløsning	
	21	Spesielle driftsutgifter, meklingsgodtgjersle, <i>overslagsløyving, blir auka med</i> frå kr 13 516 000 til kr 16 016 000	2 500 000
842		Familievern	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttast under post 70, blir auka med</i> frå kr 405 764 000 til kr 413 438 000	7 674 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast</i> , blir redusert med.....	2 900 000
		frå kr 26 809 000 til kr 23 909 000	
843		Adopsjonsstønad	
	70	Tilskot til foreldre som adopterer barn frå utlandet, <i>overslagsløyving</i> , blir redusert med	2 000 000
		frå kr 6 000 000 til kr 4 000 000	
844		Kontantstøtte	
	70	Tilskot, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med	70 000 000
		frå kr 920 000 000 til kr 990 000 000	
845		Barnetrygd	
	70	Tilskot, <i>overslagsløyving</i> , blir redusert med.....	68 000 000
		frå kr 25 668 000 000 til kr 25 600 000 000	
846		Familie- og oppveksttiltak	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast</i> , <i>kan nyttast under post 61, post 62 og post 71</i> , blir auka med.....	200 000
		frå kr 54 581 000 til kr 54 781 000	
	71	Utviklings- og opplysningsarbeid m.m., <i>kan nyttast under post 21 og 62</i> , blir redusert med	200 000
		frå kr 77 216 000 til kr 77 016 000	
	79	Tilskot til internasjonalt ungdomssamarbeid m.m., <i>kan overførast</i> , blir redusert med	675 000
		frå kr 12 015 000 til kr 11 340 000	
847		EUs ungdomsprogram	
	1	Driftsutgifter, <i>kan overførast</i> , blir auka med.....	297 000
		frå kr 16 968 000 til kr 17 265 000	
848		Barneombodet	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	487 000
		frå kr 24 344 000 til kr 24 831 000	
853		Barneverns- og helsenemndene	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	8 725 000
		frå kr 256 524 000 til kr 265 249 000	
854		Tiltak i barne- og ungdomsvernet	
	21	Spesielle driftsutgifter, blir redusert med.....	2 000 000
		frå kr 56 276 000 til kr 54 276 000	
	22	Barnesakkunnig kommisjon, blir redusert med	2 000 000
		frå kr 15 855 000 til kr 13 855 000	
	23	Kompetansehevingstiltak i barnevernet, <i>kan nyttast under post 72</i> , blir redusert med	1 400 000
		frå kr 58 029 000 til kr 56 629 000	
	71	Utvikling og opplysningsarbeid m.m., blir redusert med	100 000
		frå kr 41 712 000 til kr 41 612 000	
	72	Tilskot til forskning og kompetanseutvikling i barnevernet, <i>kan overførast</i> , <i>kan nyttast under post 23</i> , blir redusert med	2 000 000
		frå kr 134 945 000 til kr 132 945 000	
855		Statleg forvaltning av barnevernet	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttast under post 22</i> , blir auka med.....	93 765 000
		frå kr 4 524 872 000 til kr 4 618 637 000	
856		Barnevernets omsorgssenter for einslege, mindreårige asylsøkjjarar	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttast under post 22</i> , blir auka med.....	1 229 000
		frå kr 149 742 000 til kr 150 971 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
	22	Kjøp av plassar i private omsorgssenter, <i>kan nyttast under post 1</i> , blir auka med.....	2 283 000
		frå kr 338 184 000 til kr 340 467 000	
858		Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og fellesfunksjonar i Barne-, ungdoms- og familieetaten	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	9 890 000
		frå kr 652 388 000 til kr 662 278 000	
868		Forbrukartilsynet	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	2 771 000
		frå kr 136 349 000 til kr 139 120 000	
881		Tilskot til trussamfunn m.m.	
	21	Spesielle driftsutgifter, blir redusert med.....	700 000
		frå kr 2 301 000 til kr 1 601 000	
	78	Ymse faste tiltak, blir auka med.....	700 000
		frå kr 18 761 000 til kr 19 461 000	
882		Kyrkjebygg og gravplassar	
	60	Rentekompensasjon – kyrkjebygg, <i>kan overførast</i> , blir auka med.....	5 521 000
		frå kr 119 497 000 til kr 125 018 000	
883		Kyrkjebevaringsfondet	
	1	Driftsutgifter, blir redusert med	3 465 000
		frå kr 15 636 000 til kr 12 171 000	
	60	Tilskot til kulturhistorisk verdifulle kyrkjebygg, <i>kan overførast</i> , blir redusert med.....	10 000 000
		frå kr 100 000 000 til kr 90 000 000	
2530		Foreldrepengar	
	70	Foreldrepengar ved fødsel, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med.....	1 190 000 000
		frå kr 24 760 000 000 til kr 25 950 000 000	
	71	Eingongsstønad ved fødsel og adopsjon, <i>overslagsløyving</i> , blir redusert med.....	15 000 000
		frå kr 705 000 000 til kr 690 000 000	
	72	Feriepengar av foreldrepengar, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med.....	40 000 000
		frå kr 615 000 000 til kr 655 000 000	
	73	Foreldrepengar ved adopsjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med.....	2 000 000
		frå kr 22 000 000 til kr 24 000 000	
Inntekter			
3856		Barnevernets omsorgssenter for einslege, mindreårige asylsøkjjarar	
	4	Refusjon av ODA-godkjende utgifter, blir redusert med	120 135 000
		frå kr 400 990 000 til kr 280 855 000	
3868		Forbrukartilsynet	
	1	Gebyrinntekter, blir redusert med.....	500 000
		frå kr 1 500 000 til kr 1 000 000	
3883		Kyrkjebevaringsfondet	
	50	Overført frå Kyrkjebevaringsfondet, blir redusert med.....	10 000 000
		frå kr 100 000 000 til kr 90 000 000	
5706		Bidragforskott	
	70	Refusjon frå bidragspliktige, blir auka med	7 000 000
		frå kr 171 000 000 til kr 178 000 000	

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 24, debattert 16. desember 2024

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Kultur- og likestillingsdepartementet (Innst. 85 S (2024–2025), jf. Prop. 25 S (2024–2025))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

I statsbudsjettet for 2024 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
300		Kultur- og likestillingsdepartementet	
	1	Driftsutgifter, økes med.....	3 878 000
		fra kr 196 369 000 til kr 200 247 000	
	78	Tilskudd til priser og konkurranser m.m., reduseres med	500 000
		fra kr 12 730 000 til kr 12 230 000	
315		Frivillighetsformål	
	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, kan overføres, reduseres med.....	1 000 000
		fra kr 12 850 000 til kr 11 850 000	
	70	Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner, kan overføres, økes med.....	330 000 000
		fra kr 2 440 000 000 til kr 2 770 000 000	
	71	Strømtøtteordning for frivillige organisasjoner, kan overføres, reduseres med.....	83 900 000
		fra kr 140 400 000 til kr 56 500 000	
	78	Frivillighetstiltak, økes med.....	129 000 000
		fra kr 29 050 000 til kr 158 050 000	
	82	Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg, reduseres med.....	15 887 000
		fra kr 324 800 000 til kr 308 913 000	
	86	Idrettstiltak, økes med.....	20 000 000
		fra kr 43 000 000 til kr 63 000 000	
320		Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.	
	1	Driftsutgifter, økes med.....	3 610 000
		fra kr 210 676 000 til kr 214 286 000	
	71	Statsstipend, reduseres med	518 000
		fra kr 7 000 000 til kr 6 482 000	
322		Bygg og offentlige rom	
	1	Driftsutgifter, økes med.....	438 000
		fra kr 26 073 000 til kr 26 511 000	
323		Musikk og scenekunst	
	1	Driftsutgifter, økes med.....	1 655 000
		fra kr 105 740 000 til kr 107 395 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres, økes med.....	2 000 000
		fra kr 70 000 000 til kr 72 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
	70	Musikk- og scenekunstinstitusjoner, økes med.....	518 000
		fra kr 2 861 495 000 til kr 2 862 013 000	
325		Allmenne kulturformål	
	1	Driftsutgifter, økes med.....	1 011 000
		fra kr 72 057 000 til kr 73 068 000	
	71	Kultur som næring, reduseres med.....	21 000 000
		fra kr 21 000 000 til kr 0	
326		Språk- og bibliotekformål	
	1	Driftsutgifter, økes med.....	19 342 000
		fra kr 821 877 000 til kr 841 219 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres, reduseres med	8 000 000
		fra kr 60 400 000 til kr 52 400 000	
327		Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.	
	1	Driftsutgifter, økes med.....	1 158 000
		fra kr 82 732 000 til kr 83 890 000	
328		Museer m.m.	
	70	Det nasjonale museumsnettverket, økes med.....	6 000 000
		fra kr 2 525 800 000 til kr 2 531 800 000	
329		Arkivformål	
	1	Driftsutgifter, økes med.....	5 653 000
		fra kr 452 315 000 til kr 457 968 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres, reduseres med.....	2 000 000
		fra kr 5 270 000 til kr 3 270 000	
334		Film- og dataspillformål	
	1	Driftsutgifter, økes med.....	2 506 000
		fra kr 136 897 000 til kr 139 403 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres, økes med.....	1 900 000
		fra kr 7 420 000 til kr 9 320 000	
335		Medieformål	
	1	Driftsutgifter, økes med.....	361 000
		fra kr 62 113 000 til kr 62 474 000	
339		Pengespill, lotterier og stiftelser	
	1	Driftsutgifter, økes med.....	1 815 000
		fra kr 101 568 000 til kr 103 383 000	
350		Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda	
	1	Driftsutgifter, økes med.....	578 000
		fra kr 32 593 000 til kr 33 171 000	
351		Likestilling	
	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 70, økes med	500 000
		fra kr 33 440 000 til kr 33 940 000	
Inntekter			
3329		Arkivformål	
	2	Inntekter ved oppdrag, reduseres med.....	2 000 000
		fra kr 5 747 000 til kr 3 747 000	
3334		Film- og dataspillformål	
	2	Inntekter ved oppdrag, økes med.....	1 900 000
		fra kr 7 738 000 til kr 9 638 000	

II

VM i alpine grener i Narvik i 2029

Stortinget samtykker i at Kultur- og likestillingsdepartementet kan inngå avtale om at staten over årene 2025–2028 forplikter seg til å dekke deler av utgiftene til anleggsutbygging i forbindelse med Alpin-VM i Narvik i 2029. Statens samlede bidrag skal ikke overstige 342 mill. kroner.

Presidenten: Det votes over I kapittel 315 post 78.

Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 63 mot 35 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.49.48)

Presidenten: Det votes over resten av I samt II.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 25, debattert 16. desember 2024

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Klima- og miljødepartementet (Innst. 81 S (2024–2025), jf. Prop. 16 S (2024–2025), kap. 1429)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

Kap.	Post Formål	Kroner
1429	Riksentikvaren	
	1 Driftsutgifter, økes med.....	5 796 000
	fra kr 160 243 000 til kr 166 039 000	
	22 Flerårige prosjekter kulturminneforvaltning, kan overføres, reduseres med.....	3 000 000
	fra kr 32 185 000 til kr 29 185 000	

II

Stikkordsfullmakt

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2024 kan tilføye stikkordet «kan overføres» til bevilgning under kap. 1429 Riksentikvaren, post 60 Kulturminnekompetanse i kommunene.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Sak nr. 26 [19:50:20]

Referat

Presidenten [19:50:21]: Det foreligger ikke referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke. Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 19.51.

